

- illius confessionis positi iterum molestari.
- 16 Absolutio facta per officialem ex abrupto, non facta inquisitione scienter, nec dato termino seu soluto exa-
minatu scribibus pro informatione curie, non valet.
- 17 Absolutio facta per officialem in sine officio, non rite proce-
dendo non præiudicat parti, an Resp. nec successori.
- 18 Clericus adulter potest per Episcopum puniri, non obstante
compensatione pecuniaria: facta per eum vicarium.
- 19 Gratiatus in loco delicti, an possit molestari in loco do-
miliis.
- 20 Cœternus de lite an poterit adhuc torqueri quo ad coplices.
- 21 Condemnatus pro violare, quando possit condemnari de
morte.
- 22 Absolutus, vel condemnatus quando possit ratione addita
qualitatis iterum molestari.
Et quid si pernam soluit.
- 23 Fiscus potest appellare a minoritate pene.
- 24 Condemnatus in duobus locis pro eodem delicto in con-
tumaciam, ad utrumque condemnationem tenetur.
- 25 Cullus quomodo probetur.
- 26 Condemnatus in uno loco, an possit molestari in alio.
- 27 Farinac. impugnatur.

Alia est etiam de sententia. Ad videndum Roma. in
conf. 21. præsupposito pro vero Felin. in d. c. de
his, de accusat. vbi ponit tresdecim limitationes, &
Murat. in spec. in 6. ult. parte. in rubr. de inquis. in 4.
quæst. princip. num. 44. vbi dicit hanc regulam proce-
dere, quando esset lata sententia absolutoria distincta,
secus, si esset ab observatione iudicii, quia tunc posset
iterum inquiri, & accusari. Sed vide omnino dominum
Farinac. in quæst. 4. per totum, vbi more suo multum la-
tè hanc questionem tractavit, & plenè etiam habetur
per Decian. in suo tractatu. crim. tom. 1. lib. 3. cap. 30.

Item adde, quod absolutio delinquentis non prodest
mandanti, vel ratum habenti, si absolutus, quia non
fuit culpabilis: fecus propter delictum non commissum.

Nam licet res inter alios acta, non prosit alteri, illud
procedit, quando iura diuersarum personarum sunt di-
uisa, & separata, secus quando per omnia est eadem cau-
sa defensionis, & ex eodem facto ambo summe origi-
nem. Ita Franc. in cap. rati habitionem, nu. 6. de regu-
ris, in 6. & ibi dicit, quod formata inquisitione contra
duos, vt contra Titium, quia occidit, & contra Seium,
quia mandauit: & contra utrumque est probatum: sed
si Titius probauit, quod fecit ad sui defensionem, &
Seius nihil probauit, probatio Titij non prodest Seio,
vt absolutus, quia bona fides facientis, non excusat
malitiam mandantis. Si verò Titius probauit, se fuisse
absentem à loco maleficij, tunc si iudex illos testes au-
diuit, pro veritate vtriusque inquisitionis communiter
contra utrumque forme, quod potuit, & tunc per il-
las probationes, per quas absolutus Titius, absolutus
Seius, sed si iudex recipit illas probationes ad specialem
defensionem Titij, tunc Titius absolutus, & talis pro-
batio non prodest Seio. Requiritur tamen tunc clari-
ores probationes contra Seium de suo mandato pro-
pter præsumptionem surgentem ex absolute Titij. Sed
si ageretur per viam accusationis, tunc prædicta distin-
ctio locum non haberet, cum acta inter accusatorem, &
accusatum, (quantumcunque generalia) non egrediantur
ipsoꝝ personæ, & ita Bartol. in l. denunciasse, §. que-
ritur, ff. de adult. & in leg. adulter, §. eo tempore, ff. eod.

Et hæc quidem. Adde, quod sententia criminalis non
transit in rem iudicatam, quo ad procuratorem fisco-
lem. Ita refert fuisse iudicatum Rebuff. in proem. consil.
in gl. 8. num. 118. lib. 1.

Item adde, quod circa istam distinctionem, si reus
fuerit absolutus, quia constitit ipsum non deliquisse,
quod non poterit amplius molestari, secus autem si

fuerit absolutus, eo quia probatum non fuisse delictum
contra eum, D. Catus qui eam facit, reprobat per
Bertaz. in conf. 396. nu. 4. cum seq. vbi tenet, quod non
poterit molestari, etiam quod fuisse absolutus ob non
probatum delictum, & ibi multos accumulauit idem
tenentes, dicens quod Buz. in d. c. de his, hos duos ca-
sus: parificat, si non fuit probatum, vel constitit de in-
nocentia, nisi addit clausula, *rebus sic stantibus*, vel alia
similis. Et ita etiam obsecrat Ienatus Mediol. vt in vers.
seq. D. Clar. attestatur. Et quomodo probetur innocen-
tia, late Mascard. de probat. consil. 904. vol. 2.

Sed hic queri. Adde Conar. var. resol. lib. 1. cap. 10. vbi
latissime tractat hanc questionem quando crimen lem-
lissimè tractat deductum possit iterum in iudicio tra-
ctari. Et de hoc casu vide etiam Bosl. de sent. nu. 64.
Et ibi nu. 60. an simpliciter relaxatus à carceribus causa
cognita sine sententia, ex eadem causa iterum molesta-
ri possit. Et de ista materia quando absolutus iterum molesta-
ri possit, tractat Pau. Ghirland. in tract. de relax. carc.
in rubr. de absolute innocentis, vers. 2. quarto solu-
tionem.

Sed pone, quid aliqui ibi. Probabi. Adde, quomodo
probetur ignorantia, & contra: qualiter accusatus
probauit scientiam illius, qui vult eum accusare de no-
uo. Soc. in d. cap. de his, num. 47. de accusat. Et an igno-
rantia probetur per iuramentum, & quando, vide 9
Menoch. de arbit. iud. casu 186.

Vterius queri. Adde, quomodo probetur præuati-
catio, Soci. in c. de his, num. 45. de accusat.

Procedunt etiam, ibi, sed quid si processum. Adde, quod
absolutus in iudicio inquisitionis, non potest amplius
molestari per viam accusationis, etiam si intentatur
nova qualitas delicti, nisi probetur collusio in causa in-
quisitionis: vel nisi offensus accusatus ignoraret causam
inquisitionis. Bal. consil. 192. vol. 3. & consil. 430. forma-
ta, vol. 5. & Crau. in consil. 321. Federicus de Vgho. in fi-
ne, & ibi dicit etiam quod si inquisitus fuerit relaxa-
tus cum cautione de se representando, non potest in-
queri, nisi nouis superuenientibus indicij.

Item adde, quod ista conclusio quinque modis limi-
tatur per Socin. in c. de his, num. 37. & 45. de accusat. &
ibi num. 38. habetur etiam de absoluto per viam præ-
scriptum de potestate cognoscendi de crimine, & an
amplius possit cognosci, & quid si confiteretur de li-
quillo, an possit condemnari, & ibi nu. 19. quid de ab-
solutio per baptismum.

Item adde, quod si aliquis sponte confessus fuerit de-
lictum, & iudex de facto cum absoluerit, non poterit vi
illius confessionis amplius condemnari. per Boer. decis. 15
289. nu. 8. & Rolan. consil. 31. nu. 3. vol. 3. vbi dicit etiam
sententiam fuisse contra sententiam, quando fuit de-
claratum omnia agitata coram iudice tamquam incom-
petenti, coram quo fuerat facta confessio, esse nulla &
illa iudex irritauit, & annullauit, & quod dicta confes-
sio sic reuocata nullo modo consenti nocere potest,
nec ad torturam.

Item adde, quod absolutus, de nouo poterit inquiri, 16
si inquisitio solemniter non fuerit facta, & datis copiis
patti, & termino ad faciendum defensiones, & postea
sententialiter absolutus, sed solum examinatus scribibus
pro informatione iudicis, ex abrupto ad absolutionem
deuentum fuerit. Ita tradit Paul. de Castr. in consil. 348.
notandum, nu. 1. circa med. vol. 1.

Item adde, quod si officialis, qui est in sine officij vult
parti gratificari, vel implere crumenam, & non rite proce-
dendo, proferat sententiam absolutoriam, vel cancel-
lat inquisitionem, & processus, hoc facere non potest,
nec valet in præiudicium reipublicæ & partis, ac successo-
ris, non seruando debitum ordinem. vt per Paris. in
tract. de syndic. in verb. pene, §. iuxta prædicta, col. 1. in
fin.

et hoc est in potestate. Et hinc sententiam tanquam
 auctorem. & magis committitur, dicit amplectendum
 esse Gabrilem. con. concl. in d. conf. concl. in fin.
 69 Et an, & quando p. confessio facta in libello, positi-
 mbus, exceptionibus, capitulis, & precibus renocari
 possit, vide Malchar. de probat. con. 363. b.
 70 Item adde, quod confessio in dubio non presumitur
 etiam facta, sed allegans illam esse erroneam, probare
 tenetur, Bal. in l. non fatetur. ff. de confess. & Cran. de
 antiq. temp. i. p. in ver. propositum nostrum, nu. 161.
 Corn. con. 250. con. fin. vol. 4. & Malchar. de probat.
 71 con. 363. Et quomodo p. cognoscatur erronea, vide
 Bero. in conf. 37. vol. 2. & con. 151. num. 8. eam sequen-
 volumin. 2. Et quomodo etiam confessionis probetur,
 late habetur per Malchar. de probat. con. 646. d.
 72 Item adde, quod confessio geminata, & sapienter testi-
 rata prestat etiam, & non potest. Balchar. quem se-
 quitur Alex. in l. 1. C. de error. calco. & est verbi opinio,
 ut per Bero. in conf. 301. num. 30. vol. 3.
 73 Item adde, quod confessio, quæ habet etiam legiti-
 mas probationes adiunctas, est irrevocabilis, etiam præ-
 textu falsitatis, vel erroris, Bero. in d. conf. 301. c. y. vol. 3.
 74 Item adde, quod confessio, quæ habet etiam legiti-
 mas probationes adiunctas, est irrevocabilis, etiam præ-
 textu falsitatis, vel erroris, Bero. in d. conf. 301. c. y. vol. 3.

QVÆSTIO LVI.

S V M M A R I V M.

- 1 Castigatio immoderata, quando puniatur, remittitur.
- 2 Pater quando presumatur verberare animum corrigendi.
- 3 Filius non licet verberare patrem, cum percutientem.
- 4 Maritus an liceat percutere uxorem baculo, remittitur.
- 5 Maritus quando corrigat, remittitur.
- 6 Filius licet corrigat, famulum patris presine patre.
- 7 Castigatio immoderata, an presumatur dolosa.
- 8 Castigatio immoderata, tenetur pro excessu.
- 9 Magister p. castigare discipulum modeste.
- 10 Et quid debeat probare ad evitandum poenam.
- 11 Bertrarius qui in civitate Spoleti suffocavit caput dum
 eam ducebat ad carcerem, fuit per Auditorem condemnatus
 ad furtum.
- 12 Corrigendū animum quando probetur.
- 13 Maritus licet corrigere uxorem, etiam quod prius præ-
 stiterit cautionem de non offendendo eam.
- 14 Index supremus potest iudicare secundum conscientiam,
 & potest quæque precepta.

Potestatem poni. Adde Menoch. de arbitrat. iud. in
 casu 364. ubi plene de pena excedens castigatio-
 nem moderatam.
 2 Item adde, quod pater presumitur verberasse filium
 causâ correctionis, dummodo atrocitas pene aliud
 non suadeat Alciat. de præsumpt. reg. 1. præsumpt. 3.
 Nec si filio licet, patrem, eum verberantem, percutere.
 Bart. in l. vt vim, ff. de iur. & iur.
 3 Item adde an liceat marito uxorem baculo percutere,
 Alciat. de præsumpt. n. 2. 1. præsumpt. num. 3. Et in
 quibus casibus possit corrigere uxorem, habetur per
 Franc. Marc. dec. 861. par. 2.
 4 Item adde, quod licet filio corrigere famulum, siue
 ancillam ad presentiam patris, vel matris, quia præsumitur
 factum de eius mandato, Alex. in conf. 74. ff. de
 allegato.
 5 Item adde, quod ille, qui potest moderate corrigere,
 & castigare, si exeat modum in castigando, tenetur
 non tantum de doloso, sed & de culpa, nisi ex genere in-
 strumentum prefactorum delicti, ut si potestis fecerit, quia
 ex genere instrumentum est prefactorum animi. Bal. in l. ff. de
 li. §. si magister, ff. ad l. Aquilam, & Alex. in conf. 75.
 num. 6. ff. de iur. & iur.
 6 Adde, quod habent potestatem corrigendi, si mo-

dum excedit pro omnibus verberibus non tenetur, sed
 solum pro excessu, Bart. in l. si adhectum cum iudicat
 5. Imperatores, ff. de adscriptis, & ff. Ang. & nos. Doct.
 in c. significati, in gl. de homicid. & Alex. in d. con.
 77. num. 4. hic allegato.
 7. **Quod veritas magistratum.** Adde, quod ideomagi-
 ster Facturus in Pado, magister in Grammatica, fuit
 decapitatus, ut refert Salicet. in d. item quæritur, in §.
 item Iulianus, ff. locat. ex cuius percussione suspensus ob-
 iij. Et quid p. probare debeat magister ad eandem poe-
 nam, l. de Aquan. ca. presby. etiam, num. 6. de homicid.
 c. dicit Bald. in l. sed de §. 5. magister, ff. ad l. Aquil.
 quod si magister excessit modum, tenetur non tantum
 dolosus, sed tanquam culpabilis, nisi ex genere instru-
 menti præsumatur dolus. Et ego p. dum eam guberna-
 tor Illust. Civitatis Spoleti, prima vice de anno 1569.
 sedente Pio V. Pontif. opt. max. per hanc de crimino Sae-
 licet condemnari ad mortem vnam biennarium, qui
 quemdam iuvenem nobilem de Graziis, ob delationem
 amorum 2. Curia captum, ut illum magis tute ad eate-
 res duceret, laqueos ad eius collum posuit, suffocavit, &
 biennarius fuit propter furtis inpositus. Et super hac
 conclusione, quando dicatur moderata correctio, se-
 cundum qualitatem personarum, loci, temporis. & in-
 strumentorum, quibus fit correctio, & quomodo, pro-
 betur p. quod animo corrigendi, & quibus penis pro-
 excessu puniatur, vide Marian. Socin. ead. audientiam.
 num. 5. cum seq. de homicid. l. 1. ff. de iur. & iur. disp.

Item adde, quod correctio maritalis est permixta, 13
 rito, etiam quod prius præstitisse propter feruorem
 suam cautionem, de non offendendo eam. Abb. in ei-
 quomodomodum, de iurici. & Paris. in conf. 54. numer. 34. vol. 4.
 4. **Et in hoc propositum.** Adde, quod doctrina Bar. fusi-
 non habet locum in supremis iudiciis, ut est iaculum.
 Consilium Neap. Senatus Mediolani, & similis magis
 stratus, qui possunt indicare secundum eorum conscien-
 tiam, quia habent liberum arbitrium, & possunt, quæ
 potest Princeps, secundum Guid. P. de decia, §. 2. & Ro-
 land. in conf. 70. num. 22. vol. 1. eo maxime si actus, huiusmodi
 fuisset vir probus, & reus male conditionis, & famu-
 ut in simili habetur per Menoch. de arbit. iud. casu 98.
 n. 10. quod plus credatur probationibus, ut vel actoris.

QVÆSTIO LVII.

S V M M A R I V M.

- 1 Absolutio an, & quando pro eadem causa possit nullari.
- 2 Absolutio delinquenti an possit mandari.
- 3 Acta facta inter accusatorem, & accusatum more p. delicti
 nulli non personarum.
- 4 Sententia criminalis non transiit in rem iudicatam, quæ ad
 prætoratorem sufficit.
- 5 Int. Clarus a Borac. impetravit.
- 6 Crimen fœtel in iudicio deductum, quando possit iterum
 deduci.
- 7 Relatus simpliciter a carceribus causa cognita sine alia
 sententia, an possit iterum molestari.
- 8 Ignorantis, vel sententia accusate volenti, quando possit
 iterum, remitti.
- 9 Et an per iram mentem, remitti possit.
- 10 Preiudicatio quando probetur, remittitur.
- 11 Absolutio in iudicio impetrantis, an, & quando possit
 molestari per eum accusatum.
- 12 Relatus sub eversione de representando, quando possit
 impetrari.
- 13 Et quid in absolutio per præscriptorem.
- 14 Et quid in absolutio per præscriptorem.
- 15 Cuius debet im. si de facto fuerit absolutus vnam dñg.

- illius confessionis possit iterum molestari.
- 16 Absolutio facta per officialem ex abrupto, non facta inquisitione silematur, nec duo termino sed solus examinari testibus pro informatione extra, non valet.
- 17 Absolutio facta per officialem in fine officij, non rite procedendo non præiudicat parti, aut Reipub. nec successoribus.
- 18 Clericus adulter potest per Episcopum puniri, non obstante compositione pecuniaria, facta per eum vocariarum.
- 19 Gratia in loco delicti, an possit molestari in loco domicilij.
- 20 Cōdemnatus de lite, an poterit adhuc queri quæ ad cōplices.
- 21 Cōdemnatus pro vulnere, quando possit cōdemnari de morte.
- 22 Absolutus, vel cōdemnatus quando possit ratione addita qualitates iterum molestari.
- Et quid si pœnam soluit.
- 23 Fiscus potest appellare a minoritate pœnæ.
- 24 Cōdemnatus in duobus locis pro eodem delicto in contrariationem, ad utramque cōdemnationem tenetur.
- 25 Collusio quomodo probetur.
- 26 Cōdemnatus in uno loco, an possit molestari in alio.
- 27 Farinac. impugnatur.

Alta est etiam defensio. Adde videndum. Roma. in conf. 113. præsupposito pro vero Felin. in d. c. de his, de accusat. vbi ponit tresdecim limitationes, & Maran. in spec. in 6. & ult. parte. in rubr. de inquis. in 4. quest. princip. num. 44. vbi dicit hanc regulam procedere, quando esset lata sententia absolutoria definitiva, secus, si esset ab observatione iudicij, quia tunc posset iterum inquiri, & accusari. Sed vide omnino dominum Farinac. in quest. 4. per totam, vbi more suo multam latet hanc questionem tractat, & plenè etiam habetur per Decian. in suo tractat. crim. tom. 1. lib. 3. cap. 30.

Item adde, quòd ab aliquo delinquentis non prodest mandanti, vel ratum habenti, si absolutur, quia non fuit culpabilis: secus propter delictum non commissum.

Nam licet res inter alios acta, non prosit alteri, illud procedit, quando iura diversarum personarum sunt diuisa, & separata, secus quando per omnia est eadem causa defensionis, & ex eodem facto ambo sumunt originem. Ita Franc. in cap. rati habitationem, nu. 6. de regulis, in 6. & ibi dicit, quòd formata inquisitione contra duos, vt contra Titium, quia occidit, & contra Seium, quia mandauit: & contra utrumque est probatum: sed si Titius probauit, quòd fecit ad sui defensionem, & Seius nihil probauit, probatio Titij non prodest Seio, vt absolutur, quia bona fides facientis, non excusat malitiam mandantis. Si verò Titius probauit, fe fuisse absentem à loco maleficii, tunc si iudex illos testes audiuit, pro veritate utriusque inquisitionis communicet contra utrumque formate, quod potuit, & tunc per illas probationes, per quas absolutur Titius, absolutet Seius, sed si iudex recipit illas probationes ad specialem defensionem Titij, tunc Titius absolutur, & talis probatio non prodest Seio. Requiritur tamen tunc clariore probatione contra Seium de suo mandato propter præsumptione surgentem ex absoluteione Titij. Sed si ageretur per viam accusationis, tunc prædicta distinctio locum non haberet, cum acta inter accusatorem, & accusatum, (quantumcumque generalia) non egrediantur ipsorum personam & ita Bartol. in l. denuncialis, §. queritur, ff. de adulter. & in leg. adulter, §. eo tempore, ff. de off. & hoc quidem.] Adde, quòd sententia criminalis non transit in rem iudicatam, quo ad procuratorem fiscalem. Ita refert fuisse iudicatum Rebuff. in proem. conf. in gl. 8. num. 118 lib. 1.

Item adde, quòd circa istam distinctionem, si reus fuerit absolutus, quia constitit ipsum non deliquisse, quòd non poterit amplius molestari, secus autem si

fuerit absolutus, cò quia probatum non fuisset delictum contra eum, D. Clarus qui eam facit, reprobatur per Butraz. in conf. 396. nu. 4. cum seq. vbi tenet, quòd non poterit molestari, etiam quòd fuisset absolutus ob non probatum delictum, & ibi multos accumulatos idem tenentes, dicens quòd Butraz. in d. c. de his, hos duos causas, parificat, si non fuit probatum, vel constitit de innocentia, nisi adit clausula, *reus sic stantibus*, vel alia similis. Et ita etiam obseruat Ienatus Mediol. in veris, seq. D. Clar. attestatur. Et quomodo probetur innocentia, late Mascard. de probat. conf. 904. vol. 2.

Sed hic queritur.] Adde Couar. var. resol. lib. 2. cap. 10. vbi latissime tractat hanc questionem quando crimen semel in iudicio deductum possit iterum in iudicio tractari. Et de hoc casu vide etiam Bosl. de sent. nu. 64. Et ibi nu. 60. an simpliciter relaxatus à carceribus causa cognita sine sententia, ex eadem causa iterum molestari possit. Et de ista materia quando absolutus iterum molestari possit, tractauit Pau. Ghislin. in tract. de relax. care. in rubr. de absoluteione innocentis, v. 2. quæstio solutionem.

Sed pone, quòd aliquis ibi. Probabitur.] Adde, quomodo probetur ignorantia, & e contra: qualiter accusatus probauit scientiam illius, qui vult eum accusare de nouo. Soc. in d. cap. de his, num. 47. de accusat. Et an ignorantia probetur per iuramentum, & quando, vide 9 Menoch. de arbit. iud. casu 186.

Uterius queritur.] Adde, quomodo probetur præiudicatio, Soci. in c. de his, num. 45. de accus.

Procedunt etiam, ibi, sed quid si processum.] Adde, quòd absolutus in iudicio inquisitionis, non potest amplius molestari per viam accusationis, etiam si intentatur noua qualitas delicti, nisi probetur collusio in causa inquisitionis: vel nisi officij accusans ignoraret causam inquisitionis, Bal. confil. 192. vol. 3. & confil. 430. formatam, vol. 5. & Crau. in conf. 321. Federicus de Vgho. in fine, & ibi dicit, etiam quòd si inquisitus fuerit relaxatus cum cautione de se representando, non potest inquietari, nisi nouis superuentibus indicij.

Item adde, quòd ista conclusio quinque modis limitatur per Socin. in c. de his, num. 57. & 45. de accusat. & ibi num. 38. habetur etiam de absoluto per viam præscriptam de potestate cognoscendi de crimine, & an amplius possit cognosci, & quid si conuictetur fe deliquisse, an possit cōdemnari, & ibi nu. 19. quid de absoluto per baptismum. †

Item adde, quòd si aliquis sponte confessus fuerit delictum, & iudex de facto cum absolutur, non poterit vi illius confessionis amplius cōdemnari. † Boer. decil. 15289. nu. 8. & Rollan. conf. 31. nu. 23. vol. 3. vbi dicit, etiam sententiam fuisse contra sententiam, quando fuit declaratum omnia agitata coram iudice tamquam incompetenti, coram quo fuerat facta confessio, esse nulla & illa iudex irritauit, & annullauit, & quòd dicta confessio sic reuocata nullo modo consistenti nocere potest, nec ad torturam.

Item adde, quòd absolutus, de nouo poterit inquiri, 16 si inquisitio solemnitatem non fuerit facta, & datis copijs parti, & termino ad faciendum defensiones, & postea sententia iterum absolutus, sed solus, examinatis testibus pro informatione iudicis, ex abrupto ad absoluteionem deuentum fuerit. Ita tradit Paul. de Castr. in conf. 348. notandum, nu. 1. circa med. vol. 1.

Item adde, quòd si officialis, qui est in fine officij vult parti gratificari, vel implere clemeniam, & non rite procedendo, profert sententiam absolutoriam, vel cancelat inquisitionem, & processum, hoc facere non potest, nec valet in præiudicium reipublicæ, & partis, ac successoris, non seruando debitum ordinem, vt per Paul. in tract. de syndic. in verb. pœna, §. iuxta prædicta, col. 1. in fin.

fin. cum cordan. ibi, quem refert, & sequitur Io. Anr. de Nigro super cap. Regni. c. 4. incipit item si quis vniuersitates, na. 6. de except. vel iud.

28 *¶ Habes etiam locum.* Adde, quod compositio pecuniaria facta cum officiali Episcopi per clericum de adulterio, non præiudicat ipsi Episcopo, quominus possit iterum cognoscere, & legitime criminolum punire. Ita Paul. de Cast. in conf. 348. per tot. vol. 1.

29 *¶ Scias tamen.* Adde, quod aliter esset, si locus delicti, & locus originis, esset sub eodem fisco, & eodem marisupio: quia tunc gratia proderet, vt per Vulpell. in conf. 46. nu. 19. & Farina. quæst. crim. quæst. 7. num. 26.

30 *¶ Dicitur quod non possit procedi, ibi, si quidem fuit punitus.* Adde, quod licet debita pena condemnatus amplius molestari non possit, tanquam de delicto conuictus: tamen si prorsum non fuerit super eius tortura quo ad complices, cum ex processu liqueret delictum patratum fuisse cum socijs, poterit modò præfres provincie ipsam torquere solum ad sciendam socios, ne ipsi impune pertransseant, & de eorum scelere gloriantur: cum Reipublice intersit delicta puniri, llicitatio, & quod illicitè, ff. de publica. & ita tradit Carau. in ritu 269. num. 25.

31 Item adde, quod condemnatus de vulnere, potest condemnari de morte, quia non erat bene actum, nisi occasione vulneris esset facta executio, & hoc quando imatur titulus criminis, sed additur qualitas. An primò absolutus ratione adde qualitatē possit iterum accusari, vel fuit condemnatus, an iteratò condemnades, vide Specul. in tit. de accusat. vers. omnis accusator, vide etiam Ang. de Vbal. in repet. l. i. vacante, C. de bon. vacan. lib. 10. num. 137. vbi dicit, quod si quis de simplici vulnere fuit accusatus, condemnatus, & punitus, quod iteratò poterit accusari, vt poenæ augmententur ratione qualitatē omisse, hoc est, ratione cicatricis, nisi ille, qui de vulnere accusatus, dolose cicatricem omiserit: hoc item tenent Bar. & Doctores, in l. senatus, ff. de accusat. Lancellor. in tract. de attent. par. 2. ca. 12. limit. 27. num. 10. & Beron in §. 196. vol. 1. Idem Ang. in d. l. i. vacante, num. 134. ponit, an index inquirens, si punit extra ordinem inquitum, cum non possit eum punire poenâ ordinariâ, an per talem punitionem tollatur poenâ ordinariâ. Et circa istam quæstionem, an condemnatus possit sententiam definitiuam iterum possit accusari, & condemnari de eodem delicto, si in prima accusatione omissa fuerit aliqua qualitas que aggrauet delictum, & augeat poenam, & si ante, vel post executionem primæ sententiæ, vide omnino Gomez. de delictis, c. 1. nu. 17. vbi tenet indistinctè, quod cōdemnatus ratione omisse qualitatē amplius molestari non possit, siue prima sententia sit executioni demandata, siue non, & de hoc etiam habetur per Aleat. in cap. permisciam, numer. 128. de offic. ordin.

32 Item adde, si in accusatione, aliqua qualitas omissa fuerit, & reus fuerit condemnatus pecuniariter, vbi propter qualitatem debeat condemnari corporaliter, dequò propter illam qualitatem poterit accusari, & pecuniâ restitueri, & poenâ corporali puniatur, secundum Barr. in l. senatus, ff. de accusat. & Paul. de Castro. in conf. 348. nu. 1. circa med. vol. 1.

33 Item adde, quod hisque poterit appellare à minotitate poenæ, Gram. decis. 14. num. 2.

34 Item adde pro limitatione regulæ, quod quis pro eodem delicto bis puniri non debet, vt si quis vti contumax passus fuerit pro eodem delicto cōdemnari in duobus locis, poterit cogi ad solvendum vtramque condēnationem, nisi ante secundam sententiam iam soluisset condēnationem primæ sententiæ, Barr. in l. sepulchri violati, in fin. ff. de sepul. viol. & Bosan. tit. de for. compet. num. 8. cum seq. vbi latè hanc quæstionem tracta-

uit, & idè vide eam, & omnino Carau. in ritu 205. numer. 10.

¶ *Abbas tamen dicens quod.* Adde, quod idem tenet Boet. in decis. 189. vbi hanc quæstionem plenè tractauit.

¶ *Quid tamen intellexit.* Adde, videndum Carau. in ritu 269. nu. 22. vbi latè, ex quibus præsumatur fraus, & collusio facta inter inquisitum, & iudicem, quo casu præfres provincie, siue index maior iterum de causa cognoscere possit.

¶ *Scias autem.* Adde, quod D. Farina. quæst. crimin. in 26 quæst. 7. num. 26. vers. sed tertia, tenet contrarium, & impugnat consuetudinem hic allegatam, dicens, opinionem veritiorem esse, quod indistinctè etiam quod diuersæ sint iurisdictiones, & territoria, absolutus, vel condemnatus in vno loco, siue domicilio, siue originis siue delicti, non possit villo pacto molestari in alio, siuade, vel collusione cessante, ibi impugando etiam Viuientem, in opin. 420. nu. 4. quod absolutus, vel cōdemnatus in loco domicili, vel originis non prohibetur accusari in loco delicti, quia est principalis locus, in quo poenitio fieri debet: secus autem in condemnato, vel absoluto, in loco delicti, quo casu amplius molestari non poterit. Sed ego arbitror opinionem, D. Farina. & quod ad punitionem facti, quando sufficienter punitus fuisset, esse veram, quia de eodem delicto nemo duplici poenâ est puniendus, non autem quando fuisset absolutus in loco originis, vel domicili: nam daretur materia fraudandi, quia delinquentes confugerent ad locum domicili, & originis, vbi de facili ob defectum probationum, vel alia de causa absolutionem obtinerent, & de fraude constare non possit, & quia etiam locus principalis, & principaliter offensus, in quo poenitio fieri debet, vt dicit Viui. in loco supra citato: Sed si absolutus fuisset in loco delicti, eo casu crederem amplius non posse molestari, nam prædicta cessarent. Et sic potest dici, quod in casibus prædictis, scilicet, quando absolutus fuisset in loco originis, vel domicili, impugmando nō esse dictam consuetudinem, & ita etiam dicit D. Farina. si bene eius fundamentum consideratur, dum tradit exemplum de punito, & non de absoluto.

Item adde, quod quando reus potest puniri à duobus iudicibus pro eodem delicto, si condemnatus fuerit pecuniariter ab vno, potest iterum condemnari corporaliter per alium iudicem. Ita dicit Bal. in l. 2. C. de sportal. quem refert, & sequitur Aflit. in cons. blasphemiam, in fi. lib. 3.

QVÆSTIO LVIII.

SVMMARIVM.

- 1 Pax in quibus sit habenda.
- 2 Pax quomodo probetur.
- 3 Pax habita post sententiam, an proficiat statu, quod habita pace, quis minus puniatur.
- 4 Offensus declarans coram iudicibus, quod non intendit querelare, censetur remittere.
Statutum alienigenarum poenam de pace facta cum effuso, non intelligitur de pace facta cum fisco, sed cum principaliter offenso, na. eod.
- 5 Pax, & remissio an differant.
- 6 Paciscentes de iniurijs censentur concordasse.
- 7 Pax de delicto intelligitur etiam de qualitate ipsius.
- 8 Compositiones quomodo fiant in regno Neapolitano.
- 9 Index non potest præfigere terminum effuso ad querendum.
- 10 Poenâ paci raptè debetur etiam, quod subsequatur reconciliationis.
- 11 Remissio partis quando præiudicat fisco.
- 12 Index an possit procedere post remissionem partis in statu Ecclesiasticæ.

- 13 Et quid in regno Neapolitano.
- 14 Accusatore desistente an possit procedi.
- 15 Accusatores an possint imponere desistere in regno Neapolitano.
- 16 Et quid in statu Ecclesiastico.
- 17 Accusator nouus an possit proseguiri processum super quo fuit transactum.
- 18 Componenti cum scio quando possit iterum molestari.
- 19 Pax facta sub conditione, quod offendens redeat ad patriam sine licentia offensam valeat.
- 20 Transactio quare prohibetur in crimine adulterii.
- 21 Et quando possit fieri in crimine raptus.
- 22 Transactio nulla an impediat transigentem iterum agere.
- 23 Pax a coniunctis usque ad quem gradum requiritur.
- 24 Pax an sit habenda a filijs adoptiuis, emancipatis, naturalibus, & legitimis.
- 25 Pax debet constare in altis.
- 26 Vxor alicuius uocata, quæ debeat facere pacem, vir aut pater.
- 27 Pater an possit remittere iniuriam factam filio.
- 28 Et si remiserit, an mater possit accusare.
- 29 Et quid in fratre si frater remiserit.
- 30 Pater uilius non potest remittere iniuriam filij.
- 31 Nec etiam iniuriam violati ibori.
- 32 Patre remittente, an alij agere possint.
- 33 Et an filij iniuriati.
- 34 Filius non ratificans pacem factam a patre, non dicitur proditor.
- 35 Inimicitia facta cuius non potest remitti per Amicos sine consensu consilij.
- 36 Blasphemans absolutus a sacerdote, an dicatur habere pacem blasphemie.
- 37 Monacho habente filium, interfecto, a quo sit habenda pax, a filio, vel a Monasterio.
- 38 Et quid si filius, & Monasterium discordent.
- 39 Offensa facta Monacho, & facta clerico seculari an differat.
- 40 Rapiens monialem a quo debeat habere pacem.
- 41 Religiosus non dicitur ante professionem.
- 42 Spiritus an possit remittere necem patris.
- 43 Tutor, an, & quando possit facere pacem, & num. 45.
- 44 Et quid de minore.
- 45 Et an teneatur ad illius obseruantiam.
- 46 Et quomodo sit facienda cum pupillo.
- 47 Pax facta a tutore ante confessionem inuentarij an valeat.
- 48 Procurator an pacem facere possit.
- 49 Et an conditionem apponere.
- 50 Et quid in regno Neapolitano.
- 51 Pax facta pro vulnere, an prosit scuta morte.
- 52 Occisus si reliquerit patrem, filium, & uxorem, que postea filio successit, a quo sit pax habenda.
- 53 Maritus interficiens uxorem, an possit habere pacem a filijs communibus.
- 54 Fornice, impugnatur.
- 55 Metus reuerentialis quomodo probetur.
- 56 Filius exheredatus an faciat pacem de morte patris.
- 57 Pax habita ab uno ex pluribus heredibus an sufficiat.
- 58 Pax, & concordia differunt.
- 59 Pax a quibus requiritur in regno Neap.
- 60 Pace habita a principali non est amplius de causa tractandum.
- 61 Soror defuncti, existente filio, non potest pacem facere.
- 62 Et quid de uxore interfecti, ibid.
- 63 Filia excludit a statuto an debeant paci intervenire.
- 64 Pax facta absenti an requiratur ratificationem.
- 65 Damna remittere nemo tenetur.
- 66 Sati-factio debet fieri iuxta mensuram iniurie.
- 67 Paciscenti cum parte, mediante pecunia, non euadit infamiam.
- 68 Remissio plena an tollat repetitionem damnorum.

- 68 Remittens iniuriam precio mediante, non censetur remittere damna, & interesse.
- 69 Remissio pæne conventionalis censetur facta per cassationem processus.
- 70 Remissio plenissima comprehendit etiam damna, & interesse.
- 71 Remissio iniurie, & consequtio satisfactio inter se sunt diuersa.
- 72 Remissio an possit probari per testes.
- 73 Et quid in regno Neapolitano.
- 74 Pax potest dici sine actu exteriori pro salute anime, & sacerdos tenetur absolueret confitentem.
- 74 Index an possit compellere ad pacem, & num. 77.
- 75 Et an ad irrogam.
- 76 Et si compellat, an teneatur edito, quod metui causa.
- 78 Pax ex quibus impediatur.

Sequens est definitio. Adde videndum Farin. quæst. cri. 1. 4. vbi latissime, & pax a quibus habenda sit stante statuto, quod pacem habens mitius puniatur, sit de modo & probandi pacem, latet habetur per Maschar. de probat. 11 §6. vol. 3. Vide etiam quæ posui infra ad verbi. visum est.

Item adde, si extaret statutum, quod delinquens mitius puniatur secuta pace, siue transactio ante sententiam diffinitiuam, pax siue transactio post sententiam erit valida, si facta fuerit pendente appellatione, & sententia prima reuocari debet, & delinquentis mitius puniri. Ita tradit Gomef. de delict. in cap. 3. num. 69. vbi attestatur, ita iudicatum fuisse in Cancellaria Regia de Valladolid, quem sequitur Plac. in epit. delict. cap. 39. 27. & 28. Franch. in decif. 370. num. 19. vol. 1.

Item adde quod statutum alleuians penam, facta pace cum offenso, non procedit, si fiat pax cum scio, quia sciscus fuit secundario offensus, sed pax debet fieri cum principaliter offenso, Brun. conf. feud. 69.

Item adde quod si offensus non conqueratur, & de-
4 claret in iudicio, vel extra coram testibus, quod non intendit exponere querelam, nec in scriptis remittere, quia sibi esset dedecus, sed videat offensor habere pacem cum curia, quia quoad se nihil vult videre, censetur remittere, & si e curia poterit remittere, siue componere, Bart. in l. 1. §. si dominus, ff. ad senatus cons. Syllanian. & Follet. in verb. audiantur exceptiones, nu. 58. vbi dicit, cogita, & multa in hac materia remissionis habes per Cararum in ritu 275. vbi plenè de hoc tractauit, & inter alia & dicit, quod pax, & remissio ad hunc effectum sunt idè, & licet inter se differant: remissio enim fit, cum ab vna parte tantum fuit offensus, pax verò, seu concordia, cum ex vtraque parte.

Item adde, quod si fiat pactum de iniuriis sibi factis, 6 intelligitur fieri pax, & concordia, & idè est satisfactum statuto requirenti pacem, & concordiam, vt banitus rebanniatur, vel accusatus non puniatur. Ita tenet Ang. in l. 1. super gloriol. in verb. pactum, in ff. de pact. & Caccia-lup. in tract. in 2. quæst.

Item adde, quod pax facta de delicto, etiam quod in 7 instrumento pacis non fiat mentio de qualitate delicti, prodest inquisito, quia remissio delicti, eius qualitas remissa videtur, Bald. in cons. 378. vol. 4. & Rom. cons. 448. qui transcripsit consilium Bald. de verbo ad verbum, cum sequendo.

¶ Et multis etiam in locis. Adde, quod in regno Neap. 8 poluit remissiones, seu compositiones nullo modo fieri possint, nisi prius parte concordata, vt per ritum 172. & 173. & ibi latissime Carau. qui ponit multas questiones si compositio, siue remissio, fiat non concordata, facta fuisset. Vide etiam Ioan. Anton. de Nigris super capit. regni capit. 222. incipien. exercere volentes, & omnino Fabium Montelcon. de literis arbit. par. 5. fol. 405. & per

& per Pragmaticam, nonellam, pragmaticam. 4. sub tit. de compo-
pofit. Et de praedictis vide etiam, quae posui infra in q.
109. ver. f. adde, quod pro bono pacis.

¶ *Quia in hoc dicitur.* Item adde, quod stantibus ri-
bus praedictis, iudex non potest facere compositionem,
sive remissionem cum illa cautela, quod ostensio

9 statuat terminum ad accusandum, si querelam ducit,
si vult accusare; quia etiam quod non compareat, & ni-
hil dicat, compositio non potest fieri, nisi remissio partis
praecedat, quae ad accusandum cogi non potest, siue ad
agendum. Carau. in ritu. 272. nu. 20. nisi in casu ibi posito.

10 ¶ *Sed certe parum prodest.* Adde, quod idem procederet,
si pax facta fuisset a duobus sub obligatione, & pec-
na applicanda fisco, de non rumpendo eam, qui si se
offenderent, & postea reconciliarentur, talis reconcilia-
tio non noceret fisco. Feli. in cons. 10. nu. 8.

11 Item adde, quod remissio partis prodesset in praedi-
cium fisci in delictis, quae sunt in omittendo, secus in
illis, quae sunt in committendo, Boer. in consuet. Bitur-
ricen. tit. de iurisd. omn. iud. §. 16. in glo. fin.

12 Item adde, quod in statu Ecclesiastico adeft constitu-
tio Marchia. in lib. 4. c. 9. quae prouisum fuit, vt indices
vltorios procedere non possint facta remissione partis,
& abolitione petita, & solutis solidis quinque Camere
Apostolice; dummodo non interueniat collusio, vel
alia illicita pactio, facta cum accusato quod arbitrio iudicis
remitteretur, exceptis haereticis, sodomia, latrocinio, in-
ceru, homicidio, rapto virginum, & Monialium, falsitate,
incendio doloso, facinoroso, futo, & delictis commis-
sis in personis officialium, & curialium, curiae, prouinciae,
& vltorios atrocibus, in quibus abolitio nula-
tatem admittitur, aut concedatur, Sed d. constitutio
non seruatur in practica nisi in leuibus delictis vt in
verbis iniuriis, pugnis, & similibus.

¶ *Sed punitur et ibi, per caput.* Adde, quod in multis
locis, praesertim in statu Ecclesiastico communiter
seruatur, vt pace habita, vel reuocatione querelae, ad
cassationem processum deuenerit fore, exceptis tamen
casibus leuibus. Et de illa consuetudine attestatur etiam
Ant. Scap. in tract. iuris non scripti, (quod in vtroq; fo-
13 ro obseruatur) lib. 4. cap. 9. num. 10. Et in regno Nea-
pol. parte concordata, ratio deuenerit ad sententiam, sed
ad aliquam compositionem. Carau. in ritu. 341. num. 2.

14 Et an habita pace possit terminari ad condemnationem
poenae ordinariae, vide Farin. quest. crim. quest. 4.
num. 34.

¶ *Sed certe de consuetudine.* Adde, quod Carau. in ritu
272. nu. 26. idem attestatur, dicens, quod facta remissio-
ne principalis offensae, vel eius, ad quem principaliter ius
querelandi pertinet, neque ex eodem, neque ex nouo
processu tractatur amplius de causa, & quod hoc est bene
notandum, quia seruatur in practica.

¶ *Et idem in casibus.* Adde, quia extaret statutum, quod in
crimine adultetii, vel stupri, non possit procedi, nisi ad
querelam partis, data querela poterit iudex procedere
ex officio, etiam quod querelas desisteret, per text. in l.
cōstante matrimonio, in fin. ff. de adult. & Affl. in consi-
legum alperitiae. nu. 22. & Gram. in decif. 31. nu. 3. cum
seq. & hoc procedit eo desistente in quacunque parte
iudicii, etiam appellatione pendente, vel accusatore
mortuo, vt per Carau. in ritu. 12.

15 ¶ *Sed certe.* Adde, quod idem seruatur in regno Neap.
licet ad sint constitutiones, & ritus imponentes poenas
desistentibus ab accusationibus, quae hodie non seruantur,
& accusatores sine metu alicuius poenae desistere
possunt, ita attestatur Carau. in ritu. 205. nu. 1. & 2. & mi-
tor de Foller. qui in praedictis criminibus, audiantur excep-
tiones. nu. 3. dicit, quod desistentes tenentur ad poe-
nam sextantem, allegando dictum ritum 205. & non
videt Carau. ibi attestantem, illam poenam penitus ab

aqua recessisse, nam quotidie accusatores desistant sine
licentia Curiae, & solutione poenae, & ita in statu Ec-
clesiastico seruari vidi.

¶ *Sed pone quid pars offensa.* Adde, quod tertius querelae
17 lani non poterit prosequi processum, super quo fuit
transactum, nec etiam index ex officio, si in illo delicto
non poterit procedi, nisi ad querelam, sed oporteret illi
formare processum. Et hoc in casibus, in quibus per-
missa est transactio in casibus verò non permissis pote-
rit accusator, & index prosequi eundem processum, se-
cundum Bart. in transigere C. de transact. & ibi Alex. in
4. column. & magis communiter scribentes, vt plenè per
Maran. in 6. pat. nu. 48. vide etiam Carau. in ritu. 272. nu.
23. vbi latè, vide etiam quae posui infra ver. secunda re-
gula.

Item adde, quod si fuerit transactum cum parte & 18
curia in casibus permissis, non poterit molestari, vt per
Paul. Girtan. in tracta. de relax. carcerat. q. 6. Sed de praedi-
ctis vide omnino nouissime per Farinac. quest. crim.
in quest. 5. vbi plenius quàm alibi Ant. & quando com-
ponens, transigens cum fisco & Praefide, possit iterum
molestari, & inquiri de eodem delicto.

Item adde, si pars offendens, sine denuntia, & ac- 19
cusata in eodem instrumento remissionis, promittit ali-
quid ratione experientiae, & interelle, vel per annum
non accedere ad patriam partis offensae, vel non transire
per eius domos: & facta est compositio per curiam cum
delinquente, si pars offendens promissis non stetit, pars
offensa vltorios accusare, & inquisitum poena debita
puniri facere non poterit, text. in terminis, quem ibi
commendat Bartol. Bald. & Salic. in l. quamuis, C. ad
Turpill. Et ratio est secundum Salic. ibi, quia per talem
remissionem dicitur accusator delinxisse, & in Turpilli-
anum incidisse propter quod amplius deueniri ad con-
demnationem poenae ordinariae accusati non permittitur,
quod delinqueret, ff. ad Turpill. Quod tamen non pro-
cederet, quotiescumque remittens nondum querelasset,
& remitteret ante litem contestationem, & dationem fi-
deiusionis debita prosequenda, quoniam tunc cum si-
mus ante litem contestationem, per remissionem quis non
dicitur desistere, nec in Turpillianum incidere: & pro-
pterea si in instrumento dictum esset, quod in casu con-
trauentionis licitum esset agere, & suam querelam pro-
sequi, posset ipsam accusare, & per nam iuris contra eum
prosequi, quia non seruando promissa, incidit in poenam
in instrumentato contentam. Non obstantia dicta. l. quam-
uis, quae in hoc casu non habet locum ratione cessante.
Quod tamen verum est, secundum Bart. in l. si vnus, §.
pactus, in fin. ff. de pact. quem ibi sequitur Alex. nu. 16.
& l. si. num. 46. quod quicunque ex illo crimine vult
imponenda poena pecuniaria, quae potest in stipulationem
deduci, quoniam tunc illa poena potius imponere-
tur ex stipulatione, & pacto posito in instrumento, quàm
ex delicto, cuius poena fuit remissa, secus si plus poena
quàm pecuniaria, quoniam tunc talis adiectio non vale-
ret: quia vt ibi dicit tex. ex delicto orti debet, non ex
pacto. Et ideo melius est in istis instrumentis remissio-
nem, in quibus aliquid dandum, vel faciendum promit-
tatur, in casu contrauentionis adiacere certam poenam
pecuniariam, vñ cum refectione damnorum, experien-
tiae, & interelle, ita quod poena soluta, vel non soluta,
rata adhuc remaneat promissa, quemadmodum docet
Spec. in tit. de treuga, & pace, in prin. & ita tradit Carau.
in ritu. 275. num. 12. cum seq. Et an pax facta sub con-
ditione, quod bannitus iura certum tempus, vel abque
paciscentis licentia ad patriam redire non possit, valeat.
Vulpell. in tract. de pace quest. 55.

¶ *Excipitur tamen.* Adde, quod aliam rationem forsan me- 20
liorem, quod prohibita sit transactio in crimine adul-
terij, ne maritus in crimine lenocinij incidere, quia trans-
actio

actio fieri non potest nullo dato vel retento, l. transactio, C. de transact. Hanc rationem considerauit Grego. Tholosan. in syntagmate iur. lib. 28. c. 2. num. 10. & lib. 36. c. 1. num. 8.

- ¶ *Ita alij auctores criminibus*, ibi, & si dicat. Adde, quod
 21 ¶ parentes, si facerent pacem post finitum iudicium in crimine captus non incurreret penam d. l. vniue, secundum Gabr. in cons. 171. num. 43. volum. 1.
 22 ¶ *Secunda regula.* Adde, quod ¶ in casibus, in quibus prohibita est transactio, non prohibetur repeti accusatio, etiam a primo accusatore, licet transactionem fecerit, quia nulliter transigitur de accusat. Ioan. Marc. Monticel. reg. 1. num. 6. Foller. pract. crim. eano. c. 35. vbi dicit, hoc non procedere in tribus casibus, scilicet in crimine adulterij, quando est impositum perpetuum silentium, & in transactioe facta post litem contestatam. Sed ego nunquam vidi hoc seruari in practica, quod post pacem, siue transactionem transigens, siue pacifices, possit de nouo accusare, vel nouam accusationem facere, quia vt dicit D. Clarus, de quocumque delicto de consuetudine hiant pacis.
 23 ¶ *Visum est de quibus criminibus.* Adde, quod ¶ pax fuit remissio est habenda, à descendentibus siue ascendentibus vsque in infinitum, & à collateralibus vsque ad decimum gradum, & magis coniunctis occiso minus coniunctis preferantur, late per Nanc. Tart. ad prag. incip. *Nelli anni passati*, part. 2. num. 18. cum sequent. sub tit. de compos. in lib. comment. diuers. super pragmaticis, & Plac. lib. 1. epist. delict. ca. 39. numer. 13. vbi de communi attestatur.
 24 Item ¶ adde, quod etiam filius à adoptionis habenda est remissio, si transiunt in posterum adoptantis iuxta terminos l. cum adoptionis, C. de adop. §. sed hodie, Inst. eod. secus autem si non transiunt. Ita tradit Nunc. Tartal. in comm. prag. incipit. *Nelli anni passati*, n. 17. de compos. in lib. comm. diuers. super prag. fol. 138. Et habenda est etiam à filijs emancipatis, & in multis casibus etiam ab eorum filijs, ac etiam à filijs naturalibus legitimis, & à naturalibus tantum, non existentibus filijs legitimis, & naturalibus, vt late per eundem Nunc. in loco supracitato num. 22. cum seq.
 Item adde, quod si occiso nullus descendens superstit, & superstitie patre, & matre, ab eis requiritur remissio, & matre existente tantum, ab ea est obtinenda, licet filius vulgo esset quæritus, vel quod ipsa ad secundas nuptias transiisset, vel quod esset infamis, & publice quæritum faceret, vel quod filio occiso tutorem non petiisset, & si cum dictis patre, matre que, vel aliquo ipsorum superstit frater, & soror vtinque coniuncti, vel ipsis deficientibus eorum filij, ab omnibus requiritur remissio, vel à nepotibus, eis non existentibus, & si non existerent pater, & mater, sed auus & auia, vel alter eorum, & frater & soror occisæ remissio quoad ab omnibus obtinenda esset. Ita habetur per Nunc. ad d. prag. in 2. par. à princ. vsque ad nu. 13. fol. 141.
 25 Item adde, ¶ quod de pace debet apparere in actis, Bal. in consil. 402. vol. 1. & Maron. de fideiuss. treu. & pace, q. 16. num. 15.
 26 Item adde, ¶ quod vxore occisa, patre, marito, & filijs existentibus, sufficit quod pax habeatur ab vno tantum, scilicet à patre, vel à marito, secundum Catald. in tractat. de syndic. quest. 128. sed Vulpell. in tract. de pace, questio. 24. tenet, quod ab omnibus habenda sit.
 27 ¶ *Quæro minus.* Adde ¶ videndum Boff. in titul. de pace, num. 16. Crau. conf. 45. nu. 8. & Foller. in ver. audiantur exceptiones, nu. 44.
 28 Item ¶ adde, quod si pater remiserit, mater etiam poterit accusare secundum Salicet. in l. vxor C. qui accus. non poss. & Afflict. in consil. summo periculo in q. no.

tab. Et similiter ¶ poterit accusare, si frater pacem fecerit de morte fratris filij occisi. Afflict. in consil. iustitiarum non per Calendas in fi. & Foller. in pract. crim. in verb. audiantur exceptiones, num. 21. & 22.

¶ *Hanc lamen consilium.* Adde ¶ aliam limitationem quando pater esset vilis persona, & filius honesta, quia tunc pater vilis, non potest remittere iniuriam illatam filio, Maran. in 1. part. num. 68. & Bero. quest. 75. vbi etiam dicit, quod pater tortuosus similiter non potest remittere iniuriam filij, nec forte mediante curatore. Et an pater possit remittere iniuriam factam filio, late habetur per D. Ioseph. Lud. in concl. 41. vbi ponit regulam, quod pater possit remittere cum quatuor ampliationibus, & quinque limitationibus. Nec remittere potest ¶ iniuriam violati thori sine filio, Bald. Nouel. in 31 tract. de dote par. 6. priuile. 28. nu. 2. Et similiter, si pater esset absens, Boer. decis. 120. col. 2. Et ad hanc questionem, nunquid pater possit remittere iniuriam factam filio, habetur etiam per Farinac. in quest. 14. num. 34. cum sequent.

Item adde, ¶ quod facta remissione à patre de iniuria facta filio, alij filij non poterunt agere de iniuria. Maran. in d. par. 6. num. 67. Nec ¶ ille, cui iniuria facta fuisse ¶ set, quia per remissionem, quam facit pater, tollitur actio prætoria, quam competit filio. Ita tradit Gabriel. in consil. 17. 2. num. 44. volum. 1. vbi attestatur de communi. Quod tamen limitatur in aliquibus casibus, quos recenset Ialain. in persona, §. de pact.

¶ *Sed indifferenter vult.* Adde, quod est de iure communi, secundum Vulpell. in tract. quest. suo de pact. quest. 8. Et hinc est, quod filius non dicitur ¶ proditor, si pater ¶ à patre factam ratam non habuit, Vulpell. d. tract. quest. 8. & 10. vbi habetur, an filius pater inuito possit facere pacem. Et Bombin. in consil. 59. per totum, dicit, quod licet pater possit facere pacem inuito filio, vel filio, si eam fecerit, quod vxor, & filij occisi eam tunc perire poterunt.

¶ *Hæc autem omnia.* Adde, quod idem tenuit de filio emancipato, Crau. conf. 45. nu. 18.

¶ *Frateræ quæro.* Adde, quod ¶ similiter Antiani non possunt remittere iniuriam factam ciuitati sine consensu consilij, Balan. cap. 1. de pace iur. firm. §. iniuria puniatur, num. 6.

¶ *Sed quid dicendum.* Adde, ¶ si statutum diceret, quod quicunque habuerit pacem ab off. nro. libertetur à pena ordinaria, si blasphemans consensu fuit peccatæ sacerdoti, & absolutionem habuerit, & sic pacem fecerit cum Deo, nō gauderet beneficio statuti, secundum magis communem, vt per Decan. var. resol. lib. 2. ca. 10. num. 3. & latissime per Couar. in tractat. crimin. c. 5. num. 16. tomo 2. Et ratio est, quia absolutio sacerdotis remittit penam spiritualem, non temporalem, vt declarat Ioan. And. in ca. pro humani, de homicid. in 6. & ita tenuit Ponzin. de Lamij, num. 86.

¶ *Alterius quæro.* Adde videndum ¶ Feder. de Sen. in 37 consil. 35. & Vulpell. in tract. de pace quest. 13. vbi aliam faciunt distinctionem.

¶ *Ego vero.* Adde, quod de ista distinctione late habetur per Felin. Decian. & Patin. in cap. præsentia, num. 127. de probat.

¶ *Tunc est tamen.* Adde, quod ¶ si filij & consanguinei pacem facere vellet, & monasterium denegaret, tunc fauore pacis, & liberationis à banno. filij præferrentur. Et contra, si monasterium pacem facere vellet, & filij negarent, fauore liberationis præferatur monasterium. Quæ tamē procedunt si non adesset testamentum, quia tunc spectaret ad hæredes institutos. Ita tradit Bero. in ca. in præsentia, num. 474. de probat. Et quod si monasterium offerens non haberet filios, an ab ipso vel monasterio, vel ab utroque remissio sit faciendi, late per Caraut. in

ritu 275. num. 27. hic allegatum. Et ibi etiam habetur, quod est differentia inter offensam factam clericis seculari, & factam monacho.

Item adde, quod si raptus monialem, obtinere debet remissionem a summo Pontifice, Boslin. tit. de pace, num. 27. Quod intelligas vna cum consanguinitate, suam vel suorum iniuriarum prosequentes, si erat professa, secus autem, si non erat professa, tunc enim sufficeret habere remissionem a dictis consanguineis, ac si raptus esset virgo, non monialis, sed secularis, cum quis ante professionem non dicatur religiosus, vt in fine, & Barb. in Clem. 1. de cleric. & in consil. 38. vol. 5.

¶ *Schas autem in hoc propoſiti, ibi, sed circumſcripta.* Adde, quod si hæc conclusio intelligitur, dummodo filij legitimi non essent, & ex damnato coitu non procedant, Placa. de delict. c. 43. num. 49. & in d. ca. per totum, late habetur de filijs illegitimis, necem patris vindicantibus. Et an pater possit facere pacem de morte filij spurij, lo- docet in Enchir. rer. crim. cap. 146. num. 12.

¶ *Quæſio autem.* Adde, quod si tutor, licet possit facere pacem cum pupillo, non tamen illam facere potest sub obligatione penalis, & facta non valet, Thob. Noni. in consil. 52. num. 1. inter consilium diuerſum in fol. 10. 1. Coſet. in tract. de priuileg. 88. & Laurent. Kirchow. lib. comm. opin. c. 5. conſul. 73. tomo. 2. nec pacem facere potest nomine pupilli, siue posthumum nondum nati cum interfectioe sui patris, secundum Baldin. l. 2. §. ff. de testam. totul. l. in l. pactum curatoris, in fin. C. de pact. & Nunci. Tartal. super prag. fin. de compos. num. 29. vbi hanc quæſtionem examinauit.

Item adde, quod minor si absque alijs solennitatibus pacem facere potest, Baldin. c. 1. de pac. iuramen. firm. §. 1. nu. 3. Sed quando pacta facta a minore, seu ab eius tutore, vel curatore valeat, & si an minor ob ruptam pacem fit puniens penis conuentionibus, & statutijs, latissime per Farin. var. quæſt. in quæſt. 15. per totum, & colleg. Maecaten. in consil. 150. & Thob. Noni. in consil. 1. nu. 3. per totum, cum multis probationibus, inter com. filicim. diuerſum in fol. 10. 1. Et hanc quæſtionem quando fit valida pacta facta a tutore, vel a minore nouissime per Farinac. habetur in quæſt. 15. vbi ad statuitatem.

¶ *Auſtinau idem op. extra.* Adde, quod Decia. conf. 38. vol. 1. nu. 9. conſuluit, quod iudicis decretum adhiberi debet, & ibi quod docet quomodo fit faciendi pax pupilli.

¶ *Hæc tamen qua de iure.* Adde, quod licet tutor generalis inuentarium generale non confecerit, nec satisfecerit, pacta tamen erit valida, & non poterit dici de nullitate, nec erit locus restitutioni in integrum, secundum Casau. in ritu 275. num. 27. cum seq. hic per D. Clar. allegatum.

¶ *Sed an procurator.* Adde, quod si in mandato concedatur specifice alicui casus paci similes, & eiusdem naturæ promissum cum clausula generali, ad pacem extenditur, Vulpel. in tract. de pac. quæſt. 4. num. 5. & ibi quæſt. 5. habetur etiam, quod mandatum ad pacem mandantis morte expirat.

Item adde, quod procurator constitutus ad faciendam pacem, & concordiam, si pactus sit, quod eius dominus, ac filij non possint illare, vel morari in ciuitate, hoc facere non poterit, secundum Anchar. in consil. 74. vilo diſtingerit instrumentum, quem sequitur Jacob. Nouell. in præd. crim. cap. vlt. num. 69.

Item adde, quod in regno Neapolitan. non sufficit mandatum speciale, & quomodo sunt faciendæ remissiones secundum regias prag. late habetur per Luci. Foller. in comment. super prag. de compos. nu. 77. cum seq. in lib. comment. diuerſi. 134.

¶ *Quæſio prima.* Adde, quod si pax prodicit vulneranti, etiam si non sit queretur, si dictum fuerit etiam, quod mors sequatur, vel si pax facta fuerit de vulnere, & de

his quæ ex vulnere sequi possent, vel aliquo modo deprehendi possit, quod pacificentes etiam mortis casum præcogitauerint, Vulpel. in tract. de pace q. 22. & Pet. à Plaz. epist. de delict. cap. 11. colum. 5. Sed de prædictis vide omnino Farinac. quæſt. 14. num. 28. cum sequent. vbi late, & in regno Neapolit. per Reg. prag. 6. sub tit. de compos. pronum fuit, quod sola remissio morientis non sufficit.

¶ *Aut vero statutum.* Adde, si stante hoc statuto, quod pax requiratur ab hærede occisi, si quis occisus fuerit relictis filio impubere, vxore matris dicti impubis, & patre, & mortuo impubere, mater successit, an ius faciente pacis spectet ad matrem, vel ad patrem occisi, hanc quæſtionem posuit Nunci. Tartal. ad prag. incip. *nellis anni passati*, in 1. parte, nu. 35. sub tit. de compos. in lib. com. diuerſum super prag. fol. 140. vbi tenet, spectare ad patrem occisi, & non ad matrem pupilli, licet fit hæres.

¶ *Conuincit etiam.* Adde, quod D. Farina. in quæſt. 14. nu. 48. contrarium tenet, scilicet, quod sufficiat pax, seu remissio a filiis communibus habitis, dicens, remissio filiorum non præsumi meticuloſam, nisi minus, siue verbera præcedant. Ego tamen (salua eius pace) arbitror, hoc verum non esse, quia ad præsumendum metum reuerentialem non requiruntur minæ, nec verbera, vt ipse præſupponit, sed sufficit sola reuerentia, & enormis læſio, Capy. deſil. 159. num. 34. Grammat. deſil. 103. nu. 49. Neutz. conf. 22. num. 20. Alba. conf. 77. num. 11. affirmans, hanc esse communem opinionem, & conf. 69. num. 5. Crau. conf. 11. num. 12. Curt. num. conf. 141. num. 11. quos omnes, & multos alios refert, & sequitur Mascard. de probatio. conſul. 1051. num. 28. volum. 2. & deſil. Pedemont. 172. numer. 5. vbi habetur, hoc procedere, etiam si adesset iuramentum. Et quanta sit læſio filij, qui matre priuatur, nemo est qui ignoret, quinimod remittitur arbitrio iudicis, quando metus reuerentialis præſumatur, licet de læſione probatum non sit, secundum Menoch. de arbit. ind. cala. 136. num. 7. Stantibus itaque prædictis, tollitur fundamentum ex aduerso adductum, quo sublato, nempe firma remanet conclusio D. Clar. & senatus, qui ita de facili reprehendi non possunt, cum in illo supremo magistratu semper intromittant præstantissimi viri eminentis scientiæ, & ac multum practici, & sequitur Clarum, & Boslin. Nunci. Tartal. in comment. suo, super prag. regni Neapolitan. incip. *nellis anni passati*, num. 50. sub tit. de decem posit. & idem tenuit Vulpel. in tract. de pace, quæſt. 25. Posset fortasse aliquo casu præsumi, filiorum remissionem esse meticuloſam, vt si essent maiores, vel quod separatim a patre habitarent, vel emancipati, aut quod mater propter adulterium interfecta fuisset.

¶ *Quæſio nunc.* Adde, quod idem est in filio exheredato, nam ius sanguinis exheredatione non tollitur, text. est in l. fin. ff. vide legiti.

¶ *Frequenter ſci.* ibi, *hæc autem conclusio.* Adde, quod si statutum dixerit ab hærede occisi, tunc non requireretur ab alijs, Boer. deſil. 121. numer. 3. sed Vulpel. in tract. de pace, quæſt. 20. dicit opinionem contrariam vtiorem, quod scilicet pax fit habenda ab omnibus hæredibus, etiam quod statutu loquatur in ſingulari, vt ſcandali occasio auferatur.

Item adde, quod si statutum de pace habenda non verificatur in concordia, quia pax est genus, & concordie species, Alex. & alij in l. 1. ff. de pact.

Item adde, quod in regno Neapolitan. pronum fuit per regiam prag. Regis Philippi, quæ est 8. sub tit. de compositionibus, quod remissio siue pax fit habenda ab omnibus, quibus successio deſertur.

¶ *Sed quid si inter hæres.* Adde, si videndum distinctionem Vulpel. in tract. de pace, quæſt. 14. fol. 30. Sed vide etiam Carzuit. in ritu 272. num. 26. vbi dicit, facta

remissione principalis offensis, vel eius ad quem principaliter ius querelandi pertinet, neque ex eodem neque ex nouo procedi tractatur amplius de causa. Et quod hoc est bene notandum, quia seruatur in practica.

- 61 Item addo, quod si foror defuncti existente filio non habet ius faciendi pacem, etiam, quod accusasset, Decian. conf. 38. num. 12. & seq.

Item addo, si vxor interfecit concorrentem cum confanguineis, vel hæredibus, quod vxor prætoris, secundum Gomez. de delict. c. 3. no. 65. Et in regno Neapolitano concurrebat, & cum eis admittitur ad querelandum, & ideo, ab eis etiam requiritur remissio, secundum Nanci. Tartal. super pragm. 8. de compos. nu. 30. Quod intelligi, si est vidua, quia dicitur esse in sponsa, ut ibi per eum.

- 62 *¶ Bene verum est.* Adde, quod forsan posset dici contrarium, cum iura sanguinis statuto minime tolli possint, iura sanguinis, ff. de reg. iur. & quia ius faciendi pacem, non est hæreditarium, Bar. in Ldanti §. Sabini, num. 2. ff. de damn. infect. Decian. in cap. præsentia, de probat. Shan. in tract. de iur. part. 6. num. 36. relatus per Bonacot. lib. com. opin. part. 1. in vers. statuto, quod occidens occidatur.

¶ Sed quid si nullus, ibi, pariter etiam. Adde quod hoc casus in regno Neapolitano proceditur, quia pro interesse partis recipiunt cautionem de stando iuri cum parte, quandoque superuenit, antequam delinquens ad compositionem admittatur. Ita tradit Caraut. in ritu 172. num. 29.

- 63 *¶ Distinctum est.* Adde, an hoc casus, quod quando pax sit abeatis, requiritur ratificatio, & dicit Brun. in consil. 94. inter consil. crim. diuers. lib. 2. quod sic, alias esset nulla: idem tenet Bertaz. in consil. 93. eodem lib. Sed cum quicquid fiat ob pacem, legis habeat vigorem, Baldus conf. 212. volum. 3. Noel. de pace, nu. 65. & ideo ratificatio non requiritur. Et hæc esse magis communem opinionem, attestat Hæ. ul. de Sylactis, in consil. 97. inter consil. crim. eodem lib. Vide tamen ad hanc quæstionem Moron. in tract. de pace, fide, & treug. in q. 132. per totam: Sed ad effectum, ut reus mittitur punitur, vel gratiam obtineat, non est opus aliqua ratificatione, cum ea viendo, satis ratificata dicatur.

- 64 *¶ Quærendo.* Adde, quod damna, & interesse in foro diuino, siue conscientie nemo tenetur dimittere. 23. quæst. 4. cap. si illic, & dicta satisfactio debet fieri communi boni vitiis, sed si vnus, §. ait prior, ff. de iniur. Et si præter damna & interesse, quæ passus est offensus, alii-

65 petenter, iuxta mensuram iniuriæ, quod si illic, & arbitrio boni vitiis, sed si vnus, §. ait prior, ff. de iniur. Et si præter damna & interesse, quæ passus est offensus, alii-

- 66 quid datum fuerit sine iussu iudicis, utique erit infamissimus, offensus soluens, infamia iuris, & offensus recipiens infamia facti, quia iniuriam, & corpus suum pretio vendidit, ut plene per Lucam de Pen. in l. vnica. C. pub. l. xi. vel consil. colum. 10. vers. & hæc satisfactio, idem Vulpell. in tract. de pace, quæst. 128. vbi dicit, pacem esse validam propter publicam vilitatem, & inimicitias tollendas.

Item addo, quod ille, qui pacificetur cum parte, vel illum pecunia corrumpit, ne accedat ad curiam ad illam accusandum, non euadit infamiam, & nihil sibi prodest compositio quoad curiam, ac si nihil fecisset, secundum Girlan. in tract. de relaxat. carcerat. in rubr. de pœnar. compos. num. 10.

- 67 Item addo, quod quando quis dicit, se facere plenam remissionem, dicuntur damna remissa, & actio iniuriarum, Alex. & Ias. in l. si tibi, §. quædam, ff. de pact. post Bald. in c. 1. §. iniuria, num. 7. de pac. iuram. firmi, Roma. in l. 1. num. 7. ff. ad Syllan. & Alex. in d. §. quædam, dicit, quod si verba remissionis ita lata sint, quod vltra iniuriam remitteretur denuntiationes, & expulsiões, tunc censetur remissa damna, ut d. verba aliquid operentur. Sed Rimini. conf. 103. nu. 47. volum. 1. & in

conf. 134. num. 47. cum sequentibus, tomo 1. inter consil. crim. diuers. contrarium tenent, dādamo Alex. in d. l. si tibi, §. quædam, ff. de pact. & ideo vide tam. Et idem est, si dictum fuisset in pace, quod omnis iniuria remitteretur, Vulpell. in tract. de pace, quæst. 29.

Item addo, quod remittens iniuriam pretio, non 68 videtur remittere damna, expensas, & interelles, quæ ex iniuria fiti illata potest præterdere, nisi & illa remiserit, Gomez. de delict. cap. 6. nu. 17. & Rimini. in conf. 103. num. 39. volum. 1. & in conf. 114. num. 48. tomo 1. inter consil. crim. diuers. & ibi sub num. 33. dicit, quod non censetur remissa damna, & interelles, etiam quod præcessisset instrumentum pacis, in quo promissum fuisset cum iuramento, rescire damna, interelles, & expensas, & postea in alio instrumento facta fuisset generalis renunciatio, aut remissio, cum non intelligatur derogatum illi conuentioni iurata, etiam si dictum fuisset in secundo instrumento, non obstantibus quibusque pactis, & capitulis. Vnde iure merito Bald. in d. §. quædam dicit, quod si bene cautus, ut facias tibi 69 remitti damna, & interelles, si vis, quod plena sit remissio.

Item addo, quod si inter partes facta sit cassatio, & annullatio processuum, iniuriarum, & condemnationum, censetur etiam remissa pena conventionalis, iam incursa ob fræctione pacis, fide treuge. Ioanes Franc. Ter. 70 zanius, conf. 103. & 104. inter consil. crim. Bertaz. volum. 2. *¶ Sed in præpositio quære.* Adde, quod si quando fit remissio plenissima, tunc damna, & expensæ præsumuntur remissa, Plac. epist. delict. c. 6. nu. 40. Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsum. 14. num. 6. & Mascard. de probat. conclus. 90. 2. num. 31. præsertim, quando est iur probos, clemens, & quiete viuunt, secundum Afflict. in c. 1. §. iniuria, no. 111. in fin. de pace iur. firm.

¶ Adde quod etiam. Adde, quod idem tenet Boss. in facto, in quo non sufficit, quod iur satisfactis, sed requiritur remissio partis, si extat statutum, vel consuetudo, 71 ut non remittatur delictum, siue offensio sine pace, quia differunt quod inter se, remittere iniuriam, & consequi satisfactioem. Ita in tit. de remed. ex sola clem. num. 26. 72 cum sequent.

¶ Scias etiam quid sentias. Adde, quod si Nellin tract. bannit. 3. part. 2. temporis, quæst. 38. num. 14. tenet, quod remissio possit probari per testes, quem refert, & sequitur Caraut. in ritu 275. num. 15. cum seq. vbi dicit, hoc esse verum de iure communi, illud comprobans, quia multi sunt casus, in quibus de necessitate requiritur scriptura, ut patet ex gloss. c. 6. post, de consil. quæ enumerat viginti nouem, & Specul. de infirm. edit. §. restat, vers. sed si vnus, & non repetitur casus ille. Et ita in terminis tenuit Catal. de syndic. quæst. 99. quem refert Vulpell. in tract. de pace, quæst. 66. subdens tamen, quod curia pacem, nisi in instrumento probetur, admittere non consuevit, & quod vidit ferri in curia Vibini, 73 Marchie, Persaf. & Romæ illud, quod seruatur in statu Mediolani. Sed quod est contrarium de iure iuri per d. ritum, quo dispensatur, quod duobus modis consistere debet curiæ de remissione partis offensæ, vel, quod querelans ipse accedat ad iudicem, & dicat, quod non vult iustitiam de denunciatio, vel quod appareat per instrumentum publicum de tali remissione. Et ut tollatur fraudes, sunt promissum per regiam pragmatice, una de 74 las casus quod remissiones debeat fieri per instrumentum coram iudice.

Item adde hic incidenter, quod instrumentum pacis, nec aliis actus exterior est necessarius cum inimico pro solute animæ pacificenti, siue iniuriam remittenti, sed sufficit delictio, & sacerdos tenetur absolute consentire, licet non vult perire ad actum exteriorem pacis. Odd. de rest. in integ. quæst. 87. artic. 1. no. 54. Contrarium autem tenuit Lado. de Bea. in resp. consil. cum

- conscient. casu. 10 Sed ego audiui, quod vtraque opinio
seruatur secundum voluntatem Episcoporum.
- 74 *Pro consuetudine.* Adde. *¶* Vulpell. in tract. de pace,
quæst. xvi. plene, & ponit duas limitationes. Et an Pa-
pa, & Princeps possit compellere ad pacem, & ibi tenet
75 *¶* Item quod iudex potest cogere ad pacem, & idem tenet
Viui. opin. 414. sub num. 4. vol. sed si diu inimicitia du-
rauerit, vel inimicitia republicæ possit præiudicium
inferri. Dicit tamen, quod hoc nunquam videtur seruari
per iudices ordinarios.
- 76 *¶* Item adde, quod si iudex compelleret aliquem ad
pacem non teneretur edicto, quod metus causa, quia non
facit ad suum commodum, & quia propter vilitatem
publicam mouetur, Bal. in l. continenti, ff. quod me-
tus causa, quem sequitur Decian. in consil. 42. sub nom. 6.
- 77 *¶* Item adde, quod sunt triginta, quæ ab hominibus
tolluntur, & pacem impediunt. Luc. de Penn. in l. 1. in
verb. pacis, in f. quæst. C. de public. latic. lib. 12. & Ar-
chodiaz in c. nulli, 2. quæst. 1. Bal. in proce. Decret. &
gl. in cad. Apostolica, de re iud. lib. 6. Abb. in c. fin. de
restit. spol. ac in f. colum. ponit sex casus, propter quos
non seruatur pax.
- 78 *¶* Item adde, *¶* an iudex possit cogere partes ad con-
cordiam, quando de lite graui scandalum timetur, laicæ
per Luc. de Penn. in l. 1. num. 11. C. de lictar. l. b. 10.

QVÆSTIO LIX.

S Y M M A R I V M.

- 1 Absolutus, vel gratiatus, per Regem, vel locum tenen-
tem, contra expressam formam decreti, vel statuti,
non debet puniri, sed relaxandus est, ne sub fide re-
gia decipiar.
- 2 Bannitus ex crimine infami, si cancelletur simpliciter,
intelligitur etiam repositus ad famam.
- 3 Lim. Nisi esset conuictus per aliud genus probationis,
quam ex contumacia.
- 4 Item nisi posset cancelletur, quia soluitur poenam.
- 5 Gratiatus de delicto, an censetur repositus ad famam, &
honores, remissus.
- 6 Princeps an possit remittere poenam applicandam parti.
- 7 Princeps in casibus in quibus non potest remittere poenam
applicandam parti, potest imponere parti suam, &
ei denegare audientiam.
- 8 Dominis duobus existentibus, quorum unus habet ex
conuentione regimen pro duobus annis, non potest remittere
poenam banniti ad dictam conuentionem.
- 9 Gratia non probatur per testes, sed per scripturas.
- 10 Et quid de gratia facta ab infirmis.
- 11 Gratia facta iurante pecunia an dicatur verè gratia.
Et an reuocari possit, nam. eod.
- 12 Gratia facta bannito, non tamen adhibe munita sigillè, si
bannitus sub eius expro. reuertatur, non potest puniri,
sed debet curare sigilli appositionem.
- 13 Gratia concessa verbo tenus, an expiret per mortem concedentis.
- 14 Et quid seruatur in curia Romana.
- 15 Princeps omnes poenas potest remittere, & angere.
Gratia à Principe concessa pro delicto in suo territorio
commisso non eximit delinquentem à pena in alio
territorio imponenda, nam. eod.
- 16 Princeps an possit gratiare homicidam ex animo deliberato.
- 17 Barones non possunt inconsulte Principe gratiare bannitos.
Etiam si hoc non recipiatur perfectionem ibid.
Etiam si de innocentia hanc in consilietur, ibid.
Et in condemnatione ex causa civilis, ibid.
- 18 Lim. quando bannitus plures habet ius apprehendi, &c.
- 19 Item quando possit gratiare bannitos, remissus.
- 20 Barones, licet habeant neminem, & mixtum imperium, &
conuentionem iurisdictionem, non possunt gratiare

- post sententiam.
- 21 Barones regi Neap. gratiant vasallos ante sententiam, &
parte concordata.
 - 22 Princeps dissimulat potest componere etiam parte non con-
cordata.
 - 23 Barones prædicti componunt post sententiam, si ab eis
fuerit appellatum.
 - 24 Etiam quid esset causa iurisdictionis in magna curia Vicaria,
si habent primas, & secundas causas.
 - 25 Barones prædicti non cognoscunt de crimine heresi, lese
majestatis, & falsæ monete.
 - 26 Compositiones non sunt in regno Neap. pro nefanda viuis,
& blasphemis.
 - 27 Compositiones quoties sint faciende.
 - 28 Barones abuterentur potestate in gratiando vasallos, possunt
prin. sui priuari.
 - 29 Gratia concessa de facto, non prodolat, nisi ibi tenens credi-
disset concedentem habere potestatem.
 - 30 Potestas gratiandi principi reuocata, non censetur trans-
lata in feudatarium, generaliter de regalibus intelligitur.
 - 31 Barones non possunt remittere poenam infamie.
 - 32 Nec concedere gratiam, nisi ad poenam eius applicandam.
 - 33 Episcopus non potest gratiare condemnatum ad perpetuam
carcerem.
 - 34 Barones quando possunt facere gratiam remissionis.
 - 35 Banniti capitaliter in suis ecclesiis, co. non possunt reban-
niri per gubernatores, & alios officiales.
 - 36 Etiam si essent banniti pro homicidio casuali.
 - 37 Princeps quando posuit remittere iniuriam, & damna al-
terius pro bono pacis.
 - 38 Princeps non potest remittere poenam parte non concordata.
 - 39 Et quando id possit, remissus.
 - 40 Et quando partes possint cegi ad pacem, remissus, ibidem.
 - 41 Princeps quando posuit poenam remittere.
 - 42 Et quid de iudice ordinario, vel delegato.
 - 43 Princeps remittens poenam non concordata parti, mortali-
ter peccat.
 - 44 Et quid in multis ex vera contumacia.
 - 45 Farinas impugnat ibidem.
 - 46 Compositio non potest fieri in regno Neap. si non concordata parte.
Et requiritur pro forma, vi remissus precedat, ibidem.
 - 47 Et quid si pars non querelauerit.
 - 48 Et quid in transactionibus.
 - 49 Et si fiat salvo iure partis ibidem.
 - 50 Nisi delictum fuerit commissum in persona incognita.
 - 51 Remissio in d. regno non potest fieri per procuratorem sine
speciali mandato, & quare.
 - 52 Et quomodo debeat fieri, remissus.
 - 53 Et an sufficiat remissio solius offensis.
 - 54 Et quomodo de ea constit.
 - 55 Et non precedente partis remissione, officiales non possunt
facere causa relationem ad instantiam petitionis compo-
sitionem, nam. eod.
 - 56 Compositio facta contra formam prædictam est nulla, & ea
non obligat compositionem debet condemnari, numer. eod.
 - 57 Et si fiat remissione partis, ad quos iudices sit recurren-
dum, remissus.
 - 58 Et an ipsomet iudex, qui composuit, possit compositionem
reuocare, nam. eod.
 - 59 Et datum pro compositione erit restituendum, ibid. in.
 - 60 Nullitas ex ipsemet altis à quocumque iudice, & inferiori
potest recognosci, ibidem.
 - 61 Et an teneatur necesse sit per nullitate pronunciare, ibid.
 - 62 Et quid si fuerit petiti. prouide si per nullitate, ibidem.
 - 63 Officiales harum habent laxiores habet in faciendis
compositionibus in regno prædicto, quam officiales Regis.
 - 64 Pacem exposcentes per vim, & metum in statu ecclesi-
astico incurrent poenam lese maiestatis.
 - 65 Officiales harum in d. regno an possint commutare p-
nato mortis inconsulto prerog. nam. eod.

- Et quid debeant considerare dum componunt, nu.eod.*
Compositio non potest fieri in d. regno in crimine blasphemie, & sodomie, nu.eod.
- 12 Principi an possit gratiare quod ad penam corporalem, & interesse publicum sine pace.
Gratia facta sine pace parvi non nocet, nec iniuriis suis, n.eod.
- 13 Reus obtinens gratiam sine pace, debet exulare à loco delicti.
- 14 Gratia interintra, an, & quando gratiatus potest puniri.
- 15 Et à quo iudice sit approbanda.
- Compositio non potest fieri in atrocissimis inconsulto Principe, nu.eod.*
Compositio non debet fieri cum illis, qui pluries deliquerunt, nu.eod.
Compositio cum famosis latronibus non potest fieri in regno Neapolitano, nu.eod.
- 16 Restitutio gratia que dicatur, remissio.
- 17 Restitutio a principe recuperat bona prohibita alienari pro familia ad familiam deuenta ob confiscationem.
- 18 Etiam quid sit restitutio sine alterius prauindicio.
- 19 Gratia quomodo probetur.
- 20 Gratia simpliciter facta censetur facta secundum stylum gratiamis.
- 21 Diffusio omnis capis interpretationem à solita.
- 22 Rescriptum principis de bonis alienatis an extendatur ad bona acquisita per baronem.
- 23 Et an ad bona feudalia, & emphiteutica.
- 24 Et quomodi sit faciendi, vt comprehendat bona alienata.
- 25 Et an sit opus noua apprehensione possessionis.
- Gratia quidam trahatur ad bona alienata, remissio ibidem.*
- 26 Et an ad fructus perceptos sine alterius publicatu.
- 27 Et an si trahatur, si solum teneatur ad restitutionem pretij, fructus, & euictione.
- 28 Et quid si principis ea bona donauerit, & donatarium ea vendiderit.
- 29 Vfructus amissus per confiscationem, an recuperetur per restitutionem, & gratiam.
- 30 Restitutio plenissima an extendatur ad alienata.
- 31 Potestas Principis absoluta, & ordinaria.
- 32 Impetrans gratiam pro secundo homicidio, an debeat facere mentionem primi.
- 33 Gratia quando dicatur subreptitia, remissio.
- 34 Et quando ex taciturnitate videtur.
Et quando videtur ipso iure, ibidem.
- 35 Et quid si gratia adsum clausula, quod de subreptione, & obreptione dici non possit.
- 36 Gratia Principis in festo Natalis, & Paschatis tollit vitium subreptionis, & censetur motu proprio.
- 37 Littere quare dicantur obreptie, & quare non valeant.
- 38 Subreptio ex facti expressione generali non exiatur, nisi exprimat modum.
- 39 Generalis locutio non redditur subreptitia, licet in aliqua minima specie non verificetur sub genere inclusi.
- 40 Subreptio omnis in gratiis videtur ipso iure.
- 41 Clausula Vt petitor, Ex certa Scientia, Motu proprio, Non obstantibus, quando tollant subreptionem, & quid operentur, remissio.
- 42 Et quid si in gratia non dicatur ad postulationem, sed postulario gratiam precedat.
- 43 Gratia signata, fiat vt petitor, non dicitur signata motu proprio.
- 44 Et quid si Papa manu propria scripserit Motu proprio, & a seorsu se facere ad instantiam partis.
- 45 Impetrans an teneatur probare expostis esse vera, vel excipiens opposita.
- 46 Gratia obiecta non expressa qualitate delicti, ob quam Principis potestas non concedere, est nulla.
- 47 Qualitates an possit narrare, remittitur arbitrio iudicis.
- 48 Impetrans remissionem poenæ iam solutæ, debet narrare, & iam solutæ.
- 49 Item etiam causas, ex qua poenæ fuit imposita.
- 50 Gratia in crimine lese Maiestatis non valet sine clausula, Motu proprio.
- 51 Iudex non potest dicere indulgentiam Principis presentanti, quod faciat delictum, alius non cretur.
- 52 Narrans in precibus se non animo deliberato homicidium commississe, si ex alio contrarium potius appareat, poterit torqueri pro veritate sine ipsius iniuria, nisi alio modo velle per ipsum ostendere, expostis esse vera.
- 53 Indultus comprehendit delicta tempore concessionis nondum detecta.
- 54 Eorum comprehendit delicta futura, remissio.
- 55 Delictum futurum non potest per Principem remitti.
- 56 Restitutio finita guerra, extenditur etiam ad mortuos.
- 57 Delinquens sub se impunitatis, non est tutus.
Abolitio quid sit, & quætriplex, nu.eod.
Barones in regno Neapolitano an possint facere indultum in eorum statu, nu.eod.
Et quando, quibus ex causis, & quomodo, nu.eod.
Indultus regis an extendatur ad vasallos baronum, nu.eod.
Indultus priuatus quid sit, nu.eod.
- 58 Remissio generalis, an extendatur ad crimen falsi, & quando, & nu. 102.
- 59 An ad homicidium commissum proditorie.
- 100 An ad crimen lese Maiestatis.
- 101 An ad solitos delinquentes, & iterum gratiati.
- 102 Abolitio generalis, qua delicta comprehendit.
Et an delicta commissa in officio, nu. eod.
- 104 Et an crimen asassinij.
- 105 Et an extendatur quod ad restitutionem rei ablata.
- 106 Indultus de omnibus delictis præteritis, intelligitur parte concordata.
- 107 Abolitio, & indulgentia quomodo differant remissioni.
- 108 Remissio generalis an extendatur ad carcæratos.
- 109 Abolitio effectus, remissio.

Aliæ defension. 3 Adde, quod si stante decreto regio, sine statuto, quod quis non possit de certis delictis in eodem decreto expressis per Regem, siue Principem, vel eius locumtenentem generalem, & alios quoscunque regios officiales, & ministros absoluti, aut guidari cum clausula, quod si contra decretum fiant gratie delictorum & guidaria, sint ipso facto nullæ, & nulla, absolutus, siue guidatus per regem seu eius locumtenentem de delictis in dicto decreto absoluti, & guidari prohibitis, de dictis delictis non debet puniri, sed est relaxandus, ne sub fide regia sit deceptus. Ita estum fuit per Regium Consilium Cathalonæ, vt attestatur Peguer. in quest. crim. cap. 39.

Item qd adde, quod bannitus pro crimine ex quo irrogatur infamia, si cancellatus fuerit à banno ad habent potestatem, nulla facta mentione restitutionis, ab infamia intelligitur restitutus, maxime si bannum sit in contumaciam latum, & non in conuictum per aliud genus probationis, quam per contumaciam, & nisi cancellatus fuerit ex eo, quod poenam soluerit. Ita late per Alex. in cons. 112. vol. 2. Et an gratiatus de delicto censatur etiam restitutus ad famam, honores, & dignitates, vt vide omnino Odd. de restit. in integr. l. q. 92. cum seq. Ghisil. de relax. carcer. tit. de benef. & indul. princ. quest. 1. & quest. 6. & Roland. consil. 45. in 3. volum. 4.

Item adde, quod si Princeps non potest remittere poenam parti offensæ applicandam, Gramma. cons. 34. & plenè Menoch. de arbit. quest. 96. quando poena debetur de iure naturali, vel gentium: sed si poena debetur iure ciuili, vel municipale, vel ex principatus Principis, tunc valet remissio; Menoch. de arbit. iud. in §. centur. vltimè impressa, in casu 447. no. 17. Sed in casibus 7 in quibus Princeps non potest remittere poenam applicandam parti, potest tamen parti imponere silentium, & illi prohibere aduentum, vt tenent ferè omnes in l. Gallos.

6. & quid si tantum, & late comprobatur. Curt. in in consil. 1. 10. num. 7. cum seq. volum. 3. & ad prædicta vide omnino addit. ad consilium Bextaz. 163. volum. 1.

8. Item ꝑ adde, quod si sint duo Domini, quorum vnus ex conuentione habeat regimen. vt pot. pro duobus annis, non potest penā remittere bannitis, seu condemnatis ante dictam conuentionem, & dicti banniti non erunt tunc iusti & benniti, sed poterunt molestari, secundum Riminald. iun. in consil. 33. per totum, volum. 1.

9. Item ꝑ adde, quod gratia Principis licet quantum ad validitatem non requiratur scripturam, tamen quo ad probationem requiritur, & per testes probari non potest, Boff. de remed. ex solaclement. Princip. num. 54. Boer. decil. 348. num. 3. Cott. in memorab. in verb. gratiam a Principe, Natte. in consil. 40. 2. num. 31. & in consil. 42. num. 14. reddit rationem, quare gratia requiratur scripturam ad probationem. Sed qualitates gratie possunt probari per testes, Abb. in cap. additis, in 1. notab. de restitutio. in integr. & Felin. in cap. 1. colum. 7. de probatio. & Socin. consil. 187. Roland. decil. 131. Bellam. decil. 746. Sed vide etiam Chaff. super consuet. Burgun. fol. 237. numer. 180. & ibi num. 181. aut statur, quod fuit admilla probatio gratie per testes, & dicit ꝑ etiam, quod gratia facta ab inferiori potest regulariter probari per testes. Vide etiam infra, vers. quæro nunquid.

11. Item ꝑ adde, quod gratia facta mediante pecunia, verè dicitur gratia, non obstante pecunia, si gratia præponderet, Socin. consil. 4. colum. vol. Cur. sen. consil. 49. col. 3.

Item adde, quod gratia Principis capta pecunia reuocari non potest, ex quo transit in contractum irrevocabilem, Bald. in L. qui se patris c. 3. vide liberi, ver. hoc scias, Rom. sing. 457. in iudex, Felin. c. 1. de probat. & Brun. consil. 12. col. 10.

12. Item adde, quod gratia facta bannito, licet sigillo non fuerit insignita, tamen sub clypeo literarum reuersus, non debet decapitari, & potest curare, vt sigillum apponatur impune, Mandos. in glo. ad officium cancellarie, in §. vt proprium, in glo. in glo. in glo. col. 6. pag. 312. vbi dicit, etiam si quendam a pena mortis. Et in hac materia gratie vide omnino D. Odd. in tractat. de rest. in integr. quæst. 92. vbi plenè.

13. Item adde, quod si gratia tantum verbo conceditur, aut fiat, non reuocatur tantum concedens, sed debet litera fieri tempore successoris, faciendo mentionem de concessione prædecessoris. Et est hodie practica ꝑ in Curia Romana, vt si Pontifex, qui fecit gratiam, moriatur ante bullas expeditas, vt successori concedat bullas, & super hoc addit. ter. cancellarie, qui est octana in ordine, incip. item vnus, quod concessa per predecessorem, & ad prædicta vide Chaff. in consuet. Burg. fol. 237. num. 180. cum seq. vbi late.

15. ꝑ Et hoc quæst. 1. Adde, quod siue Princeps omnes penas remittere potest, ita quoque per contrarium illas augere potest, & maiores inducere, Alciat. in l. quos nos, hoites, ff. de verb. sign. & Socin. iun. consil. 68. num. 48. vol. 3. Et in his statutis Principis voluntatis, etiam quod inordinare processum, seu procedi iussit ad penas capitales, vt late dicit Socin. iun. consil. 92. vol. 2. & qui non vult stare eius voluntati, contrarium faciat, si potest.

Item adde, quod gratia a Principe concessa pro delicto in suo territorio commisso, non liberat delinquentem a pena in alio territorio imponenda, Oldr. consil. 75. & Boff. in tit. de foro compet. num. 85.

Item adde, quod Plotin. consil. 73. num. 45. vbi que ad fin. multum eleganter tenet, quod nec Imperator, nec Rex, nec alius Princeps potest facere gratiam, nec liberationem potest mortis homicidæ, qui animo deliberato occidit, etiam si vitas publica suadet, & quod pacem, & remissionem ab officio obtinuerit, de quo vide, quæ nonnulli tradit Farinac. quæst. cii. in quæst. 6.

n. 15. cum seq. vbi latissimè de hoc articulo tractant.

¶ Et hoc quod præst. Principis. Adde, quod siue procedit, etiam si banniti perfectionem non recipiunt, & de illis banniti adhuc carcerati innocentia constaret, nam adhuc restitui non poterit, sed opus erit, Principi consuleret, leg. 1. §. ff. & ibi Marlaumer. 46. ff. de quæst. post Bar. & alios; Rom. consil. 2. num. 2. lib. 4. Procedit etiam in condemnatione ex causa civilis, Aret. consil. 89. Fallit ꝑ tamen, quando bannitus plures alios bannitos apprehendit, & eos ad ciuitatem conduxit à qua ipse & alij erant banniti, tunc enim solus index poterit rebanniri, & est singularis, in Leon omnes, §. ff. de re milit. quem notat Rom. sing. 337. nullus, Menoch. de arbit. iud. quæst. 92. num. seq. & Farin. quæst. crim. quæst. 6. num. 10. cum seq. vbi posuit multas ampliationes ꝑ in 19. index possit gratiare bannitos.

¶ Barones (sunt contrarium.) Adde, quod ꝑ Barones habentes merum, & mixtum imperium, & omnimodam iurisdictionem in causa capitali, post sententiam non poterunt facere gratiam, Iacobus S. Georg. in tractat. de feud. in glum. iure, & mixto imperio, in 9. Et an consuetudo tribuat huiusmodi iurisdictionem gratiandi, & an præscribatur, cum sit de regulis, vide Chaff. in consil. Burg. fol. 24. num. 2. cum sequentibus.

Item adde, quod in regno Neapolit. omnes fere barones habent privilegia gratiandi, siue componendi delicta vasallorum ante sententiam, quando adest patris remissio, exceptis ꝑ Principibus Bdinis, qui habent potestatem, etiam parte non concordata. Et dicta privilegia interpretantur, vt etiam post sententiam componere, vel indulgere possint, pendente ꝑ tamen appellatione, quæ nis appellatio introducta fuisse in magna curia Vicarie, si barones habet primas, & secundas causas ꝑ Ita Franch. in decil. 360. vol. 2. & faciunt tradita per Plac. in epist. de lib. 1. cap. 39. num. 27. & 18. Sed aduertendum est, quod barones non habent cognitionem criminis læte Materialis, hæresis, & falsæ monete ꝑ in quibus delictis nullo modo intromittere possunt, cum sint de reclusis Principi etiam quod in privilegiis reserua nō fuisse, adde late tradita per Iern. & Afflic. in tit. quæ sit regalia, de vob. feud. Et de crimine sodomie, & blasphemie Dei, Iesu Christi, & gloriosissime Mariæ Virginis componere non possunt, ꝑ per reg. nouæ pag. Regis Philippi incipiens a grandis iurisdictione. fol. 437. licet dicta delicta punire valeant. Et quomodo sint laicæ remissiones, vt compositiones sint valide, Caran. in tit. 283. & 284. cum alij duobus sequentibus. Vide etiam quæ posui in residuis sequentibus abt. quinto in hoc Ducatu. Et de materia compositionum, ꝑ & quomodo sint faciende, habetur per Caran. in dictis titulis, Ioan. Antide Nigro in cap. 22. incip. exercere volentes, Fab. Montecelo in sua praxi super quatuor litteris arbitrar. ꝑ parte per totam Lucium Follet. & Nun. Tartal. in comment. super pragmat. de compo. vbi latissimè ad satisfactum. Et barones ꝑ in componendis delictis si sua abstantur potestatem, aggrauando vasallos, privilegia, & iurisdictionem priuari possunt, per reg. prænot. Caroli V. incipientis mandamus, sub tit. de baronibus, & eorum officio, Afflin. consil. rei venditionis, & Ioan. Ant. de Nigro in ca. grauamini, nu. 54. vbi plenè de grauaminibus vasallorum tractantur.

Item adde, quod gratia de facto concessa non prodest criminoso, etiam quod impetrans ignorasset potestatem illius, qui gratiam concessit, & credidisset illum posse dare gratiam, sed poterit iterum per Principem cap. & detineri, Ita tradit Chaff. in consuet. Burg. fol. 244. vers. de quia reuocatur de facto.

Item adde, quod hæc potestas soli Principi reserua in feudatariis, etiam de regalibus in genere inuestitura, transmissa non censetur, Felin. in c. que in ecclesia

rum, col. 12. de cons. l. 1. de Penn. in l. contra temp. C. de milit. lib. 12. Afflict. in tit. que sint regal. numer. 68. & Olafsch. decis. 101. nu. 12. & Bart. in dict. §. amplianda. ff. de re iudic. vbi dicit, quod comites, & barones penam infamiz, vel aliam pecuniariam remittere non possunt. Et Boil. in tit. de remed. ex fol. clena. Princip. nu. 51. dicit, feudatarios non posse subditis suis concedere gratiam, nisi ad bona, & penam, que eis applicantur: nec Episcopus, & potest remittere condemnatos ad carcerem perpetuum, cum hoc spectat ad supremum Principem, secundum l. Fab. in l. penam, C. de pen. quem refert, & sequitur Chaffan. in cons. Burg. fol. 242. nu. 11. Et an barones, & feudatarij gratias facere possint, & vide omnino nouissimè Facina. quæst. crim. in quæst. 6. num. 2. cum sequent.

Item adde, quod in statu Ecclesiastico legati etiam à latere, Gubernatores, & alij officiales non possunt rebannire, seu remittere capitaliter bannitos, vt per cons. 8. Pij II. de qua in Bullar. fol. 81. Et licet loquatur de bannitis pro homicidio, fuit tamen extensa ad alios pro quocunque capitali crimine bannitos, per Iul. II. in cons. 5. fol. 153. & postmodum d. constitutiones per multos alios Pontifices confirmate fuerunt, præsertim per Pium V. in cons. 13. vers. & subsequenter, sanctæ mem. fol. 919. Et nedum non possunt facere gratias, seu compositiones cum bannitis pro homicidio animo de-

36 liberato, & sed nec etiam cum inquisitis, seu condemnatis de homicidio in rixa seu casu fortuito, non alio quouis modo facto, pro quo pena ordinaria, vel extraordinaria imposita, vel imponenda esset, per Pium III. cons. 104. folio 810. Circa verò alia delicta possunt facere compositiones, & gratias, vt quotidie faciunt.

37 Adde, quod pro bono pacis. Adde, videndum Luc. de Penn. in l. vnica, de publi. lictitia, vel consil. numer. 66. vbi latissime.

38 Quinimo in hoc Ducatu non solet. Adde, quod hoc est etiam de iure communi, quod Princeps non possit remittere penam parte non concordata, per leg. 2. C. de precib. Imper. offendit. Itaque dicit And. de lict. in tit. de cap. qui cur. vend. in quest. de curia Capuana, & vide Ruin. cons. 60. vol. 5. Bald. in leg. venia. C. de in ius vocan. 3. & vlt. notab. & in leg. quancunque. C. de feruis fa-

39 git. vlt. col. Et quando possit remitti & delictum, etiam iniuncta parte, & compelli partes ad faciendum pacem, vide Paul. de Cist. consil. 195. vlt. processu inquisitionis.

40 Et quando possit & Princeps remittere, vide And. de lict. in tit. que sint regalia, §. & bona, Paul. de Cist. in consil. 119. & Menoch. de arbit. iud. quæstio. 96. Et ibi

41 & etiam, quid de iudice ordinario, & quid de delegato, & Plot. in cons. 78. numer. 33. vbi latissime in suis, & in cons. 73. num. 57. inter cons. crim. diuers. volum. 1. & Farina. in quæst. 6. num. 15. cum multis sequent. in quibus locis attestatur, quod de generali consuetudine totius Italiae, & totius orbis ita seruatur, quod Princeps non solet remittere penas, nisi prius parte concordata, consulendo, quod Princeps, & illud facere non possit aliis, quod facit contra conscientiam, & mortaliter peccat, secundum D. Thom. in 2. secundæ, quæst. 62. artic. 4. ver. sed Princeps, Paris de Put. de synd. in verb. compositio, cap. 7. num. 7. & Grammat. consil. 34. num. 1. & voto 33.

42 numer. 9. Et hoc & etiam est seruandum in multa ex vera contumacia, vt per text. in cap. venerabilibus, §. poterit, vers. secus, de sent. excomm. in 6. Vide etiam Bertaz. in cons. 163. cum addit. vbi loquitur de parte tangente officiali, & quando pena deberet parti de iure civilis, vel ex statuto, vel privilegio Principis, vel de iure naturalis, vel gentium, & quibus casibus Princeps penam parti applicatam tollere possit: & an possit imponere silentium, de qua materia ibi multum late tractatur. Et gratia facta homicidæ, vel alij delinquenti, si

non præcesserit pax, & remissio partis offensæ, vel hæredum non valet, etiam quod esset facta de plenitudine potestatis ab Imperatore, vel à Rege, nam pars offensæ, vel hæres non recipit honoris sui recompensationem, vbi iuris non ponitur iniuriarum, vel offensus, sed abque pace Princeps ei gratiam facit, vt ait Beatus Thom. artic. 4. & ita Bald. & Comes Bened. de Plotis, requisiti à potentissimo Ioan. Galeatio Duce Mediolani responderunt, vt habetur in cons. crimina diuers. tomo 2. & alijs Plotus in consil. 73. numer. 52. cum sequent. eod. tom. dicit, quod de iure diuino videtur, quod requiratur pax offensæ, vel hæredum, & quod abque ea, & si esset Imperator, Rex, aut Dux, non possit facere gratiam, ac liberationem pro aliquo delicto, etiam alijs gratiabili, & ibi latissime hanc questionem tractant. Ex quo, ni fallor opinio D. Farina. in question. 5. numer. 12. dicentis gratiam, sine compositione non sine pace validam esse quod hîsum, nullo modo sustineri potest, nam si dicta distinctio esset vera, vique dignus Thomas, & prædicti doctores illam non ignorassent, & idcirco secundum eorum opinionem veram, & sanctam semper est iudicandum, & ad prædicta faciunt etiam quæ posui supra in quæst. 2. numer. 13. Et in & regno Neapol. non potest deueniri ad aliquam compositionem, nisi prius parte offensæ concordata, per ritum 275. & pragmat. 4. sub ritu. de compositione quæ valet pro forma, vt in primis, & ante omnia partium remissio præcedat, quæ seruanda omnino est, alijs actus esse nullus, nec per acquiescentes seruari posset. Et hoc procedit etiam, quod ex officio fit processum super aliquo delicto, & pars non querelauerit, quia tunc etiam requiritur remissio partis ante compositionem. Ita tradit Luci. Foller. in dict. pragmat. 4. de composit. numer. 101. Hoc quoque tenuit Carau. in dict. ritu 275. numer. 20. Et dicta pragmat. & aliz loquentes de compositionibus habent locum, & procedunt tam in transactionibus, quam in compositionibus, vt per Luci. Foller. vbi supra numer. 65. & Carau. in titu 276. per pragmat. tertiam, de composit. Nec potest fieri compositio saluo iure partis, quando non adest remissio, vt disponebat ritus 274. qui fuit correctus per d. ritum 275. vbi plenè per Carauit. & in ritu 272. & ibi numer. 28. habetur, quod & si delictum fuerit commissum in persona incognita, ex quo remissio haberi non possit, quod tunc eo casu poterit obseruari ritum 274. id est, componere inquisitum, & pro interesse partis recipere cautionem de stando iuri cum parte, quandocunque superuenierit, nihilominus consulit iudicibus, vt talem compositionem non faciant abque licentia Proregis, Viceris, & hodie 45 in dicto Regno remissio per procuratorem etiam cum speciali mandato non valet, quia is, qui habet remittere, debet coram officiali id agere per nouissimam pragmat. 7. §. una de lict. causis, in tit. de composit. Et ratio dictæ pragmat. fuit, vt in ea dicitur, ne partes offensæ per vim, vel metum facerent remissiones, & ita habetur per Carau. in dict. ritu 273. & 276. sub numer. 7. In quibus ritibus docet, & quomodo in regno 47 hodie fieri debeant remissiones partium, vt compositiones delictorum sint validæ. Et sola remissio & mo- 48 rientis non sufficit, sed requiritur remissio omnium, quorum interest, id est, eorum quibus successio defertur, & omnium, qui sunt in eodem gradu per pragmat. 8. de composit. & per rit. 275. Et datur forma, & quomodo consistere debeat de remissione partis off- 49 fensæ, de qua prius debet apparere in actis, antequam fiat compositio, Fab. de Montecl. in prax. arbitrat. part. 5. numer. 13. fol. 370. vbi latissime de materia compositionum, quem refert, & sequitur Nanci. Tattal. super pragmat. 8. incip. negli anni passati, sub ritu. de

titu de compositionibus. Et per eandem pragmaticam prouisum fuit, quod officiales non possint facere relationem, quando inquisiti petant se admitti ad compositionem, nisi prius confiteatur de partium remissione: Et quando compositiones fiunt contra formam constitutionum, rituum, & pragmaticarum regni, sunt nulle, & inualide, & rei compositi, non obstant compositione, ultimo supplicio sunt condemnandi, Grammat. var. 35, & ibi late, que sunt consideranda in compositionibus faciendis, & in consil. 34. consuluit contra quandam Panarellum, qui obtinuerat gratiam à Protege, non habita remissione partis. Vide etiam Luci. Follet. in dict. pragmat. 4. num. 95. sub tit. de compositionibus, ubi dicit compositionem factam prius, parte non concordata, esse nullam, inualidam. Et ꝑ ad quos iudices sit recurrendum, quando compositiones fiunt nulliter, Carau. in dicto ritu 273. & Follet. in pract. crim. in verb. audiatur excusatores, numer. 117. in 4. fol. in quo plura sunt, quam in alijs. Et si aditus fuerit iudex, qui fecit compositionem nullam, ipsemet teuocare poterit, & cognoscere super delicto, & datum pro compositione erit restituendum, Partit. de syndic. in verb. an si delinquent, in fine, quem sequitur Carauit. in dict. ritu 273. in finalibus verbis, & Follet. ubi supra, nume. 18. Nam que fiunt contra leges, habenda sunt pro infectis, & ipso iure non valent, Fab. de Monteleo, in prax. arbitrar. par. quinta, in verbo facta compositione, nu. 4. fol. 446. & Vant. in tract. de nullit. in titu. de nullit. ex defectu process. num. 118. Quinimo quando nullitas ex eisdem actis, & processu resultat à quocunque iudice etiam inferiori poterit cognosci super negotio principali, dummodò sit iudex ordinarius. Et quod inferior possit cognoscere de nullitate gratiæ superioris, quando opponitur à parte, tenent communiter doct. in cap. cum veniunt, de iud. & ibi præcipue Felin. num. 1. & Deci. nu. 5. & Peran. Gargia. in consil. 125. num. 17. inter consilia crim. diuersi. tom. 1. Et necesse super nullitate non erit pronunciandum, cum dicatur incidenter deducta. Ita latè per eandem Vanti. in tit. coram quo nullit. propon. poss. numer. 13. Cap. de decisi. 1. num. 26. & Paul. de Cast. in consilio 212. per totum, volum. 1. ubi plus voluit, quod sententia lata super negotio principali sit valida, non pronuntiatio super nullitate, etiam quod expressè petium fuisset, licet iudex non bene faceret. Et in dicto Regno officiales baronum, qui habent potestatem componendi delicta, siue gratiandi, habent latiores habenas in compositionibus faciendis, quam officiales regij, qui non possunt componere, siue commutare delictorum penas, pro quibus veniet imponenda pena mortis, vel membris mutilationis, incòsulto Protege Regni, per Pragmat. secundam, incip. & ne sperata delictorum venia, sub titulo de composit. que non habet locum in officialibus baronum, vt per Ioan. Ant. de Nigr. in ca. ne peruerforum, n. 8. & Carau. in ritu 272. num. 7. Qui tamen non possunt componere, nisi còcordia partis læsæ præcedente, quod etiam expressè dicitur in eorum priuilegijs, & alijs supradictis requisitis. Et licet in hoc maiorem auctoritatem habeant, debent tamen bene aduertere, quid agant in componendis, siue gratiandis delictis, per pragmat. mandamus, sub titu. de baronibus & eorum officio, quia prouisum est, vt barones, & eorum officiales debeant delinquentes debitis penas punire, aut puniendos mandare, & quod eorum priuilegijs non abutantur, ne de eorum abusu pro iniustitia contra eos provideatur, & ita etià latè tradit Luci. Follet. in dict. pragmat. de composit. n. 95. & sequent. Sed aduertendum est, quod ne ipsi, nec regij officiales possint alio modo componere crimen sodomie, & blasphemie, per pragmat. 2. de Sodom. & pragmat. 5. de editis, per 51. Illustiss. Catd. de Granuela. At ꝑ in statu Ecclesiasti-

co ad prouidendum, ne paces fiant per vim, & metum, inferentes minas pro habenda pace, incurrit penas criminis læsæ Maiestatis, & alias penas, de quibus in Bulla Innoc. VII. folio 128. & Pauli I. folio 98. Et licet supradictæ Bullæ sint locales in Vrbe, fuerunt tamen per Clement. VII. extensæ per totum statum Ecclesiasticum, vt in dicta Bulla, folio 287. & postmodum confirmatæ per Pium I. V. & V. alios Pontifices, vt apparet in dicto Bullario nouiter impresso. Sed in dicto statu non curant de tot remissionibus, & concordia partium, quia vt plurimum Gubernatores nulla habita consideratione, quod moraliter peccant, solent componere delicta etiam enormia, & gratias facere absque aliqua pace, siue concordia partis offensa, & aliquando ponunt clausulam in rescriptis, *habita pace, vel humiliter petita, vel seruato exilio, & læpè à ciuitate tantum* donec pacem habuerint, & hoc quam fit in istum, & honestum, me remitto. Summi Pontifices hoc nempe non faciunt, quibus referata est gratia homicidij, quam non concedunt, vel raro cum maxima causa, nisi prius pax secuta fuerit, & miror, quod ad istud maximum incontinentes, non provideant. Contrarium, ꝑ quodamò Princeps, quoad interesse publicum, & ad penam corporalem siue pace remittere possit, tener D. Thom. 2.2. quæstion. 77. numer. 1. Bar. laf. & alij in l. venia. C. de in ius voc. Boet. quæstion. 69. Boet. in tit. de remiss. ex sol. elem. Princip. Plot. conf. 78. num. 32. Couar. lib. 1. variar. resolut. cap. 20. numer. 8. Tamen pace non facta ipsi patet, & iuribus suis gratia non nocet, Paul. de Cast. conf. 423. volum. 1. Olischi. decisi. 134. num. 11. Hoc autem non est verum ita simpliciter in qualibet remissione Principis, sed specialiter in ea, que fit pro bono pacis, & sic cum causa, & ita sunt intelligendi Doctores supra allegati, vt tradit D. Farinac. in dicta quæst. 6. sub numer. 18. cum sequen. vbi multum doctè hanc quæstionem examinauit. Et ꝑ quando reus obtinet gratiam delicti siue pace, debet exulati à loco delicti ad euitanda scandala, Deuteronom. cap. 19. ubi ad vnam urbem confugit. Et si gratia non interinatur ob grauiter delicti, tunc reus resistentus est pristina libertati, ne Principis auctoritate decideretur, leg. 1. C. de his, qui veni. atar. impet. Boet. in titu. de remed. ex sola elem. num. 42. Si vero non veniret interinanda ob defectum verificationis contentorum in precibus, vel ob subreptionem, deberet poni, possit tamen iterum Principem supplicare, ac obtinere ampliozem gratiam ad temouendum dubium, Maior. quæst. 504. in fin. Et ꝑ cognitio approbationis gratiæ iudici spectat, in cuius territorio reus deliquit, L. 1. & athen qua in provincia, C. vbi de crim. ag. oport. nisi à Principe causa commissa fuerit, vt plene per Ant. Solam. in consil. Sabaudia. in Decret. Gratiani, gloss. 1. nu. 2. folio 195.

Idem adde, quod iudex non potest componere in atrocissimis inconsulto Principe, nec debet componere cum illis, qui pluries deliquerunt, Pau. Ghirlin. tractat. de relax. carcer. c. 2. & 3. Et in regno Neapolitano fuit prouisum per cap. regni incip. ne peruerso, quod famosi latrones, & alij malefactores grauiorum scelerum, non admittantur ad compositiones, sed hoc male seruatur per barones, qui volunt pecunias.

¶ Sciatur autem, Adde, quod hoc potest facere Princeps cum bona conscientia, quando non est pars, que accuset, & quando remissio non tendit in graue detrimentum Reipublice, quia alias non potest Princeps remittere cum bona conscientia. Ita sanc. Thomas in 2.2. qu. 67. art. 4. quem refert, & sequitur Gomez. de delictis, c. 13. numer. 38.

Adde videndum ea, que possint infra sub n. 97. ubi late de hac materia.

citis, quæ mouissent Principem ad non concedendum, sed ex eis tantum, quæ sunt expressa à iure, & gidijs, de c. 698. incip. conclusio extra rotam, & Brun. conf. feud. 11. & Felin. in cap. postulat. col. 3. vers. declara etiam notabiliter, extra, de recept. Toff. in tit. de remed. ex fol. elem. princip. num. 34. cum sequent. Rot. dec. 32. num. 5. de recept. in nou. voc. conf. 120. num. 5. lib. 4. Cassa. dec. 12. num. 5. de preben. Curt. iun. conf. 17. col. fin. & confil. 32. ad fin. Et huiusmodi subreptio ipso iure abique partis oppositione gratiam vitiat, Crauer. conf. 68. nu. 2. & Ruin. conf. 21. num. 13. lib. 1. Et cognitio, quando taciturnitas vitiat gratiam alicuius rei, deprehenditur ex stylo, & eadem solito, Bursat. conf. 177. n. 13. vol. 2.

75 Item adde, quod si in gratia adesset clausula, quod de subreptione, & obreptione dici non possit, d. clausula intelligitur iuridice, existit, narratis in gratia, quoties gratia concessa fuerit ad petitionem partis: secus si motu proprio, Put. dec. 213. lib. 2.

76 Item adde, quod gratia concessa à Principe in festo Natiuitatis, vel Resurrectionis Domini Nostri Iesu Christi, censetur motu proprio concessa, & omne vitium subreptionis censetur sublatum, Bursat. in conf. 177. n. 13. vol. 2.

77 Item adde, quod literæ obreptitæ dicuntur, quando propter inuolucrum verborum Princeps decipitur, & dicuntur fortitæ, quia effugiunt plenam, & deliberatam conscientiam Principis, & propterea non valent. Capr. com. conclus. reg. 43. n. 5. & seq.

78 Item adde, quod ad saluandam subreptionem non sufficit exprimere factum aliquod generaliter, nisi etiâ exprimat modus per quem factum fuit, & qualitates, Brun. conf. feud. 11. col. 4. Gram. conf. 34. n. 10. alijs gratia erit nulla, Bert. conf. 104. vol. 1. Sed si generalis, locutio non redditur subreptitia, licet in aliqua minima specie inclusa, sub genere verificari non possit, Brun. conf. feud. 1. col. fin.

80 Item adde, quod in gratiosis omnis subreptio vitiat ipso iure. Communis est opi. per Fel. in cap. ad audientiam, n. 12. de recept. & Verall. dec. 49. par. 2.

81 Item adde, quod clausula, *Ita petitor, Ex certa scientia, Motu proprio, & Non obstantibus*, quæ solent apponi in literis gratiosis, non tollunt subreptionem, quoties gratia est facta ad postulationem partis, vt per add. Bertazz. conf. 478. litera C. vique in fin. vol. 2. Et de istis clausulis, & earum effectu, vide Gabrie. com. conclus. lib. 6. tit. de clausulis, conclus. 1. & 2. Rim. iun. conf. 5. num. 12. vique in fin. vol. 1. Et si in gratia Princeps non dixerit ad postulationem partis, sed ipsa postulatio præcedat, si postea sequatur concessio cum clausula, *Etiam motu proprio*, illa clausula nihil potest operari, Socii. iun. conf. 77. n. 98. vol. 2. & Patil. conf. 79. n. 23.

83 vol. 4. Et gratia etiam non censetur signata motu proprio, quando est signata, *sui rei petitor*, etiâ quod in corpore dicatur, *motu proprio*, Verall. dec. 45. par. 2. etiam si Papa propria manu scripserit clausula, motu proprio, & assensu sed facere ad partis instantiam, talis clausula nihil operatur, Rui. conf. 41. col. 5. vol. 1.

85 Item adde, quod impetrans tenetur probare omnia narrata per eum esse vera, vt per Fel. & Decian. in cap. constitutus de recept. Crau. conf. 104. n. 3. & 148. n. 8. & Patil. conf. 45. n. 30. vol. 4. Maxime, quando Princeps habet relationem ad supplicata, secundum Rip. lib. 2. responso. respo. 14. nu. 4. Sed ad hanc questionem, an impetrans, vel excipiens, obreptionem probare teneatur, & an omnia in rescripto narrata sint probanda, late Machar. de probat. conclus. 1123. vol. 3. Et si quod gratia sit nulla, non expressa qualitate delicti, ob quam Princeps potuisset illam non concedere, vide Bertazz. conf. 104. vbi etiam loquitur de saluo conductu obten-

to. Et in hac materia rescriptorum obreptionis, & subreptionis, vide Menoch. de arbit. iud. ca. 20. vbi multa accumulauit, & ibi nu. 5. dicit, quod arbitrio iudicis relinquantur qualitates narrandæ in precibus, ne rescriptum reddatur subreptitum.

Item adde, quod si aliquis fuerit condemnatus ad penam, quam soluit fisco, & impetrat remissionem illius penæ, non faciat mentionem, quod illa pena erat soluta fisco, non valent impetratio, tamquam subreptitia, Bald. & Ias. in l. nec damnosa, circa prin. C. de precibus Imper. offerent. & in l. præscriptio, in fi. C. si conius, vel util. publ. & Decian. in Libros, C. de collat.

Item adde, si quis fuerit condemnatus, puta in mille libris, & impetrauerit à Principe gratiam, siue remissionem talis penæ, & non fecerit mentionem, ex qua causa fuerit condemnatus, non valet talis gratia, Ias. in dict. l. nec damnosa, in princip. Oldr. col. 12. incip. ad questionem, in fin. Alex. conf. 114. col. 1. vol. 1.

Item adde, quod gratia, siue restitutio condemnati de crimine læsæ maiestatis, ad hoc vt valeat, requiritur etiam, vt dicatur motu proprio Princeps in præmissis fuisse facta, vt per Cur. iun. in l. 1. procurator in pr. fi. quod quilibet iur. per text. in leg. 1. C. de petitio. bon. libr. 1. quæ refert, & sequitur Cagn. in l. sola, in fi. ff. de reg. iur.

¶ *Et quia plerumque.* Adde quod iudex non potest impetrata indulgentia à Principe, dicere seo, *Fatearis prius delictum, alijs nolo, et indulgentia Principi sui posui.* Affli. in ca. 1. s. naturales, in 4. notab. si de feud. fuer. cont. int. dom. & agnat. & Gabr. com. opi. lib. 7. de malef. concl. 23. in fi. Sed si ex processu appareat homicidium potius animo deliberato factum fuisse, quam aliter, non tamen clare constare, & impetrans narrasset, se non animo deliberato illud fecisse, posset torqueri ad veritatem inueniendam sine ipsius iniuria, nisi per alias probationes vellet ostendere, quæ narrasset, vera esse, Boff. in tit. de remed. ex sola elem. Prin. n. 42.

¶ *Successine quæro, nunquid.* Adde, quod huiusmodi decreta, siue indultus comprehendunt delicta, quæ tempore concessionis nondum erant detecta, secundum Grat. in conf. 537. volum. 1. & conf. 144. volum. 2. Et idem secundum eum, si aliquis bannitus pro aliquibus certis delictis cepit, vel occiderit aliquem bannitum, & propterea de suis delictis indultus fuerit, & deinde in contemptum fuerit, aliud delictum commississe, de quo non fuerat adhuc inquisitus, non poterit pro tali delicto per Curiam molestari. Et si ad hanc questionem, an huiusmodi decreta comprehendant delinquentes futuros, vide, quæ posui supra, ad s. homicidium, vers. pletamque etiam, ibi, item adde, an motus proprius.

Item adde, quod decreta gratiosa nedum non comprehendunt delicta futura, sed nec per gratiam Princeps potest remittere delictum futurum, I. si vnus, §. illud, si. de pact. & Salic. post Butr. in l. rescripta, C. de precib. Imper. offer. & Chaffin. in consuet. Burg. rub. 1. & s. n. 130. & Rol. conf. 3. n. 40. vol. 2.

Item adde, quod indultus, seu restitutio finita guerra, quod omnes rebelles sint restituti in positum comprehendit etiam mortuos Bald. in conf. 408. quidam ciuis, vol. 1. Sigisf. Loffred. conf. 8. quia illa restitutio retrotrahitur, & finguntur restituti præambula hora ante motam guerram, vbi per eos.

¶ *Fortius dico, ibi, Et in hoc proposui.* Adde Chaffan. in consuet. Burg. rub. 1. s. 5. n. 130. fol. 221. qui refert, Guliel. de Bened. in loco hic citato, idem tenuisse.

¶ *In huiusmodi autem generali.* Adde, quod generalis abolitio, quæ fit à principe, siue indultus, nil aliud est, nisi quædam indulgentia, quæ potest esse generalis, vel particularis, & à solo Principe conceditur, puta ob diem insignem filij nati, resque prosperæ gestas, hostesque debellatos,

debellatos, vel ob possessionem Regni, vel status ad-
primi, abolito, cum loquens, si ad Turpil, & latè per
Luci. Foller. super pragmat. de compositione. 37. vbi dicitur,
quod etiam barones regni Neapol. faciunt indultum
in eorum statu, et celandi, ita fecisse Don Ferdinandum
Gonzagam, & Don Casarem eius filium in nouo in-
gressu eorum itatus. Sed hoc est intelligendum, dum-
modò barones in suis priuilegijs potestatem habeant
componendi, & gratiandi; & quod partium remissio-
nes præcedant. Et tales indulti aliquando solent con-
cedi ob ingentem bannitorum copiam cum aliqua con-
ditione, puta, vt inferiant Principi in bello, vel in ali-
quo periculo ad certum tempus, vel pro pecunia, quod
non est laudandum. Et in omnibus ferè cigitatibus, &
prouincijs adfuit statuta, siue bannimenta, quibus ban-
nitis alios similes bannitos interficentibus, gratia con-
ceditur. Et quando huiusmodi indultus, huc decreta
gratiola conceduntur, ferè semper aliqua delictorum
genera excipiuntur, & sæpè delinquentes expresse no-
minantur, ut factum fuit per Serenissimum Regè Phi-
lippum, quòdo eius nomine adepta fuit possessio regni
Neapol. per cessionem, siue restitutionem Regnum
à Carolo Quinto Romanorum Imperatore Patre Ma-
iestati sue factam, qui indultus repetiretur in pragmati-
ca, sub titulo de abolitionibus, & de alio indultu eiusdè
Maiestatis habetur in pragmat. de edi. Card. de Gueuel.
qui conceditur delinquentibus, dummodò infermiant
in regijs ciuitatibus pro tempore ibi expresse, partium
remissione obtenta. vbi obinenda, & in prag. 1. & 15.
eodem titulo alius indultus generalis per eandem ma-
iestatem largitus fuit post octauum Serenissimi Ferdinan-
di filij, nonnullis grauibz delictis, & in criminalibus
exceptis, qui comprehendit etiam vasallos baronum,
præter in pœnis pecuniarijs, quæ baronibus applican-
tur, & dictæ pragmat. potentem seruire pro forma indul-
tus, qui si hant simpliciter multa delicta non com-
prehendunt, vt infra patebit, & plene habetur per Car-
in prag. §. circa, n. 374. cum sequen. Priuatus autem in-
dultus est, quando alicui Princeps, vel alius superior in-
dultget, quod Principi, verb. planè, Inft. de iur. nat. gen.
& ciui. & Carer in pragmat. crim. & circa n. 375. fol. 156.
¶ *Crimen falsi* Item addè, quod cõtrarium tenuit Ang.
in conf. 254. Io. Rebuffum l. diuini, ff. ad Syll. Boër. decif.
117. num. 23. quod scilicet remissio generalis exten-
datur ad omnes falsitatis criminosos, quoad vindictam
publicam, & non quoad intereffe partis, pro quo adhuc
retineri debet in carceribus, sed de hoc vide dominum
Farinac. in q. 10. n. 7.

99 Item addè, quod non comprehenditur homicida pro-
ditor, Carer in pragmat. crim. fol. 18. nu. 96. & Moder. in c.
que in ecclesiastiarum, extra, de conf. Si autem opinio cõ-
traria esset verior, non procederet, quado in banno, vel
in carceribus non essent alij banniti, vel carcerati, nisi
pro falsitate, vel quod banniti, vel carcerati essent tres,
quorum duo essent condemnati pro falsitate, alius ve-
ro pro alio crimine, tunc beneficio remissionis gaudet.
Nell. in tract. de banno, p. 2. temp. qu. 4. Marf. in
rub. de falsum. 1. Cacciaup. in l. omnes populi, de iust.
& iur. num. 112. & Monticel. in pragmat. crim. reg. 15. num.
109. & 110.

100 Item addè, quod non comprehenditur delinquens
in crimine lese maiestatis, Capye. decif. 150. numer. 36.
Rimani, conf. 12. num. 7. volum. 2. & Gramm. conf. 40.
num. 10.

101 Item addè, quod non comprehenduntur criminosi,
qui pluries reuerterentur delicta, de quibus alias fue-
rat per Principem liberati, Boër. in dicta decif. 216.
num. 22. Et ad quæ gratia generalis extendatur, vide
omnino Dominum Farinac. in quaest. 6. numer. 51. cum
seq. & in quaest. 10. num. 7. & 8. habetur, an compen-

dat casus speciales & crimen falsi. ¶ Vide etiam Decian. 102
in tract. crim. tom. 1. lib. 3. cap. 35. vbi de abolitione gene-
rali, & quæ de dicta comprehendat, multum diffuse
tractauit.

Item addè, quod non comprehenduntur delicta in
officio commissa, vt per Paris. in tract. de synd. in ver. an
si potestas, quem sequitur Carer. in pragmat. crim. §. cir-
ca, n. 376. fol. 156.

Item addè, quod in generali abolitione facta à Prin-
cipe, vel à statuto, non comprehenditur crimen adfissi-
ni, vt per Maschar. in pragmat. crim. in §. diligenter, & §.
examinata.

Item addè, quod huiusmodi generales delictorum
abolitiones, siue indultus intelliguntur quoad pec-
nam, non autem quoad rei capte persequutionem, Ang.
in l. si docueris, C. ad l. Corn. de falsi, quem sequitur
Chaffan. super consuet. Burgund. rub. 1. n. 163. fol. 230.
Et dicit Marant. de ordine iud. par. 7. tit. de inquisit. nu.
56. quod si princeps facit indultum de omnibus de-
lictis præteritis, quod intelligitur scilicet, parte offen-
sa concordata, alias non valet, nisi vellet vii plenitu-
dine potestatis, qua vii, non est præsumendum, Gram.
conf. 34.

¶ *Scias etiam, quid licet.* Addè videndum Carer. in pragmat.
crim. §. homicidium, 6. num. 374. vbi ponit diffi-
rentiam inter abolitionem, & indulgentiam, dicit,
quod quando abolitio generalis fit à Principe, est in-
dulgencia, quæ extinguit delictum, & de hac indul-
gentia hic loquitur D. Clarus, & non de abolitione legi-
li, quæ non extinguit crimen, sed tantum instantiam
iudicij, & idèd transacta latria infra triginta dies po-
test accusator de nouo accusare, si interveniente, ff. ad
Turpil.

Item addè, an generalis remissio trahatur ad eos, qui
sunt in carceribus, vide Bald. in conf. 305. vol. 1. col. 1. in
fin. Et hanc materiam abolitionis generalis vide Plaz.
epit. delict. ca. 38. vbi plene, & lodo. in pragmat. crim. ca. 146.
& omnino Chaffan. in consuet. Bur. fol. 183. nu. 2. cum
sequ. vbi latè tam de abolitione generali, quam speciali,
& Farin. in d. quaest. 6. n. 51. cum seq. & Decian. in tract.
crim. tom. 1. lib. 3. cap. 35. num. 4. cum seq. vbi 7. lassi-
me de effectibus huius abolitionis, & quæ delicta non
comprehendat.

QVÆSTIO LX.

SYMMARIVM.

1 Pene quando sint augenda, vel alteranda, remissio.

2 Et an excessus in delictis.

3 Et an quomodo probetur.

4 Minoris criminis censetur maior.

5 Minoritas quando presumatur.

6 Et an quomodo probetur per testes.

7 Et quomodo per aspectum remissio.

8 Infans ex officio debet absolui.

9 Et quid de furio, remissio.

10 Et quid de furio, & muto, remissio, ibidem.

11 Minor viginti quinque annis an excusetur in delictis.

12 Et quid in regno Neap.

13 Maior quando dicatur quis in regno Neapol.

14 Quid in statu ecclesiastico.

15 Quid in Hispania.

16 Minor an comprehendatur in statu penali.

17 Minor pluries delinquentis an debeat accipi pena.

18 Minor afferens se maiorem an sibi præiudicet.

19 Minor an retineatur aduersus confessionem, ante sta-

20 Et quid si confessus fuerit cum confessione extrinseca.

21 Confessio

- 20 Confessio minis contra aliam valet etiam sine curatore.
- 22 Mulier an restituatur aduersus confessionem delicti.
- 23 Restitutio in criminalibus quando concedenda, remissiu.
- 24 Minor in crimine lesa Maiestatis an restituatur.
- 25 Minor aduersus veram contumaciam non restituatur.
- 26 Et quando dicatur verum contumax, ibidem.
- 27 Matus quando equiparetur infami.
- 28 Senectus in delictis an excuset.
- 29 Senex quis dicatur.
- 29 Delinquens, si habet dilucida internalla, quando presumatur de iquise.
- 30 Furor quomodo probetur, remissiu.
- 31 Furiosus semel, an semper talis presumatur.
- 32 Furiosus an possit extraordinarie puniri, remiss.
- 33 Furibundus si post delictum suu animi, an possit puniri.
- 34 Furiosus sponte effusus, non excusatur.
- 35 Blasphemus in rixa, an tentatur pena blasphemie.
- 36 Iracundia an excuset, & quando.
- 37 Amor in delictis an excuset.
- 38 Pena dantis emattoribus peculion.
- 39 Ebrietas an excuset.
- 40 Et quomodo probetur.
- 41 Ebrius, cui suu sal posuit in vino, an excusetur remissiu.
- 42 Ebrietas in Hispania non excusat.
- 43 Dormiens si delinquat, an excusetur, si postea ratum habuerit.
- 44 Ignorantia in delictis an excuset.
- 45 Ignorantia facta dissimulata non excusat.
- 46 Ignorantia quomodo probetur.
- 47 Ignorantia proclamata, an debeat puniri pena illius.
- 48 Ignorantia proclamata quomodo probetur.
- 49 Proclama an liget absentes.
- 49 Mandatum superioris in delictis an excuset.
- 50 Mandatum quomodo probetur.
- 51 Mandatum iudicis factum in scriptis, grauius ligat, quam factum ore totum.
- 52 Mandatum regis contentens, quomodo puniendus.
- 53 Operari habent actionem iniuriarum aduersus dominu, qui eos inmisit in fundum alienum.
- 54 Principi aliquid seuerius mandanti, an sit parendum.
- 55 Et quid si sequenda iussio interueniat.
- 56 Et an index parendo peccet, ibidem.
- 56 Tyranni solent officiales eligere ignaros, & crudeles ipsorum tyrannidi obsequentes.
- 57 Metus in delictis quando excuset.
- 58 Coactus a latronibus ad pulsandum officium alterius, an excusetur.
- 59 Metus quando dicatur iustus.
- 60 Metus culpofus an excuset.
- 61 Falsum deponens propter metum non excusatur.
- 62 Metus causatur ex strepitu armorum, & rugitu aliorum.
- 63 Metus an presumatur, & quando.
- 64 Metus an facilius probetur, quam spontanea voluntas.
- 65 Prouocatus an excusetur.
- 66 Prouocans in rixa, etiam quid dicat ad duellum, non incurret penam duellantu.
- 67 Prouocatur quis dicatur.
- 68 Prouocatio legitima quando facta dicatur.
- 69 Prouocatus ex internalla faciens occidi mediante pecunia, an excusetur.
- 70 Prouocatio an dicatur quis ex his verbis, Titati da parte, dammi la stalla.
- 71 Prouocatur in dobio quis presumatur.
- 72 Dolus an excuset, & quando.

- 73 Et quid sufficiens non dederit causam doloris.
- 74 Clam quid fieri quando dicatur.
- 75 Delictum in ciuitate maius est, quam factum ruri.
- 76 Item in diebus festiuis.
- 77 Credulitas an excuset.
- 78 Causa iniusta quando excuset.
- 79 Et an a pena pecuniaria ratione late culpe.
- 80 Credulitatis causa quomodo probetur.
- 81 Causa quomodo si probanda.
- 82 Causa etiam lenis excusat in delictis etiam maioribus.
- 83 A falso, ibidem.
- 84 A crimine lesa Maiestatis, ibidem.
- 85 A contumacia, ibidem.
- 86 A contumacia, ibidem.
- 87 A perurio, ibidem.
- 87 Et quid si actus iure naturali sit prohibitus.
- 88 Dolus ex quibus presumatur cessare.
- 89 Causa an excuset a pena conventionali.
- 90 Fama bona quid excusetur.
- 91 Fama bona in genere an prestat mala in specie.
- 92 Delegatus aut se informandum de mala fama, non potest se informare de bona.
- 93 Fama male indicium quomodo tellatur.
- 94 Fama mala quando iungatur cum alia specie probationis.
- 95 Fama mala debet probari in specie.
- 96 Nobilis quis dicatur.
- 97 Foresis non dicitur nobilis.
- 98 Nobilitas privilegium, remissiu.
- 99 Nobilitas minoris (idem probationum).
- Nobis an puniatur minori pena corporali, quam ignobili, quando lex est uniformis, an ead.
- Pena quando uniformiter est taxata a lege vel statuto an sit facienda distinctio personarum, an ead.
- Consuetudo loci in penis insignendis est seruanda, nam, eodem.
- Nobis debet suspendi, si est consuetudo in ciuitate, quod nobiles suspendantur, nam, ead.
- Nobis delinquens in contumeliam officij vel dignitatis, magis puniatur, quam ignobilis, an ead.
- Ignobilis committens homicidium, suspendatur, nam, eodem.
- 56 Furca quando quis suspendatur, remissiu.
- Nobis in regno Neapolitano, non condemnantur ad irremediam, nam, ead.
- Nobis in statu ecclesiastico, & ignobis indifferenter ad penam irremediam condemnantur, an ead.
- 97 Nobiles quando sint fieri suspendendi.
- 98 Excellentia hominis quomodo si probanda.
- 99 Princeps est consulendus, si populus gratiam petat.
- Pena non minuitur ob beneficium factum Reipublice, si in eam crimen grauissimum committitur, nam, eodem.
- Pena non minuitur facienti beneficium Reipublice casualiter factum committendo, an ead.
- 100 Pater an mitius puniatur, si offeratur a filio.
- 101 Multitudo est magis monendum, quam multitudo.
- 102 Universitates delinquentes quomodo puniantur.
- 103 Multitudo quando dicatur, & quando excuset.
- 104 Aggressor quis presumatur.
- 105 Et si quid in altercantibus verbis tantum, an sit puniendi si de prouocante non constet.
- 106 Delictum antiquum quando dicatur.
- 107 Prescriptio temporis non predesti condemnato.
- 108 Et quando non habeat locum.
- 109 Distinctio temporis quando excuset.
- 110 Et an in grauius delictis.
- 111 Farinacapsus.
- 112 Confessio spontanea an proficiat.
- 113 Dolus in dubio an presumatur.

114 Affinitas an excuset.

115 Delicta atrocita inter affines, & consanguineos gravius puniuntur.

1 **D**ilectum est defensionibus. Adde ex quibus causis sint augenda per Carcer. in pract. crim. in §. vltimam partem. n. 170. & Tiraguel. de pen. qui facit in hoc magnam tractatum.

2 **¶** Quæro nunquid etas. Adde videndum Menoch. de arbit. iud. casu 320. & Duen. reg. 359. Et quomodo probetur minor etas, & Gramm. decil. 48. vbi an mater, & pater probent, & an etiam probetur per numerationem forculariorum, vide etiam Alciat. in tract. de præsumpt. reg. 2. præsumpt. 14. & ibi, an probetur etas per librum patris, & quis teneatur probare, & minor in criminalibus censetur maior, & Paris de Puteo in tract. de syndic. in ver. officialis posuit ad cordam, n. 8. & Corne. in cõf. 198. n. 3. in 3. part. Et quomodo minoritas probetur, vel decrepitas, vide addit. ad Bertazz. in cõf. 102. vbi multum diffusè, & latè etiam Fabi Tim. de Bonferrin. in adnot. ad decil. Lucen. D. Hier. Magon. decil. 12. n. 7. & de modo probandi omnes etates, vide omnino Masc. in tract. de probat. lib. 2. concl. 672. cum seq. & in concl. 1059.

3 **¶** Vbi etiam in quibus casibus minoritas præsumatur, & c. nihilominus tradit Menoch. de præsumpt. in lib. 2. præsumpt. 51. vbi plenissimè & quomodo etas sit probanda per obsecrantes, & alios testes, & quando dicant, se non recordari de anno, quo natus sit ille, cuius etas probatur, & quomodo probari possit per aspectum

4 **¶** vide etiam Menoch. de arbit. iud. casu 116. & 117. Berro. cõf. 80. num. 4. vol. 1. vltatè per Laurent. Tenni. in cõf. 172.

5 **¶** Item adde, quod iudex iuxta in fine, debet pronunciare ex officio suo, vltimis non esse procedendum contra infantem, Bald. in l. reos, C. de accusat. & Socin. in c. veniens. nom. 147. de accusat. & ibi etiam, quid agendum de furioso, de mente capto, furdo, & mutuo à natiuitate, quando accusantur de aliquo delicto, & de hoc vide etiam Doct. in l. 2. C. qui accusat. n. 105. Et quid de mutuo & furdo, qui regulariter æquiparatur infanti, & furioso, vide Gomef. de delictis, c. 1. num. 69. vbi concludit, quod mutus & furus, qui delictum commisit, si apparet, quod habeat intellectum, quem potest saltem exprimere, & demonstrare signis, quod tunc debet puniri pœna ordinaria, non ex sua confessione facta per signa, sed ex testium probatione, & attestatione. Ego autem credo, si indicia valida cum eius confessione iuxta facta concurrent, quod pœna ordinata puniendus esset.

6 **¶** Quando autem populi. Adde videndum Menoch. de arbit. iud. casu 57. vbi tenet, quod iudicis arbitrio committitur, quado quis proximus pubertati dicatur, & ibi etiam, quæ debeat considerare iudex, & quado quis dicatur doli capax, & de prædictis, vide etiam Couar. in Clem. si furiosus, 3. part. delict. in initio, sub n. 5. & in 4. Decretal. c. 5. n. 5.

7 **¶** Aut vero est maior. Adde, quod contrarium est verius, vt ait Menoch. de arbit. iud. casu 329. num. 9. Sed hodie subtilitas est discrepationis ista in regno Neapolit. per pragmat. Regis Philippi. incip. & vltum. in tit. de morib. vbi disponitur, quod minores possunt puniri pœna ordinaria, vel minori ad libitum iudicis, considerata qualitate personæ, delicti atrocitate, delictorum reiteratione, & ceteris alijs considerandis. Sed aduertendum est, quod iudex arbitrio suo vti non potest, nisi vique ad ætatem octo, & decem annorum compleretur, nam

8 **¶** minor 7 etas in dicto regno non durat, nisi ad dictum tempus, iam in masculis, quàm in feminis, quo tempore elapso, dicitur maior, per consuet. minorum iura, & ibi Affl. d. n. 14. Et in statu Ecclesiastico per Mor. pro-

prium Pij I. V. d. t. sub die 26. Majj 1565. sub tit. de non admittend. appellat. prouisum fuit, quod homicidii nō prodest minor etas viginti annorum, dum tamen maiores quatuordecim annorum extiterint. Et 7 in Hispania si minor est decem, & septem annorum, iudex teneatur de necessitate, & præcise minoræ pœnam, si veni- est maior decem & septem annorum, est in arbitrio iudicis, attenta qualitate delicti, personæ, & aliorum, minuire vel non. Ita attestatur Gomef. de delict. c. 1. num. 63. vers. sed hodie.

Item adde, quod statuta pœnalia ob delictum comprehendunt etiam minores, Bald. in qq. ad statuta in vers. dispensare, nisi statuta odio irrationabili moueantur, in cõf. 542. num. 19. vol. 3. & ibi per Bal. habetur, an iudex possit dispensare super pœna imposita à statuto, quando minor delictum committitur.

Item adde, quod ex reiteratione delictorum minori- bus pœna corporalis non augetur. Ita sentit Ioseph Ludo. in decil. Lucen. 17. num. 81. & Carer. in pract. crim. in verb. homicidium, n. 11. Sed cõtrarium tenet Rim iun. cõf. 245. num. 3. vol. 3. Et hanc esse veritatem affirmat Farinac. 2. q. crim. in q. 23. n. 34.

Item adde, quod minor, qui se maiorem dixerit, ad 18 quod interrogatorum respondere tenetur, sibi præiudicat, nisi restituatur, Foller. in pract. crim. in verb. & si comparent, n. 6.

¶ Proderit etiam minor etas. Adde, an minor debeat re- situi aduersus cõfessionem, stante statuto, quod minor possit stare in iudicio, & Boet. decil. 63. Et si confessus fuerit cum cõsensu curatoris, an restituatur, vide Spe-

in tit. de restit. in integ. 11. in princip.

Item adde, quod confessio minoris valet sine au- thoritate curatoris contra alium, & etiam cõfessio extra iudicialis, Foller. in pract. crimin. in 2. par. 3. part. num. 28.

Item adde, quod sicut minor potest petere restitutionem aduersus confessionem delicti, quado contra eum non adest alia probatio, ita etiam, & mulier poterit petere restitui, secundum Affl. in cõf. oblicitatem, 3. col. in 2. q. num. 6. Et in hac materia rebuscutionem, in integum, vide Bero. quæst. 153. & Odd. in suo celebri tract. restitut. q. 80. vbi latissimè de restitutione aduersus delicta in genere, & in quæst. sequent. habetur de multis delictis particularibus, an aduersus ea restitui possit. Sed minor in tali crimine læsæ maiestatis non re-

stituitur in integrum, quia minor in tali crimine pio- maiore reputatur, Ceph. cõf. 304. num. 195. cum seq. volum. 3.

Idem adde, quod minor aduersus veram contumaciam non restituitur, sic nec contra verum dolum, & si in omittendo commisisset, & potest dici verus contumax, quando à iudice fuit declaratus haberi pro contumace, cõfessio, & cõuictio: Ceph. cõf. 304. num. 199. volum. 3.

Idem adde, quod infanti æquiparatur mutus, qui, si constat eum carere ratione, ac intellectu, quod signis non possit velle suum exprimere, & idè tunc criminis reus factus, minimè puniri debet, secundum Plaz. in cap. delict. lib. 1. c. 32. num. 18.

¶ Successive quæro. Adde Gomef. in cap. 1. de delict. nu. 27. 68. vbi pulchram facit distinctionem, quæ etiam facit Plac. in d. cap. 32. num. 13. hic allegat. Vide etiam Menoch. de arbit. casu 329. num. 20. & Tirag. de poenit. temper. caus. 8. Et 7 quado quis dicatur senex, remittitur arbitrio iudicis, vbi senectus non reputatur à iure determinata, Menoch. de arbit. casu 59. & Duen. regu. 250. ampl. 6.

¶ Facto quæro nunquid. Idem adde, quod si delictum fuerit commissum ab eo, qui habet dilata. interualla, in dubio præsumitur deliquisse tempore furoris, Foller. in pract.

pract. cri. in verb. recipiantur defensiones reorum, nu. 34. Nisi probaretur, quod tempore dilucida intervalli deliquisset, Angel. de malefic. in versificient. & dolose, Alex. conf. 14. i. volu. 1. Barb. conf. 40. Fulgosc. conf. 2. 12. Guil. Bened. in repet. cap. Raynerius, in verb. Adiect. impuberi, num. 75. cum seq. & ibi, quando probatus furior, & plenissime quomodo probari possit, habetur per Malcard in tract. de probat. concl. 516. & 517. Et in conclus. 815. habetur, tan is, qui femel fuerit furiosus, semper præsumatur furiosus, & quomodo probetur furor, vide etiam Fab. de Monteleone, in praxi arbit. par. 1. fol. 20. num. 18.

Item adde, quod ille, qui olim fuit furiosus, hodie furiosus præsumitur, si probaretur per aliquod tempus continuum fuisse furiosum, alias si probaretur de aliquibus actibus particularibus stulticie olim factis, non præsumetur hodie furiosus: vel si probaretur de aliquo tempore sapientis, ut quia haberet aliqua dilucida intervalia, nam tunc in dubio iudicamus cum stultum vel sapientem, secundum naturam actus ab eo gesti, ut per Bald. in cap. 1. per quos fiat innot. & Anchar. in Clem. si furiosus, de homicid. & Alciar. de præsumpt. reg. 1. præsumpt. 18. Item tradit Coar. in 4. Decreta. capit. 2. par. 2. num. 6. ubi dixit, quod furor non præsumitur, & quomodo probetur. Et ad hanc questionem, quando furiosus delictum committit, vide etiam Gomez. de delictis, c. 1. num. 70.

¶ *Secundum Bald. in loco prælegato.* Adde ad hoc videndum Menoch. de arbit. iudic. cas. 325. & Duen. reg. 253. sub tertia ampliatione.

33 ¶ *Sed quæro, quid si iste.* Adde, quod si furibundus post commissum delictum ad finem mentem peruenit, aliqui pena affligitur, cap. si quis infans, 15. quæst. 1. Fol. par. 6. n. 46. Vide tamen Carer. in pract. verb. homicidium 6. n. 15. cum seq. ubi limitat quinque modis.

34 Item adde etiam, quod si aliquis sponte in furorem incidit, ut quia aliquid comedit, quod sciebat hominem in furorem vertere, tunc non exculatur: Marian. in cap. ad audientiam, in 3. qua. 5. de homicid.

35 ¶ *Et potest poni exemplum.* Adde, quod blasphemans in rixa, non tenetur pena blasphemiz, quia delinquens non est affligendus diversis penis, sed illa tantum, quæ pro delicto finali imposita est. Ita tenuit Ceph. in conf. 104. numer. 45. Sed contrarium tenebantur adden. ad Bertazz. in conf. 105. vertertia est illatio, nam blasphemia non est ordinatum crimen ad occisionem, siue ad rixam, & quod debet puniri pena extraordinaria. Et hanc opinionem credo esse veram, cum sit delictum peius separatum.

36 ¶ *Tu vero dic.* Adde, quod homicidium commissum calore iracundie miris puniatur, per Gramm. vot. 19. nu. 14. & decif. 98. Marf. in pract. cri. 6. quoniam, colum. 14. cum seq. & Abb. in capit. si rixati, extra de iniuri. Quod intelligendum est, quando causa furoris habet initium à iusta defensione, & tunc non præsumitur pro toto, sed pro tanto, Aret. conf. 80. & 34. Gramm. decisione 5. Adverte tamen, quod ad hoc ut calor iracundie excuset, & mitius puniatur, debet probari, quod talis fuerit iracundia, quæ ipsum deliquentem à mente alienavit, alias nullam habere excusationem, sed pena ordinaria puniretur. Abb. in capit. 1. extra de his qui fil. occid. & in capi. dudum, de comess. coniugator. & Decian. in l. quicquid calore, numer. 1. ubi dicit, difficile esse, probare talem iracundiam. Intellige etiam, quando factum est incontinenti, ut tunc calor iracundie excuset, ut late per Boer. decifio. 168. Est etiam diligenter inquirendum, si furor iracundie fuerit dissimulatus, necne. Idem, si de offic. præfidi. Et si constaret de delicto, & dubitaretur propter probationes, siue coniecturas hinc inde existentes, an appensat, an calore iracundie,

licet in his, quæ pendent ex animo, stetur iuramento partis, hoc tamen non procedit, si habet præsumptionem contra se, ut in homicidio, secundum Marf. confil. 7. ex indicis poterit deueniri ad totum, ut, si confitetur, si calore iracundie, vel appensat commiserit homicidium, Marf. in l. repeti. num. 17. ff. de quæst. Et quando dicitur calore iracundie, vide etiam Tiraquel. de pen. temper. caut. 1. ubi ad hanc regulam posuit multas ampliationes, & Pet. à Duen. reg. 192. & Carcer. in pract. crimin. 6. homicidium, vel appensat commiserit homicidium, 17. 31. & sequ. ubi ponit, infra quantum tempus potest declarare factum calore iracundie.

¶ *Est amov.* Adde, quod delinquentes amore compulsi, arbitrio iudicis puniri debent, Menoch. de arbit. iud. cas. 328. nu. 2. Et in casu 258. habetur de pena, cuius qui dedit poculum amatorum, ex quo præter propositum, mors subsequata est.

¶ *Præterea quæro.* Adde, quod Pitracus Mirylenensis vult ex septem Græcis sapientibus dicebat, ebrios, si delinquent, majores pena fore damnatos, quam si sobrii fuissent, quia in eorum potestate erat, ebrios non esse. Et Bald. in l. 1. c. vi. videretur, ebrium esse duplii pena, ebrietatis videlicet, & criminis puniendum. In hoc materia vide Blanc. in pract. crimin. in c. ebrius, Menoch. de arbit. cas. 316. & Tiraq. de pen. temper. caus. 6. Et quomodo probetur ebrietas, plenè per Lucam de Pen. in l. repetita, n. 7. lib. 12. & Malcard. in tract. de probat. concl. 478.

Item adde, quod testibus dicentibus aliquem esse ebrium, non creditur, nisi applicant rationes sufficientes, Spec. in tit. de test. §. 7. nu. 27. & Capyc. decif. 159. numer. 36. Et in hac materia ebrietatis, vide Anchar. quæst. 13. ubi plenè, & ibi in speciè habetur, de quodam ebrio, qui cal fuit positum in vino, & commisit homicidium.

Item adde, quod Imperator Carolus V. suis edictis iussit, penam ebriis non esse minuendam, sed quod punirentur de ebrietate, & de delicto. Et hoc fit in Hispania, præsertim Iodoc. in pract. crim. capi. 84. numero 20.

¶ *Quæro etiam pone.* Adde videndum Menoch. de arbit. cas. 327. & ibi num. 7. dicit, quod si dormiens deliquit, & postea vigilando ratum habuerit, pena ordinaria puniri debet.

¶ *Quæro nunquid ignorantia.* Adde in hac materia, an ignorantia excuset à delicto, vident. Blanc. in sua pract. crim. c. ignorantia, fol. 91. ubi plenè, & Gra. concl. lib. 6. tit. de reg. iur. concl. 6. ubi ipse etiam multum diffusè tractat hanc materiam.

Item adde, quod ignorantia facti non excusat, si dissimulatur, vel cum quis vellet eum certiorare, noluisse audire, vel hoc scientem, non desistit, Bald. in l. quicquid, C. de scra. fugit.

Item adde, quod pluribus modis probatur ignorantia, ut per Menoch. de arb. cas. 168. ubi concludit, quod remittitur arbitrio iudicis, & an ignorantia præsumatur, & quibus coniecturis probetur, & in quibus casibus iuramento probari possit, Malch. de probat. concl. 879. 881. vol. 1.

Item adde, quod ignorans proclamans, non debet puniri pena in eo contenta, Dec. conf. 60. deci. Pedem. 7. ubi multa in materia ignorantie, & Gra. in decif. 36. num. 6. cum sequent. & ibi numer. 24. quod quis non admittitur ad probandum ignorantiam publici banni, sed ad probandum inscientiam admittitur ad probandum absentiam à loco, & ciuitate, Boff. in tit. de rapin. num. 24. & 25. Et an p. absens à ciuitate, in qua sit publicatio, ligetur, late per adden. ad Bertazz. in conf. 122. vol. 1.

¶ *Solent dubitari.* Adde, in hac materia videndum om-

nino Menoch. de arbitr. casu 281.

- 50 Item adde, quod mandatum debet probari per scripturam, alias non crederetur. l. i. vbi Bart. & omnes. C. de mand. Prin. nisi mandator, à quo asserit de mandatum habuisset, sit in eo loco, vel vicinus, ita quod de facili possit ab eo veritas haberi. Gram. conf. 54 numero. 17. & decif. 36. num. 25. & 27.
- 51 Item adde, quod transgrediens mandatum iudicis factum in scriptis, grauius puniatur, quam transgrediens factum in voce, Afflict. constit. li. vallus, numero. 24. fol. 182.
- 52 Item adde, an contemptor mandati regis possit puniri poena mortis, Afflict. in praelud. const. post mundi machinam, nu. 39. fol. 17.
- 53 Item adde, quod operarij habent actionem iniuriarum contra dominum, qui eos immisit in fundum alienum verè, & teneat dominus fe offerre liti pro illis, Rim. conf. 570.
- 54 *Idemque si Principi.* Adde quod Martinus Lauden. in tracta. princ. in 6. vers. dicit, quod si Principi iracundia motus sine causae cognitione mandauerit crudeles vindictas alicui iudici, iudex non debet permittere executionem vsque ad 30. dies, vt interim cesset iracundia Principis, per tex. in l. si vendicari, C. de penis. Et simile dicit de Papa, quando aliquid irrationabile mandat, debet eidem rescribi, c. si quando, de rescript. Gramm. vot. 32. num. 14. & sequen. in quo tractat, quod sibi coniunctum fuit per Protergem, vt nobilem sine indicibus torqueret. Et quod iudex debeat supersedere per triginta dies in exequendo ipsius Principis voluntate, tenet Viui. opin. 638. vbi attestatur etiam de comuni, & reprehendit Dominum Clarum, dum dicit, quod hoc numquam suaderet amicis suis, quando Principes repetiretur iuratus. Dicit tamen hoc procedere, nisi interveniret secundum rescriptum, & iussu ipsius Principis, quia tunc iudex exequendo, non peccaret. Ad hanc questionem, quid facere debeat iudex, & an peccet parendo mandatis, vide omnino Roland. in conf. 12. volum. 3. decif. Pedemont. 79. Burs. conf. 201. nu. 94. vol. 2. Couar. in ca. 11. var. resol. & nouissime per Cartar. in tract. de execut. sententiae contum. in c. fin. num. 327. cum multis seq. vbi magis late, quam alij hanc quaest. tractauit. Sed hoc de raro contingit, nisi apud tyrannos, quibus non con-
- 56 traditur, quia si semper habent officiales secundum cor eorum, immemor salutis aeternae, qui nedum non repugnant, sed vbi mandata sunt magis inuisita, & iniqua tanto libentius obediunt. Et tyranni non solent accipere doctores, qui officia apud iustos, & veros Principes exercuerint, sed doctores ignaros, & crudeles, & eos, si sint prompti, & v. loces ad explendam tyrannidem suam, semper retinent, non obstantibus populorum suorum clamoribus.
- 57 *Quaero modo.* Adde in hac quaestione, quando iustus metus excuset à poena delicti, viden. Tiraquel de poen. temp. cas. 36. & Menoch. de arbitr. casu 254. & ibi plenè habetur, an & quando à poena ordinaria vel extraordinaria delinquens excusetur. Vide etiam Bertazz. conf. 17. numer. 11. & ibi addent. volum. 1. & in conf. 166. volum. 2. vbi habetur, quod coactus à latronibus ad pulsum aliterius ostium, qui aperuit, excusatur. Et dicit Bald. in cap. sacris, vbi etiam Ant. de Butr. de his que met. caus. q. licet fecerit per metum, debet puniri quod culpam, quia aliquo modo consensit. Hoc etiam tenuit Couar. in 4. Decret. 2. par. 2. par. capit. 1. §. 4. num. 7. vbi dicit, quod est venia dignus ad minuendam poenam, non tamen, vt impositus remaneat in grauius delictis, attestando de comuni.
- 58 Item adde, quod remittitur arbitrio iudicis, quando metus datur iustus, & quando sit probatus, qui debet considerare qualitates metuentis, & metum inferentis, & facti, Menoch. de arbitr. casu 135. & 236. Burs. conf. 330. numer. 66. & Bernar. Gamb. conf. 47. nu. 2. inter conf. Gigan. & Vitalin. in tract. clausul. tit. de reduct. ad arbitrium, num. 76.
- Item adde, quod quando quis sua culpa in metum incidisset, non excusatur, Ioan. de Anic. conf. 34. num. 5. Gemin. conf. 24. num. 1.
- Item adde, quod testis falsum deponens propter metum, non excusatur, Tindar. in tract. de rebus, numero. 12.
- Item adde, quod strepitus armorum, voces alie, & rugitus aliquorum ne interficiat, causant iustum metum, Alex. in conf. 47. in causa praedicta, vol. 4. & Affli. in constit. asperitatem, num. 22.
- Item adde quod metus non praesumitur, sed ad metum probandum sufficit levis probatio, quia clam infertur folet, & ideo magis creditur duobus testibus de metu attestantibus, quam centum asserentibus voluntatem spontaneam, & maxime quando praesumptio esset in asserente metum. Ita tradit Alciat. de praesump. reg. 3. praesumpt. 7. Et ita etiam habetur in addition. ad Bertazz. d. confil. 172. vbi dicitur, quod in his que communiter solent fieri per coactos, sufficiunt leuiore probationes, sed in his, quae solent fieri sponte, requiruntur validiores. Et quando metus praesumatur, & quomodo probetur, & quando magis creditur duobus testibus deponentibus de metu, quam mille negantibus, vel asserentibus de spontanea voluntate, Malchar. de probat. concl. 1031. 1032. & 1033. vol. 2.
- Item adde, quod metus amissionis omnium bonorum, vel maioris partis, censetur cedere in constantem virum, lex, & ibi gl. in c. 2. de his que v. & c. Bart. in l. si ob turpem, ff. de cond. ob turp. cau. & late Couar. in 4. Decret. 2. par. 2. par. c. 3. §. 4. num. 18.
- Nunc verò, nunguid.* Adde quod iudex potest eandem poenam imponere pro homicidio prouocato, quam pro deliberato, potest tamen etiam non imponere mutando illam, Boil. in ritu. de inquisit. numero. 117. & Gramm. decif. 23. numero. 61. & decif. 98. & decif. 50. per totam.
- Item adde, quod prouocans in rixa, etiam, quod dicat ad duellum, non incurrit poenam duellantis, Plot. in l. si quando, nu. 705.
- Matus tamen puniatur.* Adde, quod hoc non procederet, si prouocatio ab offendente prouocasset, vt per 67 Boil. in loco supracitato, numer. 118. Et quis si dicatur prouocator, vide Bertazz. & ibi addent. in conf. 88. & 89. & Menoc. in conf. 41. & Bro. in conf. 173. per totum volum. 3. vbi tenet, prouocatio, vt legitimam fuisse ex percussione pugno facta, & si is prius per verba generalia conditionaliter, & impersonaliter prolata, mentitus esset. Et tunc prouocato, qui ex intervallo fecit occidi, mediante pecunia, vt mitius puniretur, consulit Bertazz. consilio. 433. & 434. vbi respondit ad Boer. in decisione 168. Sed de dictis consiliis iudicio meo non est multum confidendum, stante maxime, quod ibi aderat crimen assassinij. Et quomodo probetur quem prouocatum fuisse, vide Mafcard. de probat. concluf. 1244. Et de eo, quod dixit i. alicui. *terti da parte, dammi la strada*, vide Bertazz. in confil. 1. Et quibus coniecturis quis ex offendente, & inter se rixantibus prouocator praesumatur, vt Mafcard. de probat. concluf. 1128. vol. 3. Et de hac quaestione, quando prouocatio excuset à poena ordinaria, habetur etiam per Plaz. epit. delict. lib. 1. c. 1. num. 21.
- Sed hic quaero nunguid.* Adde videndum Capol. in 72 conf. 42. nu. 6. vbi dicit, quod puniatur arbitrio iudicantis, & ibi, quando quis dicatur iusto dolore motus, & per Mufan. pract. in §. quoniam, num. 66.
- Item adde, quod iustus dolor excuset in delictis ad tempore

- temperandam penam etiam in iis, qui dolose concissi ex proposito, & deliberate delinquent, Tiraq. de pen. temp. cau. 2. n. 8. Quod procedit quomvis ille qui vulnerare, aut aliter læsus fuerit, causam non dederit dolori vulnerantis, vel lædenti, ut ibi per Tiraquell. nu. 10. & late per Franc. Tezcan. conf. 107. nu. 31 & 32. inter conf. crim. Bertazz. vol. 1.
74. *An vero delictum est ex his.* Ad hoc, quod qui facit taliter actum, quod non potest venire ad notitiam eius, causas interest, dicitur facere clam, Bart. in l. 1. C. de his qui public. rationis. lib. 1. Et malefium commissum de nocte, dicitur commissum clam vel quod fit per interpolatam personam, vel spectata auctoritate eius, qui eam debebat impartiri. Felian. cap. consiluit, num. 22. de offic. deleg. Et dicit Menoch. de arbit. iudic. in cala. 194. nu. 20. quod remittitur arbitrio iudicis, quando clam vel palam quid faciam dicitur.
- Item, addit quod maius delictum est illud, quod committitur in ciuitate, quam quod in rure, Bald. in l. cum ancillis, C. de incest. nup. & Io. de Ana. in cin. tantum. 7. de collu. deteg.
76. Item addit, quod est magis delictum illud, quod fit in diebus festis, & diebus punitis, Bald. & Paul. de Caltr. in l. dies festos, C. de feriis.
77. *Et generaliter.* Ad hoc circa istam regulam Gabriel. concl. 117. concl. 8. ubi ponit multas ampliat. & limit. Et an communis usus excuset, & quid de eo, qui creditur viro fide digno. Et ibi n. 65. dicit, quod si causa iniusta excuset a dolo præsumptum, non autem a dolo vero: & idem tenet Alex. in conf. 105. nu. 14. vol. 1. & Tiraq. de pen. temp. cau. 1. num. 9. & Menoch. de præsumpt. lib. 5. præsumpt. 5. numero. 12. & Alciat. de præsumpt. reg. 3. præsumpt. 30.
79. Item addit, quod licet qualibet causa excuset a dolo, non tamen excuset a pena pecuniaria, quæ datur ratione late culpe. Plot. in lit. ar. 6. g. num. 10.
- Item addit, quod causa credulitatis probatur per leuioribus probationibus, imò fide indicia sufficiunt, Alexan. 117. colum. pen. volum. 4. Curt. iun. conf. 34. col. fin. & Plot. in conf. 132. numero 24. inter conf. crim. diuers. to. 1. in folio.
81. Item addit, quod non sufficit ad excusationem delinquentis aliqua causa motum, nisi etiam deductum, & probatum fuerit, enim ex tali causa motum, Alexan. conf. 104. num. 13. vers. & dicto, vol. 1. Aret. conf. 80. sicut, de ret. col. 1. vers. per his facit, Coten. 35. v. inquisitione, nu. 16. lib. 4. Decian. conf. 432. numero 12. Et quod illa causa prius orta esset, quàm in penam contrahens in id iussit, ut per Ang. & Imo. in l. ex consensu, §. fin. ff. de appell. Decian. conf. 452. numero. 21. & Laurent. Rodulphi. cau. 145. numer. 18. Et sufficit, quod illa causa allegata semper probetur, Alex. conf. 13. nu. 15. vol. 7. Craue. in conf. 134. col. penal. vers. & si dicatur Becci. conf. 78. num. 19. & ibi, per totum conf. loquitur in materia falsi, & similiter in crimine falsi consiluit Socin. iun. conf. 27. num. 23. vol. 2. & Paris in conf. 151. nu. 29. volum. 4. Et quod causa, licet leuis, excuset a dolo homicidii, ut minus pleatur, vide Afflict. in decis. 360. num. 6. Grammat. decis. 29. num. 16. & Socin. iun. conf. 117. numero 13. volum. 4. Et causam etiam iniustam a crimine læsæ maiestatis excusare, consiluit Crau. conf. 69. numero 90. Et a delicto consuetudine, & male congregationis causa etiam leuis excusat, Crau. conf. 4. num. 26. Et causam excusare a mora, idem Crau. respondit in conf. 147. num. 3. & a contumacia, idem conf. 154. numero 2. & a perituro, late tradit Gram. vot. 10. num. 27. & 22. licet aliter fensetur Iaso. in l. si quis maior, num. 3. C. de transact. Et in hac materia, quando qualibet causa excuset, multa congestit Tiraq. de pen. temp. cau. 43. ubi vno aduertit verbo causam iniustam non excusare, cum delictum notorie prohibi- tum committitur, vel quando actus iure naturali prohibitus geritur, & Menoch. de recup. poss. remed. 5. num. 83. cum sequen. & Carcol. in conf. 11. Et idem hoc in delictis non procedere declarat Ang. in leg. sed si lege, §. scire, de per. hared. & Curt. inn. in l. si quis id. quod. nu. 42. ff. de iurisd. omni. iud. quia quando quis facit ea, quæ sunt contra bonos mores, & quæ utroque iure sunt prohibita, iniusta causa excusationem non præstat, cum præsumatur in dolo, Carpol. in conf. 24. & Sarnen. reg. de impe. bene. viuen. quæst. 3. quia sit intelligendum esse Li Pelagij, quæ ad hoc communiter sol. talligari, quem refert, & sequitur Vulpel. in confil. 88. num. 5. & confil. 111. nu. 8. Et Boss. in tit. de inquisit. numer. 114. dicit, quod ista regula, quod qualibet causa excuset a dolo, non procedit in delictis, quia non præsumatur, quod iusta causa mouerit delinquentem, ut per Aretin. in conf. 80. & Alexand. confil. 103. col. pen. vol. 1. & Cep. in conf. 35. nu. 1. §. Sum tamen multe præsumptiones, & quæ faciunt cessare dolum in homicidio, Carpol. conf. 33. col. 3. & latius conf. 31.
- Item addit, quod iusta causa excuset a pena conuen- tionali, ut per Bertazz. in conf. 80. nu. 5. vol. 1. non autem iniusta, ut per Cagn. in l. quod te. nu. 42. ff. si cer. per. & per Colleg. provincie Marc. vt in conf. 130. nu. 32. inter conf. crim. diuers. in folio. 1.
82. *Frequens in criminalibus.* Ad hoc, quod bona fama tollit indicium ad torturam contra reum existens, & probationes pro reo factas adiunat, Bald. in l. col. 1. C. de conf. fess. Ang. in l. milites. C. de quæst. las. in fin. C. comm. de leg. Decian. conf. 177. col. pen. Masf. conf. 109. num. 27. Carpol. conf. 21. Roland. conf. 45. num. 4. volum. 1. R. min. iun. 145. num. 13. vol. 1. Decian. conf. 12. nu. 90. vol. 1. & Bertazz. conf. 439. numer. 17. cum seq. vol. 2. Et idem Alexan. in l. fin. in 3. apoll. ff. de quæst. dicit, illud, quod dicitur quod quando contra reum est aliquod indicium quod ex hoc ipse reus potest torqueri, est verum, & habet locum, quando talis reus est vilis persona, & abiecta, secus autem, ubi est vir grauis, bonæ vie, conditionis, & famæ, quia tunc non poterit torqueri: quem refert, & sequitur Masf. in præcl. §. diligenter, sub num. 196. & Roland. in conf. 16. num. 26. volum. 1. Et quando bona fama fuit probata, & similiter mala, bona tollit malam, etiam quod testes de bona deponentes, essent in minori numero, secundum Bald. in conf. 67. in fi. vol. 2. Corn. conf. 161. colum. 9. volum. 4. Crau. conf. 275. n. 12. & Alexan. conf. 150. colum. 5. volum. 5. Mant. conf. 67. colum. 1. Et ratio huius conclusionis est, quia testes de bona fama habent præsumptionem iuris pro se, quod nemo præsumitur delinquere. Ita tradit Iun. in conf. 162. numero 11. volum. 2. probatio þ bonæ famæ in 87 genere, præualeat etiam malæ in specie. Ita notat dicit Bald. in leg. ea quidem, C. de accusat. ea ratione, quia famæ publicæ sunt incompatibiles, cap. de hæc peccator, extra, de reg. iur. & quia quando genus potest saluari in aliis speciebus, vna exempta, tunc species extimitur ex genere, sed bona fama non potest saluari cum mala, ergo, &c. Et ibi affirmat hoc etiam tenuisse Gandinum, sed non dicit quo in loco, idemque tenet Masf. in præcl. in §. diligenter, numer. 195. cum sequ. ubi impugnat Inno. & Roma. & alios contrarium tenentes, dicens, quod hanc opinionem sequitur tamquam benigniorem, per regulam, *Semper in obscuris*, & propter auctoritatem tantorum Patrum hanc partem tenentium, quos ibi allegant, & hoc confirmant in conf. 72. in fin. quem sequitur Maluz. in conf. 110. num. 22. inter conf. crim. diuers. to. 1. & Bertazz. in conf. 49. numer. 19. volum. 2. & conf. 45. numero 17. volum. 1. ubi de communi attestatur. Sed pro concordia Blanc. in l. fin. num. 313. ff. de quæst. & in sua præcl. crim. in

capitis sic præmissis, numero. 34. ita distinguit, aut fama delicti est simplex sine adimento æquo calu facit indicium ad capturam, non autem ad torturam, & tunc bona fama indicium eludit. Aut vitra famam delicti est causa, vel probatio, per quam ipsa adiuvantur, vel possit procedi ad torturam, & tunc bona fama non tollit indicium, quia maior est infamia, & sic non æqualis. Et ita etiam hic Dominus Clar. distinguit, & sic de generali consuetudine seruat, & ita semper videri feruari, quod bona fama inquisiti non tollit indicia in specie contra inquisitionem laborantia, sed tantummodo indicium mala famæ. Alex. consil. 77. num. 5. volum. 1. Marf. consil. 3. num. 12. & Farinæ. quæst. 11. numero 77. vers. in contrarium, ubi de tali consuetudine attestatur. Et fama bona in genere, quando dubia sunt indicia, ad torturam excludendam prodest Decian. consil. 88. Caprol. consil. 40. Marf. consil. 150. & Vulpel. consil. 17. numero 5. & consil. 105. Et dicit Menoch. in consil. 191. numero. 36. quod hoc die probatio bonæ famæ est levis defensio, & ego multoties vidi probati bonam famam publicorum latronum.

88 Item adde, quod si datus fuerit delegatus, ut se informet de mala fama, non poterit se informare de bona. Rota Roma. in decis. 13. de iudic. in nouis, & Fel. in cap. cum dilecti, numero. 6. in ver. gesta contra formam, de rescrip.

89 Item adde, quod multis modis indicium mala famæ tollitur, ut per Foller. in practice. crim. in verb. decurt. capitula, quod suffocauit uxorem numero. 28. cum sequ. Et quid de bona fama in doctore, & quid in nobili, an tollat indicium, vide Socin. iuni. in consil. 39. num. 23. cum seq. vol. 2.

90 Item adde, quod mala fama, quando non est plenè probata, non potest iungi cum alia specie probationis, ut per Bald. in l. 1. C. de exculat. tuto. quem sequitur Marf. in d. d. l. 1. genter, n. 9. Imò ad hoc ut possit supplere defectu alterius probationis, requiritur, quod sit probata per testes discretos, & bonæ famæ, & non per viles homines, & mulierculas, Rol. in consil. 3. num. 57. vol. 1.

91 Item adde, quod ad tollendam omnem suspicionem delicti, sufficit probare bonam famam in genere, sed non è contra, ad inducendum præsumptionem delicti non sufficit probare malam famam in genere, sed necessaria est in specie. Ita declarat Alex. in consil. 5. vol. 1.

92 Prodest etiam probatio nobilitatis. Adde, quis propriè dicatur nobilis, Paris de Put. in tra. de re militari, vol. 6. tract. fol. 32. num. 4. & ibi etiam, nu. 13. quis dicatur nobilis verbaliter, & quod tribus modis quis dicitur nobilis, & Menoch. de arbit. iud. cas. 67.

93 Adde, quod forensis non dicitur nobilis, quia quilibet nobilis in aliena patria dicitur popularis. Ita Bald. in cap. que in ecclesiis, de offic. ordin. Vide omnino ut in materia nobilitatis Tiraq. in tract. suo de nobilit. Et quod nobiles mitti puniantur quam ignobiles, & de priuilegiis competentibus nobilibus, & in quibus differant à plebeis, vide Bertrand. consil. 313. num. 5. vol. 3. Et

95 nobilitas etiam minuit probationum, Bertaz. in consil. 151. num. 66.

Item adde, quod licet minis puniantur nobiles quam ignobiles in penis corporalibus, hoc procedit ubi pena statuti est diffinis, non autem vniformis nam tunc eadem pena puniunt nobiles, quæ & ignobiles, Bald. in Lemo. C. de iur. Trin. & fide Cath. Tiraq. ubi multos allegat concordantes in tractat. de penis, caus. 31. nu. 34. & in tractat. de nobilitate, cap. 10. num. 12. Et Sebati. de Neapol. in cap. regi, incip. placuit, dicit, quod tunc fit distinctio liberi hominis à seruo, quando sunt puniendi eadem lege: scilicet si eadem pena, quem refert, & sequitur Franch. decis. 140. nu. 2. inferendo, quod nobiles in regno Neapolit. propter homicidium pena ca-

pitali puniuntur, & ignobiles suspenduntur, Quia constitutio imponit penam mortis, & non penam corporalem. Ita tenet Gram. in decis. 32. nu. 4. dicens, quod pena vniformiter taxata à lege, vel statuto, non est habenda distinctio personarum. Subdit tamen, quod multis agit cum nobili, quam cum ignobili, quia nobiles non luunt in corpus. Sed ego arbitror, quod consuetudo loci fit attendenda, quæ attendi debet in penis inflegendis, ut per Fel. in c. inter cetera, num. 40. de rescriptis, & Franch. ubi supra, numero. 10. & dicit Caprol. in consil. 49. num. 11. Quod si esset consuetudo in ciuitate, quod nobiles suspendenderent, illi esset standum.

Item adde, quod licet regulariter quantum ad penam corporalem mitti puniatur nobiles, quam ignobiles; tamen ista regula fallit, quando quis delinquit in derogatione, siue contumeliam officij, vel dignitatis: quia tunc magis puniuntur nobiles, quam ignobiles pena corporal. Ita tradit Caprol. consil. 49. nu. 24. & 24.

Item adde, quod si ignobilis homicidium committit, suspenditur, Atlicet in consil. terminum vitz, numero. 46.

¶ *Et idem de consuetudine.* Adde videndos octo casus, in quibus quis furca suspenditur, quos ponit Gram. in tract. malefic. in tit. de pen. reor. numero. 38. vers. item suspenditur.

Item adde, quod in regno Neapol. similiter nobiles gladio puniuntur, ignobiles laqueo, Franch. decis. 240. num. 8. Et licet Atlicet, in consil. terminum vitz, numero 46. & consil. prosequentes, in fine, dixerit, quod in crimine furti non fit distinctio inter nobilem, & ignobilem, tamen se decept, quia in ca. regi incip. ad hoc, per ipsum allegato, expresse disponitur in fine, quod furtiuas manus extendens ad bona vltra vnciam, vel ad plura furca, licet minima, suspendi condemnatur: si nobilis, pena capitali plectetur, & in crimine rapinæ idem disponitur, in cap. placuit.

Item adde, quod similiter in eodem regno Neap. nobiles ad penam tricenarium non condemnantur, etiam quod fuissent relegati in insulam propter aliquod delictum, & relegationem fugissent. Ita Gramma. decis. 31. per totam. secus autem in statu Ecclesiastico, & in patria mea, ubi tam nobiles, quam ignobiles, ad tritremes condemnantur.

¶ *Dicit etiam Bald.* Adde Gramma. vot. 3. num. 8. ubi dicit, quod nobiles, si furti furcis non suspendantur, 97 tamen concurrente delicti enormitate suspenduntur, & Marf. in consil. 9. num. 19. vide & quæ posui supra in f. factum, vers. est igitur pena.

¶ *Perier etiam bonum ejus.* Adde, quod si excellentia hominis debet probari per testes, leg. vnicuique, C. de proxim. sacror. l. c. in. lib. 11. & l. 10. in l. cum quid, ff. l. certum peratur, & Goliel. de Bened. in cap. Ray notius, de testam. in verb. Adde & impuberi, n. 49. fol. 126. Et quod pena remittitur, ob eximiam excellentiam, non procedit in famulo latrone, & seditio, quia puniunt secundum Tiraq. de pene. temp. cau. 30. ubi refert, quod Cæsar Tyberius mandauit interim artificem, qui vitrum flexile composuerat.

Item adde, quod si quando populus petit gratiam, Principes est consulendus, ut per Rom. ling. 725. potestas, & 99 Cap. can. 2. quando, nu. 1.

¶ *Vultis est etiam probatio.* Adde, quod hoc non procederet, si grauissimum crimen in Republicam commisisset, secundum Plac. epist. delict. lib. 1. c. 33. nu. 9.

Item adde, si quis maximum beneficium Republicæ fecisset, furtum committendo, non propterea debet excusari à pena furti, secundum Pet. Anchaz. in cap. 1. de consil. ubi dicit, quod si ingressus domum alicuius scilicet furti punisset, in quo erat late proditionis ciuitatis, & hoc pacto facta pena non extaret, cum interueniret habuisset furandi: Vnde fortuna, quæ furti Republicæ

fuit

fuit non confideratur, fed folus animus. Refert, & fequitur Guliel. de Bened. in quæftionibus licet peccat occidere num. 39. fed forfan mitius eſſet puniendus, ex quo licet res præditiõis Reipublicæ reuelaret.

¶ *Soleat etiam dici.* Adde de hoc videndum Tiraq. de poen. temp. cau. 18. vbi plenè & in cauſa ſequen. tenet idem de parte, quod ſi a filio puniendus offeratur, mitius ſit agendum. Vide etiam Menoch. de arbitrat. ind. cau. 347.

¶ *Allegatur etiam plerumque.* Adde, quod cum multitudine delinquentium magis cedendo, quàm iubendo; magis monendo, quàm minitendo, agendũ eſt. Et Egeſippus de bell. Iudaic. l. 5. dicit, quod animaduerſio in ſingulis viſque ad factum procedere debeat, in multitudine verbo tenuis: illa viſque ad poenam, iſta viſque ad correptionem. Et hæc fuerunt verba Titi Imperatoris in obſidione Hieruſalem. Luc. de Pen. in l. ſine ex Pretorio, de exat. & exel. lib. 12. vbi dicitur etiam, quod Vniuerſitates delinquentes puniantur. Vide etiam Tiraq. de poen. temp. cau. 47. vbi plenè: & quo cauſa multitudi non ſit parendum.

¶ *Item adde,* quod multitudo in hoc cauſa non veriſicatur, niſi ultra quadraginta, & quod poena ordinatiõ principalioribus eſt indiligenda, aliis verò mitiganda Soci. in clatoret, numero 4. de cler. excomm. tamen ibi numero 12. dicit, quod multitudo debet intelligi ſecundum ſubiectum materiam, & idè credo, quod in tali cauſa non poſſit dari determinatus numerus, ſed quod remittatur arbitrio iudicis ſecundum qualitatem populi, ſi eſt ciuitas: vel populus magnus, vel parvus. Et in hac materia quando mitius ſit agendum, vbi ſit multitudo delinquentium, & in quibus cauſis multitudi non ſit parcendum, vide Tiraq. de poen. temp. cau. 41. vbi latiſſimè.

¶ *Vide ego quandoque.* Adde Boer. in decif. 237. vbi habetur, quod præſumatur aggreſſor, mortuus, vel ſuperſtes, & in fin. dicit, quod quando contra ſuperſtitem adſunt indicia, & coniecturæ, deueniendum eſt ad torturam ſuper aggreſſione.

¶ *Item adde,* quod duobus ſe inuicem verbis iniuriõs aſſicientibus, licet uterque puniatur, & compenſatione non tollatur delictum, tamen quando non apparet quis inceperit, vel quando ſimul ambo inceperint, uterque eſt abſolvendus, ſecus ſi armis contendentiſſent, Fel. in cap. delicti, col. fin. de except. quem refert, & ſequitur Boſſan tit. de iniur. nu. 8.

¶ *Præterea paſſi reas.* Adde, quod delictum poteſt dici antiquum etiam ſpatio octo annorum, vt per Gramm. in conf. 39. vbi dicit, hæc regulam procedere etiam in homicidio, fed ibi loquitur de homicidio facto rixa. Et quod procedat etiam in homicidio, idem tenet Roch. de Curt. in repet. c. fin. 1. not. de conſuet.

¶ *Item adde,* quod iſta regula non procedit in condemnato, in quo poena non eſt temperanda, ſed ſententia exequi debet, non obſtante quacunque præſcriptione, ſive diurnitate temporis, Bal. in leg. data opera, num. 57. ver. ſed poen. C. qui accuſat. nõ poſſ. Foller. in præct. crimin. in verb. capus foriſidicis. nu. 7. Chart. de execut. ſent. contum. cap. fin. n. 13. & ſequen.

¶ *Item adde,* quod iſta regula non procedit in crimine aſſaſſinij, læſæ maiestatis, hæreſis, patricidij, ſuppoſiti partus, apoſtaſis, falſe monetæ, ſimonie, concuſſionis, & abortus, in quibus nulla currit præſcriptio: ſed perpetuò horum criminum dum viuunt, acceſſarij, inquiri, & puniri poſſunt: Gigas in tract. de crim. læſæ maiestatis, lib. 1. qualiter in crim. læſæ maiestatis procedatur, Bal. de præſcript. in tertio par. 6. par. prin. Marſ. in leg. qui falſum §. 1. ff. ad leg. Corn. de falſ. vbi iſtam limit. extendit ad alia delicta excepta, & enormia. Ad prædicta vide etiam Farinac. var. quæſt. in q. 10. nu. 29. & 90.

¶ *Item adde,* quod iſta regula, vt diurnitas temporis poenam minuat, procedit, dummodo delinquens à tempore delicti perpetrati poſtmodum fuerit bonæ, & laudatæ vitæ, nec aliud delictum commiſiſſet, alias non minuitur poena. Ita multum præcedit tradit Farinac. var. quæſt. in quæſt. 10. nu. 91.

¶ *Apud nos autem.* Adde, quod Farini. var. quæſtio. in quæſt. 10. num. 84. dicit ſe credere, quod iudex non ſolum poſſit, ſed debeat et diurnitatem temporis poenam minnere, etiam in grauib. delictis, & propterea quod poſſit iſto cauſa homicidij ad pecuniariam compoſitionem admittere. Ego tamen de hoc valde dubito, quia vt dicit D. Clarus nunquam in practica hæc regulam in grauib. delictis vidi ſeruari, & conſulo iudices, vt inconſulto Principe hoc non faciant, tum quia hodie Principes de delictis etiam leuib. volunt certiorari: tum quia, vt ſuprà dicebam, enormia delicta non præſentantur, vt latè per Marſ. in d. l. quod falſum, §. 1. ff. de falſ. Non obſtat Aſſ. in allegat. decif. 287. quia ibi per ritum, magna Curia habebat auctoritatem componendi, & commutandi poenam ultimi ſupplicij, vt in d. decif. legitur. nec Gram. in decif. 39. nam ibi agebatur de homicidio in rixa commiſſo, & per prouocatos. Minuſque aſſicient alij Doctores allegati, quia loquuntur indiſtinctè, & non dicunt de delictis grauib., & licet dicant de homicidio, non debet intelligi de doloſo, & appenſato. Et ita ego ſemper eligerem opiñionem D. Clari tanquam tutiorem.

¶ *Nem deſon etiam Advocati.* Adde videndum Decian. in conf. 24. n. 11. vol. 3.

¶ *Sed poen. quod illi.* Adde, quod hoc procedit quando conſtat, dolo & ex propoſito offendiſſe, alias in dubio non præſumitur doloſus, ſed cauſus in coniunctis perſoniſ, vt not. gloſ. & Marſ. in l. 1. C. de ſic. Roman. in l. 1. ff. de in ius voc. Bal. in l. fi. 20. oppoſ. C. de hæred. inſtitu. Cæpol. in confil. 25. Arcif. conf. 80. ſub num. 5. Clar. in præct. crim. 5. homicidij. 1. in fin. Bart. in l. vt vim, ff. de iuſt. & iur. in fin. Salic. in leg. 1. C. ad leg. Corn. de ſic. dicit, quod non ſufficit aſſinitas, ſed debet etiam conſiderari qualitas offendentis, puta, an ſit rixioſus, vel inſidiioſus, an prauus, an verò frugi, vel vitæ religioſus, vel valerdinarius. Et dicit etiam, quod ſi pro vtraque parte ſint coniecturæ, quod adit doloſus, & non adit, quod iudex debet decidere ad fauorem aſſinitatis.

¶ *Ceterum, ſi delictum ſi leue.* Adde, quod hæc diſtinctionem facit ſecundum Din. Gand. de malef. in rub. de aliquibus quæſt. num. 1. quod ſcilicet delicta atrocita inter conſanguineos, vel aſſines ſecurius puniuntur, & leuia mitius.

QVÆSTIO LXI.

SVMMARIVM.

1. Teſtes in criminalibus poſt publicationem quando admittantur.

2. Et quid ſiſit abſque præiudicio alterius proceſſus.

3. Et an ad probandum conſeſſionem aduerſarij.

4. Et an ad detegendum falſitatem.

5. Et quid ſi agatur de crimine ciuili.

6. Teſtes ad inſtantiã ſiſer ſemper recipiantur.

7. Concluſum in cauſa quando dicatur.

¶ *Ed quæru vniquid.* Adde, an, & quando teſtes in cauſis criminalibus publicatis atteſtationibus ſuper eiſdem, vel directò contrarij admittantur ad priorem probationem, conditionandum, latè per Vulp. in conf. 136. & per Rimi. iun. Simon. de Præſis & multos alios ibi ſuſcriptos, Gabriel. com. concl. 11. num. 103.

- cum seq. & Natt. in consil. 339. vol. 1. & consil. 335. vol. 2. ¶ Et clausula quæ solet apponi in carcer decreti, quando conceduntur copix, videlicet absque præiudicio alterius processus, & examinis, est superflua, secundum D. Carth. in sua practica. interrog. reorum, in fine nume. 13. cum sequens. Sed ego arbitror quod nocere non possit, quinimò prodelle, si publicatio processus facta fuerit cum dicta clausula, siue protestatione, parte non contradicente.
- 3 Item adde, quod parte instante post publicationem processus non possunt examinari testes, nec ad probandam confessionem aduersarij. Bertaz. consil. 519. vol. 1. & ibi addentes.
- 4 Item adde, quod inveniendæ falsitatis causa novi testes possunt super articulis directò cõtrarij, vel eisdem produci, etiam publicatis protestationibus, secundum Berro. in consil. 100. n. 7. vol. 3.
- 5 Item adde, quod si agatur de crimine civiliter ad penam pecuniariam, non possunt examinari testes ad defensam publicatis testibus, secundum Ferret. in consil. 300. vol. 2.
- 6 ¶ *Quinimò secundum aliquos.* ¶ Adde quod testes ad instantiam filici semper recipiuntur pro maleficio repertiendi etiam vsque ad sententiam, & in causa superioredicta. Bar. in leg. 2. §. si publico, vers. quarto vtrum, ff. de adult. Ang. in tract. de malef. in vers. qui iudex dictum processum, & Afflict. in constitut. terminum vitz, numero 44.
- ¶ *Quæro etiam.* ¶ Adde, quod hoc intelligitur de conclusione causæ proprio modo, quæ fit per hominem id est, per litigatorem, vel per iudicem, sed potest fieri conclusio per legem, vel statum. Ita declarat Abb. in consil. 90. numer. 4. vbi dicit etiam, quod dicitur conclusum in causa, quando statum vult, quod reus inquisitus non comparens intra terminum trium dierum habeatur pro confesso, & elapsis alijs tribus diebus nullo modo amplius audiatur.

QVÆSTIO LXII.

SVMMARIVM.

- 1 Accusatore non probante reus absolvitur.
- 2 An diffinitivè, vel ab observatione iudicij.
- 3 Et quid si non fuerit data dilatio.
- 4 Absolutio in regno Neap. quomodo feratur.
- 5 Et quomodo in regno Francia.
- 6 Relatio simpliciter facta causa cognita absque sententia habetur pro absolutoria.
- 7 Calumniator quomodo puniatur.
- 8 Stante statuto quid vitium semper condemnatur in expensis, si iudex vitium absolvuerit, potest absolutiorem remittere.
- 9 Fideiusor de rescindendis expensis in causa succumbentis non tenetur ad expensas, ad quas fuit actor condemnatus ob peremptionem instantie.
- 10 Condemnatus ad publicationem bonorum, an sit condemnandus etiam ad expensas.
- 11 Appellatione pendente potest fieri taxatio expensarum ante subhibitionem.
- 12 Iudex dicens, Victum victorij, non prolatò aliquo verbo, an censetur condemnare.
- 13 Iudex omittens condemnationem expensarum poterit eodem die supplere.
- 14 Expensarum appellatione venit etiam expensa pro habenda sententia in forma probante.
- 15 Hæres calumniatoris tenetur ad damna, & interesse.
- 16 Advocatus filici indebitè aliquem vexans, debet vitium compensari.

- 17 Quod tamen non servatur.
- 18 Calumniator potest inquiri ex officio.
- 19 Calumniator ultra damnum tenetur etiam ad penam.
- 20 Calumniari quis presumatur.
- 21 Calumniatorem non puniunt ad quid teneatur in regno Neapol.
- 22 Condemnatio expensarum an fiat in regno Neapol. in criminalibus.
- 23 Et an de iure communi.
- 24 Et an in statu ecclesiastico.
- 25 Damnus datum ex levisissima culpa an rescindi debeat.
- 26 Condemnatus ad aliquam penam, & eam non solvens an tenetur in conscientia.
- 27 Calumniari quando quis dicatur in regno Neapolitani.
- 28 Calumniia presumpta quomodo excusetur.
- 29 Iudex calumniis inquirere, an & quando puniatur.
- 30 Accusator in crimine lesa Maiestatis, & falsa moneta non puniatur de calumniia.
- 31 Calumniator an puniatur ultra, quam in expensis.
- 32 Accusator falsum an puniatur de falso.
- 33 Et quid in falso falsas accusationes proponere.
- 34 Calumniator an puniatur, licet de calumniis non sit convictus.
- 35 Accusator habens aliqua indicia, excusatur a calumniis.
- Etiam si extaret statutum, ut accusator deficiens in probando, calumniari presumatur, num. eod.
- 36 Et quid, quoad expensas.
- 37 Denunciator in alio non nominatus an possit ad expensas condemnari.

Vbi nihil alterius, ibi. *Est enim vera iuris conclusio.* Adde ¶ videndum ad hanc regulam Franc. Purpur. in lqui accusare, C. de edendo, & Marf. in l. de minore, §. tormenta, ff. de quæstio. & Mascard. de probat. concl. 36. vol. 1. vbi habentur multe ampliationes. Et an procedat ista regula, quando actor nihil probaverit, vel se absentaverit. Et ¶ an iudex debeat absolute reum diffinitivè, & vel ab observatione iudicij, vide Doct. & præsertim las. in l. properandum, §. & si quidem, C. de iudic. vbi concludit, quod si fuerit datus terminus ad probandum, & probatum non fuerit, quod tunc actor diffinitivè absolvitur. Quod dictum limitatur secundum Marf. in 'singul. 169. non procedere, quando fuit datus terminus ad defendendum absente reo, quia si fuisset præsens, forsitan concessus fuisset petitionem actoris. Cogita tamen, vt ibi inquit Marf. Et an reus sit absolutus, quando non constat cum deliquisse, vel causa sit relinquenda indecisa, vide quæ posui infra, in quæztione 64. ver. illata reo, ibi, & ita est communis practica.

Item adde, quod ista regula. Actore non probante reus absolvitur, intelligitur quando actor habuit dilationes ad probandum: Abb. in cap. per tuas, numero 7. de appellat.

Item adde, vt etiam hic dicit Clar. quod debet absolui, vbi non potest dampnari, vel torqueri. Marf. consil. 44. num. 12. & consil. 50. nu. 13.

¶ *Forma autem absoluti.* ibi, *Reperio tamen quod Caventia.* Adde, quod hæc est forma decreti, quod servatur in regno Neap. Fuit proutsum, pariterque decretum, super scriptum fore, & esse relaxatum. & liberandum prout præsentis decreto relaxatur, & liberatur sub fideiusoria cautione contentorum de representando nonis superiorem iudicij, & ita fuit dictum, &c. Item ¶ observatur in regno Francia, quod non absoluntur rei, sed liberantur sub cautione de se representando, vt attestatur Rebuff. *Et ita hodie servatur*

seruatur in dictis casibus, in quibus nemo liberatur sine cautione, vt attestatur Franch. in decr. 276. in fin. vol. 2.

- 6 Item adde, quod ratio simpliciter facta causa cognita abique sententia habetur pro absolutoria, Boll. in tit. de sent. na. 60.

- 7 ¶ Sed nunquid in istis causis criminalibus. Adde videndum Farinac. quæst. 16. vbi latissime quando, & quibus poenis calumniator puniatur. Vide etiam addentes ad Bertazz. consilio 212. vol. 1.

- 8 ¶ Vt vultur iuxta, etc.] Adde, quod stante statuto, quod victus in maleficiis semper deberet condemnari in expensis, si iudex eum aboluere ad expensis, posset nihilominus sententiam suam reuocare, & illum in expensis condemnare, Feli. in cap. inter monasterium, in fin. de re iudic.

- 9 Item adde, si per accusatorem data fuerit fideiussio de soluendo expensas in casu succumbentis, & demum non succubuit loqueri causa principali, sed super desertione, tunc fideiussor non tenetur. Bald. quem refert Maran. in pract. par. 6. mem. 8. n. 7. in cons. 106. proponitur. vol. 2. & Carau. in ritu 294. in fin.

- 10 Item adde, si reus condemnatur in vniuersali bonorum publicatione, non debet condemnari in expensis, quia tunc non esset addenda afflictio afflictio, secundum Bald. in l. 3. C. de fruct. & lit. expens. quem refert, & sequitur Socin. in cap. calumniarum, numer. 49. de pen. vbi subdit, quod fortan eo casu accusator poterit recuperare expensas a hico, quod tamen fieri non vidi in practica, & ibi Socin. dicit etiam: Cogitabis.

- 11 Item adde, si a sententia, in qua quis in expensis condemnatus fuit, appellatur, iudex poterit appellacione pendente, taxare expensas, nisi iudex ad quem inhiuisset iudici a quo, vt in causa non se introuideret, vt plenè per Carau. in ritu 298. na. 4.

- 12 Item adde, si iudex in sententia dicat, *Vultum vultori in expensis*, nec sequatur verbum, *Condemnamus*, nunquid quod ad expensas talis sententia valebit, ita quod suppleatur verbum, *Condemnamus*, vide Carau. in tit. 297. n. 18. vbi hanc questionem plenè examinauit.

- 13 Item adde, si iudex omiserit condemnare victum in expensis, victor per totam diem, qua lata est sententia poterit petere, quod iudex suppleat condemnationem expensarum, & iudex supplere tenebitur, quia per totam illam diem datur eius officium, quantum ad expensas. I. Paulus, ff. de re iud. & Ripa in l. dies, §. hoc autem iudicium, nu. 84. ff. de damn. infect.

- 14 Item adde, quod sententia, qua condemnatur victum victori in expensis, comprehendit, & extenditur etiam ad expensas, quæ sunt pro ipsa sententia habenda, in forma probante, Affl. in consil. pro scripturis, in fine, fol. 250.

- 15 ¶ Aut agitur de vera calumnia. Adde, quod nedum falsus accusator tenetur, sed etiam eo defuncto iniuste accusatus poterit agere contra heredes calumniatoris, & repetere eius damna, & interesse, etiam si nihil ad defunctum ex huiusmodi damni datione peruenerit, & licet de iure civili predicta sine dubio non transeant, quando contra defunctum lis non fuit contestata, tamen de æquitate canonica procedunt, quæ est seruanda etiam in foro laicali. Ita tradit Bertazz. in cons. 362. per totum.

- 16 ¶ Aut vero procedit simpliciter. Adde hici Advocatus, & procurator si indebitè aliquem vexaret, vel iniuria afficeret, vltra quàm debet, in expensis per talem vexationem in facti condemnari debet, & eas soluere de proprio. Debet etiam viuis comburi. Gram. decr. 60. n. 21. & tenetur iniuriatum, si aliquem indebitè molestari, Crauer. in consilio 168. l. dubio, & Bertazz. in cons. 290. nu. 1. & cons. 361. n. 4. Sed prædicta nedum non obseruantur in practica, & ea petere in iudicio nòpe ridiculosum esset,

quinimò sæpe indebitè molestati, si a molestis liberari vult, necesse est, quod aliquod hico de suo elargiatur.

¶ Aut procedit ex officio, sed alio. Adde quod iudex potest procedere ex officio abique accusatore contra calumniatorem euidentem. Bar. in l. 1. in princ. ff. ad senatusconsult. Turpil. & debet ei dare terminum ad faciendum defensiones suas, Bart. in l. 1. de senatusconsult. ff. de infam. & Affl. in consil. poenam calumnie, nu. 4. In hac materia de refectioe expensarum, & damnorum carcerati, vide Riminal. lun. consilio 303. libro tertio.

Item adde, quod vltra condemnationem expensarum debet condemnari ad poenam calumnie, Boll. in tit. de accusat. num. 27. & Laurent. Tenni. caut. 1. num. 12. & seq. vbi dicit, quod ad puniendam calumniam poena extraordinaria dupliciter imponitur: Vno modo propter calumniam poenam ad publicum interesse, alio modo propter expensas, & damna per innocentem accusatum passa, & quod ista improprie dicitur poena: sed si verè non fuerit probata pro damno & expensis, accusator condemnatur, vt ibi per eum, & quæ poena accusans, & non probans sit puniendus, & quo pacto id procedat, & quando accusator calumniator præsumatur, vide Mascard. in consilio 24. & 25. volumine 1.

¶ Et ita vidi multos. Adde, quod in reg. Neap. si iudici constat de euidenti calumnia accusatoris, vel denunciatoris, & ipsum non condemnat ad poenam calumnie, quæ est similitudo supplicij, ipse iudex puniretur poena infamie, & dazum libarum auri purissimi, vt in cap. regis Roberti, quod incipit, accusator temeritatis, & per Affl. in cons. poenam calumnie, num. 6. & ibi plenè tractat materiam calumnie. Sed ratione victorie iniquitatis liberati, etiam diffinitè absoluti non solent in dicto regno fieri condemnationes expensarum in poena, nec in secunda instantia in causa criminali criminaliter mota non ad poenam pecuniariam. Licet per reg. pragmat. temeritatem, sub tit. de expen. generaliter prouideatur, quod victos victori in expensis condemnatur, vel ex iusta causa absoluitur, quæ non est in obseruantia, vt attestatur Carau. in ritu 297. in princ. vbi non solum late hanc questionem de iure Regni tractatur, sed etiam de iure communi, & tenet vtriusque opi. esse, vt condemnationes expensarum in causis criminalibus si fieri debeant. Et in statu per ecclesiastico nunquam vidi condemnationem querelantes ad expensas nisi de calumnia appareret.

¶ Vnum autem scias. Adde, quod Couar. in 4. Decretal. 2. par. cap. 6. n. 1. tenet multum egredi contra communem, quod ex leui, & leuissima culpa datum datum etiam in foro conscientia relaxari debeat, maxime vbi natura contractus ex legis dispositione etiam leuissimum culpam considerat, & ibi nu. 16. & 17. etiam habetur, in foro per conscientia condemnatus teneatur soluere poenas etiam ipso iure impositas, & conuentionales. Et hanc opinionem contra communem esse veritatem, attestatur Parisi repetit. quoniam contra, n. 8. cum seq. de probat. vbi istam questionem plenissime tractatur.

¶ Dixi supra. Adde quod in reg. Neap. fuit derogatum iuri communi per consil. poenam calumnie, quod accusator tunc dicitur calumniare, quando apparet quod sit in euidentia calumnie. Et ad istam questionem, & quando, & quomodo accusator puniatur, vide omnino Farin. nouiter impressum, var. quest. in quæst. 16. vbi latissime tractat hoc.

¶ Quod tamen intelligendum est. Adde Menoch. de arbitrio casu 321. & 322. vbi ponit decem causas iustas, quibus calumnia præsumpta excusari potest, & de aliis excusationibus vide etiam Laurent. Tenni. caut. 1. nu. 15. Sed aduertendum est, quod licet quis a præsumpta calumnia

excusetur, non tamen erit excusatus ab expensis, vt per Boff. in tit. de accusat. num. 18.

19 Item adde, quod iudex calumniosè inquirens, excusatur à calumnia præsumpta, sed si de vera calumnia apparet, non veniet excusandus, & pœna extraordinaria puniretur, Boff. in tit. de accusat. num. 11.

20 Item adde, quod accusator in crimine læsæ maiestatis, & in crimine falsæ monete si non probat, non punitur de calumnia, vt per Giga. in tract. de crim. læsæ maiest. lib. 2. quæst. 19. in tit. qui accusari poss.

21 § Sed quid si accusator. Adde quod Boff. in tit. de accusat. numero 19. & 27. dicit, quod nunquam vidit seruari ius commune, quando accusator deficit in probatione, sed tantummodo, quod condemnatur in expensis.

¶ Si tamen vis conuincere. Adde, quod licet Bart. in l. si quis obreperit. num. 1. ff. de fals. Alex. in consil. 1. n. 4. vol. 1. Franch. in decil. 898. num. 1. part. 2. tenuerint falsum accusatorem pœniiri de falso, & Contrarium tamen voluit Gand. de malef. in tit. de falso, nu. 13.

qui dicit, cum casus Bononiæ euenisset, ipse, & quatuor alij Assessores deliberatè consulerunt, tali casu de falso non posse. Idem tenuit Bal. in l. quicunque, in fine, C. de seru. fugit. & Ang. ad Ang. in versic. & ad querelam, & Boff. in tit. de accusat. nu. 17. Et istam opinionem veriorē putat Menoch. in casu 321. num. 5.

Nisi talis falsus accusator vltierus deliquerit, velati falsos procedendo testes, vel falsa instrumenta, quia tunc posset puniri de falso, vt dicunt Bal. Aug. & Boff. in locis supracitatis.

¶ Et vbi quis falsas facere accusationes conseruisset, puniretur in amputatione linguæ, & capitis, secundum Bal. in l. data opera, circa finem, C. de accusat. & Franc. Marc. in decil. 738. par. 1. & ad omnia prædicta vide Laurent. Tenni. in caut. 1. n. 6. cum sequent.

34 Item adde, quod accusatus remedium habet contra accusatorem, etiam quod concludenti probatione de calumnia non sit conuictus, vt scilicet accusatus agat actione iniuriarum, & obtinebit, etiam si iniuriam minimè probauerit, & etiam si accusator à calumnia se excusaret, vt per Alexan. in consil. 1. numero 4. vol. 1. Soci. consil. 118. numer. 12. vol. 1. Menoch. de arbitrat. iud. casu 321. numero 33. Sed contrarium tenuit Cæpol. in consil. crim. 70. in 3. dub. dicens, quod si quis à calumnia excusatur, ab iniuria etiam remanet excusatus. Sed Laurent. Tenni. in caut. 15. cum impugnatur, tenendo primam opin. & idem tenuit Boff. in tit. de accusat. nu. 19. ad finem, vbi dicit hoc remedium esse tutius. Et non solum actione iniuriarum tenetur is, qualicumque calumniosè accusat; sed etiam qui veratim animo aliquem ad tribunal alicuius iudicis interpellat, & qui aliquem fuisse capi personaliter, & eius bona detinere nulla iuste causa præcedente, Bertazz. in consil. 361. in princ.

35 § Sed pone, quod accusator. Adde quod excusaretur à pœna calumniæ, etiam si extaret statutum, vt eo ipso quod in probando quis defecere, calumniari præsumatur, & abique aliis iudicis possit accusator de calumnia puniri, Bart. in l. fin. ff. de hered. instit. & in l. r. sub numero 6. ff. ad Turpil. Abb. & communiter Cano. in cap. 1. extr. de calum. & late per Laurent. Tenni. in caut. 1. numero 17. cum seq. Non autem per istam excusationem fieret, quin talis accusator in expensis reo absoluto condemnari deberet, vt ait Boff. in tit. de accusat. numero 38. & Menoch. de arbit. iud. in casu 321. numero 34. & idem Laurent. Tenni. in loco supracitato.

37 § Sed quæritur, quid. Adde, quod etiam denunciator, & instigator in actis non nominatus poterat ad expensis condemnari versus eum ipsam in eodem pro-

cessu, licet per inquisitionem processum fuerit, Aut. Sola in Commentariis. ad constitutiones Sabaudie. in versiculo vt nemo inuit. accusat. numero 2. & folio 170.

QVÆSTIO LXIII.

SYMMARIUM.

- 1 Iuramentum in criminalibus, an & quando deferatur.
- 2 Accusator non potest iuramentum deferre in præiudicium fisci.
- 3 Purgatio quætriplex sit, & in quibus casibus facienda.
- 4 Purgationis forma, remissæ.
- 5 Accusator quando possit torqueri.
- 6 Duellum hodie est prohibitum per Concilium Tridentinum.
- 7 Probationes due semiplenæ an insurgunt in criminalibus.
- 8 Fama cum adminiculis, in his, quæ difficilis sunt probationis, plenè probat.
- 9 Fama sola sufficit, vbi est difficilissima probatio.

¶ Sed quid si accusator. Adde, videndum Boer. in dec. 86. vbi late, an, & quando iuramentum in criminalibus deferatur, & per Masc. de probat. concl. 954. numero 38.

¶ Scias etiam. Adde, quod si dilatio iuramenti facta fuisset ab accusatore reo super crimine, talis dilatio non valeret quoad præiudicium fisci, quia accusator non debet posse præiudicare fisco. Boff. in tit. de falsis, num. 127. & 128.

¶ Solet etiam. Adde videndum Mascard. de probat. 3. concl. 954. num. 39. cum seq. vbi latissime, & Decan. in tract. crim. tom. 1. lib. 5. cap. 48. vbi quætriplex sit purgatio, & in quibus sit facienda. Vide etiam Gabriel. consilio 178. in fin.

¶ Forma autem huius purgationis. Adde videndum nouissimè in iudiciali Inquisitionum per Locat. in vers. 4. purgatio, fol. 361. cum pluribus sequent.

¶ Sed quæritur. Adde videndum Carer. in pract. crim. fol. 148. nu. 181. an & quando accusator, & instigator torqueri possunt.

¶ Sed quid si dicatur. Adde, quod hodie duellum est prohibitum per Concilium Trident. sess. 25. cap. 19. sub penis in d. c. contentis.

¶ Tu scis quid in causis civilibus. Adde, quod aliquando in criminalibus ad constituendum plenam, & perfectam probationem, duo semiplenæ possunt coniungi probationes, & quando sit hoc iure permixtum relinquitur arbitrio iudicis, iuxta tradita per Io. Bapt. de sancto Seueri. in leg. admonendi. numero 207. ff. de iureiur. quem refert, & sequitur Menoch. de arbitrat. casu 492. Sed de ista questione, an duo semiplenæ probationes coniungantur in causis criminalibus, & quando agitur ad pœnam corporalem, siue pecuniariam, vide omnino eundem Menoch. in comment. de presump. lib. 1. quæstio. 11. & Gabriel. comm. opin. lib. 1. tit. de probat. conclus. 1. nu. 25.

¶ Hinc inferitur, ibi. Et generaliter, quid fama. Adde 8. quod vbi vertitur difficultas probationis, fama sola iunctis aliquibus adminiculis, inducit plenam probationem quæ sufficit ad condemnandum, cap. præterea & ibi notè testificata in terminis Anth. de Butt. in capit. veniens, 1. de test. Innoc. in cap. veniens, de verbo. signific. Alexand. consilio 24. volum. 2. & Grammatic. in decil. 42. n. 12. imò in his, quæ sunt difficilissime probationis,

barionis, fama videtur per se probare, secundum Socin.
iun in cons. 6. nu. 16.

QVÆSTIO LXIII.

SVM MARIVM.

- 1 Tortura an introgetur in causa appellationis, remissuè.
- 2 Index torquens sine iudicio, quomodo puniatur.
- 3 Tortura indebitè illata an processus factus postea valeat.
- 4 Tortura illata ab uno iudice, qui causam remisit, an compenitur.
- 5 Tortura qua-do possit inferri priusquam constet de delicto.
- 6 Tortura an possit inferri, ubi est poena pecuniaria tantum.
- 7 Tortura in quibus casibus sit inferenda, remissuè.
- 8 Tortura an sit inferenda in causa civilis.
- 9 Deposum negans torqueri potest.
- 10 Cedens bonis, si est subditus de occupatione bonorum, potest torqueri.
- 11 Tortura in regno Neapolitano, nisi in parvis vltra relegationem.
- 12 Torqueri an possit testis varius in causa civilis, remissuè.
- 13 Tortura an habeat locum, quando agitur de crimine civiliter.
- 14 Tortura an possit inferri pro interesse parvis, si quis gratia- tus fuerit salvo interesse parvis civiliter.
- 15 Et quid in casu minimi, & damnum datorum.
- 16 Et quid si sit probandum delictum.
- 17 Probatio difficultis quomodo dicantur, remissuè.
- 18 Tortura facili adhibetur in delictis nocturnis.
- 19 Et in delictis delictis sufficiens coniectura.
- 20 Familia potest torqueri cum agatur de insidiis mariti contra viremem, vel contra.
- 21 Tortura an possit inferri, quando quis est gratia- tus salvo interesse parvis civilis.
- 22 Interrogatio de factis quomodo sit facienda.
- 23 Conuictus an sit torquendus.
- 24 Conuictus an possit puniri poena ordinaria, si fuerit totus sine preiudicio conuicti, & confessus criminis, & semper persistens in negativa.
- 25 Protestatio ista quid operetur.
- 26 Et quomodo hoc casu debeant fieri interrogationes.
- 27 Tortura quando adhibetur abque iudicio, remissuè.
- 28 A biuivum concessum iudici circa torturam quomodo intel- ligatur, remissuè.
- 29 Index an debeat obedire Principi mandanti aliquem tor- queri abque iudicio.
- 30 Tortura lata abque iudicio, an conuictus illi super- venientibus.
- 31 Solius delinquere an ex hoc possit torqueri.
- 32 Bannum solum, an & quando sufficiat ad torturam.
- 33 Et quid in regno Neap.
- 34 Bannitus in statu ecclesiastico, si comparuerit infra an- num, an possit torqueri.
- 35 Farinat, imp. quatur.
- 36 Conuictus cum purgatus an faciat indicium ad torturam.
- 37 Et quomodo purgetur.
- 38 Et quid in regno Neap.
- 39 Proce-ssus abque iudicio valet, si non opponatur.
- 40 Bannitus, non tamen condemnatus, comparens post termi- num sibi assignatum an torquetur.
- 41 Testator.
- 42 Bannum quomodo intelligatur.
- 43 Testificatio omnis est multabilis.
- 44 Bannitus ab uno iudice an possit per alium torqueri. Et

- quid si unus subdit alius, nu. eod.
- 45 Bannitus ad poenam potest torqueri, etiam si statutum per- mitteret banniti purgationem contumacie.
- 46 Car. declaratur.
- 47 Bannitus admittitur ad novas defensiones, an possit per- so am condemnationem torqueri, si deperdita sint in- formationes.
- 48 Instramentum deperditum quomodo refici possit.
- 49 Et quomodo probetur amissum.
- 50 Positi in banno in statu ecclesiastico, si comparere post ter- minum banni, & ante sententiam, audiri debet, sin mi- nus habeatur pro confesso, & potest condemnari abque alia citatione.
- 51 Bannitus admittitur ad novas defensiones, si docuerit de in- nocentia, an possit torqueri.
- 52 Et quid si à Principe fuerit expressum remissa contu- macia.
- 53 Et quid si probetur illum fuisse absentem tempore delicti.
- 54 Tortura quando valet sine iudicio.
- 55 Tortura quare inuenta.
- 56 Indicia sufficientia quando dicantur, & quando dicantur purgata.
- 57 Statuto declarante qua indicia requirantur, cessat arbitrii iudicio.
- 58 Indicium quando dicatur proximum, & quando re- motum.
- 59 Testis unus non omni exceptione maior quando facias indicium.
- 60 Indicia duo etiam leuia sufficientia ad torturam.
- 61 Tortura quando introgetur personis exceptuatis.
- 62 Doctores quando possunt torqueri, & carcerari.
- 63 Privilegium amittitur per reatum.
- 64 Tortura leuior est inferenda nobilibus.
- 65 Doctores non torquentur, si examinati vti testes vacil- larent.
- 66 Declarationes hodie qui dicantur.
- 67 Minores in quibus casibus torquentur.
- 68 Infans an possit feriali cedi.
- 69 Senex an possit torqueri.
- 70 Senectus, & decrepita etas quomodo probetur.
- 71 Et quid si senex totus conuictus.
- 72 Et quid si fuerit ad torturam indicatus.
- 73 Fabricatus an torquetur.
- 74 An sordus.
- 75 An mutus nu. eod.
- 76 Mulier pregnant an possit examinari, & quomodo.
- 77 An torqueri.
- 78 Et quid si sit pregnant ex adulterio ibid.
- 79 Et quid si dolare in carcere conceperit, ibidem.
- 80 Et quid si torquetur, & fuerit cuiusq. ssa.
- 81 Et quomodo cognoscendum an sit pregnant.
- 82 Et quid si fuerit tota, & fecerit abortum medico dicente se credere, non esse pregnantem, an teneatur Index.
- 83 Mulier non pregnant potest torqueri.
- 84 Et an possit blanditus ad consensum iudici.
- 85 Auctoris opinio.
- 86 Mulier pregnant non suffragatur.
- 87 Appellatio a tortura an liget manus iudici.
- 88 Et quid practicer in statu ecclesiastico.
- 89 Et quid in regno Neapolitano, ibid.
- 90 Appellatio an admittatur à decretis de non torquendo.
- 91 Index in casu arduis potest procedere ex processu infor- matus ad torturam.
- 92 M. aqua Curia Picaria potest procedere ex processu infor- matus ad torturam, & quomodo.
- 93 Non tamen contra Neapolitanos nisi de licentia Pro- regis.
- 94 Et quid de Gubernatoribus Rome.
- 95 Tortura est inchoanda à filio in presencia parvis, si de eodem crimine ambo sint inquisiti.

92 Confessio

- 92 Confessio patris ob torturam filij, vel è contra non valet sine ratificatione.
- 93 Tortura est incipienda ab eo, qui habet malum nomen, siue malum physionomiam.
- 94 Tortura à quo sit incipienda, iudicis arbitrio remittitur.
- 95 Tortura gradus remissivæ.
- 96 Confessio quando dicatur extorta metu tormentorum.
- 97 Confessio carcerari quando dicatur facta metu, & non valere.
- 98 Tortura quando sit adhibenda cum ictibus chordæ.
- 99 Tortura an ultra tres vires sit repetenda.
- 100 Tortus super uno indicio super omnibus censetur tortus.
- 101 Advocatus, & Procurator sibi an debeant interesse torture.
- 102 Tortura adhibenda ictibus non requiritur causæ discussione cum Advocatis.
- 103 Advocati an sint citandi ad causam.
- 104 Quomodo servetur in regno Neapol.
- 105 Et quomodo in statu ecclesiastico.
- 106 Tormentum cancellati an sit novum.
- 107 Et quid de tormento ignis.
- 108 Tortura an presumatur immoventia.
- 109 Tortus si ceciderit, quia male ligatus, an teneatur index.
- 110 Tortus indubie si indicem occiderit non punitur morte.
- 111 Index excedens modum in puniendo quomodo puniatur.
- 112 Et quomodo probetur excessus remissivæ.
- 113 Tortura quomodo probetur.
- 114 Torquenti indubie in regno Neapol. quomodo puniatur.
- 115 Indicia quando censentur purgata.
- 116 Coniunctus, qui semper negavit in tortura, ordinaria pena puniri potest.
- 117 D. Clari lapsus.
- 118 Probationes legitimæ non enervantur per negationem rei factam in tortura, licet index non protegetur citra præiudicium probatorum torquere.
- Tortura est fragilis, & de facili non est ei credendum, ibidem.
- 119 Malefictum taciturnitas, vel insensibilitatis, quod dicatur.
- 120 Testibus confessioni sit magis standum.
- 121 Grammat. decis. de arat.
- 122 Tortus super indicibus indubitate cum protectione citra præiudicium probatorum, &c. etiam quod super principali interrogetur poterit ad tremores condemnari.
- 123 Imo etiam ad penam ordinariam si ad se frequentatio.
- 124 Et quid si fortilegius citatur.
- 125 Confessio bonorum non dicitur pena extraordinaria.
- 126 Tortus qui negavit an debeat statim absolvi.
- 127 Et quid serventur officiales in statu ecclesiastico.
- 128 Et quid in regno Neapol.
- 129 Confessio facta non in tortura, sed tantum tormentis preparata, non valet sine ratificatione.
- 130 Et quid in homine robusto, & sagaci.
- Foller. lapsus. ibidem.
- 131 Ratificatio quomodo sit facienda remissivæ.
- 132 Confessus bis crimine vario modo, & postmodum generaliter confessionem ratificans, non potest puniri sed debet magis specifice interrogari.
- 133 Confessio laicorum sufficit sine ratificatione, & robusti leuiter torti.
- 134 Confessus, & ratificans an debeat puniri, si post sententiam de innocentia confiteri.
- 135 Ratificatio an requiratur, si confessio extrajudicialis præcesserit.
- 136 Glossa in l. capite, ff. de adult. reprobandur.
- 137 Confessio iuncta cum aliis indicibus, valet sine ratificatione.
- Et an, & quando possit renocari, ibidem.

Et quid si præcesserit confessio extrajudicialis, ibid.

Confessio extrajudicialis, & confessio facta in tortura an impugnetur, ibidem.

- 138 Confessio in dubio an presumatur spontanea, vel coacta.
- 139 Ratificatio non requiritur in casu in flagranti.
- 140 Confessus, & ratificans non admittitur amplius ad revocandum.
- 141 Tertius tortus an debeat ratificare remissivæ.
- 142 Confessio facta in tormentis, ut probet, quæ requirantur.
- 143 Ratificatio facta in loco torture an valeat.
- 144 Confessio voluntaria, & confessio spontanea quomodo differant remissivæ.
- 145 Ratificatio an sit facienda coram testibus.
- 146 Et quid in regno Neapolitano.
- Rem in regno sub scriptis suam depositionem, ibidem.
- Et quid si literas nesciat, ibidem.
- Et quid in statu ecclesiastico, ibidem, & infra numero 149.
- 147 Confessus delictum de quo inquirebatur, an possit super aliis interrogari nullis extantibus indicibus.
- 148 Et quid in clerico.
- 149 Condemnatus potest contra alios torqueri.
- 150 Condemnatus inculpatus exculpans, potest iterum torqueri.
- 151 Tortura quando possit repeti remissivæ.
- 152 Et quid si procedatur ex processu informativo.

Ceterum ubi delictum.] Adde, an in causa appellationis tortura possit interrogari, videndum Ioan. de Anan. conf. 1. in fin.

¶ Antequam tamen index.] Adde † Menoc. de arbit. cas. 2. 340. ubi plenè quia pena veniat puniendus quibus si sine indicibus aliquid torture subiecerit.

Item † Adde, si tortura fuerit indubite, & inposita illi lata, & in casu non permisso, aut de facto, & negaverit: non impeditur processus faciendus super delicto, sed vitatur solum actus torture. Bald. in l. milites, & in l. 1. C. de quæst. Bruen. in tract. de indic. quæst. 6. 2. partis post num. 28. vers. ult. nota, & Carrer. in pract. crim. in l. obsequi. num. 199. Sed Marf. in pract. crimin. in §. quoniam, num. 4. cum seq. videtur tenere contrarium, dicens, quod tortura indubite data, omnia quæ sequuntur, redduntur nulla.

Item † adde, quod si vnus iudex intulit torturam, & deinde causa remittatur ad alium iudicem, prior tortura debet computari; Marf. in pract. crimin. §. occurrit, numero 4. & Carrer. in pract. crimin. l. obsequiare, numero 199.

¶ Debet autem index.] Adde † videndum Gabr. lib. 1. §. commu. concl. concl. 17. ubi ponit multas limitationes quando quis possit torqueri, antequam confiteri de delicto. Vide etiam Crauet. conf. 1260. numer. 4. & conf. 287. colum. 2.

¶ Præterea debet index.] Adde Crauet. in conf. 137. num. 11. ubi idem tenet quod quando ingeritur † pena pecuniaria, non est ad torturam procedendum: Sed contrarium tenuit Bald. in l. 2. C. de exhib. reis. Franc. Murci. in decis. 906. numero 15. part. 1. & Paul. Girland. in tract. de quæst. & tortura, quæst. 7. num. 6. cum seq. ubi impugnat rationem hic per D. Clar. adductam, quod non sit decernendum ad torturam, ubi non adeit pena corporis afflictiva, quia maior pena infligetur in petquendo, quam in decernendo, & dicitur, † quod in materia torture non debemus attendere ad finem causæ, ex qua venit soluenda pecunia, sed ad principium, considerando eius naturam, an oriatur ex contraria, vel quasi quo casu regulariter non possit aut ex delicto, vel quasi, & tunc potest inferri tortura, quæ fuit inducta in causis

his criminalibus, contra culpabiles, etiam dolosos, vti remedium etiam extraordinarium, quoties deficiunt plenæ probationes, vt notat Bald. in l. i. C. quorum appellat. Et credo hoc procedere in vilibus personis. Et in quibus casibus sit locus torturæ, vide Car. in l. obseruare. 176. vbi latissime.

- 8 Item adde, quod in causa ciuili quando habet crimen annexum, poterit deueniri ad torturam, vt si agatur de positis, et negetur per debitorem, Abb. in cap. i. de deposito, Par. de synd. in cap. an in causa pecuniaria, in princ. Gomel. de delict. cap. 13. num. 19. Et idem
10 Par. in vers. executio, colum. fin. dixit, quod si cedens bonis, qui est suspectus de occupatione bonorum, potest torqueri, vt bona exhibeat, & prædictam tenet Franch. in decis. 276. numero. 12. & Giran. in tractat. de tortura quest. 7. Quod procedit, si iudex causæ est talis, qui possit tormenta inferre. Ita Luc. de Penn. in l. vtor, colum. 3. in fin. C. de num. actuat. lib. 1. Et dicit etiam Bald. in l. si cur, C. de falsis, quod moderate
11 proceditur. Sed non hoc habet locum in regno Neapolitano, in quo per ea Regni, tormenta, quis torqueri non potest, nisi in criminibus penam vltra relegationem infligentibus, vt per Ioan. Ant. de Nigr. in d. c. tormenta, num. 13. Grammat. voto 15. num. 12. Et an
12 etiam in causa ciuili, testis varius vel vacillans possit torqueri, vide Marf. in l. de libero homine, num. 1. ff. de quest. & Giran. vbi supra, num. 3.

- 13 Item adde, quod tortura locum non habet, quando de crimine ciuili ageretur, vt haberetur in l. maritus, ff. de quest. Bald. in cons. 6. factum tale est, quidam nomine Blasius, volum. 5. & Crauet. conf. 17. num. 12. Fallit in causa falsi ciuilius mota, l. si cur, & ibi Bald. C. de fals. Alex. in l. diuus. ff. de quest. & Par. de Put. in tract. de synd. in verb. an in causa pecuniaria. Sed contrarium tenet. Carer. in pract. crim. in l. obseruare, num. 179. vers. quod mercatores. Et credo hoc verum esse quia si in causa ciuili, quando habet crimen annexum, potest deueniri ad torturam, ergo multo magis in criminali, etiam quod ciuili agatur, dummodo si iudex qui habet auctoritatem torquendi, & moderate procedat, vt supra dixi.

- 14 Item adde, si extat indulgentia Principis, saluo interesse partis ciuili, quod si pars petat interesse ciuili agendo, ex quo crimen habet annexum quoad probandum delictum, & bona, poterit deueniri ad torturam, Carer. in pract. crimin. in l. obseruare, num. 179.

- 15 ¶ *Nihilominus communiter seruatur.* Adde quod videndum Ioseph. Ludon. in suis com. concl. in tit. de conser. concl. 1. illat. 106. vbi attestatur de communi obseruantia in multis locis Italia, quod tortura adhibetur in delictis etiam minimis, & in causis damnorum datorum, dicens, quod ipse deuenit ad torturam in quadam causa duorum hominum, qui occisi fuerant. Sed tunc reus leuiter torquetur, vt ait Paul. Giran. in trac. de tort. cap. 5. dicit tamen, quod in omnibus casibus est attendenda qualitas persone.

- 16 ¶ *Debet autem iudex, ibi. Et idem si aliter.* Adde quod videndum Couar. pract. quest. 23. colum. 24. vbi ponit tres limitationes. Limitatur etiam nisi torquetur, vt ostendat socios mandatores, & complices, nam potest torqueri, etiam quod consistit de delicto, Carer. in l. obseruare, num. 188. vers. limita, nisi torquetur.

- 17 ¶ *Et idem dicit Ioseph.* Adde Menoch. de arbit. iud. cas. 116. vbi ponit decem, & octo casus diffidiles probationis, licet, v. dicit ibi in principio idem Menoch. remittitur arbitrio iudicis, qui casus dicantur diffidiles probationis.

- 18 Item quod adde, quod de facili adhibenda est tortura in delictis nocturnis, nam quæ sunt de nocte dicuntur occultæ, & secretæ fieri, Grammat. in voto 21. nu. 5.

- 19 Item adde, quod in his delictis diffidiles probationis

sufficiunt leuiiores probationes, imò coniecturæ. Bart. in l. si quis ex argentariis, ff. de eden, Et Grammat. in voto 21. num. 4. & Alexand. in consil. 24. num. 6. volum. 1.

Item adde, si mulier marito mortis parasset insidias, vel quolibet alio genere voluntatem occidendi habuisset inueniatur, vel forte maritus eo modo incederet uxorem, tunc omnes de familia tam mariti, quam uxoris (qui tamen tunc temporis domi fuerint), sine alia defensione torqueri poterunt, cum sit verisimile illos scire factum, text. est in cap. si forte mulier deponit, dist. 1.

Item adde, si extat indulgentia Principis (saluo interesse partis ciuili) quod si pars petat interesse ciuili agendo, ex quo crimen habet annexum quoad probandum delictum, & bona, poterit deueniri ad torturam, Carer. in pract. crim. in l. obseruare, n. 179.

¶ *Scias etiam quod plerumque.* Adde, quod si causa, vt reus non possit appellare vti conuictus, & confessus, non debet mouere iudices, cum per totam Italiam communiter sit prouisum per statuta terrarum, vt in sententiis capitalibus non liceat appellare. Ita ait Grammat. voto 1. hic allegato: Et aduertendum est, quod idem Bald. in l. qui sententiam, in fin. C. de pen. mutat sententiam, & contrarium tenuit, dicendo, quod si dilucide quis sit conuictus, non debet torqueri, quem refert & sequitur Brun. in tract. de indic. q. 5. 1. par. num. 16. vbi dicit, quod hoc putat esse de iure verius, & sequendum. Et ego in practica non vidi conuictum torqueri pro habenda confessione delicti, de quo est conuictus, sed ad sciendum complices, socios, fautores, & auxiliares, protestatione præmissa in forma.

¶ *Veritas est.* Adde, quod quando interrogatio fit de sociis complicitibusque mandatoribus, debet fieri in genere, non in specie, vt talis interfuit vel mandauit, non nominando aliquem, ne fiat suggestio: nisi adessent indicia manifesta, quia tunc potest deueniri ad nominationem, Carer. in l. obseruare, num. 198.

¶ *Quando autem tales rei torquentur.* Adde de ista protestatione videndum etiam Gram. decis. 96. vbi quis fuit interrogatus de eo, de quo erat conuictus cum ista protestatione, & nihilominus fuit condemnatus ad penam extraordinariam, licet stetit in negatiua, & tamen secundum Capoll. in cons. 32. hic allegato. non debet reus interrogari super eo, de quo est conuictus, sed de alia materia. Idem tenet post eos, quos allegat Fab. Tim. in adnotat. ad decis. Lucen. Magon. decis. 39. num. 12. Et de tali obseruantia, quod huiusmodi protestatio sit adhibenda, attestatur Gram. voto 1. & Foller. in pract. crim. vers. rei indurati, nu. 3. & Sim. de Prex. cons. 104. num. 39. Boer. decis. 163. num. 13. Et quid operetur ista protestatio, vide Decia. cons. 93. num. 74. volum. 1. & ibi num. 20. si protestatio fuisset facta, quod non intendebat cum interrogare circa talem rem, quia illud habebat pro certo. Vide etiam Bertaz. consil. 33. num. 6.

vbi dicit, quod ista protestatio est vana, quando reus in tortura interrogatur super delicto proprio, non autem super alio, vt super sociis, vel mandatoribus, & in consil. 2. num. 9.

Item adde, quod quando condemnatus, siue conuictus torquetur cum prædicta protestatione, debent fieri interrogationes extensæ, vt dicat socios complices, & fautores, & non sub illis verbis, scilicet, & oportuna Domini interrogationem respondit, &c. vt solent facere multi iudices, quia si reus responderet super delicto principali, *Io non ho fatto quel homicidio*, & in negatiua persisteret, per talem interrogationem obfcuram videretur recessum a protestatione, etiam quod fuisset interrogatus super delicto principali, nec standum esset iudici, qui in interrogatione comprehendere, cap. quoniam contra, de probat. & Mascard. de probat. conclus. 949. volum. 2. eo maxime, quando

ignotamus,

ignotamus, quod in interrogatione dictum fuerit, ex responsione clara dignoscitur, vt per Rimia. sen. conf. 701. num. 12. volun. 2. Et de prædictis late habetur per Carthar. in tract. de execut. sent. contram. c. 139. 76. cum sequent.

- 27 *¶ Dicitur etiam.* Adde videndum Carerium in præd. crimin. in l. obli. rante, sub numero. 184. vbi habetur in quibus casibus iudex non præcedentibus iudiciis, torquere valeat. Vide etiam Menoch. de arbitrat. iudic. questio 34.

- 28 *¶ De prætextu arbitrij.* Adde videndum Olaf. decil. 79. & Bart. in conf. 1. c. 1. vbi latissime de arbitrio concessio iudici circa torturam iuris ordine non seruat, sponte si libi placuerit, & videtur, & cum aliis amplissimis clausulis, & quomodo tale arbitrium intelligatur concessum, & quid possit facere iudex. Et si Princeps assensens se habere informatam conscientiam, mandaret aliquem torqueri potestate absoluta, & non præcedentibus legitimis iudiciis, mortaliter peccaret, & iudex tale recepto assensu non debet, Gram. in conf. 45. nu. 32. voto 38. & de comuni attella. Ios. Anto. de Nigis in c. subditi oram nostrorum, num. 128. cum aliis sequent. & Viui. opin. 63. numero. 8. volu. Vide etiam quæ posui supra, quest. 1. vbi arbitrat. atque balia. Tamen in practica contrarium sequatur, quia fere semper Principi iudices obediunt, siue adiungit iudicia sine non.

- ¶ Debetur igitur.* Adde, si iudex sub prætextu arbitrij sui ex ceruice sua procederet ad torturam, non valeret, quod ageret, Roman. conf. 376. questio 11. Marfil. in conf. 8. & 15. Foller. in præd. crim. in verb. dentur capitula, quod suffocauit uxorem, nu. 25.

- 30 *¶ Et idem etiam si post torturam.* Adde, quod si idem tenet Boer. decil. 249. in prin. Nec conuallidaretur confessio, etiam quod noui superuenissent indicia, gl. & Bart. in l. maritus, ff. de quest. Bran. in tract. de indic. 2. part. vers. quinto principaliter, num. 47. & Grammat. conf. 21. num. 19. & 10. & conf. 37. num. 6. cum sequ. & voto. 6. numero 10. cum sequent. Nisi post confessionem rei, iudiciis non præcedentibus extraxerit, superueniret indicium confisso conuallidaretur, secundum Mar. in l. quæstionis, n. 61. de quest.

- 31 *¶ Sed pone, si non res.* Adde, quod hæc sola presumptio non sufficit absque aliis adimuliculis, cum sit indicium remotum, Blanc. in l. fin. numero. 246. ff. de quest. quem sequitur Bran. conf. 115. num. 66. tomo 1. conf. crim. diuers. in fol. & Paul. Granuat. theorem. 23. num. 4. vbi dicit, quod hæc presumptio est sicut herba betonica, quæ cætera contra eum indicia non cludentia facit haberi pro conclusentibus. Vide tamen Duen. reg. 301. vbi limitat. Sed ad prædicta, vide omnino Farin. quest. 3. num. 20.

- 32 *¶ Sed non iudex bannitus.* Adde in hac materia Blan. in tract. de indic. in c. ex facto, indicia. num. 193. vbi plene tractat quando ex solo banno, & condemnatione quis possit torqueri sine aliis iudiciis, & quomodo procedat doct. Bald. in l. 1. c. de hæred. iur. & Foller. in loco hic citato, id est, in 3. part. in verb. & si confitebatur, numero 8. vique ad num. 32. vbi ponit quatuordecim limitationes. Sed aduertendum est, quod D. Clar. hic tractat de bannito, & condemnato ad nouas defensiones admisso, Foller. autem in loco supradictato loquitur de contumace, & bannito nondum condemnato.

- 33 Nam si in regno Neapolit. quando reus est contumax, post certum tempus fit etiam bannitus, & postea elapso anno à die banni contra eum deveniunt ad condemnationem, siue foriudicationem in certis casibus, secundum formam constit. penam eorum, vt ibi late per Afflic. & Foller. in 4. part. crim. in verb. foriudicentur, & si post foriudicationem venerit in fortis Curie, non admittitur ad nouas defensiones, sed sententia condemnatio-

tionis, siue foriudicationis executioni demandatur. Si vero inquisitus antequam foriudicaretur, legitime scietur fuerit contumax, & bannitus, eo casu sine aliis iudiciis torqueri poterit, facta tamen prius testium repetitione, vt ibi dicit Foller. & ita in d. regno sequatur.

- ¶ Et hoc casu.* Adde, quod idem tenet Marfil. in l. numero. 2. ff. de quæstionibus. Menoch. de arbitrat. quest. 84. numero. 7.

Item adde, quod bannitus, & condemnatus in statu 34 ecclesiastico, si comparuerit infra annum, non poterit torqueri, nisi sit male vice, & famæ, secundum Farinac. in quest. 11. num. 77. vers. sum huius opinionis, qui tamen affirmatiue non loquitur, dicens, quod ita credit: nam terminus ad purgandam contumaciam est vnus 35 anni vigore constitutionum. Sed hoc esse non potest, quia bannitus, & condemnatus siue bonæ, siue malæ sit famæ, comparens infra annum, si de eius innocentia non docuerit, sententia contra eum lata poterit exequi, non obstante dicta constitutione, vt per eundem Farin. d. quest. 11. numer. 100. vique ad numerum 105. Si igitur contra bannitum, & condemnatum infra annum, comparentem, & de sua innocentia non docentem, potest deueniri ad executionem sententie, multo magis poterit deueniri ad torturam, vt hic infra tenet etiam D. Clar. licet indicia fuissent elisa, quod fit sepe, quando iudex ex qualitate indiciorum tutam non habet conscientiam. Et ita sequatur per Senatum Mediolani, vt ait Bosl. in tir. de liter. Princ. Et quod bannitus de aliquo delicto per contumaciam possit torqueri sine aliis iudiciis, etiam stante statuto, quod possit comparere, & contumaciam purgare, tradit in terminis Marfil. l. 1. n. 2. cum seq. de quest. nisi probare plenè eius innocentiam. Et ita in statu ecclesiastico semper oblectari vidi, quod banniti si infra annum comparuerint, torqueantur, vel sententiæ contra eos executioni demandentur, nisi de eorum innocentia plenè probauerint. 36

Item adde, quod similiter poterit torqueri etiam purgata contumacia per statutum, vt per Marfil. in d. l. 1. de quest. num. 3. & Foller. in præd. crim. in verbo, banniantur, num. 54. nisi probare, quod ex probabilibus causis fuerit abiens, vt per Marfil. loco præcitato. Et dicitur purgata contumacia in criminalibus, quod per 37 contumaciam est soluta Curie, & contumax comparuerit coram illo iudice, qui illum banniuisset, vel scilicet fideiussit de stando infra, vt per Carauit. in titu. 220. num. 22. Et contumax antequam audiatur, debet reficere expensas accusatoris, vt per Marfil. in præd. crim. §. superest, in l. patre, num. 17. ff. de quest. quod, etiam, vt ibi per eum, procedit in denunciante contumace. Et hoc, quod expensæ sint reficiendæ in criminalibus, antequam contumax audiatur, est verum, quando proceditur ad querelam: secus si ex officio, tunc non reficiuntur expensæ. Ita Goliel. de Bened. in verb. mortuo testatore, l. nu. 169. in cap. Raynut. de testam. Et in regno Neapolitano si 38 contumax voluerit audiri, solennitur per eum Curie ducati tres, & duo caroleni de regno, vt per tit. 211.

¶ Cui inquisitio, & bannum non valeant. Adde, quod processus tenet, etiam, quod legitimis non præcedentibus 39 iudiciis processum fuerit, si non fuerit oppositum, quia inquisitus debet comparere, & opponere, processum non procedere ex defectu indiciorum, secus si fuerit oppositum, vt per Alex. conf. 120. nu. 2. volu. 7. Rur. confil. 80. num. 3. volum. 4. & Becc. confil. 70. in fine.

¶ Si ergo inquisitus, vel citatus. Adde, quod hic tracta- 40 tur de bannito, & condemnato, qui potest torqueri sine alijs iudicijs, quid de bannito tantum, id est de posito in banno, sed nondum condemnato, si comparat in termino sibi assignato à statuto, vel à iudice? Nullam habet difficultatem, quod non potest torqueri: sed si comparat post terminum, aut tamen condemnationem

nem, in hoc fiat difficultas. Socii. c. qualiter, & quando. 2. nu. 99. de accusat. dicitur, quod bannum datum ratione contumacie reuocatur quamprimum, illo citato comparente, etiam si comparat post terminum in banno assignatum vsque ad pronuntiationem sententie. Et quod si sicut in ciuili annullatur primum decretum, per comparitionem ante secundum decretum, ita in criminali quandoque ante sententiam comparendo bannitus annullatur virtute banni, perinde, ac si nunquam fuisset bannitus. Et N. l. in tractatu de bannit. in §. par. 2. temp. q. 8. dicit, quod comparens post bannum ante tamen sententiam, illa contumacia confessionem non inducit, quia contumacia potest purgari vsque ad sententiam, & ea purgata non potest obici confessio, quæ ex illa resultat, quia cessante substantia, cessat qualitas, & quod necdum effectus contumacie tollitur per comparitionem factam ante sententiam, quinimò tollitur etiam per comparitionem factam post sententiam, adhuc tamen iudice pro tribunali sedente. Et si bannitus, id est positus in banno, purgata contumacia redactur in primum statum, perinde, ac si non fuisset bannitus, insertur, quod non remanet indicium sufficiens ad torquentem contra eum propter contumaciā. Et hanc illationem etiam facit Foller. in pract. ciu. in verb. bannitorum, nu. 54. & similiter Clar. quæst. 44. vers. quarto nunc, idem dicitur, quod fecisset, si reus compareret, antequam contra eum proficeretur sententia de finitina condemnationis, non teneat probare errorem huiusmodi confessionis, sed sufficit ipsa comparitio, per quam sola purgatur contumacia, ob quam statum inducit illam hanc confessionem. Et si diceretur, quod hoc modo lapsus termini nihil operatur, quod esse non debet, l. 2. §. cum dicitur, ff. si cui placuimus per leg. fisci. Respondetur, quod oportet, ut inquisitus habeatur pro confesso, sed reuocabilius, quia pro comparente, & negante, lapsus termini nihil operatur est, & amplius non habetur pro confesso. Sed eo non comparente, & sequuta declaratione indicis, tunc lapsus termini operatur quod habetur pro confesso irreuocabilius, vt pul. h. tradit Cast. in conf. 3. num. 14. & 24. volum. 3. Nec q. obitar, quod Boff. in tit. de indic. c. 13. cum seq. in tit. de bannit. n. 4. teneat contrarium, videlicet, quod reus comparens ante sententiam post terminum primi banni poterit torqueri ex sola contumacia sine indicij, dicens, quod tradita per Socii, & Nell. in locis supra allegatis procedunt, quod hoc, ut inquisitus comparendo condemnari non possit, non autem quod torqueri valeat, quia allegat Bal. in d. l. c. de hered. institut. qui non loquitur de primo banno, quod bannum est quedam sententia interlocutoria, quæ potest reuocari, & resoluitur in vim citationis pro simplicem comparitionem, secundum Bal. in l. licet contra, qui propriam, c. de iur. et. & in l. 1. c. de postul. sed loquitur de secundo banno ad prene impositionem, datur, quod non resoluitur per comparitionem, vt tenet Bald. in d. l. 1. nu. 13. c. de hered. instit. loquitur autem quod post dictam sententiam bannitus possit additi virtute alterius statuti, vel confirmationis, vt est in statu ecclesiastico, in quo per annum ad de condemnationis auius potest, vel quod sit positus ad nouas defensionis, & quod tunc bannitus sine alijs indicij torqueri poterit, & doctrina Bald. ita intelligitur, per Alciat. de presumpt. reguli. 3. presumpt. 22. in fin. & Mus. in l. 2. §. de quæ. & Brun. in tract. de indic. §. 2. part. 7. quos sequuntur Grammat. consil. crimin. 14. nu. 14. & conf. 57. nu. 5. Vulpell. in consil. 105. nu. 2. & Menoch. de arbitrar. iudic. quæst. 8. a numer. 7. & nouissime in comment. presumpt. lib. 2. presumpt. 74. num. 4. post Narr. in consil. 42. numer. 7. quem allegat, & etiam hoc modo hic intelligitur per D. Clarum, dum dicit, quod bannitus, & condemnatus, si

ne alijs indicij torqueri potest, & allegat d. doctrinam Bald. per quam sunt decepti D. Boff. credens, Baldum loqui de primo banno, vt dicit in d. tit. de indic. non autem de secundo, de quo Bald. vult loqui per topographia. Et idem Boff. maleprehendit Marf. & Brun. loquendo de primo, & tamen adducendum, quod duo sunt banni: Primum est cum termino ad comparendum, quod resoluitur per comparitionem, vt dixi. Secundum vero est ad prene impositionem, licet bannitus possit audiri foras per aliud statutum vsque ad certum tempus, vel ex gratia Principis vel ex aliqua obsequi, de quo loquitur Bald. in d. l. 1. Et hanc distinctionem tradunt addentes ad d. consil. 3. Pauli de Cast. volum. 3. Et hoc secundum bannum est sententia condemnatoria, prout declarat ipse Boff. in tit. de indic. §. 3. qui Boff. allegat etiam apostillam ad Aret. in gloss. qui iudex videns, quod inquisitus non comparuit, colum. 2. & Bald. in l. 2. §. quid si actor, c. de iuram. calum. qui de hoc nihil dicit. & Castren. per eum allegatus in d. consil. 3. volum. 3. similiter nihil de hoc dicit, sed loquitur de secundo banno, id est de condemnatione: 2. bannitus possit audiri post condemnationem, sicut statuto, quod contumax haberetur pro confesso, & cui incumbat onus probandi Curie, vel ipsi bannito prout in eo est videre, Nec facit illud Boff. fundamentum: Si clauso termino ad comparendum potuisset condemnari, ergo poterit torqueri. Quia si comparendo ante sententiam etiam post terminum, perinde est, ac si non fuisset positus in banno, sed resoluitur illud bannum in vim simplicis citationis, ita necessand loquitur, quod ratione contumacie nullam remanet indicio, vs. supra dictum est, quod non sequitur post secundum bannum id est condemnationem, quia licet compareret, bannum illud non resoluitur in vim simplicis citationis, secundum Bald. in l. 2. de demum, c. de procurat. Bene valet fundamentum, & consequentia Boffi, si post terminum dicti primi banni ad comparendum, & de defendendum, positus in banno esset captus etiam ante sententiam, quia tunc ex iure contumacia sine alijs indicij torqueretur, cum vero sit contumax, quia non comparuit in tempore, nec postea contumaciam persequitur, quæ per solam compactionem eorum indicis purgatur, Cast. in l. 2. c. de 22. nu. 22. & Clar. q. 44. veli quarto nunc. Alijs sequetur, quod ille, qui compareret, non esset talis conditionis, qui non vult parere mandatis Curie, ita commendand iudicem. Quod esset absurdum, quia omnis inobedientia q. est multabilis, tot. tit. ff. si quis ius dicens non obtemper.

Item adde, q. quod bannitus, & condemnatus poterit torqueri sine alijs indicij ab illo iudice, qui cum contumacia, & bannitus fecit, scilicet ante ab alio iudice, quia sententia lata per iudicem vnus Curie, non facit indicij in alia Curia, etiam quod ambo Curie sint in eodem Principe, dummodo vna non sit sub alia, puta Curia minor sub maiori, quia tunc contumacia habet vires, secundum Ass. in consil. humanitate, §. nota. quem tenet, & sequitur Foller. in §. par. 3. par. priu. ver. & si contumacibus, n. 26. & Farinac. q. 13. n. 75. Item adde, q. quod bannitus propter contumaciam id est bannitus ad penam, poterit torqueri sine indicij, etiam si statutum permittit, quod bannitus per contumaciam de aliquo delicto possit comparere, & contumaciam purgare, secundum Marf. in d. l. 1. nu. 1. ff. de q. ubi allegat doctrinam Nicolae Mattarelli, & Bald. in d. l. 1. c. de hered. instit. Quia secundum bannum, id est condemnatio, non est loco citationis, sicut bannum primum. Et licet statutum permittat purgari contumaciam, id est, quod audiatur, non tamen per hoc sequitur, quod non habeatur pro condemnato, & id ob poterit torqueri tanquam bannitus, & condemnatus.

licet audiat virtute statuti, vel quod per Principem sit positus ad novas defensiones. Et ita tradit Menoch. in tractat. de præsumpt. 70. n. 14. vbi dicit, quod doctrina Bald. in d. l. 1. C. de hæc. infir. facit ad declarationem statutorum, quæ concordant condemnatis in contumaciam, vt possint intra aliquod tempus audiri. Et ita practur, nisi probaret plene eius innocentiam. Et licet ¶ D. Clarus hic dicat, quod ex solo banno poterit torqueri, loquitur, & aliter intelligi non potest) de secundo banno, id est, de condemnatione, quia loquitur de admisso ad novas defensiones, quod præsupponit condemnationem, aliis non esset opus admisione ad novas defensiones. Nec dicitur, quod secundum prædicta tunc quis torqueretur ex sola contumacia, cum post sententiam diffinitivam amplius non sit querendum de delicto, sed solum sententia exequi debeat iuxta doctr. Bart. in l. diuis, ff. de custod. reorum. Quia respondetur quod poterit torqueri in casibus supra allegatis, videlicet, quando fuerit captus elapso termino primi banni ante tamen sententiam, vel post sententiam, quando virtute statuti, vel constitutionis poterit audiri, vel quod fuerit positus ad novas defensiones. Et post hæc scripta venit in lucem tract. de execut. sentent. contumac. D. Flamm. Carthar. qui in c. 1. num. 452. cum seq. tenuit opin. Boss. Ergo tamen non discedo ab hac opinione mea, quam credo ex rationibus supradictis veram esse, eo maxime, quod semper ita seruati vidi, & seruam in practica.

- 47 Item ¶ add. quod bannitus positus ad novas defensiones per solum bannum, & condemnationem non poterit torqueri, si deperditæ fuissent informationes, & processus: sed de nouo deberent examinari testes super delicto, & audiri bannitus super banno, & contumacia, & testibus de nouo examinatis. Ita tradit Boer. in decil. 161. num. 7. & Foller. in 3. parte 3. part. in verb. & si consuebuntur, num. 14. cum sequentibus, hic per

48 Dom. Clarum allegat. Et quomodo, ¶ & quod instrumentum deperditum refici possit, vide Specul. in titul. de instrument. edit. q. postquam per tot. & præferim numer. 11. vbi Ioan. Andr. in longa addit. in verb. vñs, & per totum illum q. magistraliter tractat hanc materiam, & dat formulas tam partibus, quam iudicibus, &

- 49 notarijs, vbi vide. Et ¶ quomodo probetur amissio scripturæ, vide supra, quod scripsi ad q. falsum, versic. item notarius negans.

50 Item add. quod ¶ in statu Ecclesiastico ad tollendam dispensationem, fuit prouisum per consil. March. lib. 4. capit. 10. sub rubr. de mod. & effect. citat. & bann. quod positus in banno, si comparuerit etiam post terminum banni, & ante sententiam, personaliter, audiri debet, & si non comparuerit, habetur pro confesso, & conuictus, & verè contumace; & posset diffinitiuè condemnari absque aliqua notificatione banni, vel alia citatione.

- 51 ¶ *Pariter etiam si ille bannitus.* Add. ¶ quod bannitus admittus ad novas defensiones, si docuerit de sua innocentia, & per contrarias probationes elicerit nedum alia indicia contra ipsum virginia, sed etiam indicium contumacie, non poterit torqueri, quia vna probatio fortior tollit aliam. Ita Carthar. in tract. de execut. sentent. in cap. 1. n. 455. cum sequent. declarat istud D. Clari & cum sequitur D. Farinac. quæst. crim. in quæst.

52 11. num. 82. Et ibi dicit etiam, quod admittus ¶ ad novas defensiones, cui a Principe expresse remissa fuerit contumacia, non poterit torqueri, declarando ita procedere illud, quod dixit Aristid. in consil. Clementina in 3. notabili, & Cæter. in pract. crim. in tract. de indic. & tortura, num. 19.

- ¶ *Adiuvet tamen pariter.* Add. quod item tenuit Menoch. de arbit. iud. q. 84. n. 7.

Add. quod ¶ positus ad novas defensiones non poterit torqueri, si probatur, illum fuisse alio loco, tempore quo factum est delictum: Bertaz. conf. 46. 1. num. 3. volum. 2. Quod tamen non procederet, si de mandato dato condemnatus fuisset, & non constaret de tempore mandati.

- ¶ *Dixi quoque non sufficere.* Add. ¶ quando ¶ quis torqueri possit non præcedentibus indicij, Brun. in tract. de indic. c. 9. vers. principaliter quæritur, & Boer. decil. 163. n. 4. & sequent.

¶ *Non pœt dari certa doctrina, sed remittitur arbitrio iudicij.* Add. ¶ quod tortura remittitur arbitrio iudicis, quia est species probationis, & fuit inuenta, ¶ vt subrogetur in defectum testium, per quos veritas criminis plene probari non potest; Crauer. conf. 35. in fin. Et quod remittatur ¶ arbitrio iudicis, quæ indicia sint sufficientia ad torturam, & quale debet esse arbitrium, & quando dicantur purgata, vide etiam Menoch. de arbit. iud. casu 270. & 275. & in tract. de præsump. lib. 1. quæst. 44. n. 9. cum seq. posuit quadraginta tria indicia sufficientia ad torturam. Et dicit Bald. in consil. 51. n. 4. volum. 5. quod ad hoc, vt tortura imponatur, tria sunt necessaria, quod indicia sint certa, id est probata, secundum quod sint verisimilia, tertio quod probabiliter concludant. Et in l. cum circa, C. de iure dot. decil. quod indicium mouens aliqualem animum iudicis, est sufficiens, si approbatu sit a iure. Et hoc tradit etiam Crau. in consil. 6. num. 12. quos refert, & sequitur Simon de Præcis in consil. 15. numer. 19. concludens, quod arbitrium iudicis in faciendis indicij ad torturam non debet esse absolutum, sed limitatum a lege, & secundum legis dispositionem, & ita etiam tradit Blanc. in repet. l. fin. num. 40. ff. de quæst. Aliis si iudex ex ceruice sua procederet, nõ valeret quod ageret, Rom. consil. 376. Marf. conf. 8. & Foller. in pract. crim. in verb. dentur capitula, num. 25.

Item add. quod ¶ vbi statutum declarat, quæ indicia requirantur, cessat arbitrium iudicis, Bal. conf. 457. nu. 9. vol. 5. quem refert, & sequitur Simon de Præcis in consil. 202. n. 16. & dicto statuto statum est, idem Simon de Præcis in consil. 15. n. 19. & 20.

- ¶ *Sed quero, quæ indicia, ibi.* Alij verò distinguunt. Adde ¶ de decil. Pedemon. 79. numer. 15. & 16. vbi habetur, quod indicium dicatur proximum maleficio, & quod remotum.

¶ *Certe quicquid sit.* Add. quod ¶ index habens arbitrium, potest habere indicium ex dicto vnus testis, etiam quod non sit omni exceptione maior, & ex eo torquere reum. Gandin. in tit. de præsumpt. & indie. sequit. item quæto nunquid potestas, quem refert, & sequitur Alex. conf. 65. colum. penult. vers. & attento arbitrio, volu. 1. Grammat. decil. 34. n. 37. & Menoch. de arbit. q. 84. vbi ponit, quando indicij nõ præcedentibus torquere possit index, habens arbitrium in capitalibus. Et duo indicia etiam ¶ leuia sufficientia ad torturam, Bertaz. in consil. 213. num. 8.

¶ *Vbi subsistit legitima indicia.* Add. quod ¶ personæ, quæ regulariter torqueri non possunt in criminibus exceptuatis, torquentur, veluti in crimine læsæ maiestatis, hæresis, simonia, in maleficiis, & mathematicis, falsi, in priuato carcere, de ingenti assassinio, homicidio, sacre personæ, vel magni Principis & similibus, vt per practic. Corrad. in tit. de negat. crimin. num. 37. folio 302.

¶ *Quæro an Doctores.* Add. quod ¶ Doctores in crimine læsæ maiestatis diuine & humane potest potest, & in crimine falsi, simonia, priuati carceris, & alijs criminibus exceptuatis, vt per Carv. & Buon. in locis hic per D. Clarum allegatis, & per Grammat. in voto 25. & etiam per Decian. in consil. 93. numer. 155. vel gñ. 1.

- volum. 2. Ceph. in conf. 164. numer. 8. volum. 2. Rolan. conf. 3. n. 7. cum sequen. volum. 3. Et si in casibus non petri illis torquerentur, & faterentur, confessio eis non noceret tanquam nulla, etiam quod esset ratificata, Carer. vbi sup. Gramma in vot. 1. Mat. in pract. crimin. in 5. 43. pedu. n. 46. & Gome. in ca. 1. 3. sub n. 4. circa fin. de delictis. Sed cauent Doctores, ne faterantur, quia allegare huiusmodi nullitatem, parum prodesset, nam in delictis grauib. torquentur, vt per Vulp. in confil. 141. num. 11. Vbi enim agitur de delicto graui, Doctores non gaudet privilegio carceris, nec quaestionis, quia vt reatus omne privilegium tollit. Fran. Marc. decil. 709. par. 1. Et ego vidi feruari quod Doctores torquentur in crimine homicidij, & alijs grauib. delictis, sed leuia iudicia non sufficiunt, & requiritur, quod sine probabili argumentis orta, ita vt sola rei desit confessio, & adeo clara, quod iudex sit fere certus, vt qui torturae supponitur, delictum perpetraverit. Ita tradit Vulp.
- 64 in d. confil. 141. in princip. Et Doctores, & nobiles factis minis, quomodo plebei sunt torquendi in casibus, in quibus torqueri possunt, vt inquit Decia. in d. confil. 93. numer. 135.
- 65 Item q. adde, quod Doctores torqueri non possunt, etiam si examinati, vt testes vacillarent. Mar. in Lex libero. num. 4. ff. de quaestionibus, & Ceph. in confil. 64. n. 8. volum. 2.
- 66 *¶ Præterea quæritur.* Adde, quod vt Deutiones hodie dicuntur, Priores, Consules, & Antiani ciuitatum, vt Gramma. voto 1. num. 20. & per Brun. de indic. quaest. 42. part. num. 10. & multa in materia Deutionum habentur per Lancellot. Corrad. in tract. de Deution. vbi plenissime.
- 67 *¶ Quæritur nunquid minores.* Adde, quod vt minores 14. annis in crimine laici Maieftatis torquentur, Capic. decil. 130. n. 55. & Brun. in tract. de indic. & tort. q. 4. par. 2. nu. 16. & num. 27. dicit, quod vbi, & in casibus, in quibus minores, & alij inhabiles admittuntur ad testificandum, in his rei locus torturae, quod dicit notandum, quem refert, & sequitur Caser. in pract. crim. in lobseruare, sub numer. 180. versitem excipitur minor, & Mar. in De minore, numer. 11. ff. de quaest. Et debet intelligi de proximo pubertatis, & leuiter torqueri debet, secundum Brun. in d. numer. 16. Vide etiam que posui supra in quaestio. 4. versic. vidi quandoque dubitari.
- 68 Item adde, quod vt infans cum ferula cedi non potest, vt per Bologn. in addit. ad tract. de indic. & tort. quem refert, & sequitur Foller. in verb. & rei indurati, numer. 20.
- 69 *¶ Non enim debet index feni.* Adde videndum Natt. confil. 319. numer. 3. & fenectus vt remittitur arbitrio iudicis stante eius valetudine, robustitate, & attenta qualitate delicti, Brun. de indic. 4. par. num. 18. Par. de synd. in 5. officialis. post ad chordam, num. 11. & Menoch. de arbit. cal. 59. num. 3. Et quomodo probetur vt fenectus, & decrepitas, habetur in addit. ad Bert. in confil. 101. Et decrepitas est difficilis probationis, Alex. confil. 29. volum. 7. Et decrepitas censetur, qui testis uaguelum aetatis suæ annum egerit, Plaz. epit. de delict. lib. 1. cap. 31. numer. 14. vers. insignis est. Et an senex possit torqueri, vide etiam Viuium hic allegatum commun.
- 71 opin. 698. vbi dicit, etiam si fuerit tortus, confessio eius nulla, licet esset ratificata. Sed cauent senes ne faterantur, quia dubio, quod hoc non posset obtineri in practica. Et senex vt decrepitis, infirmus, vel alius, qui torqueri non possit propter ætatem, vel infirmitatem, vel alia de causis, ad torturam fuerit indicatus poterit condemnari ad aliquam partem pecuniarum, vel ad penam exilij, secundum Gome. de delict. cap. 1. numer. 28.

- Item adde, quod nedum senex stante eius valetudine, & robustitate potest torqueri, sed etiam laborans vt febre quartana post diem febbris, dummodo tortura sit leuis, & sine qualitate, siue fæpata, vt per Franc. Mar. in decil. 790. per totam.
- Item adde, quod sicut, & mutus a nativitate non possunt torqueri, vt confiteantur delictum. Brun. in tract. de indic. & tort. in 5. q. 2. par. n. 15. Franc. Cassin. de tormen. c. 10. num. 5. Ghislard. de quaest. in 6. quaest. n. 7. cum non possit damnari, nisi ex dictis testibus, vt Brun. & alij vt sup.
- ¶ Quæritur modo nunquid mulier prægnans.* Adde, quod vt mulier prægnans etiam tempore puerperij potest examinari pro testimonio, dummodo ad eam notarius transmittatur. Franc. Marc. decil. 182. part. 2. Sed Felin. in c. quoniam frequenter, vt lit. non contestata, & Florian. in Linuiti, de testib. tenent, prægnantem non posse cogi ad se examinandum, vt valetudinarium. Quod intelligi secundum Bar. in l. 2. §. si non preper ff. si quis caus. quod non tenetur comparere personaliter in iudicio, etiam quod esset prægnans ex alio, quam marito, sed ei debet mitti iudex ad domum, vt iuret, & deponat, vt per Bertach. in versic. mulier prægnans. Fallit, quando mulier prægnans esset rustica, & valens, vt eo tempore potest onera, tal. & Fulgos. in l. 2. ff. de in ius voc. & Rebuff. in 1. rom. confil. de excusati. n. 42. Etiam si non est verum illud, quod dicunt vulgares, prægnantem non posse cogi ad iurandum.
- Item adde quod prægnans non poterit torqueri etiam quod esset prægnans ex alio, quam marito, & in carcere concepisset etiam fraudulenter, & dolose causa euitandæ torturae, & etiam quod esset prægnans de pauco tempore, puta 10. vel 20. dierum, Balin. l. Imperator, 2. ff. de stat. hom. Gome. tom. 3. de delict. cap. 13. numer. 37. Idem crim. cap. 41. num. 6. Io. de Anan. in cap. intelleximus, nu. 7. de his qui filio. dicit. Corrad. it. de negat. crim. num. 34. Brun. in tract. de indic. quaest. 4. part. 1. Et ad id de muliere prægnante, quod non possit torqueri, vide etiam Caser. in pract. crimin. in leg. obferuare, numer. 180. versic. item excipitur prægnans.
- Item adde, quod si mulier prægnans torquetur, & confiteatur, talis confessio non valet, secundum Balin. d. l. Imperator, ff. de stat. hom. quem refert, & sequitur Anan. in d. c. intelleximus, n. 7. & Brun. in d. quaest. 4. numer. 3.
- Item adde, quod iudex quotiescunque debuit an sit prægnans, debet cōsultare Medicos, & obstetrices, quos sufficit de credulitate deponere. Cassin. in tract. de tormen. c. 10. n. 6. Bertach. in repet. in verb. femina, nu. 13. dicit, quod ipsi mulieri creditur per tres menses, & per Pari. in tract. de synd. in verb. tortura, vt fer. officialis possit ad cordam, vbi habetur, An officialis vt teneatur in syndicato, qui tormentant mulierem prægnantem, quæ fecit abortu, adhibito prius medico, qui dixit, se credere non esse prægnantem. Sed de modo probandi prægnantiam, late habetur per Mascher. de probat. concl. 1208. vol. 3.
- Item adde, quod mulier non prægnans potest torqueri, sicut alij, & blandis verbis potest induci ad confitendum. Quinimo Paris. in tract. de synd. in verb. tortura. cap. 7. dicit quod iudex vt potest mulierem ad adduci facere secretò in camera, & eadem dicere, quod voluit illam habere in suam, & fingere, vel illam deoculari, & ei polliceri liberationem, & quod ita factum fuit a quodam Rege, qui quandam mulierem blanditijs istis induxit ad confitendum homicidium, quæ postea decapitata fuit. Ego tamen arbitror, quod hoc non sit permillum iudici, quinimo, quod esset omni reprobatione dignus, cum sit scilicet diabolica, vel in-

ducere mulieres ad confitendum delicta verbis, & actibus vocem, & libidinosus, quæ aliquando propter luxuriam se inducunt ad vendendum maritos, & ad faciendum committunt homicidia, & multo magis possunt se inducere ad confitendum falsum, & hæc diabolica simulatio tantum magis est fugienda, per ea, quæ tradit D. Clarus *sup. in q. 35. vers. allegare etiam*, & *vers. citat. primus*. Et quis potest promittere, si iudex habere mulierem formosam solum in Camera, quod ab ea non conueneretur?

- 83 Item adde, quod nec etiam fustigari potest mulier prægnans, secundum Marlin l. in 2. ff. de q.
 84 *¶ Sed quid appendam.* Adde, quod Guid. Papæ in decis. 74. hic allegata, non dicit, ut per auctorem refertur, sed quod seruatur in Curia parliamenti, & in ceteris Curijs Delphin, quod proceditur ad executionem interlocutorie super tortura, etiam infra decem dies nisi fuerit appellatum, & inhibito: quandoque tamen secundum casus exigentiam, & qualitates personarum expectatur lapsus decem dierum. Et sic, quod hodie de consuetudine, & stylo Curiarum, respectu interlocutorie, ad torturam remittitur arbitrio iudicantis. Et tunc ego in statu Ecclesiastico, ac etiam regno Neapolitano observari, & observari vidi, quod non obstante appellatione existentibus iudicijs legitimis, & datis copijs, & elapso termino ad purgandum iudicia, torquetur, cum ex prædictis appareat, quod appellatio fit finis. Nec iudices in Regno interposita appellatione supersedere solent, si discussum fuerit super iudicijs, nisi etiam fuerit presentata inhibito. Et ideo hæc cautela vultur re, & eorum procuratores, quod dum fabricantur processus, faciunt obstruere procurant inhibitionem a Vicaria, vel ab Audientijs Regijs a comminata tortura, quæ inhibitiones passim conceduntur, & eas iudicibus tempore torture, vel ante, presentari faciunt, alias sine dicta provisione torquerentur. Non obstat c. Regni, quod incipit, si iusto, quod disponit, ut recipiantur appellationes ante torturam, quod non procedit, si iniusta est appellatio, quia tunc potest index appellationem non recipere, sed ad torturam devenire, si date fuerint defensiones, & seruata de iure seruanda. Ita declarat d. e. Foller. in pract. crimin. in 3. par. 3. part. princ. n. 50. & Carer. in Loberuare, numer. 788. vers. limita prædicta, nisi præcedant. Et ideo rei inhibitiones presentari faciunt, ut manus iudicis ligentur, qui amplius non procedit, nisi remissa causa. Et ita credo, quod facerent iudices Ecclesiastici, si ante torturam inhiberentur: sed sine inhibitione, si essent practici, non curarent de appellatione. Et in statu Ecclesiastico seruatur illud, quia dicit Maranta in loco hic citato, scilicet, quod eodem instanti interponitur decretum de torquendo, & reus torquetur, quæ cautela iudicio meo est insipida, si appellatio esset deferendum, nam torquendus statim, quod alligatur funi, vel spoliatur, & etiam, quod esset ligatus, posset appellare. Sed considerandum est, an appellatio sit finis, nec ne. Sed quid, & conuictio, an per accusatoem, vel sicum appellari possit, si pronuntiatio fuerit, non esse torquendum, Bal. & Salicet in ante sententiam, C. quorum appell. non recipiunt, quod dicit Sed Brun. in tract. de iudic. 13. tenet, quod non, quem refert, & sequitur Nezu. in conf. 66. num. 7. cum seq. vbi latet. Sed ego arbitror primam opinionem esse sequendam, cum respiciat forem publicum, vel malicia detegatur, & puniatur, quæ ratio hodie sine tortura detegi possunt, maxime quando sunt grania, & occulta: alias esset in facultate iudicis sine ignorantia, siue malitiose occultare multa delicta. Si tamen de malignitate appellantis appareret, quia nulla essent iudicia, & potius de innocentia inquisiti constaret, eo casu omnino

esset reicienda appellatio. Sed talia decreta, ut non torqueatur, non solent fieri: sed expeditur causa, inquisitum absolviendo, vel relaxatur sub iudicio eorum, de se representando, quando potest sperari, ut superueniant iudicia.

¶ Sed quid si ille, ibi, in verbis dicit. Adde, quod index in 87. casibus arduis potest procedere ad torturam caproclusu informatio, & excusatur in syndicat, Alexan. conf. 75. lib. 1. Gran. conf. 420. 5.

Item adde, quod magna Curia Vicaria virtute cap. 88. Reg. quod incipit, si cum sceleratis, habet præminutionem, quod potest torquere reum ex processu informatio, de quo capit. meminit Paris. de syndic in verbis, tortura, & lo. Ant. de Nigr. in d. c. Et licet ipse dicat multa requiri, adhuc vt magna Curia possit de præminutione vti, nihilominus hodie magna Curia vti, non adhibitis alijs cire instantijs, nisi grauitate delicti, & vrgentia iudiciorum: Et si appellatur a decreto torture ad sacrum Consilium, consideratur, an sit casus in quo magna Curia possit vti præminutione prædicta, & an sint iudicia vrgentia: Sed contra t. Neapolitanos 89. non potest vti præminutione, nisi de licentia Protegis, re communicata cum regibus regiam Cancellariam, vt plenè per Franc. in decis. 143. Et si similis 90. præminutione etiam Gubernatoribus Vrbis, & eorum Locum tenentibus concessa fuit, per Leonem X. sum. Pont. vt in bulla 7. de qua in Bullario, fol. 187. volum. 1. Quia auctoritate Locum tenentis, vt audiui, indifferenter vtiuntur, siue ad iudicia legitima, siue non, apponendo clausula in Decreto torture, *sanctis facultatibus concessis*, &c. Nulla habita consideratione, quod intentio summi Pontificis non fuit, quod quis torqueretur sine iudicijs, quod minime fieri potest, vt dixi supra in hac questio in vers. dixi, & supra, in quest. 31. vers. arbitrio.

¶ Quare si plures. Adde si pater, & filius de eodem crimine essent inquisiti, tortura a filio est inchoanda, & in præsentia patris, quia pater magis de filij tortura, quam de propria cruciatur, leg. i. quidem, §. ubi. quod mter causa. Gand. de malef. in tit. de quest. num. 11. l. aut. Tenni. cant. 90. Guid. de Suzar. in tract. de iudicijs, nu. 22. & latè per Marcin. pract. crim. in §. 2. p. edita, nu. 49. Sed aduertendum est, quod si pater confiteretur per torturam filij, vel filius per torturam patris, diceretur confessio in tormentis, & ideo non esset standum illi simplici confessioni, nisi iustificatio adiungeretur. Ita tradit Bal. in l. in fin. C. si rector prouincie secunda lectura, quem refert, & sequitur Tirac. in repet. leg. si vnam, de reuocat. doct. in præfatione, & nam. 8. vbi multa exempla accumulauit similis confessionis ob amorem parentum, & filiorum. Et si tunc quædam esset, vt arate æquales, vel iudicijs, inciperet esset ab eo qui habet reum malum pronomen, seu malam physionomiam, cum ex ipsi causatur etiam incidium Carer. in pract. crim. in leg. obseruare, n. 187. Et quod seruatur in reis, etiam in testibus, si plures essent torquendi, vt per Mar. in loco supra citato. Sed Ass. in consil. si damna clandestina, nu. 76. hæc questionem tractando a quo tortura sit incipienda, concludit, quod si totum iudicium abutro sit remittendum, &c.

¶ Nunc de gradibus torture. Adde, vt per Menoch. de arbit. iud. conf. 271. vbi plenè, & Ant. Scap. in tract. iuris nō scripti lib. 5. c. 10. vbi ponit septem gradus torture: & quid considerare debeat iudex. Vide etiam Crau. in cōf. 287. n. 6. Conar. pract. quæ. 3. col. 22. c. Boslin. in titul. de tortura, num. 36.

¶ Et nota, quod latet. Adde, quod conf. filio dicitur extor. 96. ta metu tormentorum, ne dum, quādo quis fuit tortus, sed etiam quādo fuisse ligatus, vel conf. cum in hoc tormentorum de offensis filij commensurans tormentum

torum probabilis suspicio idem operatur, quod ipsorum
tortura-torum illatio, Gram. in conf. l. i. n. 2. §. 1. & l. 4.

97 *¶ Sed an foris, ibi, Aliqui dicunt.* Adde, quod dictum
Anchar. procederet, quando quis esset carceratus in lo-
co, in quo fame, & frigore grauius afficeretur, vt ex-
presse tradit Bart. in l. diuis, n. 2. ff. de quæ. & Bertrand.
conf. 22. §. 6. n. 4. & §. vol. 4. quos refert, & sequitur Bec-
can. conf. 70. n. 1. 4. & Nat. in conf. §. 19. num. 4. r. Et ita et-
iam declarat Brun. in tract. de indic. & tort. q. 2. part. 2.
dicens, quod confessio facta in carceribus in quibus non
denegatur cibum, non dicitur facta metu tormentorum;
& per consequens, quod non requiritur perseverantia.
Sed pro concord. Claud. Bartan. regul. crim. §. 1. ita di-
stinguendo, dicit, quod confessio carcerati facta ad
fauorem carceratus in ciuilibus non valet, sed in
criminalibus, quia tunc est valida licet in carcere fa-
cta fuerit.

98 *¶ Debet igitur index, ibi, & idem sicut.* Adde, quod p
tam pro quolibet indicio non debent dari tres ictus
chorde, nam index debet considerare complexionem,
& qualitatē reus, tan debilis, vt robustus, & ferus;
an nobilis, vel rusticus, & considerare criminis qualita-
tem, vt late per Mas. in d. pract. §. expedita, nu. §. 1. Quid
enim si essent, puta, quinque, vel sex indicia sufficientia
& reus esset debilis, erit ne pro quolibet indicio ter
torquendus? certe non: Et idē remanet arbitrio iudicis.
Ita tradit Ioan. Ant. de Nig. in cap. 7. frequens, num. 34.
Et debet arbitrium iudicis esse iuri, & equitati con-
gruum, aliis si ex capite suo procederet ad torturam, nō
valeret quod ageret, vt per Roma. confil. 376. col. pen.
Sed consuetudo est, quod cumulat in simul omnibus
indicijs, non dantur nisi duo; vel tres ictus funis pro
quolibet die, si tortura reiteratur, vt etiam attestatur
Cum. de synd. c. 22. de tort. n. 20. nisi in parricidio, assas-
sinio, & crimine lese maiestatis; publicis latronibus, &
stratarum disrobatoribus, qui etiam actiūs torquentur,
vt per Cater. in pract. crim. in tract. de indic. & tort. fol.
123. Et dicit Gram. in conf. 45. num. 37. cum seq. quod
99 quod p iudicia essent sufficientia, non debet ultra
tertiam vicem torqueri, id est, in tribus diebus separati-
m, aliis diceretur immoderate tortus: & idem tenuit
Paul. de Cast. in confil. 299. circa finem, vol. 2. & Blanc.
in l. fin. num. 10. ff. de quæst. Quod tamen fallit in su-
perdictis delictis.

100 Item adde, quod index non potest torquere reum su-
per vno indicio, & si fuerit tortus, etiam cum proposita-
tione, quod intendit torquere super vno indicio, tan-
tum, censetur super omnibus indicijs tortus, etia quod
index haberet liberum arbitrium, Bertazz. in confil. 149.
volum. 2.

101 *¶ Quid nouum.* Adde, quod etiam Aduocatus fisci, &
procurator fisci non debent esse presentes, quando rei
torquentur, secundum Bart. in d. ciuilibus, & Atil. in
confil. q. 3. n. 6. lib. 1. rubr. 41. Sed ego semper vidi seruati
contrarium, & semper mandauit Auditoribus meis, vt
vocarent procuratorem fiscalem ad videndum torquē-
ti reos, vt euitarent suspiciones.

102 *¶ Bene dicit Imola.* Adde, quod non debet admitti talis
disputatio Aduocatorum in tortura, quæ adhibetur
contra reos, secundum Bart. in l. vnus, §. reus, & §. iu-
deri, ff. de q. quem sequitur Franc. Marci in decis. 908. n.
§. hinc allegata.

103 Item adde, quod licet Aduocati non fuerint ex hi-
biti in dispositione quaestionis contra principalem, non
propter hoc vitiauit processum, vel sententia, secundum
Bar. Ang. & Ioan. de Imo. in d. leustodias, & Fol-
ler. in confil. 141. num. 4. tom. 1. inter confil. crim. dicitur.

104 Sed in regno Neap. seruatur, quod citantur ad discen-
tiendum super indicijs, antequam deueniatur ad tortu-
ram contra reos; Sed in statu Ecclesiastico non seruatur.

tur. Sed si Aduocati volunt adiri, iudicantur.

¶ Item debet index. Adde, quod in criminalibus qualita-
tis parricidio, assasino, crimine lese maiestatis, & pub-
licis latronibus, modis exquisitis iudex torquere po-
test: & tormentum caulei, quo multi iudices hodie
vntur, non est nodum genus tormenti: sed eo anti-
quitas utebatur, per Chassin. in consuet. Burgund. in
rubr. 1. §. 8. fol. 3. 16. Et de multis modis, quibus vritur
ad tormentandum, vide Mas. in l. 1. n. 35. ff. de quæstio-
nibus. Et de tormento t ignis habetur per glof. in l. edi-
ctum ff. cod. tit.

¶ Index autem, ibi, Nam si ferret in tortura. Adde, quod in
dubio non presumitur, quod excelsit, imo quod fuit
officium temperate gesserit, l. Heremius, §. Caia, ff. de el-
uict. vnde alleganti, quod iniuste tortus, incumbit onus
probandi, secundum Ang. in l. 3. C. de adul. & excessus
potius equipatur culpe, quam dolo, Felin. eadem non
ab homine, in fin. de iud.

Idem adde, quod index tenetur de culpa, qui fecit li-
gare reū, vt eum torqueret, qui fuit inale ligatus, ex quo
occidit, & fractum fuit brachium, vel quod aliud sibi oc-
cidit, secundum Paul. de Cast. in leg. 1. vt certis, §. non
videndum, ff. comm. Sed contrarium, quod dicitur, in
qui cum ligatur, ad cuius officium pertinet, tenet Paris
de Par. de syndic. verb. a officialis, quem sequitur Ber-
tazz. confil. 47. 4. in fin. vol. 2. Et quod si index sine in-
dicijs ponit aliquem torturatum, & cum esset solutus vin-
culis, occidit iudicem, an d. beat panis panis mortis.
Paris de Pote. de syndic. in verb. quidam index, dicit
quod non. Et idem de iudice, qui excelsit modum po-
nendo innocentem calore iracundie, vel nimio ferore
remittit tamen punitur, quia relegebatur, per text. in l.
lege Julia, §. si ff. ad leg. Jul. repet. Officialis, & tam ra-
tione officij delinquens, non tenetur de toto, licet te-
neatur ratione excessus, & idē non potest pena ordi-
naria puniri, dum deliquit in exercicio sui officij. Bursat.
confil. 110. 27. vol. 3. Vide etiam Paris de Put. in verb.
tortura, cap. 12. num. 5. & Jacob. de Beln. in sua practice,
crim. in rubric. quæst. num. 75. vbi dicit, quod si index
fuit in aliquo culpa excedendo modum, quod ponat tunc
non teneatur, arg. l. 1. de emend. seru. quia valet argumen-
tum de potestate dominica ad potestatem rectoris. Sed
ad istam quaestionem, qua pena puniendus sit iudex,
qui vel omnimodo indebitè reuocatur quaestionibus subicit,
vel in torquendo modum excelsit, & quomodo p
betur index modum non excelsisse, vide Menoch. de ar-
bitrari. iud. casu 340. & quomodo probetur tortura,
vide Maschar. de probat. in conclusione 1384. Et in
regno Neapolitano, si mox non sequatur, pena biles-
nalis carceris interrogatur, per cap. Regni, incipiens, si
fisc. & Gram. confil. 13.

¶ Illata res tortura. Adde videndum Menoch. de arbit.
iudic. casu 337. vbi tenet, quod quando indicia censetur
fuisse purgata, remittitur arbitrio iudicis.

¶ Et hoc etiam si delictum. Adde, quod conuictus de cap.
mine capitali, qui semper negatur in tortura, nedum
non venit absoluehdus, sed pena mortis panis debet,
vt voluit Bal. in l. 1. in fin. C. de iurament. iuram. & in
cap. ad nostram, de probat. quem ibi sequitur Felin.
Alex. ad Bart. in l. vnus, §. reus, ff. de quaest. Paul.
de Cast. in l. si quis in hoc genus, C. de episc. & cleric. Ro-
man. in l. 1. §. hoc respiciunt, ff. ad Syllan. Paris de Pot.
in tractat. de syndic. in verb. tortura, vltimo in capitul.
quidam latro, ff. de l. singul. c. 8. Gram. confil. 12. num. 24.
vbi dicit Cæpio in confil. 32. male consuluisse, & contra
causam l. qui sententiam, C. de penis, Cater. in practice,
crim. in tract. de indic. & tort. §. ita igitur, n. 13. Et hanc
opinionem, quando delictum pñe, & legitime fuit
probatum veram esse, tenuerunt Atil. de Stern. in cap.
1. §. publici latrones, de pace tenen. Atil. in confil.

Neapol. lib. 2. rubr. 10. n. 10. & Couar. pract. quaest. c. 13. n. 5. ver. ceterum hoc nullibi. Licet per contraria parte
 117 per D. Clarum hic allegatus fuerit. Et hanc partem
 vtiorem esse affirmant Chaffan. super consuetud. Burgund. fol. 206. num. 33. & Follet. in pract. crim. in 3. par. 3. par. in verb. confitebuntur. num. 110. idemque tenuit
 Rumin. in conf. 84. num. 12. c. cum sequen. inter cōf. crim. diuer. l. 1. c. in conf. 175. volum. 2. consiliorum suorum. per totum. vbi optimè respondit ad Gram. in decif. 8. ad doctrinam Alber. in l. edictum. & ad Capol. in conf. 32. hic allegatis. Gomef. quoque in cap. 13. num. 20. verif. sed aduertendum. de delictis. hanc opinionem tenuit. affirmando contrariam esse falsam. & ibi fortius vult. quod legitime probationes in processu contentae per tormenta enutari non possint. licet iudex nulla facta protestatione ad torturam contra conuictum deueniret. et motus pluribus rationibus. & praesertim quia effect in potestate cuiuslibet imperiti iudicis. seu malitiosi. reum culpabilem à pena delicti liberare. quod esset in praedictum Reipublicae. Ego etiam (licet multi contrariū tenuerint) arbitror hanc opinionem. quando delictum per testes est plene. & legitime probatum. esse verissimam. & sequendam. cum ad fauorem publicum tendat. vt per Ang. in l. si abducta. in lectura Paduana. C. de furt. vbi enim apparet de crimine commissio. iudices debent esse prouisi ad puniendum. nec debent ponderare omnes iuris solennitates. quia fauor publicae disciplinae suadet. vt maleficia puniri debeant. ita Gram. in decif. 36. num. 63. Nam de delinquentium grassatur iniquitas. si eorum praesumptio transiit impunita. & idcirco rigide in eos exercenda est iudicialis auctoritas. 23. q. 5. c. relegendes. Luc. de Pen. in l. 1. n. 3. C. de num. adu. lib. 12. & Gram. in voto 35. n. 3. Et dum tales facinorosi non puniuntur. publica latitudo turbatur. & ira Dei in nos prouocatur. l. nemo. & ibi Bal. C. de Episc. audien. in idem Gramm. in decif. 36. in princ. Absurdum vtique & inconueniens esset. quod fortitudo brachiorum sceleratorum veniati. & testium probitati praeruleret. cum tortura sit periculosa ad veritatem. vt inquit Brun. in tractat. de indi. in 6. q. 2. par. in princ. & elegerat probat Rumin. in d. conf. 84. nu. 22. & 23. dum impugnat auctoritatem Tullij dicentis in topicis. illud verum esse. quod tormentis fatetur. Et dicit etiam Luc. de Pen. in l. 1. n. 5. C. de num. adu. lib. 12. quod tortura est fragilis. & ei de facili non est credendum: nam vsu compertum est non semel. tantam aliquando esse delinquentium in tormentis constantiam. vt sepe acriter tormentis afflicti. nihil fateri velint: Et multorum exempla sunt apud Valerium Max. lib. 8. c. 4. Et ideo recte dixit Vlpian. in l. 1. q. 1. questionis fidem. ff. de qu. plerosque ita tormenta committere. vt exprimi ab eis veritas nullo modo possit. Quidam etiam reperiuntur. qui diabolicis fortilegijs. & incantationibus ita graui sopore detinentur. quo nullum dolorem pati videntur. hoc appellatur maleficium taciturnitatis. siue insensibilitatis. vt per Paul. Garlin. in tract. de quaest. & tortura. q. 4. n. 11. Quidam vero sunt. qui eorum impatiencia confitentur delicta. quae nunquam fecerunt. vt dicit Simon de Pret. in conf. 105. n. 3. Et quod probationibus testium sit standum. & non iudicio torturae. comprobatur. Nam si quis in tortura. & etiam sponte delictum confiteretur. & postea à fratribus defensionibus per legitimas & veras testium probationes constaret de errore confessionis. & de eius innocentia: Nemi est dubium. quod standum esse probationibus contra propriam confessionem. Gram. decif. 34. numer. 36. & Berzaz. conf. 162. volum. 2. & sic veniret absolvendus. Si igitur contra confessionem. quae est maior quacunque probatione. statueret probationibus testium. multo magis est contrarium idem esse faciendum contra eius negati-

uam metu mortis factam. cum contrarium sit eadem disciplina. vulgata regula: Et ita secundum probationes. quibus conuictus est. condemnari debet non obstante negatiua. iuxta illud Euangelij: *In ore duorum. vel trium fratrum est omne verbum.* Accedat aliud argumentum iudicio meo validissimum. Si reus propter indicia vigenitia. & indubitata non obstante tortura condemnatur ad penam tritimum ad tempus. siue in perpetuum. vt hic ait D. Clarus. & Gramm. in d. decif. 8. sequitur necessarium. quod nulla habetur consideratio torturae. quia maior pena imponi non potuisset. etiam quod ad torturam non fuisset deuentum. cum nemo ex praesumptionibus ordinaria pena puniri possit. iuxta trad. per Doct. in c. a. asserte. de praesumpt. & hoc ideo quia iudex tunc existens inter negatiua. & indicia indubitata. neglecta negatiua rei. & tortura applicat se ad praesumptiones. & reum condemnat ad integram penam. quae ex praesumptionibus imponi possit: Sed si salem penam. extraordinariam. quae ex praesumptionibus imponitur. teneatur iudex imponere. etiam quando reus est plene conuictus. sequeretur. quod nulla esset differentia inter plenas probationes. & indicia. quod minime dicendum est. Quinimo si talia indicia per torturam non eliduntur. multo minus plene probationes elidi possunt. vt inquit Gomef. vbi supra. Quo fit itaque. quod iudex est inter affirmatiua. & negatiua: aut elidit negatiua. & tunc reum absoluit: debet aut applicat se ad affirmatiua. id est. ad veras. & plenas probationes. & nullam vult habere considerationem torturae. prout non habuit. vbi solam indicia indubitata existebant. Et tunc necesse est. quod deueniat ad penam ordinariam: Ad quam deueniri non potuit in 1. casu. quia ibi non aderant plene probationes. sed indicia tantum. Concludendum est. igitur. quod conuictus. non obstante tortura. debet puniri pena ordinaria. & non extraordinaria: prout puniretur. quando solum adesset. vt sepe dicitur. indicia indubitata. & non plene probationes. Vbi autem tunc plenis. & legitimis probationibus non esset conuictus. ego quoque inclinarem ad praedictam penam tritimum. iuxta tradita per Gramm. in d. decif. 8. 22. & 26. Tamen aduertendum est. quod in illis 3 casibus non confabatur de legitimis probationibus. sed de indicijs indubitatis. & ideo sacrum consilium reos ad penam extraordinariam condemnauit. Et idem facit senatus Mediolani. vbi indicia sunt valde vigenitia. vt hic attestat D. Clarus. qui non dicit. quod ita faciat. vbi adint plenas probationes vt supra dixi. Quibus stantibus. mihi videtur. quod Dominus Clarus non possit defendi. dicens praedictam Parliamenti Parisiensi esse iuri & equitati contrariam. Et quamvis Rumin. in dicto conf. 84. in fine. dicat. quod iudices possunt mitigare penam. reos condemnando ad remigandum. licet praedicta opinio sit vera. hoc tamen non procedit inconstituto Principe. nisi in maioribus Magistratibus. vt tradit Dominus Clarus infra in quaest. 85. verif. vltius quarto. Et ad tollendam Aduocatorum disceptiones. iudices quando contra conuictos ad torturam deueniunt prius protestari debent in forma. vt quotidie praedicatur. eos non interrogando super probatis. & respondant pro se quicquid velint. vt tradit Boslin. tit. de indic. num. 230. Quinimo et reus super indicijs. & praefatis prioribus indubitatis cum dicta protestatione tortus. etiam quod super delicto principali fuisset interrogatus. poterit condemnari ad remigandum. vt per Gramm. in d. decif. 69.

Item adde. quod tortura non tollit penam ordinariam. quando in reo adest frequentatio delictorum. si tortura fuit illata cum protestatione. circa praedictum probatorum. secundum Simon de Pretis in d. conf. 105. vbi habetur etiam. quod reus vtens fortilegijs. seu incanta-

incantationibus contra torturam, non confiteatur, potest puniri poena mortis, siue ad remigandum.

Item adde, quod ubi quis non debet puniri poena ordinaria, sed extraordinaria, non potest puniri poena publicationis bonorum, Bal. in l. c. ne sine iussu Prince, & de hoc vide Menoch. de arbit. iud. q. 93.

¶ Etia est communis practica. Adde, quod si deo D. Beccarius de Beccariis non absoluit reos statim, quando eos non reperiebat culpabiles, sed superfluebat, & in fine sui regimini absolutiones faciebat, ut dicit Boer. in decis. 163. num. 19. Sed si officiales status Ecclesiastici ita non faciunt, sed auiditate pecuniarum statim absolunt reos, secundum opinionem Gomefij pro habendis sportulis: Imò multi eorum valde contristantur, quando reperiantur culpabiles, non bono zelo, sed quia perdunt sportulas, & ideo non solent esse multum diligentes pro reprimendis delictis. Nil mirum igitur si in statu Ecclesiastico quotidie sunt tor delicta enormia, & precipue homicidia. Sed hanc questionem nouissime examinavit Menoch. in tractat. de praesumpt. quaest. 93. ubi impugnat D. Beccarium, & alios idem tenentes, tenit, causam indecissam non esse relinquendam, sed quod reus debet absolui ab obseruatione iudicij.

Ego autem arbitror hoc remittendum esse arbitrio iudicis, qui debet considerare qualitatem processus, delicti, & inquiri. Sed in regno T. Neap. obseruatur, quod inquisitus praestit fideliores contra iuri, & de se praesentando toties quoties fuerit requisitus, secundum Carau. in ritu 248. num. 18. Et non datur eo modo, quod dicit Carauit. sed communiter seruatur, reum praestare fideiussorem de se repraesentando toties quoties nouis superuenientibus indicis, & cum d. fideiussore relaxatur.

¶ Ceterum si reus in tormentis. Adde, quod requiritur ratificatio, etiam si confessio non esset facta cum tortura, sed tormentis sibi preparatis, Guid. Papae decis. 339. numer. 3. & Brun. in tract. de indic. in 6. quaest. 1. partis, num. 4. Gilan. de quaestio in 4. quaest. numer. 1. Hoc tamen limitat Foller. in pract. crim. in 3. par. 3. partis principalis, num. 113. non procedere si in viro robusto, & sagaci, ut eius confessio sit valida sine ratificatione. Sed hoc dictum mihi videtur periculosum, & quod totius esset habere ratificationem. Et de forma si ratificationis habetur per Mar. in pract. in 5. quoniam, numer. 1. cum seq. & Foller. in pract. crim. in verb. at si confitebantur, in 3. part. princ. num. 81.

Item adde, quod si quis vario modo bis crimen confessus fuerit, & postmodum confessionem suam generaliter ratificauerit, non poterit puniri, sed debet reus clarus, magisque specificè super confessione ab eo facta interrogari in ratificatione, Bero. quaest. 126.

Item adde, quod si tortura esset levis, & tortus robustus, confessio sine ratificatione valeret, & similiter in publicis latronibus confessio sine ratificatione valeret, ut plenè per Mascard. de probatio. concl. 353. num. 22. cum seq. vol. 1. & ibi num. 26. dicit, quod si post confessionem legitimam, ratificatum, & sententiam, apparet de innocentia rei, quod sententia non deberet exequi. Sed ego consulo indices, vt ratificationem accipiant, etiam quod tortura fuisset levis.

Item adde, quod non requiritur ratificatio, ubi confessio extrajudicialis praecesserit, sed absque aliqua ratificatione reus diffinituè condemnari poterit, glof. fin. in l. cap. 5. de adul. quam sequitur Iaso. in l. Magistra, num. 4. ff. de iuris. omn. iudic. Mar. in l. 1. §. diuisi Scuteras, colum. fin. ff. de quaest. & in pract. crimin. in 6. quoniam, num. 38. & Felin. in capi. olim, vers. octauo fallit, de rescript. & Mascard. in d. concl. 353. numer. 22.

Sed Gomef. de delict. in cap. 1. sub nume. 8. dicit si illam glof. & eius conclusionem esse falsam, & quod semper

legendo, iudicando, & consulendo contrarium tenit, videlicet, quod requiritur ratificatio, & optimè intentionem suam probat, vt ibi esse videre. Eandem opinionem tenit Boff. in ritu de conf. li. per torturam, nume. 5. cum seq. ubi attestatur illam opinionem nonquam vidisse feruari in practica. Ego quoque nunquam vidi talem practicam, & semper mandati meis Auditoribus, quando euenit casus, vt ratificari facerent, & hoc est seruandum, cum fit magis tutum, & post hanc vidi Chart. ita tenentem, in praxi interrogant, reorum, in lib. 4. c. 1. num. 155.

Item adde, quod non requiritur ratificatio, nec consentienti potest reuocatio confessionis, si contra cum adfuit alia indicia, iuncta cum confessione, licet per tormenta extorta, quae inducunt veritatem indubitanter, nisi reuocans probaret contrarium per alia indicia contraria; & hoc procedit quando essent plura indicia valde proxima vero facto, licet est vnus testis de veritate facti: & duo de confessione extrajudiciali facta per eundem cum confessione extorta per torturam legitimis praecedentibus indicis, & quomodo possit confessio talis extorta, sit reuocata, poterit fieri condemnatio. Ita tradit Bald. in hn. colum. 1. c. de probat. quem refert, & sequitur Gramm. in decisione 34. nume. 36. ubi dicit, ita tenuisse Boer. in decis. 137. quod non est verum, quinimò ibi nume. 28. tenet contra Bald. & eius sequaces, & idem tenet Boff. in ritu de conf. per torturam, nume. 5. dicens, quod male faceret iudex, qui talem confessionem puniret sine ratificatione, nequa igitur de vita hominis, & quod negari non potest, quin aliquid dubij apud iudicem prudenter remaneat. Nam prima est extrajudicialis, quae potest esse facta gloriose, alia in tortura, quae potuit fieri per metum torturae: & consequenter probatio dicitur praesumpta, & magis diuersi generis quam eiusdem: & quod ideo nunquam vidit illam opinionem feruari in practica. Ego verò credo vtramque opinionem veram esse, videlicet, quod opinio Baldi procedat, vt possit deueniri ad poenam extrajudicialiam: contraria autem, vt non possit puniri poena ordinaria sine ratificatione, per ea quae tradit D. Clar. supra, in quaest. 20. vers. scias tamen, cum ibi additis.

Item adde, quod si dubitetur, an confessio sit facta, & coactè, in dubio praesumitur facta sponte, vt dicit Landona. in sua prax. cap. 9. de conf. 3. casu, sub nume. 18.

Item adde, si plenè sit probatum delictum per capturam personae in flagranti crimine, quod non requiritur ratificatio, Gram. decis. 36. num. 60.

Item adde, quod si reus post ratificationem reuocaret, non est audiendus, non debet obstante reuocatione debet condemnari, Gram. consil. 40. num. 60.

Item adde, an ratificatio, siue periculatoria requiratur, quando quis fuerit tortus in alium, id est, in teste, vt per Ang. in leg. finali, C. de quæstionibus.

Item adde, quod non sufficit confessio factam in tormentis ratificatum fuisse, sed ad hoc, vt dicta confessio probet, requiritur etiam, quod sit probabilis, possibilis & verisimilis, & ideo relinquatur arbitrio iudicis, quantum sit credendum confessioni delinquentis factae in tormentis, qui praedicta considerare debet. Ita latet Mar. in l. quaestiois modum, nume. 17. ff. de quaest. Menoch. de arbit. iud. casu 269.

¶ Et circa hanc ratificationem aduerte. Debet quogue talis ratificatio ibi. Debet etiam fieri. Adde quod si ubi consuetudo est, quod rei in loco torturae examinentur, & interrogentur, ratificatio ibi facta tenet, & valet. Ita tradit Cæpol. in cons. 39. numer. 51. cum seq. & hoc saepe solet esse propter angustiam locorum, ubi officiales resident.

144. *Sole iure dicitur Asteffores.* Adde, quod sit differentia, si Notarius distat, talis fuit sponte confessus, vel fuit voluntarie confessus, vt per Bald. in c. 1. §. iniuria ponitur, de pace iur. firmam. & ibi dicit, quod istud est notum dictum.

145. *Et nota, quod licet.* Adde videndum conf. sine auctore 94. numer. 11. volum. 1. inter conf. crim. diuersi. Et in regno Neapolitano seruatur, quod in ratificatione addibatur testes, & etiam reus se subscribit, & ita facit in omnibus suis constitutis, & si scribere nescit, facit signum crucis, & postea Notarius iuxta illud signum scribit signum crucis Tuij scribere nescientis: & in statu Ecclesiastico non addibatur testes, nec reus se subscribit, sed sufficit, quod ratificatio fiat coram iudice.

146. *Sin autem rem.* Adde, quod idem tenet Boer. in decif. 160. numer. 13. Gram. decif. 33. numer. 36. & Bertaz in conf. 162. vol. 1.

147. *Succesit quare nunquid.* Adde, quod de consuetudine nodum poterit interrogari de alijs delictis, sed torqueri, etiam nullis extrantibus indicij, si confessus fuerit delictum, de quo contra eum erant indicia; Gram. decif. 34. numer. 34. & decif. 48. numer. 1. etiam si primum delictum confessus fuerit cum tortura, cum indicij, poterit postea sine indicij interrogari in genere de alijs delictis, etiam dissimilibus, quando habetur mala opinio de eo. Boff. in tit. de indic. numer. 138. & Foller. in pract. crimin. in verb. rei indutari, numer. 6. & in verb. & si consitebuntur, numer. 33. & 97. Et hac opinio tamquam communis est amplectenda, vt ait Bertaz.

148. conf. 141. numer. 8. Sed hoc t. non procedit in clerico, quia tortus in vno delicto, nullo modo potest in tortura interrogari de alijs delictis occultis, Foller. in pract. crim. cano. in ver. tormentis non subiiciantur, numer. 16.

149. Sed t. in statu Ecclesiastico prouisum fuit per Paulum 111. quod reus nullo modo possit interrogari de alijs criminibus, de quibus contra eos non adim indicia, vt in 7. par. Bullarij fol. 474. conf. 38. cuius verba sunt haec: Idem iudices capium pro vno crimine super alijs, de quibus indicia aliqua non habent, nullo modo interrogare praesumant. Sed dicta bulla non obseruatur, nisi forsan in Vrbe, in qua nunquam praticant. Sed attenditur praedicta consuetudo, & ita in statu Ecclesiastico semper praticari vidi, praesertim in furtis, assassinis, & similibus delictis.

150. *Tunc enim silest exequenda condemnatio.* Adde, quod de iure condemnatus debet torqueri etiam contra alios, vt habetur in l. qui vltimo, in fin. de pen. & per illum tex. dicit Andr. de Ifern. in constit. damna clandestina, quod si ante, aut post condemnationem reus exculper

151. t. inculpatus, quod poterit iterum torqueri.

152. *Vltimo videndum est in hac materia.* Adde videndum Menoch. de arbitr. iud. c. 172.

Item adde, quod tortura non potest repeti, quando proceditur ex processu informatiuo, vt per Gramm. conf. 64. numer. 9. cum sequi & loa. Ant. de Nigris in c. si cum sceleratis, in addit. 10. in quo conceditur praesentia magnae Curiae, de qua praesentia plane habetur per Carau. in titu 259.

QVÆSTIO LXV.

SVMMARIVM.

1 Confessio sponte debet condemnari, etiam quod secundo loco contrarium in tortura depossisset.

2 Confessio in tortura, an, & quando valider sit spontanea.

3 Confessio aliquem occidisse, cum tantum vulnerasset, an

secuta morte post confessionem, pofuit ex illa confessio condemnari.

4 Confessio spontanea sine indicij valet ad condemnationem.

5 Et quid si facit reus absolutus, quia crimen non erat probatum.

6 Et quid si non praecederit processus.

7 Et quid in confessione non signis declarata.

8 Confessio criminis, an censatur confiteri qualitates.

9 Confessio spontanea non requirit ratificationem.

10 Confessio rei maior est illius probationem.

11 Bi reus delictum.

Vbi reus delictum. Adde, quod sponte confessus debet condemnari, etiam quod secundo loco contrarium in tortura depossisset, quia statim primo dicto rei, vt per Bart. in l. 1. §. quæst. ff. de quæst. vbi facit tres casus. 1. Primus est, quando quis in de tantum interrogetur, & tunc est validior confessio spontanea, quam cum tormentis. Secundus casus est, quando quis de alio interrogetur, & tunc illa est validior, quæ fit cum tormentis. Tertius casus, quando quis torquetur in se, & in alium, & tunc debiliore est confessio, quæ fit in tortura, quam quæ sine tormentis. Idem sentit Matf. in d. l. 1. §. quæst. Gram. voc. 34. nu. 11. & conf. 35. in fin. Foller. in pract. crim. in 3. par. 3. par. in verb. & si consitebuntur, nu. 90. & Decif. conf. 475. num. 8.

Item adde, si vulneras adhuc viuentem vulnerato confessus est, te occidisse, nunquid morte secuta, poterit ex illa confessione condemnari de homicidio, Bald. in c. 1. de pace iur. firm. §. iniuria ponitur, num. 19.

Item adde, quod confessio sponte facta, etiam non praecedentibus indicij valet, & ex ea confessione quis potest damnari, Arct. in tract. malef. in ver. fama publicæ praecedentes, et adducit tamen, & Malcard. de probat. concl. 377. num. 5. & 54. vol. 1.

Item adde, quod confessio rei valida, & ex ea poterit quis damnari, etiam si fuerit absolutus, quia crimen plene non fuit probatum, & sententia in re iudicata transiit, Betolui. cat. si clerici, no. 67. cum seq. de iud. & ibi num. 64. teneat quod si confessio facta fuerit in tormentis, legitimis praecedentibus indicij, non seruato tamen iuris ordine, quod talis confessio non noceret, sed si post confessionem etiam spontaneam reus de facto fuerit absolutus, per illam confessionem amplius molestari non poterit, cum non teneatur stare confessioni, postquam est iudicatum in contrarium, Boer. decif. 189. num. 9.

Item adde, quod confessio sponte debet condemnari, etiam non praecedente processu, Innoc. in cap. qualiter, 2. col. penul. de accusat. & in c. cum super, in glo. sua, in verb. deponendum de confess. & Angel. in glo. vulgaris, de furt. & Bald. in leg. mercalem, de cond. ob turp. caus. Sed confessio non noceret si aduersarius negaret & contradiceret, Bald. in leg. cum precum, C. de liber. cau. quem refert & sequitur Pau. Meren. in conf. 91. nu. 65. inter conf. crim. diuersi. tom. 2.

Item adde, quod mortis ex confessione sua signis declarata condemnari non potest, sed requiritur testimonium liquida probatio, Bald. in l. unica, nome. 27. C. de confess. Alex. & Roma. in l. si de verb. oblig. & Plaz. epit. de delict. lib. 1. §. 1. nu. 18. vbi dicit etiam, reus tamen tibi interrogandum per signa, saltem pro veritate habenda.

Item adde, quod non videtur fieri qualitates, Bart. §. & Bald. in l. si cui, §. fin. ff. de leg. 1. & Byn. conf. decif. 69. col. 2. ver. 2. moueor. Et Iaso. in d. l. si cui, §. fin. dicit, quod responso indebitum in criminibus intelligitur secundum interrogationem & ibi attestatur de comuni.

Sed quæro nunquid. Adde, quod confessio spontanea sufficit absque ratificatione ad condemnandum, etiam quod

ma lectura, ff. ad leg. Aquil. refert, & sequitur Gramm. voto, §. num. 16. & consil. 49. num. 16. & Bertaz. conf. 314. num. 3. volum. 2.

Item addit, quod reus debet esse convictus, vel confessus, ante quàm condemnatur, quia non sufficeret, quod post sententiam constaret de delicto, & cum sententia ex novis probationibus non reconcilescent, latè per Boër. in decil. 219.

10 §. *Scias autem.* Adde, & videndum Mascar. de proba. concl. 948. vbi late, an iudicare debeat secundum conscientiam, an secundum allegata, & probata, & Felin. in cap. pastoralis, §. quia verò, in fine, de offic. delegat. vbi ponit septem fallencias. Aliam addit Curt. iun. in l. antepenult. C. qui admittit, scilicet, quod si pars fateretur iudici in secreto veritatem causæ, nunquam debet iudicare contra illam confessionem, quia ad subleuam bonorum, & non ad iutam malorum inuenta est tela iudiciaria. Et cum sequitur syla nup. in verbo, quomodo iudicandum, in dubio, num. 121. vbi ponit aliam limitationem, quando index videt aliquem portantem arma, quia tunc potest iudicare de his, quæ vidit, licet non confitetur ex actis, & ad hoc allegat Ang. in consil. 343. in causa, colum. fin. Et ad illud quod dicit Felin. vbi supra, in 2. limitatione, quod supremi iudices possint iudicare secundum conscientiam, vide etiam Guid. Papæ, in decil. 19. Rolan. conf. 70. num. 22. volum. 1. & Menoch. de arbit. iud. ca. 98. num. 10.

11 Item addit, quod & verbis iudicis non creditur, nisi ex processu appareat, Rolan. conf. 94. num. 23. volum. 1. & late Mascar. de probat. concl. 949. quando iudicis assertioni sit standum.

12 §. *Debet autem.* Adde, & quod hoc procedit, vbi agitur de pena corporali, scilicet si de pena pecuniaria, & ita illam l. si. de probat. limitant Lud. Bologn. in consil. 49. in addit. ad probat. Ioan. de Ana. quæ refert, & sequitur Alciat. reg. 2. præsumptio. §. num. 4. & Cephalin. conf. 141. num. 18. cum seq. volum. 1.

Item addit, quod ista regula, quod in criminalibus probationes debent esse lute meridianæ clariiores, procedit in condemnando, vt per Ang. in verb. de anno præfenti, vers. quid sit accusato: sed in absolendo, probatio rei dubia releuat, per doctrin. Bartol. in l. non solum, §. sed vt probati, ff. de oper. nou. nunc. & Aug. ad Angel. dicto loco. Et tenet Bart. in l. 1. §. de illo vers. quæro an heres, ff. de bon. eorum qui sibi mor. consc.

13 quod & innocentia possit probari per præsumptiones, quem refert, & sequitur Barth. Capell. in consil. 1. sub numer. 9. Burlat. in consil. 16. num. 30. volum. 2. Cornel. conf. 198. in fin. volum. 2. & Crauer. in consil. 11. numer.

14 10. Et & multas innocentie præsumptiones accumulât Burlat. in d. consil. 6. numer. 129. Et sic ista regula debet intelligi de probationibus sili, vel accusatoris, non autem rei, Felin. in c. significasti, 2. num. 13. de probat. & Crauer. conf. 2. numer. 16. Et in hac materia vide

15 de Bertaz. conf. 18. numer. 14. vbi dicit, quod in materia pacis, & treugæ ruptæ debent esse liquida, & in consil. 1. numer. 11. dicit, quod contra & iudicem debent esse legitimæ, & clarissimæ: & in consil. 170. ponit,

16 quomodo debeant esse & in criminali causa viurum: & in consil. 38. num. 9. quomodo in crimine. Et quæ & sit prælatio legitima, seu plena, quæ sufficiens, quæ liquida, quæ liquidissima, quæ euident, seu patens, quæ per-

17 spicua, & an iuramentum & dicatur probatio. Et quomodo huiusmodi probationes sint accipienda in materia statutorum, vide Chassan. super consuetudin. Burgund. fol. 309. num. 1. cum seq.

20 Item addit, quod contra solitum delinquere ex pluribus indicij, & præsumptionibus simul iunctis, etiam diuersæ speciei, sit plena probatio, secundum Lud. de Alciat. in consil. 143. num. 12. & 23. tom. 1. inter consil. crim.

diuers. quem sequitur Rim. iun. in consil. 4. num. 21. tomo 2. inter consil. crim. diuers.

Item addit, & si testes dicant vidisse Titium, & Scium traxantes, & quod non viderunt aliquem ipsum infertentem vulnus alteri, sed quod sedata rixa viderunt vñ ex eis vulneratum, quod ex hoc resultat indicium indubitatum, ex quo deueniri poterit ad condemnationem, Mart. in repet. num. 29. ff. de quæst. & in rubr. C. de probatio. numer. 334. & in singul. 298. dixit ibi.

Item addit, quod falsa demonstratio dici non vitiat probationem criminalis in causa inquisitionis, scilicet si falsus esset mentis, quia tunc deficit tempus, quod est de forma iudicij. Ita tradit Bald. in l. prius, num. 46. C. de his qui accus. non poss.

Item addit, quod licet dicta duorum testium contra inculpatum plene probent, l. vbi numerus, ff. de testib. tamen dictis & duorum quæstionatorum sine alijs admittendis nialis non statuit, vt plenam faciant fidem, Boër. in decil. 119. sub num. 4.

Item & addit, si vnus testis dicat, Titium vidisse Ca- ium cum ense, & alius testis dicat cum roncha, probant plene, neque ad hoc dicuntur singulares, & varij, Bero. in consil. 101. num. 36. volum. 3.

§. *Sed quid si probatum,* ibi, *propterea super omnibus.* Adde, quod idem tenet Gomef. de delict. capit. 11. numer. 7.

Item addit, quod si factum, vel delictum proponitur simpliciter in accusatione, quætel, vel inquisitione sine qualitate aliqua, quæ delictum aggrauat, quod pendente & iudicio, & processu poterit addi, & com- mutari, vt pena aggrauetur in sententia, est com. opin. vt per Gomef. d. cap. 11. numer. 8. sed non potest sententiam, Gomef. de delict. c. 1. numer. 28. Aduerte tamen, quod & accusatio sine qualitate non suppletur, addendo cam post tempus, quod & statuto est præscriptum accusatio, quia hoc modo esset aliud factum, licet non nouum delictum, secundum Bald. in l. 11. in l. 11. in fin. C. quibus res indic. quem refert, & sequitur Felin. in ca. examinata, num. 1. circa fin. de iud.

Item addit, quod & si qualitas, quæ aggrauat delictum, non fuerit apposta in querela, siue inquisitione, nec postea pendente iudicio, & processu sit accumulata, si tamen reperitur probata, poterit index condemnare in pena ordinaria, ac si qualitas ipsa esset apposta cum ipso facto, & delicto, Gomef. in d. ca. 1. num. 8. vbi attestatur de communi. Et ibi etiam dicit, quod in criminalibus, non requiritur, quod sententia sit conformis libello, dummodo probatum sit delictum.

§. *Sed quæro.* Adde, quod licet & Bero. in ca. si de- rici, num. 8. & sequ. de iud. dicat istam opinionem esse magis communem, tenet tamen contrarium. Sed Vini. opin. 91 §. num. 1. cum reprehendit, dicens, quod malè sentit.

QVÆSTIO LXVII.

S V M M A R I V M.

1 *Panarum genera quæ sunt.*

2 *Pæna in dubio intelligitur de corporali.*

3 *Pæna plures an imponi possint pro vno delicto.*

4 *Pæna corporalis dicitur, licet statuant loco pæna corporalis subreptæ pecuniariam.*

5 *Delicta grauiora secundum seueritatem legum sunt punienda.*

6 *Statutum de pæna capitali, quando intelligitur de morte naturali.*

7 *Statutum, quod quis capite puniatur, non est intelligendum de exilio, aliter apparet de morte statuentium.*

8 *Statu-*

- 8 Siatusus, quod quis capite puniatur, est intelligendum de morte naturali, si in illo casu ius civile poenam mortis imponeret.
- 9 Sententia capitalis an debeat continere illa verba, ut anima a corpore separaretur, & quare.
- 10 Sententia condemnans aliquem ad mortem, non expresso mortis genere, an valeat, remissive.
- 11 Mortis quousque sit.
- 12 Confectio in poenis imponendis attendi debet, numer. eodem.
- 13 Confectio in delictis puniendis potest quantum lex, num. eodem.
- 14 Indices propter consuetudinem licite transgrediuntur formam statutorum.
- 15 Sententia non valet, quod quis de arbore precipietur, ut nemo occidatur, vel mori sibi eligat.
- 16 Condemnatus ad trirèmes, si inde aufugiat, quomodo puniatur.
- 17 Et quid si fuerit captus ab hostibus, & postea remittatur, an debeat transmissi ad trirèmes.
- 18 Deportare quid sit, remissive.
- 19 Deportationis loci successus decapitationis.
- 20 Deportationis poena est in usu apud Latrones.
- 21 Relegare quid sit, remissive.
- 22 Relegati ad tempus non amittunt bona.
- 23 Pax an valeat cum pailo, quod offendens exulet a ciuitate per tantum temporis.
- 24 Et quid si exilium non fuerit seruatum.

Nunc de poenis videamus. Adde, quod Felin. in ca. qualiter & quando, fol. num. 23. de accusat. dicit, quod secundum leges septem fuit genera poenarum, tres capitales, quas ibi persequitur.

Item adde, quod poena in dubio intelligitur de corporali, Abb. c. intra alia, v. lex hoc, de immuni. eccles. Card. in Clem. 2. §. 1. de hæret. & Cauen. in titu 79. num. 4. fol. mihi 199.

Item adde, quod an poenae imponi possint pro vho delicto, Franch. in c. fiscalis, §. per hoc, num. 4. de regul. iur. in 6. vbi ponit regulam, quod vnicui tantum imponi potest cum octo sententijs. Sed dicta regula non seruatur.

Item adde, si per statum loco poenae corporalis subrogatur pecuniaria, nihilominus dicitur corporalis: Bal. in L. si quis cum, ff. si quis caut. in vlt. lect.

Et ratio est, hoc fallit in gravioribus delictis, quia in illis fueritatem legum sequi oportet, l. respiciendum, ff. de poen. Capol. conf. 34. quum refert, & sequitur Neuz. in sylua nup. in verb. quomodo indicandum pro communi, nup. 47. vers. tertio limita.

Et ideo statim statum. Adde, quod hoc verum esse, nisi aliter constaret de mente statuentis, pura quia diceret, quod anima separaretur a corpore, vel nisi statum imponeret poenam capitale in casu, in quo ius commune imponat poenam mortis, quia intelligitur de poenis mortis naturalis, ex quo statum interpretatur secundum ius commune: vel nisi statum exprimeret alias poenas mortis, & postea nominat poenam capitis, quia intelligitur de naturali. Ita declarat, & limitat Felin. in d. ca. qualiter, & quando, 2. §. ad corrigendos, colum. 12. de accusat. Vbi nisi vltra poenam capitis imponeret etiam poenam confiscationis bonorum, Gram. decisione 78. in fin. & Anchor. Regien. quæst. numer. 30. & 41. part. 2. Vide etiam Follet. in pract. crim. in verb. poenis debitis sentiantur, numer. 47. vbi dicit quod vbi cumque in lege, vel statuto sit mentio de furca, gladio, ferro, flamma, igne scruissimo, grauissimo, nouissimo, amarissimo, vltimo supplicio, & ferali peste, obligatione mortis, vel languinis dispositione, datur intelligi, quod cruentosus, de quo ibi fit mentio ad litteram, occiden-

dus est. Sed de prædictis magis latè, quàm alibi habetur nouissime per Farinac. in quæst. 19. num. 4. cum multis sequentijs.

Adde videndum Rimin. in l. imperium, colum. 18. ff. de iurisdic. omni. iud. vbi dicit, quod hoc procedit, 7 nisi aliter appareat de mente statuentis, vel scilicet in causa, in quo ius civile poenam mortis imponeret, 8 quia tunc tale statutum debere intelligi secundum ius civile. Quod non placet Neuz. in sylua nup. in verb. quomodo iudic. pro communi, sub num. 47. vers. item in dubio debemus euitare absurdum, vbi tamen dicit cogitandum esse.

Et ideo videmus. Adde, quod videndum Barbat. confil. 9. 72. colum. 11. volum. 2. vbi etiam ponit rationem, quare talia verba apponuntur, quæ videntur superflua, quia amputato capite à spualis, si non vult mori, non moriatur: Sed Marf. in pract. crim. in §. oportune, num. 40. dicit idem, quod illa verba debent poni in sententijs capitalibus, quod taliter moriatur, vt anima à corpore separaretur, & ibi dicit, quod est commune.

Item adde, quod si iudex eum ad poenam mortis condemnauerit, & non dixerit, ad quod genus mortis, an dicta sententia sit valida, & an sit intelligenda de morte naturali, latè per Luc. de Penn. in l. 1. num. 34. C. de desert. lib. 12.

Distigendo. Adde, quod tri species mortis sunt quinque, scilicet spiritualis, civilis, secularis, ætæstalis, & æternalis: notat Archidia. q. 7. ca. placuit, & vide ibi q. 1. §. c. placuit, 2. & Luc. de Pen. in d. l. numer. 33. C. de desert. lib. 12.

Non est etiam hoc loco. Adde, quod in poenis infligendis attenditur consuetudo, quæ tantum potest in delictis, quantum lex: Abb. in cap. de causis, in fin. de offic. deleg. & Felin. in c. inter cæteras, nu. 20. de rescript. vbi dicit, quod propter consuetudinem indices licite transgrediuntur formam statutorum, vt si ex statuto lato debet suspendi, & consuetudo addit, quod trahatur per terram, illa seruabitur. Et quod in poenis attendatur consuetudo assumat Franc. in decisione 240. num. 16.

Item precipitatio. Adde, quod si similiter quis condemnari non potest, vt arbore precipietur: Luc. de Pen. in d. l. 1. nu. 34. C. de desert. lib. 12. & ibi etiam dicit, quod nemo condemnari potest, vt veneno necetur, aut telo, vel securi occidatur, aut laqueo stranguletur, nec vt damnatus speciem mortis sibi eligat.

Item damnatio ad metallum. ibi. Quia poena loci. Adde, quod si condemnatus ad trirèmes in perpetuum, si auferat à trirèmbus, poena mortis naturalis non ponitur, sed debet redire ad seruendum, nisi iudex in sententia apposerit clausulam, quod reppro extra trirèmbus puniatur poena mortis, vt magna Cuna Vicarie facere solet. Franc. decis. 140.

Item adde, similiter debet transgredi ad trirèmes, si fuerit captus ab hostibus, & postea liberatus, iudicet in opus salinarum, & in lin bello, §. deportatum, ff. de capt. & postlim. reuerf.

Deportatio etiam. Adde, quod Menoch. de arbit. iudic. ca. 15. §. 30. & Natt. in conf. 666. colum. fin.

Ego credo. Adde, quod si iudex tenendum est quod hoc die decapitatio sit loco deportationis, nam insula assignabatur deportatis, vt ibi propter malum orem cito morerentur, vt ait Bald. in l. 1. in fine, C. de Monopol.

Poenis etiam. Adde, quod similiter apud Ioan. 95. de poenis. Et idem facit rex Atagoniz, quæ vnde quasi ad litteram secundum ius commune, vt dicit Bald. in l. 1. in fine, C. de Monopol. Sed aduertendum est quod hoc seruatur in nobilibus personis, vt faciebant Romani.

Relegatio etiam poena. Adde, quod Menoch. de arbit. iudic. 18.

iudic. in casu 339. ubi de hâc materia plene tractavit.

- 19 Item adde. q. quod relegati. siue condemnati in exilium ad tempus non possunt pan. in publicatione bonorum in totum. nec in pa. tem. text. et in l. relegatorum. §. ad tempus. ff. de interd. & de releg. secus si in perpetuum. ut ibi per gl. in verb. ad tempus.
- 20 Item adde. q. quod si inter pacificos consentium fuerit. quod si ostendens exult. a ciuitate per totum tempus. quod non est prohibuit. cum sit. quodammodo
- 21 satisfacti. iniuria. sed si exilium non seruauit. q. non poterit tanquam violator relegationis sue interdicti criminaliter puniri. Ita tradit Bald. in c. a. nu. 4. de lege Contradi. Sed an huiusmodi pactiones sint valde. vide Vulpellan. tractat. de pace. quest. 55. & Moron. in tract. de pace. fide. & treuga quest. 187. Et de hoc vide etiam omnino Carauit. in tit. 275. nu. 12. cum sequentibus.

QVÆSTIO LXVIII.

SVMMARIVM.

- 1 Abortum procurari quomodo puniatur.
- 2 Venerari mulierem. ignorans eam pregnantem. iniuria puniatur.
- 3 Medicus. qui causa valetudinis. causat abortum. quomodo puniendus.
- 4 Et quid in ipsam muliere.
- 5 Statutum de occidente hominem. an habeat locum in procurante abortum.
- 6 Et quomodo puniatur filia. que passionibus matris fecit abortum ad occidendum turpitudinem.
- 7 Et quid de muliere accipiente medicamenta. ne conciperet.
- 8 Abortum pœna in statu ecclesiastico.
- 9 Medicamenta dari mulieri. ut faceret pregnantem. sicut maritum est relegendum.
- Pœna datus poculum amatorium non secus abortum. num. eod.
- Et quid in scienter recipiente. num. eod.
- Et quid in pœco. datus causa amoris. vel abortiendi. num. eodem.
- An causa amoris licita. vel conceptionis. & mors sequatur. num. eod.
- Fœtus profertur animatus. idcirco reus tenetur probare negatiuum. numero eodem.
- Gomez. intelletur ad e. sicut. de homicid. num. eod.
- Abortum committens puniatur pœna mariti. si fœtus occisus sit animatus. sicut si formam humanam non habeat. num. eod.
- 10 Ascendens de nocte cum scilicet ad domum alienam. quomodo puniatur.
- 11 Amor excusat.
- 12 Fur committens furtum cum scilicet. est grauius puniendus.
- 13 Mulier fugiens de carcere causa eundem libidinis excusat.
- 14 Et quid si consensu custodis inierit ad aliquam ecclesiam ex voto.
- 15 Fugiens de carcere. quando excusetur. remissum.
- 16 Carcerem eff. auctore. & auxiliatores quomodo puniatur in statu ecclesiastico.
- 17 Captiui suspensi. quomodo puniatur. remissum.
- 18 Et quid in medico castrante propter valetudinem. Et quid si cum recipere per hominem mortuo. ibid.
- 19 Carcerem custodes quomodo puniatur in regno Neapolitano. si carceratis aufugerint.
- 20 Et an teneantur custodes. si cum fœcus aufugerit cum carcerato.
- 21 Et quid si custodem elegerit. qui reputatur sufficiens. & postea mori maritus.

- 22 Et quid si carceratum liberasti habentem repositum Prina cepas. quid liberetur. ceteris bonis ante decretum iudicis de eum admittere ad cessionem.
- 23 Et an teneatur de fuga carcerari. qui dedit fideiussorem de non discedendo.
- 24 Et quid si fugit. vel graui fugerit carcerari.
- 25 Et quid si nobilis minus ardeat de iudicio. & ille an fugiat.
- 26 Et quid si fugiens erat iniquus carcerari.
- 27 Et an postea carcerato similiter causa voti excusetur.
- 28 Custos carcerum de proximo relaxandi non sua cautē desinunt excusant.
- Item si senem desinet minus ardeat. quam inuenient. ibidem.
- 29 Item si decipitur ab exco. carcerari portante es alimentaria. si cum veste multo exco. carcerari.
- 30 Et an in dubio præsens diligens. vel negligens.
- 31 Et an liberetur a custodia carcerari. si iudex alios mittat ad custodiam carcerari.
- 32 Commentarius sum crimina summarij sunt cognoscenda. & velotetur.
- 33 Eximius capium pro debito civilis. tenetur ad soluitum debiti. num. eod.
- 34 Et quid si exemptus ad carcerem reducat.
- 35 Et quomodo si puniendus. & num. 41.
- 36 Et quid in eximente capium pro causa criminali.
- 37 Et quid in eximente condemnatum.
- 38 Et quid in impediendo captum.
- 39 Amovens literas iudicis a manu ferientis. quomodo puniatur.
- 40 Et quid de lacerante literas iudiciales.
- 41 Et quid de occidente capium in manibus iusticie.
- 42 Et quid de mouente bannire. ut fugerit. quia semella iustie ad illos veniunt.
- 43 Et quid de mouente debitorum ciuem.
- 44 Vxor liberans virum aliqua calliditate. excusatur a pena ordinaria.
- 45 Venerans consanguineum. ne suspendatur. quomodo sit puniendus.
- 46 Eximius capium pro debito. an adhibetur ad probandum illum non esse delictum.
- 47 Exco. referens capium sibi exemptum. non excusatur.
- 48 Nuncio publico an. & quanto excusetur. magis hocque Testis falsi pœna ridicula in Hispania puniuntur. num. eodem.
- 49 Imaginem Saluatoris pingens hami. vel deturpans debet mori.
- 50 Et quid in imagine S. Pamsifica.
- 51 Datus in materia ineculy quomodo probetur.
- 52 Incendium pœna.
- 53 Incendium committens. etiam sine leuissima culpa. tenetur ad emendationem domus. num. eodem.
- 54 Statutum imponens mortem pro incendio domus. quomodo intelligatur. & an intelligatur utroque termino.
- 55 Inuianus magistratus. quomodo puniatur.
- 56 Et quid de dante alupm officiali. & ibidem artus et.
- 57 Et quid de iudice condemnante aliquem ad mortem per aliquam inuicem. vel pecuniam.
- 58 Lenaeus qui decurrit. et si decurrit de nocte. ibid.
- 59 Lena non dicitur. qui commisit scelus lenocinium cum aliquo. quia muliere honesta absque mercede non adhibet.
- 60 Lenam pœna in statu ecclesiastico. & regno Neap. & num. 61.
- 61 Linus. & amplius. & Cate. famosi libelli. & num. 62.
- 62 Scribens libellum. & electre de gliant in lesionem fame alitum pœna in statu ecclesiastico.
- 63 Pœna libelli famosi habet locum in ferbente. & retinente.
- 64 Et quid feruitur in practica.
- 65 Statuti de verbis iniurijs an habeat locum in libelli famosi.

68. Alibi libelli famosi quamdiu dures.
69. Comparatio luctus in materia libelli famosi an faciat iudicium.
70. Aliter transgrediens tot battinium interficiat, an sit pleritudo.
71. Fodient prope muros civitatis, ad quid teneatur.
72. Muros transgrediens pona.
73. Et quid in transgrediens tempore pacis, & non dolores, & num. 74. & 75.
76. Peculatus quid sit, & cum pona.
77. Pecuniam publicam administrationis retinens, quomodo puniatur.
78. Et quid in altuario non scribente praesentis in libro.
79. Peculatus crimen est, scribere in tabula publica manerem pecuniae summam quam qua sit recepta, & exigere a fisco non debemus.
80. Capitanei converteutes in ipsorum usum pecuniae dandam militibus, tenentur de residuis.
81. Peculatus crimen est gravius furto.
82. Statum munitum pnam fieri, non procedit in peculatu.
83. Officiales an praesumantur acquisisse ex bonis fisci.
84. Plagiaris quis dicatur, remissio.
85. Carcere privato vendi ius quid habeat, & an possit cedi.
86. Carcere an liceat vocem, furem, & adulterum.
87. Carcer privatus committitur retinendo aliquem sub custodia fidei iurum.
88. Pater retinens domi filium non committit privatum carcerem, nec dominum servum, & num. 95. & 97.
89. Et quid in carcerem volentem.
90. Carcer privatus committitur per sententiam inclusionem, & detentionem.
91. Officiales deputati ad capiendum malefactorem debent captum superius consignare.
92. Carcerans alicui in loco, unde facile poterat fugere, non committit privatum carcerem.
93. Carcer privatus quando committitur.
94. Et an per detentionem alicuius in via.
Carcer privatus committitur quando a principio captus est illicitus, num. eod.
Et incidens in tale delictum committit crimen lese Maiestatis, num. eod.
96. Et quid si detineatur bannitus.
97. Capies aliquem, & vulneras, an teneatur de vulnere, & privato carcere.
99. Et quid in detinente mulierem causa libidinis.
100. Carcer privatus quando committitur in regno Neapolitano.
101. Muri, & fossi possunt carcerare uxores.
102. Officiales tolerantes privatum carcerem, sunt rei lese Maiestatis.
103. Carcerem privatum committens tenetur ad restitutionem damnorum.
104. Clericus reperiens in adulterio, potest per maritum adultera detinere pro viginti horis absque metu excommunicationis.
105. Carceris privati pona.
106. Proditor quis dicatur, & proditoris signa.
107. Proditor dicitur occulte, & si causa ostendens eum qui tunc de ipso constabat.
108. Seditionis quis, & quomodo puniendus.
109. Statutum de turbantibus pacificum statum civitatis, quomodo intelligatur.
110. Turbatorum pacis pona de iure Canonico, civili, & regni Neapoli, remissio.
111. Index potest expellere civem turbulentum.
112. Vulnera si ipsi in quomodo puniatur, & an amittat bona.
113. Et an quis praesumatur vulnerari a fisco.
114. Mulieres non licet interficere si ipsum pro tuenda castitate.
115. Occidere scissam quare non licet, remissio.
Mortem nemini ipsi inferre potest causa religionis, nec

- pro evitandis peccatis, num. eod.
116. Suspensus aliquis reperiens, non praesumitur suspensus a se, sed fisci id probare debet.
117. Sortilegorum pona, remissio.
118. Ligari pro sortilegio hominem, ne uxorem cognoscat, non puniatur maritus.
119. Transfuga a quo sit.
120. Arbitrum iustitiae quomodo puniatur.
121. Venena mala quae dicantur, & quae non mala.
122. Veneni dictio ex vulgari consuetudine loquendi intelligitur de malo veneno.
123. Venenarius habet animum deliberatum occidendi, & est proditor.
124. Veneno occidendi plius est, quam occidere gladio.
125. Venenarius committit homicidium, & proditorium.
126. Crimen veneni est detestabile, & longe gravior homicidium.
127. Venenarius quomodo cognoscatur, & quibus indicis probetur.
128. Veneni crimen est atrocissimum, & occultum, & adeo index debet esse promptior ad interrogandum.
129. Et quae indicia sufficiant contra uxorem sententiam venenare maritum.
130. Venenarius quia pona puniatur.
131. Venenatus vendens quia pona puniatur.
132. Et quomodo in regno Neapoli.
133. Et quomodo in statu ecclesiastico.
134. Statutum puniens venenare sententiam, quomodo intelligatur.
135. Veneni sex specialia, remissio.
136. Venenari pro pecunia quomodo puniatur.
137. Veneni suspensus magis cadit in censuram, quam in totum.
138. Exemplum in materia veneni centum septuaginta notarum in l'ibe.
139. Sepulchrorum violatores quomodo puniendi.
140. Et quid de extraneis qui cadaver ex sepulchris.
Et quid de ea sepeliuntur, ibidem.
Et quid de sepulchra demolientibus, ibidem.
141. Et quomodo excusatur.
142. Spoliari cadaver in regno Neapolitano puniri pona manum.

ABORTUM PERICULUM. Adde, quod indicis a arbitrio puniri debet dantes causam abortui, siue fixis animatus, siue non animatus sit, secundum Menoch. de arbit. indic. casu 357. Vbi etiam habetur, quod factus dicitur animatus, & quod abortioni causam dant pro salute mulieres, excusatur, licet ipse teneat, quod aliqua pena puniendus sit, & quod peccas quoad Deum, & quod percussio sit mulierem, quoad ignorabat esse praegnantem, mitti puniri debet, licet abortus sit secutus: Et de praedictis vide etiam Vin. in decis. 82. vbi late 7 de Medicis qui causa valetudinis causant abortum.

Item 7 adde, quod mulier accipiens medelas, ut faceret abortum, & abortum fecit, pona arbitraria puniatur, nisi pro pecunia illud fecerit, quia tunc pona mortis esset puniendi, Menoch. de arbit. indic. casu 357. & est comm. opin. ut per Gomez. de delict. c. 3. num. 1. c. veritas casus. Scitis si id egerit odio matris, vel ex alia causa, quia mitius puniatur, ut ibi per eum. Vide etiam Afflic. in consuetudinum vna, num. 19.

Item 7 adde, quod statutum disponens, quod occidens hominem, morte puniatur, comprehendit illum, qui dedit operam ad occidendum partum, secundum Chassan. in consuet. Burgund. fol. 56. num. 25. Sed contrarium tenuit Menoch. de arbit. indic. casu 357. num. 1. c. Et credo hanc opinionem esse veram, quia non dandum, propter non est homo.

Item 7 adde, quod filia si est minor, & suasionibus matris impia abortum fecit, ut hanc turpitudinem oc-

cularet tunc filia excusatur, secundum Deci. in conf. 535. Nam, & matris iulius, & mandat, nec non & aeras fili excusationem præstat: sed Monoch. in d. casu 317. in fine dicit, quod illam indicaret pœna arbitraria dignam.

7 Item ꝑ adde, quod si mulier acciperet medelas, vt non efficeretur prægnans, non debet puniri pœna homicidij, sed mortis, & eadem pœna punitur, qui dedit medelas: Marlin. l. si mulierem, ff. ad leg. Corn. de fidei. & Foller. in præc. crim. in verb. pœnis debitis feciantur. num. 66.

8 Item ꝑ adde, quod in statu ecclesiastico adest constitutio, siue Motus proprius Sixti quinti, dat. sub die 16. mensis Nouembris 1588. quo procurantes, consulentes, & consentientes quocunque modo abortum vel sterilitatem, pœna mortis naturalis puniuntur, siue partus sit animatus, siue non, & tam clerici, quam laici pœna ultimi supplicij puniri debent.

9 Item adde, ꝑ e contrario, si quis dederit medelam mulieri ad eam ingrauidandam, vide tamen mortua est, debet relegari, per text. in l. 3. §. ex senatuscôsul. ff. ad leg. Corn. de fidei. & Foller. in præc. crimin. in verb. pœnis debitis feciant. num. 54.

Item adde, quod dans poculum causa abortionis, vel amoris, & scienter recipiens, arbitrariè puniri debet, etiam quod abortus non sit sequutus, nec aliud damnum, ob malum exemplum: Afflict. in constitut. amatoria, numer. 3. lib. 3. & Gomez. de delictis, cap. 3. nom. 33. in fin.

Item adde, quod dans poculum, non animo occidendi, sed causa amoris, vel abortionis, & recipiens moritur, pœna mortis puniri debet, per text. in leg. si quis aliquid, §. qui abortionis, ff. de pœn. & ibi Bar. & communiter Doct. Et Gomez. de delictis, c. 3. nom. 33. vbi dicit etiam, quod si poculum fuisse datum causa amoris liciti, vel conceptionis, & mors sequatur, quod eo casu extraordinaria pœna punitur.

Item adde, quod in dubio fetus præsumitur animatus, & idco delinquens tenetur probare negatiuam, vt not. Anan. in c. iur. de homicidio, & ibi Cardin. & alij Doctores. Sed Gomez. de delictis, cap. 3. num. 32. contrarium tenet, dicens, quod iura, in quibus fundatur Anan. & ceteri, loquuntur quoad irregularitatem, & non quoad pœnam corporalem.

Item adde, quod committens abortum, etiam si factum monstruosum occideret, vt putà, si haberet vnum brachium, vel plura brachia, vel vnum pedem tantum, vel plures, debet puniri pœna mortis, si anima esset infusa, secus verò si non esset in forma humana, quia haberet caput animalis bruti, vel simile: Bald. Ang. & communiter Doct. in l. quod dicitur, ff. de lib. & posth. & Gomez. de delictis, cap. 3. nom. 32.

10 §. Ascendens cum scilicet. ꝑ adde ꝑ videndum Menoch. de arbit. iudic. casu 363. nume. 95. & Farinac. variarum quæst. nouiter impressum, in quæst. 20. numer. 145. qui accedit cum D. Claro. Et Menoch. ibi etiam dicit, quod si extaret bannum imponens pœnam mortis naturalis ascendentibus cum scilicet de nocte, absque eo quod diceret, ex qua causa apponeretur. Semper cum qui amoris causa sit per scilicet ascendere, à pœna mortis excusari faret. ꝑ Sed aduertendum est, quod Bal. non dicit simpliciter, quod ascendens cum scilicet de nocte ad domum alienam, pœna ultimi supplicij puniatur, vt testet D. Clarus: sed dicit, quod ponens scilicet ad muros, vel ad fenestram alienam, si hoc facit causa violandæ castitatis, est pœna mortis, secus si mulier non sit casta, sed meretrix, quia tunc extraordinariè punitur. Tamen credo opinionem D. Clari sequendam esse, quando adest consensus mulieris, vel non ponantur scilicet ad monasterium monialium.

Item ꝑ adde, quod si committens furtum cum scilicet lis meretur pœnam fustigationis propter furtum, per hanc qualitatem, quod furatus est cum scilicet, debet puniri ad trimeses per quinquennium. Ita decisum fuit in regio Consilio Cathaloniz, vt attestatur Peguer. in quæst. crim. in cap. 16.

§. Carceratur. ꝑ adde ꝑ quod mulier fugiens de carcere, 13 causa euitandæ libidinis, excusatur, secundum Bal. in l. 1. n. 11. C. de edilictio. Et si custodes ꝑ dimississent eam 14 exire, causa voti explendi ad aliquam Ecclesiam, non dicitur fugisse, quia reuertendi propositum semper retinuit, vt ibi per eundem Bal. Alias ꝑ limitationes ponit 15 Viui comm. opin. in verb. fuga, nu. 24.

Item adde, quod in statu Ecclesiastico est Bulla Sixti 16 V. anno 1. eius Pontif. qua puniuntur omnes, qui carcerem, aut aliam quamcunque custodiam effregerint, siue tentauerint, siue ad hoc homines, vel arma ministrauerint, pœna læsæ maiestatis, & rebellionis, ac etiam auxilium, consilium, vel fauorem quoquo modo præstantes.

§. Castrans sissam. ꝑ adde videndum Fab. de Monte- 17 leone, in sua praxi arbit. in 3. & ult. par. 4. par. princ. nu. 930. cum seq. fol. 292. vbi qua pœna de iure canon. fit puniendus. Vide etiam Farinac. var. quæst. nouiter impressum, quæst. 20. numer. 153. Et ꝑ etiam mulier puniuntur 18 castrantes homines, licet ipsi consentiant, nisi aggrito sit mortalis, quæ non possit aliter, quàm per incisionem curari, & idco ipsi semper dicunt, & protestantur, quod recipiunt ipsam pro homine mortuo. Ita tradit Ang. in l. lege Cornelia, §. constitutum, ff. ad leg. Cor. de fidei. vbi subdit, quod putat talem protestationem parum prodesse, si ipsi medici, aliquam culpam, vel imperitiam commiserint in curatione, & mors sequatur. Hoc etiam tenet Paris de Put. in ver. compositio, vers. an si delinquens, numer. 2. Et si hoc seruaretur in practica, nempe multi medici punirentur.

§. Custes carcerum, ibi, inexta modum culpe. ꝑ adde, quod 19 ꝑ in regno Neapolitano adest constitutio incip. custodes, quæ custodes carcerum puniuntur pœna publicationis bonorū, & carcerationis per annum, si per eius negligentiam carcerati euaserint per fraudem pœna capitali.

§. Et hoc quidem locum habet in custodie. ꝑ adde Commentariensem non tenet, si duo sunt commentarienses, & vnus sine scientia, & consilio alterius aufugit cum carcerato, quia iuste de socio suo fuit confusus, l. si. vers. interdu, ff. de custod. & exhib. reis, & ibi Alexan. l. in apoll. ad Bart. & Bologn. in addit. ad d. l. si. qui cum induit per castellanum. Quod tamen procedit, quando dominus carceris, vel castri apposuit locum: sed si commentarienses, vel castellanum socium apposuissent, quia tunc teneretur, quia malum socium apposuist. Ita declarat Paris. de syndica. in §. licet dicatur, quod carcerarius, num. 3. Et ibi etiam habetur, si commentarienses commiserint carceres alicui, ꝑ qui tunc sufficiens reputatur, sed postea 21 mutauit mores, nunquid ipse teneatur de carcerato, qui negligentia talis famuli aufugit. Et si carceratos ꝑ impetrauerat literas cessionis bonorum à Principe cum mandato, quod cedendo bonis liberaretur, & carcerarius liberasset illum, vel aufugisset, antequàm index decerneret admittendum, vel non admittendum ad cessionem bonorum, an teneretur, & an ad totum debitum, vel ad interesse. Et in hac materia custodum carceris, & quibus pœnis puniantur, vide Menoch. de arbit. iudic. casu 302. vbi ponit multos casus. Vide etiam Afflict. in constitut. castellanum, numer. 3. rubr. 88. fol. 169. vbi plene de hac materia. Sed omnino vide Farinac. var. resolut. nouiter impressum ꝑ in quæst. 31. vbi more suo mirabiliter hanc materiam ampliandam, & limitandam declarat, & alibi ibi bene examinandam non reperies. Et ibi num. 72. & 73. an custos teneatur de fuga carcerati, quando pro eo intercesserint fideiussor de tuto carcere, de quo habetur

habetur etiam per Bertaz. in conf. 257. numer. 5. & conf. 441. num. 25. cum seq. vol. 2.

24 Item adde, quod si cultos carceris pretio, vel gratis, vel alio modo fregit carceres, dimittens captivum, teneatur pena I. Iulie Maiest. l. cuiusque dolo, ff. ad l. Iul. Maiest. Et hoc affirmat vidisse de facto Bart. de Capua, in suo sing. incip. nota quidam cultos.

25 Item adde, quod cultos carcerum, qui nobilem carceratum non arceat detinuit, si ille nobilis aufugit, excusatur: Anton. Gabriel. lib. 7. concl. 8. num. 5. fol. 901. vbi infinitos accumulavit hoc tenentes. Et in materia cultos carcerum, & an teneatur, si fugiens iniussit fuit carceratus, vide etiam Bec. conf. 44.

27 Item adde, quod cultos non debet dimittere carceratum, vt exeat causa vti explendi, etiam quod redeat, quia eius officium est, tenere inclusos, nisi hoc faciat ex consuetudine publica: nam non est delictum, nec delicti qualitas, quam publica consuetudo permittit, Bal. in l. 1. num. 12. C. de adulteratione.

28 Item adde, quod cultos carceris excusatur, si non custodierit ita diligenter illum, qui erat de proximo relaxandus, sicut illum, qui erat de proximo condemnandus: Ang. in l. si quis sub conditione, §. si ff. de condi. inst. & Par. de synd. in §. an potestas, qui aliquem, vbi dicit etiam, quod excusatur ille, qui non custodiuit bene fenem, sicut iuvenem, siue eum, qui tradidit ligatus, & idem tenet Bartol. in l. si pecuniam, §. sed si accepit, ff. de condit. causa data.

Item adde si vnus officialis non habens carceres recomendauit in carcerem Potestatis aliquem captivum qui carceratus deinde aufugit cum aliis carceratis, an carcerarius, cui custodia fuit demandata, teneatur, vide Pari. de synd. in d. §. an potestas, qui aliquem in fine.

29 Item adde, quod cultos carceris excusatur, si fuit deceptus a filio, vel ab vxore carcerati, si eum induendo veste muliebri excarcerauerit, quando illi portant alimenta. Vide Paris. de synd. in ver. carcer. in vers. an si plures, num. 18.

30 Item adde, quod cultos, si carceratus aufugit, præsumitur negligens, & ipse teneatur suam diligentiam probare: Bart. in l. 3. §. effractions, ff. de off. præsid. Catal. in conf. 21. num. 3. inter conf. crim. tom. 2. magnè impress. & Pari. de synd. in §. qualiter autem probatur.

31 Item adde, quod cultos non liberatur a carcerati custodia, licet iudex ad custodiam famulos suos miserit, quando in carcerem remanet captivus, vt per Bur. in l. si vt certo, §. si de me. ff. de commod. Catal. conf. 56. lib. 1. conf. crim. direct. paræ impress.

32 Item adde, quod iudex de plano, & sine figura iudicii potest audire crimina contra custodes carcerum, qui aliquod commiserint, glo. in l. vnus, §. fin. ff. de quæstio, & Pari. de synd. in §. carcer. & carceratis prin. Et quando iudex cognoscit in causa fidei officialis, ab illa sententia non potest appellari, l. 2. C. quorum appella. & isti possunt velo leuato propter commissam in officio remoueri a iudicibus, l. 2. vbi Bal. C. de sport. & Paris. de synd. vbi supra.

[Eximius de manibus iustitie, ibi, & refert Caranica.]

33 Adde, quod si illa sententia fuit iniusta, quia eximius captum pro debito publico, vel priuato, teneatur ad solutionem debiti, secundum omnes scribentes per text.

34 In l. quoniam, C. de act. tribut. lib. 10. etiam quod si is ad carcerem reducat, Salicet. in l. admonendi, de iur. & Paris. de synd. in verb. probatio in syndicato,

35 num. 2. Mango. decil. Lucen. 90. num. 4. Et ad pot. nam extraordinariam, vt per Alex. conf. 33. vol. 2. & Cagn. in l. vnic. §. 6. videtur, num. 4. ff. si quis iudicem, vbi dicit,

36 vt eadem pena puniri eximietur a manibus curie captum ex causa criminali. Sed si exemerit condemnatum,

37 vel confisum, vel conuictum de aliquo crimine, in-

currit crimen læsæ maiestatis. Et similiter impediens officiales capere malefactorē confisum, vel conuictum, incidit in legem Iul. de maiestatis, secundum Ang. in col. 74. nu. 16. tom. 1. inter conf. crim. duell. Et de prædictis, vide etiam Viui. de cit. 9. 2. & Guid. Papæ. decil. 579. & 161. num. 5. habetur etiam, quia pena veniens puniendus, si le, quia mouet lietas iudicis a manu feruientis, & etiam quomodo puniantur lacerantes literas iudiciales, & per eundem in decil. 234. Et quando eximens aliquem de manibus familiarum condemnatum, vel in carcere existentem debeat puniri, & pena criminis læsæ maiestatis, vide etiam Beun. in reg. 381. & omnino Gomef. de delict. cap. 2. nu. 7. Et an, & quando interficiendo captos existentes in manibus iustitie, incurritur crimen læsæ maiestatis, vide omnino Burlat. conf. 216. vol. 2.

Item adde, quod Cagn. in d. §. is videtur, num. 26. dicit, quod si quis præmonuerit bannitos, & homicidas, vt cauerent, quia ministri iustitie tunc veniebant ad capiendum illos, qui propter ea euaſerunt, quod pena veniens puniendus, tanquam praflans opem, & auxilium dictis reis criminibus ad euadendum. Sed Gomef. in tit. de delict. cap. 3. nu. 10. in fin. dicit, quod debet puniri pena extraordinaria, quia saltem voce præstitit auxilium post delictum, & etiam teneatur ad interesse, vt per Chaffan. super consuet. Burgund. rub. 3. §. 7. in text. de fort. re. consue. in vers. certia conclusio, quod eximens, fol. 304. Et ibi & etiam dicit, quod ille qui notificat debitori aliquid, quod aufugiat, quia creditor suos ordinauit eum capi, teneatur creditui ad soluendum debitum, & idem tenet Marf. singul. 137.

Item adde, quod si vxor mariti suum a carcere exemerit motatis vestibus, vel alia calliditate, remanendo in carcere loco mariti excusatur a pena ordinaria, vt per Gomef. de delict. cap. 9. num. 12.

Item adde, quod veniens a conuanguine suo affinem in carcere detentum, condemnatum, vel bannitum, ne vituperetur familia, & si laqueo suspendatur, teneatur pena patricidij, & non pena læsæ maiestatis: Burlat. in conf. 216. num. 9. vol. 2.

Item adde, de eximietate, vel fugere faciente captum pro debito: vide Plot. de l. iur. §. 2. nu. 6. & §. q. vbi dicit, quod teneatur ad debitum, si nec eximens poterit probare captum non esse debitorem, & si esset debitor fisci, quod non teneatur, nisi ad debitum veniens. Et per sacrum Consil. Neap. eximens captum pro debito civilis, fuit damnatus ad remigendum per biennium, & ad d. una partis, vt refert Franch. decil. 442. vol. 1. Et in hac materia eximens captum a manibus Curie, vide Chaffan. super consuet. Burgund. tit. ier. Inspecte, rub. 1. num. 68. & §. 7. num. 34. & Burlat. conf. 126. in 2. quaest. & Guiliel. de Bened. in c. Rainautius, ver. mortuo itaque, num. 180. de testam. Et an creditor executoribus, dicenti, 47 bus captum ab eorum manibus exceptum fuisse, vide Ale. de præsumpt. reg. 5. præsumpt. 4. & Menoch. de arbitrat. iud. causa 112. vbi plene tractat hanc materiam, & quoniam, 48 do nuncio publico sit credendum. Sed ad omnia prædicta de eximietate captum, vel carceratum ex causa criminali condemnatum, vel ex causa civilis, & an credendum sit bannitis, vide omnino Farin. a. tria. quæst. in q. 32. vbi latissime, & etiam de Bulla Sixti V. de hac materia disponente.

[Falsum testimonium dicent.] Adde vnum valde ridiculosum, quod in Hispania, per legem Regium testes falsi hac pena puniuntur, quod ipsi extrahuntur dentes, non omnes, sed eorum quatuor pars, etiam quod falsum deposuerint in causis civilibus, siue index ex officio, siue ad accusationem procedat, vt attestatur Coar. in l. par. telest. §. 7. nume. 6. vel leg. Regia, vbi dicit hoc vidisse practitari.

[Imaginem Christi, aut Sancti.] Adde, quod simi-

iter incurrit penam mortis, qui imaginem S. saluatoris iacit in humo, ut pedibus opprimatur, l. 1. C. nemini liceat sign. Salua. Et quæ, qui occasione pecunie amissæ in ludo, incidit cum culto imaginem Virginis Mariæ, & saluatoris nostri, quem in brachiis tenebat, fuit per sacrum consilium Neap. punitus ad truncationem manus, & ad penam mortis naturalis, teste Franc. decil. 504. vol. 3. Et quod lutores penam mortis puniantur, qui propter substantiam amissam imagines Dei & Sanctorum percutiunt, pulchrè Pari. de Put. in tract. de ludo, col. pen. in ver. quæ penam puniantur.

Item adde, quod secundum Menoc. de arbit. iud. in cal. 376. penam est arbitraria iudici, & similiter de spurcane imaginem Christi, vel Sanctorum, &c.

50 Item adde, quod deturpans data opera imaginem summi pontificis tenetur lege Julia Maiestas. si est consecrata, alias non, Bomb. in 7. quæst.

Item adde, quod in similibus delictis inspicendum est, quod fieri consuevit est, gl. magna, in l. quid ergo, §. penam grauior, & ibi Bart. col. 1. vers. quæro, ff. de his qui not. infam. & Zaf. consil. 19 ad fin.

51 Incendiarj. Item illi qui comburant ibi: Hac autem penam. Adde, quod pluribus modis dolus in incendiis probari potest, vt late per Alex. in consil. 74. volum. 6. Capol. consil. 69. Bald. in consil. 77. vol. 3. Soci. consil. 222. & Calcan. consil. 61. 66. & 63. Et 7. incendium in domo, si homo non fuit mortuus, non punitur penam mortis, secundum Giam. vot. 19. nu. 5. Et Afflic. in consil. incipient. super incisionibus, num. 12. vbi posuit septem quæstiones. Et ibi etiam dicit quod quandoque fit commissum incendium, sine dolo, siue lata, siue leuissima culpa semper committens incendium tenetur ad emendationem damni.

52 Item adde, in hac materia incendiij Menoch. de arb. iud. cal. 360. vbi plenè cuius culpa incendium commissum credatur, & quæ penam incendiarius sit puniendus ob leuem, & latam culpam, & quid si cum dolo factum sit incendium. Vide etiam Socin. c. si quis domum, per tot. de iniur. & damn. dat. vbi multas quæst. posuit, & hanc materiam plenè tractauit. Et quando incendium præsumatur factum culpa inhabitantium, & in quibus casibus illi teneantur, Malch. de probat. late, in consil. 892. vol. 2. & Rol. consil. 99. vol. 2.

53 Item adde, quod statum imponens penam mortis pro incendio domus, est intelligendum, quando domus combusta erat in ciuitate, scilicet si erat in villa, Salicet. in l. data opeta, C. qui accus. non possunt, & Affli. super cõstit. Regni. libr. 3. rubri. 51. Et est aduertendum, an ille, qui ignem inposuit, sit villa persona, vel nobilis, & an domus combusta sit pretiosa, vel exigua, & an aliquis homo sit mortuus propter illud incendium, vel nõ: quia secundum qualitatem persone, & facti, penam augere vel diminuitur, secundum Salic. & Affli. vbi supra.

54 Interiam facies officiali. Adde, an durante officio eadem penam puniantur, Boff. in tit. de iniur. in fi. & Menoch. de arbit. iud. cal. 263. nume. 1. vbi tenet, quod sit penam arbitraria, & non penam mortis. Vide etiam Roland. in consil. 48. nu. 1. cum seq. vol. 2. vbi dicit, quod aland. p. 1. offendens officialem, penam mortis punitur. Et ibi nume. 12. hoc declarat, quomodo fit intelligendum, vide etiam Farinac. variarum quæst. nouiter impressum, in quæst. 17. nu. 28. cum sequentibus, vbi latissime, & an contemplatione officij, vel odio, & inimicitia particulari, & quando sumus in dubio.

55 Index qui delicti operam, ibi, idem index. Adde videndum Giam. decil. 99. no. 1. & 2. & Gomel. de delict. c. 3. nu. 16. vers. secundus casus.

56 Lenones, & lenæ. Adde, quod lenones dicuntur, qui habent mancipia, vel sub alierius nomine exercent lenocinium, vt qui prætextu tabernæ habent mancipia

quæstuaria: Franc. in decil. Neap. 68. Et ibi 7. tenet, quod si mulier, quæ commisit semel lenocinium respectu maritis honestat, non recepto salario, nec pro carne pro muliere, nec ex consuetudine, non est lena.

Item adde, quod de hoc delicto in statu Ecclesiastico adest constitutio Paul. III. de qua in Bullar. nouiter impressa, fol. 637. consil. 47. Et vltimo loco per Sancti. D. N. Sixtum V. in Bull. seu consil. super temeraria thori separatione, ac publicis adulteriis, stupris, & lenocinijs in quibusdam casibus seuerius coercendis, publicata sub die 3. Nouembris 1586. fanciunt fuit, quod pater, aut mater, vel maritus, qui suæ filiz virginis pudorem, aut propriam uxorem alterius libidini tradiderit, & se ipsa prostituerit, aut induxerit, vt stupra, & adulteria, quæstus, aut alia qualis causa palam exerceat, penam vltimi supplicij puniatur. Quæ constitutio est localis in Vrbe tantum.

Item adde, quod in regno Neapolit. adest pragmat. 61 prima, in tit. de lenonibus, quæ puniuntur lenones penam mortis. Sed quodam matres, proprias filias prostitute, adest constitutio Regis Rogerij, quæ incipit, matres, quæ prouisum fuit, vt mater filiam virginem vendens ad stuprandum, & si non venderit, sed consentiatur, vt se prostituat, debeat puniri extraordinarie. Quæ constitutio postmodum per constitutionem Federici Imper. quæ incipit, matres, fuit limitata, vt mater non puniatur concurrente voluntate filiz, & impiz matris. Et ad dictam pragmat. vide Follet. in pragmat. crim. in versiculi. Item quod filij leno, vbi late quæ penam lenones, tam de iure Regni, quam communi puniuntur. Sed ego video, quod ista pragmat. & alia statuta, & leges lenones punientes, non obleruantur.

Libelli famosi auctor. Adde, quod non habet locum penam l. 1. C. de libell. famosi. si non constat ad cuius iniuriam factus sit libellus, vel ipse qui fecit, nesciat ad cuius iniuriam fuerit, Bonifac. Vitalin. de malefic. in cap. de famosi libelli, & Bertaz. in consil. 237. nu. 5. & ibi addunt. in d. lybi plenissime, quæ requiruntur ad hoc, vt sit locus penæ d. l. 1. tam contra auctorem libelli, quam contra non lacerantem.

Item adde, quod ponens libellum famosum, penam vltimi supplicij puniri debet, tam si contenta in libello sint vera, quam si sint falsa: Roman. consil. 96. nume. 3. versic. 2. vero casu: Coar. variar. resol. libr. 1. cap. 1. nu. 2. & cap. 1. nume. 6. Pet. à Plaza in epit. delict. cap. 1. nu. 5. & Gomel. de delictis, cap. 6. num. 1. Licet contrarium tenuerit Plot. in consil. 35. n. 6. & in consil. 131. nume. 6. & 12. inter consil. in diuersis, tomo 1. in fol. vbi concludit, requiri dolum, vt penam mortis puniri possit: Et ibi latissime scripsit ad defensionem famosi libelli facientis, siue scribentis, vel propagantis, quod aut procedit quociescunque in libello est descriptum delictum, pro quo infamatus veniret puniendus penam mortis, alias secus esset, & penam iudici arbitraria imponeretur. Pet. à Plaza in c. 3. nu. 1. vbi de hoc plenè tractauit, & Gomel. in d. c. 6. num. 1. Etiam in hac materia libelli famosi vide etiam Ceph. in consil. 341. per tot. vol. vbi scribit ad defensionem quorundam, cum ego dubito, quod bonis iudicibus parum crederet, quia eius fundamenta parum stringunt, cum sint contra rationem legis 1. C. de libell. famosi.

Item adde, quod in statu Ecclesiastico in materia libelli famosi, & litterarum nuncupatarum de auctoritate, continetur aliquid famæ laesionem, adest consil. Pij V. 155. de qua in Bullar. nouiter impressa, fol. 1162. & consil. 7. Greg. 13. fol. 1200. vbi imponitur penam mortis.

Item adde, quod penam famosi libelli, licet fit capitalis, porrigitur ad edentes, scribentes, & retinentes illum, vt est communis opin. de qua per Burlat. consil. 94. num. 1. Gomel. de delict. cap. 6. nu. 1. Tamen dicit Burlat.

- in d. conf. 94. nume. 33. quod de iure communi non im-
ponitur hodie ꝑ ex consuetudine generali pena mortis,
& capitalis, sed ad summum, fustigationis, ictuum fu-
nis, banni, vel pena pecuniaria: D. Clarus hic attesta-
tur, idem praticari Mediolani.
- 66 Item adde, in statuta punientia verba iniuriola, com-
prehendant etiam libellum famosum, & quod libellans
non possit puniri, nisi pena statuti, vide Burtat. in d. conf.
94. per totum, & Bertaz. in d. conf. 237. & ibi addent, &
Ceph. in conf. 1. num. 41. cum seqq.
- 67 Item adde, quod ille contra quem editus fuerit libel-
lus famosus, excusatur a pena libelli famosi, si contra
eum, tanquam provocatus, alium ediderit famosum li-
bellum: Plot. in conf. 13. n. 13. inter conf. com. 1.
Vide tamen prædictos addent. conf. Bertaz. 237.
- 68 Item adde, quod post annum, & diem tollitur actio
libelli famosi, quia actio iniuriarum tam civilis, quam
pætoria, etiam si per libellum famosum fuisset facta
iniuria: Plot. in d. conf. 13. num. 19. inter conf. crim. di-
ver. tom. 1.
- 69 Item adde, quod comparatio literarum in materia fa-
mosi libelli facit indicium ad torturam, quando in-
quisitus, siue accusatus negat scripturam, secundum Franc.
Marcin. in dec. 935. part. 2. Dicit tamen in fin. cogitan-
dam esse, quia comparatio literarum interdum est fal-
sa: propter mutationem temporis, & atramentum.
- 70 ¶ *Murus civitatis.* Adde, quod occidens baninitum in
castro, licet intret per muros, non incurrit penam huius
legis fin. Ruin. conf. 2. vol. 5. Idē tene: Nelli. de ban-
ni. 2. par. 2. temp. q. 1. 3. vbi in fine dicit, quod credit il-
lum debere puniri a bititio iudicis. De hoc vide etiam
Ias. in l. si quis nec causam, in fin. ff. si certum petatur. Et
quod procedat solum in muris vrbis Romæ, tenet Bal.
Nouel. conf. 65. vbi ponit causas, & rationes d. legis, &
aliquos casus excusabiles a pena huius legis fin. & Ma-
gon. dec. Luc. 90. num. 14.
- 71 Item adde, quod muros civitatis, vel castri fodiens,
vel prope eos, vt cadant, tenetur pena d. l. fin. secundum
72 Alex. in l. pergit, C. de sp. pauc. viol. Et quod ꝑ trans-
cendens muros alterius civitatis, non puniatur pena capi-
tis, sed arbitraria iudicis, vide Boer. dec. 231. & Me-
noch. de arbit. iud. lib. 2. cap. 473.
- 73 ¶ *Vel viginti aurei.* Adde, quod hoc est de iure, vt
transcendens muros tempore pacis puniatur ad 20. soli-
dos, Bart. de Capp. in sing. suo incipit, l. x. ista intelli-
genda est per leg. primam Longobardorum, ff. de furt.
& seruo fugit.
- 74 ¶ *Et ita omnia servandum esse.* Adde videndum Ceph.
in conf. 75. nume. 9. Burtat. in conf. 151. num. 37. vol. 2. &
Claud. Bertaz. in addit. conf. par. 35. littera C. vbi
alios adducit iure tenentes, scilicet, quod transcendens
muros non animo eos violandi, & dolose, non tenebitur
pena ordinaria.
- ¶ *Et quid sit pena clammodi.* Adde Locum de Penna
75 in l. pen. col. si de colo. Illirior, ꝑ qui idem tenet, quod
d. lex, si debet intelligi in eo, qui transcendit muros tem-
pore belli, & non pacis. Sed ad hanc questionem de
transcendens muros civitatis, vide omnino Farin.
variar. quæst. noviter impressum, in q. 10. num. 146. cum
seq. vbi latissime, & Decian. in tract. crim. lib. 7. ap. 36.
- 76 ¶ *Officialis, qui publicos proventus subtrahit.* Adde quid
sit peculatus, & quibus casibus committatur, & quibus
penis puniatur, late per Decian. in tract. crim. lib. 8. c. 28.
& 30. to. 2. Et qualiter ꝑ puniantur, qui habent pecuni-
æ administrationem publicam pecuniarum, vide Ang.
Aret. in §. fin. Instit. de pub. iud. & late per Parid. in tra-
ct. de syndicis §. syndicator etiam officialis de subtra-
78 ctis. Et quid ꝑ de actuario, & quid de officiali, & actua-
rio, qui non scribit proventus in libro, & qualiter teneat-
ur, Parid. in d. tract. in verb. proventus.

- Item adde, quod crimen peculatus committit, qui in
tabula publica minorem pecuniam scripserit, quam re-
cepit, vel tacerit, l. hac lege, ff. ad l. lul. pecul.
- Item adde, quod similiter criminis peculatus commit-
tit, qui simulans esse fisci creditorem, acceptum, quod
fisco debetur, quantum pecuniam privatum abitaletit:
l. si cilegi, ff. ad l. pecul.
- Item adde, quod capitanei, siue eorum quæstiores
concurrentes in propriam pecuniam dandam minibus
incidant in crimen de rebus, Carpo. conf. 40. col. 6.
verf. & breuiter, & Bull. in titol. de lege lul. peculac. &
de rebus, vbi dicit etiam, quod hæc furta sunt acro-
ta ꝑ simplicibus furtis, & quod idē statuta furta pu-
nientia hæc comprehendunt, & idē si statutum ꝑ mi-
nuit penam furti, non intelligitur minuire penam pec-
culatus, vt per Franch. in dec. 315. in fine.
- ¶ *Sed hic incidemus.* Adde videndum Mascard. de pro-
batio. conclus. 1234. an, & quando præsumendum sit,
officiale in dubio acquisivisse ex bonis fisci, an ex bo-
nis suis, & Barb. in conf. 39. na. 7. vol. 4. vbi dicit, quod
officialis præsumitur acquisivisse de bonis fisci, nisi red-
derit rationem administrationis suæ, vel quod habeat
alios redditus, quibus dari poterit. Sed ad istam qua-
sitionem vide omnino Pereg. de iure fisci, lib. 6. tit. 3. nu.
6. cum seq. vbi latissime, & Rom. in conf. 159. num. 5.
- ¶ *Plagiarium.* Adde videndum Ang. Arcin. §. est & in-
ter publica, nu. 3. Instit. de pub. iud. vbi quando plagium
committi dicitur, & quæ differentia sit inter plagium
& furtum, & quomodo vnus ab alio cognoscatur. Ad
hanc materiam vide Ciro. in conf. 180. col. 1.
- ¶ *Primum carcerem.* Adde, qui vti possit carceri pri-
vato, & an illud ius possit cedi. Et si liceat carcerari fu-
rem, vitem, & adulterum, late per Boer. dec. 275. &
86 Grg. in tract. de crim. l. x. Maichialis l. i. tit. qualiter, &
a quibus, cap. 33. fol. mibi 36. vbi ponit octo fallentias, in
quibus licet vti carceri privato. Sed vide omnino De-
cian. in tract. cri. lib. 7. cap. 10. tom. 2. vbi late quando, &
quibus personis liceat exercere privatum carcerem.
- Item adde, quod pena carceris incurritur, vbi cum
quis aliquem sub custodia fidelis iuramenti detinet in
loco, secundum Chaffan. in consuet. Burg. tit. des droits,
rubr. 1. nu. 63. fol. 69. Et ibi dicit, quod si pater, ꝑ vel do-
minus ponat filium, vel servum in domo sua in carcere,
non puniatur pena d. l. 1. quia illud faciunt ad correc-
tionem, & que eis est permilla. Ibi etiam in fine dicit,
quod exerceas carcerem privatum incurrit penam d. l.
1. cum carceratis aliquem contra eius voluntatem, pena
etiam volentem. Et quando proprie incurritur pena
privati carceris, vide Carau. in ritu 47. numer. 15. cum
seq. & Grg. in tract. de relax. carcer. sub rubr. de fug. in
carcer. num. 164.
- Item adde, quod non solum quis dicitur committere
carcerem privatum retinendo aliquem in carceribus
inclusum, verum etiam, si retinet aliquem extra carce-
res in compedibus, siue vinculis, siue in latronibus, siue
alio modo, vt in camera, siue civitate cum custodia ho-
minum, ne tentent recedat, & generaliter pro eis non
solum in carcere, sed in qualibet alia inclusione, seu alio
quocunque modo, quis retineatur. Ita tradit Plot. in conf.
73. num. 9. inter conf. crim. divers. vol. 2.
- Item adde, quod etiam officiales destinati ad capien-
dum malefactores, non possunt eos apud se retinere vi-
tra 10. horas, sed illos Superiori consignare tenentur,
possunt tamen ex causa alia tradere custodiendos. Ita
tradit Parid. de synd. in §. official. destinati.
- Item adde, notab. limit. in ista materia per Ang. in
tract. malef. in verb. fama publica, col. 27. in fin. 124.
vbi dicit, quod licet aliquis privatus possit aliquem
in carceribus, non teneatur pena privati carceris, si cum
posuisset ꝑ in aliquo carcere, a quo de facili potuisset ꝑ

fugere. Et sequitur Marf. in conf. 135. in presenti causa, col. pen. & conf. 13. 6. & multa alia circa istam materiam, ibi vide per eum, & vide etiam Dec. conf. 100.

- 93 Item adde, quod ubi captus a principio est illicitus, tunc aut detentus est inclusus, aut non. Primo casu momentanea inclusio sufficit, quia delictum est consummatum. Secundum non, quia debet tanto tempore detineri, quod detentus possit dici priuatus propria libertate, quod totum iudicantis arbitrio remittitur. Ang. in l. vii. C. de priu. carcer. Et licet secundum eum ex modica detentione non incuratur crimen priuati carceris, tamen quia violentia est adhibita, non est dubium, quod accusari poterit detentor leg. Julia, de vi publica, & priu. secundum eum. Et ibi etiam tenet, quod de priuato carcere poterit accusari is, qui aliquem detinet inuitum in

94 via, & licet non includat, & quod quis non possit puniri poena priuati carceris, ubi modica fuerit inclusio, tenet Marf. in conf. 146. nu. 7. quem sequitur Plot. in conf. 19. num. 65. & de hoc vide etiam Bertaz. conf. 426. num. 5. & ibi latissime addit. Vide etiam Boff. in tit. de carcere, num. 2. 6. ubi ipse etiam tenet, quod quando captus a principio est illicitus, statim, quod quis est captus, carcer priuatus committitur, & tale delictum faciens committit crimen læsæ Maiestatis, & vitio supplicio puniri debet, vt per text. in d. l. 1. C. de priu. carcer. & ibi communiter Doctores.

- 95 Item adde, quod pater in filium, & dominus in seruū non committit priuatum carcerem, secundum Salic. in d. l. 1. Et ibi etiam tenet, quod etiam tenens bannitum, siue fornicarium non incurrit poenam priuati carceris

96 & per illam rationem, quia si impune potest offendi, & fortiori poterit in carcere detineri. Idem tenet Bald. in d. l. 1. Et pater & potest detinere filiū, etiam si esset clericus secundum Rayn. in sum. tit. de sent. excomm. §. sequitur, & in tract. carcer. 6. col.

- 98 Item adde, quod aduertendum est ob quam causam capiat, si enim capiat aliquem, vt statim vulneret, vel occidat, tunc solus inspicitur illud delictum. Sed si ex inuicem occidit, tunc ex utroque tenetur, & de occisione, & de priuato carcere: Bart. in l. capite quinto, in fin. ff. de adul.

99 Item adde, quod tenens mulierem causa libidinis, nō incurrit poenam priuati carceris, secundum Bart. in l. v. in fin. ff. de fur. Neuziz in Sylu. no. pr. lib. 4. num. 46.

- 100 Item adde, quod in regno Neap. nedum prohibita est carceratio, sed sola captura hominis illicita, per c. regni Tenerij, & cap. quod incip. amplius, & ita dicit Afli. in consil. duram, nu. 10. in fi. Sed quando captus est licita, potest captus detineri per duos dies absque poena priuati carceris, per d. c. regni, amplius nulli priuato.

101 Item adde, quod maniti zelotypia perciti, possunt carcerare vxores, Iodof. in pract. crim. c. 64. fol. 156.

- 102 Item adde, quod rectores locorum, rei Maiest. læsæ sunt, si sciunt committi priuatum carcerem, & tolerant: Bar. & Salic. in dict. leg. 1. de priu. car. & Ghilan. in tract. de relaxat. carcerat. quæst. 1. numer. 16. & Gig. in tract. de crim. læsæ maiestatis. in rub. qualiter, & à quibus, quæst. 3. num. 2.

103 Item adde, quod committens carcerem priuatum tenetur ad restitutionem damnorum passorum, per detentum, c. poenale, 14. quæst. 5. & amittit debitum, si quod confecturus erat, & totidem. auth. vt null. iud. §. quia verò.

- 104 Item adde, quod clericum adulterantem, vel turpiter agentem cum vxore, filia, vel sorore, & similibus, potest quis per 20. horas absque metu excommunicationis retinere, Soci. in c. si læserit, num. 16. de iniur. & damn. dat.

105 ¶ Credo etiam. Adde, quod hoc est de iure, secundum Chassan. in consuet. Burg. car. 74. ante nu. 17. ubi dicit,

quod cum leges dicant, contra tales procedendum esse a d. poenam capitale sine alia expressione vitæ supplicij, minor poena erit statuta, videlicet mortis civilis.

¶ Proditor. Adde, quod mactus proditor, & quæ sunt signa proditoris: Luc. de Penn. in l. scriptum domini, C. de delat. lib. 10. Vide etiam supra §. homicidium, ver. proditorie. Et secundum Bal. conf. 361. lib. 4. proditor tripliciter sumitur. Primum qui prodit Principem, vel reipublicam. Secundum, qui prodit socium, vel amicum occidendo. Tertiū, qui prodit eum, qui in fide illum suscepit. Et idem Bal. in l. 1. col. 7. quibus modis feud. amittit, dicit, quod offendens & sine causa, & diffidatione occidit eum, qui de ipso tunc confidebat, dicitur proditorie interficere. Et idem tenet Burs. in conf. 21. 6. num. 142. vol. 2. Et etiam dans venenum proditor est, secundum Bald. in conf. 210. vol. 4. & Boff. in tit. de homic. num. 14. & ad prædicta nouissime per Farin. in quæst. 18. nu. 73. cap. seq. Et quando quis dicitur proditorie occidere, vide etiam Afli. in decis. 265. num. 64. Et de istis tribus speciebus proditoris, latissime habetur per Decian. in tract. crim. lib. 7. cap. 19. com. 2. & in cap. 31. habetur de poenis proditorum.

¶ Seditionis auiter. Adde videndum Carer. in pract. crim. in leg. obferuare, num. 97. & Boff. in tit. de seditione, & qui sint seditionis, quia poena puniuntur quando concitantur contra officialem, & quando vota videntur tendere ad bonum, tamen ducuntur ad malum finem, & ad concitandum tumultum, vide omnino Cappy. decis. 130. & Boët. in tract. de seditionis. Et quomodo intelligendum statutum, quod indicit poenam capitale contra turbantem pacificum statum ciuitatis: Menoch. de arbit. ind. cal. 266. num. 5. Et in casu 394. num. 78. dicit poenam seditionem concitantium esse arbitriam. Et de poenis cōtra turbatores pacis tam de iure ciuili, quam de iure Canonico, & de iure reg. Neap. late habetur per Fab. de Monteleone in praxi fu. arbit. part. 4. numer. 879. quem sequent. Et ibi etiam de specialibus contra turbatores pacis, & etiam poena eius, qui in ciuitate turbulenter, & seditione se gerit, illa est, quod à quolibet iudice expelli debet & à ciuitate, capitalium, §. solet, ff. de poenis, & Boff. in tit. de poen. in fin.

¶ Se ipsum occidere volens. Adde, quod Plac. hic per D. Clarum allegatus, non attestatur de communi opinione, vt pœnes eum videri potest, & in materia istius delicti, vide omnino Menoch. de arbit. casu 284. ubi plenè & Peregrin. de iure fisci, lib. 4. tit. 4. ubi an interficientis & seipsum bona publicentur, & quando præsumatur, quod seipsum interfecerit: & Decian. in tract. crim. lib. 9. cap. 1. cum multis aliis sequ. ubi latissime hanc materiam tractant. Nec licet & mulieri seipsum interficere, ubi etiam castitas periclitatur, vt per Archid. in ca. non est, 23. quæst. 2. & ibi in cap. fi. non licet, dicit, quod triplici ratione nemini licet seipsum interficere. Nec etiam ex causa religionis martyrij ratione in fidei testimonium, nec ob euitandum stuprum, vel aliud quodcumque peccatum. Ita tradit Couar. var. resol. lib. 1. c. 2. sub num. 9.

Item adde, quod si aliquis reperitur laqueo suspensus, non præsumitur, quod seipsum occiderit, sed fides tenetur probare, quod filium mortem confecerit, vt per Soc. ian. conf. 51. vol. 1. Plot. in consil. 130. num. 82. inter conf. crim. diuers. vol. 1. magna impress.

¶ Sarilegi. Adde Menoch. de arbit. iud. casu 388. ubi late tractat de poenis foetilegiorum.

Item adde, quod ligans per artem maleficam, homines, non valeant vxores cognoscere, de quibus loquitur titulus de frig. & malef. in Decretalibus, non punitur pœna mortis, Afli. super consuet. Regni lib. 3. rub. 41. consil. amatoria, num. 1. Et tale maleficium fit operatione demonum ad impediendum actum matrimonij, &

ex permissione diuina datur potestas diabolo, vt propter aliquod peccatum sic vexet homines, vt 3. q. 1. ca. si per fortissimas, & per B. Thom. de Aquino in 4. sentent. dist. 3. art. 2. Vide etiam omnia Farin. var. q. 10. à n. 73. vlt. ad n. 1. 2. vbi latius fide.

109 § Transfuga.] Adde, quod propriè transfuga est, qui malo animo, & proditoris consilio patriam derelinquit, & in hostes le conuertit: Grammat. in decis. 105. numer. 29.

120 § Vassalores.] Adde videndum Farin. variat. quæstio. in quæst. 20. numer. 113. qui similiter tenet, quod non puniuntur pena mortis, sed pena extraordinaria, modò scilicet iustum finis, modò fustigationis, modò tritum, iuxta facti, & personarum qualitatem, & quod in vbi ita seruatur, & ita ego vidi seruari, & seruari in pluribus locis.

121 § Venenum malum.] Adde, quod venena mala propriè dicuntur, quæ sunt facta hominis necandi, aut ægotandi causa, bona autem, siue non mala venena dicuntur ea, quæ non sunt composita ad necandum, vt sunt pocula amatoria, l. 3. adiectio autem, ffad l. Corn. de fidei. & l. si quis aliquid, & qui abortionis, ffde poenis, & Giran. in tract. de fortileg. c. 5. n. 7.

122 Item adde, quod dictio veneni, ex vulgari consuetudine loquendi, solet fieri interpretatio de malo veneno ad mortem inferendum, vt per Fel. in e. super his, num. 20. de accus. & Alear. in l. qui venenum, ffde verb. signifi.

123 Item adde, quod dans venenum, non solum habet animum occidendi deliberatissimum, sed etiam proditor est, Bald. consil. 21. c. volum. 4. quem refert, & sequitur Bos. titu. de homicid. num. 14. Hinc plus est, & hominem veneno occidere, quam gladio, C. de malef. &

124 math. Et sic qui venenat, duo delicta committit, videlicet homicidium, & proditionis, quia venenum per illos datur, de quibus homo confidit, lo. de Lignano, in cõf. 20. num. 1. inter consil. diuersi. tom. 1. patet impressio. Et dicit Gram. in voto 3. n. 1. quod crimen veneni est detestabile, & execrandum, ac longè grauius homicidio. Et quomodo possit cognosci, quod quis fuerit venenatus, & quibus indiciis, & quomodo probetur, Bos. in tit. de delict. n. 6. Franc. Cassio in tract. suo malef. c. 4. Follet. in pract. crimin. in ver. capiat informationem, nu. 6. & in ver. item quod foretorem venenauit, Gomez. de delict. c. 10. n. 11. & latè per Malcar. de probat. conclus. 134. n. 7.

125 Item adde, quod in hoc crimine veneni, quàm sit delictum atrocissimum, & occultum, index debet esse promptior ad torquendum, Bald. in l. 3. C. de Episc. aud. & Affil. in consil. mala noxia, n. 3. Et presumptiones, ac coniecturæ non solum ad torturam sufficient, sed etiam ad condemnationem, Alex. consil. 2. vlt. 2. Barb. consil. 23. col. 8. volum. 2. & Gram. voto 3. n. 3. Et quæ iudicia sufficient ad torturam contra vxorem, quæ tentauit venenare maritum, vide Paul. de Cast. in vlt. consil. 1. vol. incip. vlt. inquisitione.

126 Item adde, quod præbens venenum, si mors non sequatur, non debet puniri pena mortis, Gram. consil. 36. num. 12. & decis. 2. n. 33. & vide etiam Menoch. de arbit. iud. casu. 360. num. 46. Sed hoc debet intelligi secundum dignitatem & qualitatem personarum. Ita limitat Fab. Monteleo in praxi arbit. 4. par. numer. 687. in fin. quem sequuntur addent. ad Bertaz. consil. 17. in litera D. Et idem in Principe esset crimen læsæ Maiestatis, & pena mortis esset puniendum ob solam attentationem, vt consiluit Bos. consil. 147. per totum. Et hinc est, quod Senatus Mediolani condemnauit ad mortem concubinam cuiusdam Magistri Petri, vt attestatur Bos. in tit. de homicid. num. 13. & hoc, vt domini à seruis suis redderetur securi. Idem consiluit Vulpell. in

consil. 145. in causa cuiusdam famuli, qui venenum domino suo præbuerat, vt pena mortis puniretur, etiam quod mors sequuta non fuisset, & si maritus dedidit venenum vxori, licet eussent, tenetur de parricidio, Bar. in l. 1. in fine, ffde parricid. & Carer. in pract. crim. § homicidium, 1. numer. 151. Et idem est in filio, qui voluisset venenare patrem, Gomez. de delict. cap. 3. num. 7.

Item adde, quod vendens scienter venenum malum, 121 puniatur ad mortem si sequutum sit homicidium, secus autem pena arbitraria, etiam si ex statuto tractanti aliquem occidere pena mortis imponeretur. Ita consiluit Collegium Bono. in consil. 41. inter consil. crimin. diuersi. vol. 1. quem refert, & sequitur Menoch. de arbit. iudic. casu 359. Et aromataria vendens venenum malum personis probis, & non suspectis excusatur, vt Arno. in dialogo 44.

Item adde, quod in regno Neapolitano adest consil. 122 quicunque toxicum, quæ puniatur pena furcaturum tenens, vel vendens malum venenum ad nocendum, Quæ constitutio intelligitur, quando mors sequuta fuisset, vt per Carer. in pract. crim. § homicidium, 1. n. 97.

Item adde, quod in statu Ecclesiastico per constitut. 123 Marchia lib. 4. cap. 68. dantes venenum malum, & dolose vendentes, pena mortis puniuntur, si aliquis mortuus fuerit. Et ignoranter vendentes (etiam mortem sequuta) penam homicidii dolose commissi incurrunt, & si mors interuenit pena legali puniuntur.

Item adde, si statutum extaret, quod si quis voluerit 124 venenare aliquem, pena mortis mulctetur, debet intelligi si mors sequuta fuerit, Cte. singulari 49. Cor. consil. 101. n. 1. Cxpol. consil. vlt. & Carer. in pra. crim. § homicidium, 1. n. 97.

Item adde, quod in hoc crimine veneni lex specialia 125 accumulauit Fab. Monteleo. in prax. arbitrar. part. 4. num. 689.

Item adde, quod accipiens pecuniam, vt aliquem venenaret, pena mortis est puniendus, etiam non dato veneno. Ita consiluit Ioan. de Lignano in consil. 20. per totum, inter consil. cri. diuersi. parue impressio. volum. 1. Contrarium autem tenet Corn. in consil. 102. n. 1. volum. 1. licet statutum disponeret, quod si commiserit homicidium, vel committere mandauit, vel per homicidium committendo depositum fecerit, mortem puniatur. Et sic in fortioribus terminis. Sed defendendo opinionem Lignani, posset dici, quod si sicut est maior delictum occidere veneno quam gladio, l. 1. C. de malef. & mathe. ita maior assilinium est accipere pecuniam pro venenando, quam cum telo interficendo eo maxime, quod occidens, si cum armis insulatus fuerit, forsitan posset se defendere, vel alio modo eadere, & aliquando assilinus remanet capus, vel interficitur, & facilius hoc modo detegitur delinquens, quæ ita non possunt occurrere in assilino venenante. Et idè plus est sciendum in hanc assilini speciem, quam in illam, quæ cum armis committitur. Tamen negari non potest, quin pecuniam accipiens pro venenando, laqueus sit suspendendus, si ad actum proximum deuenerit, etiam quod homicidium non sequatur, vt sit in assilino tentante occidere cum gladio, Capic. decis. 155. & D. Clar. supra in § assilinum vers. scias etiam, & ita quoque videtur tenere Corn. in dict. consil. 102.

Item adde, quod mulieres magis, quam viri sunt suspectæ de veneficio, vt inquit cantuacula in teptis, in loco ab adiunctis, pag. 68. Et Hippol. Bonaccia in q. crim. stat. in ver. venenum, circa h. Et hoc optime facit illud i notabile exemplum, quod cum apud Romanos venenandi crimen penitus esset inceptum, existente Fabio Massimo ædili, data per eum hęc euidam ancillæ ab illa reuelatæ fuerunt centum septuagin-

ta matronæ, quæ tali pessimo veneno utebatur, & omnes damnatæ fuerunt, vt refert summatus Valerius Maximus, lib. 2. c. 6. ex Lilio lib. 8. fol. mih. 94.

159. ¶ Violator sepulchrorum. Adde de pœnis violatorum sepulchrorum, Menoch. de arbi. iud. cal. 387. vbi plenè etiam, quando agitur ciuili, & ibi ponit multos casus. Vide etiam omnino Farin. nouiter impressum vat. quæ. q. 20. n. 14. cum seq. vbi latissime quibus pœnis puniatur extrahentes ex sepulchris, vel eius ossa, vel cadauera mortuorum spoliantes, vel sepulchra demolientes, & desolantes, vel cadauera offendentes, vel caput cadauerum amputantes, vel impediens, nescipiantur. Vide etiam Decian. in tract. crim. lib. 6. ca. 42. 43. & 44. vbi quibus modis sepulchra violentur, & quibus pœnis violatores puniantur, & de excusationibus.
160. ¶ violentum. Et in regn. Neapol. spoliatis mortuorum vltra pœnas impolitas à iure communi, incurrit pœnam manus, per consil. si quis aliquem occidit, quæ est vltima, & ibi Afflict. per quem habetur etiam, an liceat carnis fipoli suspendium pannis, & vestibus, & foriudicatum mortuum.

QVÆSTIO LXIX.

SVM MARIVM.

1. Pœna membri intelligitur de amputatione manus.
2. Artifex debilitatus in digito particulari, an dicatur debilitatus in membro, pœnissimè.
3. Barba an sit membrum. & num. 9. Statutum de abscedente membrum, an habeat locum in barba, ibidem.
- Et an in membro inutili, ibidem.
4. Et quid in digito, si eius abscessione fiat arida tota manus.
5. Nasus, auricula, & oculus non veniunt appellatione membri, licet maior pœna in offendente prædicta imponatur propter deformitatem, ibidem.
6. Deformitas quomodo estimetur, pœnissimè.
7. Membrum debilitatum differi à deturpato.
8. Membrum debilitatum differi à deturpato.
9. Condemnatio ad amputationem manus, quæ manus sit amputanda.
10. Statuto imponente pœnam manus, cum qua percussus, debet in articulis poni, qua manu fuerit facta percussio.
11. Index pœnæ commutatur pœnam numeri, si condemnatus sit ita debilis, quod moreretur.
12. Et quid si reus nullam manum haberet, & crimen pœnam manus requirit.
13. Venerari cum armis prohibitis in regno Neap. puniatur manu.

¶ Vero igitur in primis. Adde, quod vbi de iure communi per aliquo delicto imponitur pœna membri, intelligitur de manu, per text. in auth. vt null. iud. §. vlt. & ibi Doctor.

¶ Item quæ ibi, & idem statum. Adde, quid si artifex fuerit debilitatus in digito vtente principaliter an dicatur debilitatus in membro, Felin. ca. ego enim, nu. 6. de iureiur.

¶ Item adde, quod barba in homine est membrum, & ob id incidentem barbam teneri pœna, qua plectitur is, qui membrum alicui abscondit, secundum Bald. in l. reos, n. 6. C. de accus. Et quid si absconderet membrum inutile, vt puta, si alicui effoderet oculum obcuratū, an teneatur pœna statuti offendente plectenti in membro, vide Alber. de Ro. de statut. quæst. 25. in repet. & in l. sed & si pupillus, §. præscribit, ff. de instit. act. vbi videtur tenere per illum tex. quod sic. Sed ibi dicit Ray. & Guliel. tenere contrarium, per l. 3. vbi. ideo, ff. arbit.

furt. casar. & not. in auth. sed nouo iure. C. de seru. fugit. Et de hoc vide etiam Balin. l. 1. in fi. C. de dil. actio. Vide etiam Vital. & Rub. in locis hic allegatis, vbi postea dicunt, quod si propter abscessionem digiti tota manus esset facta arida, & inutilis, quod puniretur pœna abscessionis membri. Et ibi etiam Vital. dicit, quod nasus, & auricula, & oculus non sunt membra, sed si eraturus oculus, vel abscondatur nasus, quod maior pœna est imponenda, quam pro digito, & auricula propter deformitatem, quæ sublequitur. Et quomodo index plectitur deformitatem, vide Afflict. in consil. hæc edita in fin. Et an oculus sit membrum, Arist. in 4. moralium, & Imol. in l. 2. colum. 4. ff. de publ. indic. tenent, quod sic, quia habent propriam, & distinctam operationem in corpore nostro. Et aduerte, quod est differentia, quia membrum dicatur deturpatum vel debilitatum, vt dicit Angel. in l. non solum, ff. de rei vend. & Decian. leg. si fugitiui, C. de seru. fugit. Abb. in cap. accusasti, in fin. extra, de accusat. vbi ponit quomodo intelligatur me-8 brum debilitatum, vel amputatum.

Item adde, quod barba non est membrum, quando accipitur pro pilis, Chassan. in consuet. Burg. rubr. l. §. 5. n. 3. cum seq. Et ibi ponit, an lingua, nasus, labia, dentes, mamillæ sint membrum, & an etiam statutum habeat locum in membro inutili.

¶ Pœna quid aliquis. Adde, quod tunc executio est faciendi manu debiliore, quando delictum poterat æque faciliter fieri cum vna manu, sicut & cum altera, prout furtum, alias secus, prout est crimen falsi. Euerat, in centur. legal. in loco, à priuatione ad habilitatem, & est communis opi. vt ait Grass. de comm. opic. l. 2. q. 19. pag. 19. Vide tamen Gomez. in reg. cancellar. de annal. poli. q. 48. pag. 293. col. 1. in litera C.

¶ Sed quid si reus. Adde, quod si statutum imposeret percutienti pœnam manus qua percussit, in articulis, siue querela priori debet, qua manu facta sit percussio, iuxta prædictam per Lucam de Pen. in l. penul. C. de erogat. milit. anno. lib. 12.

Item adde, quod si reus esset ita puer, vel senex, quod moreretur, si illa pœna plecteretur, index poterit illam pœnam permutare, & si hoc non faceret, nõ posset appellari: Balin. leg. quicunque. C. de seru. fug. & Allect. ap. postill. ad Bar. in l. quid ergo, ff. de infam. & Cepo. in auth. sed nouo iure, n. 26. C. de seru. fugit.

Item adde, quod si reus nullam manum haberet, debet imponi alia pœna arbitraria, vt tenet omnes, secundum Salic. in d. auth. sed nouo iure. Quod intelligit ibi Barthol. Capell. quando ante sententiam fieret commutatio, sed si lata esset sententia, quæ condemnasset ad manus incisionem, & nullam haberet manum, sententia esset nulla, & elusoria, vt ibi per eum.

¶ Casus autem in quibus. Adde alium casum, in quo imponitur pœna amputationis membri, scilicet manus, in regno Neapol. vbi vulnerans cum armis prohibitis, tali pœna est puniendus, per consil. si quis aliquem, & Franc. decil. 324. vol. 2.

QVÆSTIO LXX.

SVM MARIVM.

1. Pœna stigmati quare sit soluta.
2. Mulier non est facta ad imaginem Dei.
3. Furtigatio est pœna corporalis, licet non capitalis.
4. Furtigatio est grandis pœna, & comparatur morti.
5. Et pro quibus delictis imponatur.
- Et de cætera infami, ibidem.
6. Carcer quando detur ad pœnam de iure ciuili.
7. Et an imponi possit per iudices laicos, & si in testu, re-missimè.

- 3 *Et si impanatur sententia valeat.*
 9 *Et quid si iudex habeat arbitrium imponendi omnem penam.*
 10 *Carcere perpetui loco successit condemnatio ad trivremes.*
 11 *Iudex ecclesiasticus non potest dictam penam laico imponere etiam ob delictum ecclesiasticum.*
 12 *Condemnatio ad trivremes solet ita fieri, ut quandoque repertus liberatus, ultimo supplicio puniatur.*

1 *Sunt & alia pena, ibi, sed postea fuit sublata.* Adde, quod ratio fuit, quia facies hominis est ad similitudinem, & pulchritudinem faciei Dei, ut inquit glo. in d. li. quis in metallum. Sed contrarium potest dici in muliere, per cap. hac imago, 3. quae, 5. quia mulier ad imaginem Dei non est facta, licet text. Genesim dicat: Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram. Intellexit enim Deus de viro, non de muliere, quia mulier non est imago ipsius, nec Deus gloriatur per ipsam, sicut de viro. Ita etiam tradit Atilia. in constitutione. Rega. consilii. legum asperitate, rubr. 5. lib. 3. num. 8. quod etiam dixit Apoll. 1. ad Corin. capit. vnde cimo, quod tamen declaratur per S. Augu. & S. Thomam relos per Naut. in capitula anima, num. 3. de poeniten. distin. 2. totum.

3 *Et enim pena subfugationis, ibi sed quero.* Adde, quod licet non sit capitalis, est tamen corporalis, & adeo gradis, & grauis propter grauem quam infert infamia, cum non nisi pro turpibus, & infamatoris delictis irrogari solet, & aequiparatur morti, per Menoc. de arbitrio. iudic. q. 30. n. 40. & 31. & Ioseph. Ludou. in sua decis. Lucen. 1. n. 24. par. 1. Quae pena subfugationis, & catenae hodie imponi solet furiis, maribus, inforibus burfaru, trufationibus, reftibus falsis, blasphematoribus, & similibus facinorosis, vilibus, & infamibus personis, Farin. q. 19. n. 29.

6 *Pena autem carceris.* Adde, quod de iure ciuili aliquando carcer ad tempus datur ad penam in leuibis delictis, ia quibus iura, siue statuta nullum decernunt particulare supplicium, 1. §. fin. ff. de ale. iul. & alcat. & 10. Pl. in l. nemo carcerem, C. de exact. tribut. lib. 10. & Bart. in tract. de carce. vt criminofus in carcere coniectus, ad certum tempus loco pane, & aqua maceretur, aut alias castigetur. Et an carcer perpetuus, vel ad tempus imponi possit per iudices laicos, & an sit in vfu, vide Menoch. de arbitrio. in q. 89. n. 1. & Farinacii qu. 19. n. 31. vbi late.

8 Item adde, quod si iudex laicus condemnauit aliquem ad penam carceris perpetui, sententia non tenet, nisi in casu, quo de iure ciuili veniet imponenda aliqua pena, per quam quis efficeretur seruus poenae, vt in damnato in metallum, cum iam illa pena non sit in vfu, poterit etiam iudex secularis loco ipsius p. poenam perpetui carceris imponere. Ita tradit Bald. in l. incredibile, C. de poenis, & Socin. in rubr. de poenis, n. 1. cum sequi. Et licet Menoch. d. q. 89. n. 9. videatur contrarium tenere, tamen dicit cogitandum esse, quia magna est auctoritas Baldi.

9 Item adde, quod si iudici datum esset arbitrium per statum imponendi omnem penam, non posset illam imponere, debet enim statum intelligi, dummodo non imponatur pena a iure prohibita, nisi in casu predicto: vel quod ex forma alicuius statuti pro aliquo delicto imponeretur pena perpetui carceris. Ita Bald. in d. l. incredibile, C. de poenis, & Socin. in rubr. de poen. n. 21. cum sequi & Menoch. d. q. 89. n. 6.

10 Item adde, quod loco poenae carceris perpetui potest imponi pena trivremum, secundum Atilia. in consil. regn. incip. hi qui, n. 3. & 9. notat.

11 *Carcere non potest iudex ecclesiasticus.* Adde, quod hoc

fuit dictum Old. in consil. 88. incip. quazitur, quem referunt, & sequuntur Io. And. in add. Spec. in rubr. de off. ordin. Rom. sing. 7. 21. ut scis, quod de iure ciuili, & Angu. de Arim. ad Angeli. in verb. fama publica, n. 88. & Paris. consil. 1. n. 130. vol. 4.

1 *Frequens est etiam indic.* Adde, quod imò aliquando solet fieri condemnatio ad trivremes, cum ista qualitate, quod quandoque repeteretur liberatus, illico vltimo supplicio plecteretur, Gram. decis. 8. in princ.

QUESTIO LXXI.

SVMMARIVM.

- 1 *Exiliorum genera quot sunt.*
- 2 *Exilium verè, & propriè quomodo dicatur.*
- 3 *Exilium vnde dictum, & cum incommoda, & n. 4.*
- 4 *Exulatur a loco delicti, & a propria patria exulatur intelligitur.*
- 5 *Exilium tempus quando completetur in tempore exilij.*
- 6 *Exulatur, si repertus debitor alicuius, non potest ad instigationem creditorum detineri in carceribus instans pisco pro executione exilij.*
- 7 *Et quomodo consilatur creditoribus idem.*
- 8 *Et quid si fisci non instent, sed ipsomet carceratur.*
- 9 *Iudex condemnans aliquem in exiliu ad tempus sine determinatione temporis censetur per decem annos condemnasse.*
- 10 *Et quid si dixerit, Condemno te ad penam exilij, absque aliqua mentione temporis.*
- 11 *Exilium a quo iudice intelligatur datum.*
- 12 *Iudex loci delicti potest condemnare in pena exilij a loco delicti, & a loco originis, & a loco habitationis.*
- 13 *Officiales incidentes pro malefactoribus inquirendis, vel altimibus collectarum, non debent grauare rusticos.*
- 14 *Bannitus quando fiat infamis, remissus.*
- 15 *Testis bannitus interrogatus, si est bannitus, an teneatur respondere.*
- 16 *Bannitus in statu ecclesiastico sunt privati omni faciliore resananti.*
- 17 *Bannitus ab vna ciuitate an censatur bannitus a confederata.*
- 18 *Delinquentes regni Neapol. non possunt stare in statu ecclesiastico, nec e contra.*
- 19 *Bannitus ab vno loco, censetur bannitus ab omnibus eiusdem domini.*
- 20 *Et quid in statu ecclesiastico.*
- 21 *Bannitus ab vna ciuitate, intelligitur bannitus a Remi.*
- 22 *Baro non potest recipere suum vassallum bannitum a Principi.*
- 23 *Baro non debet esse bannitus suis subditi.*
- 24 *Banniti superiorum dicuntur banniti in terris subditorum, quauis habeant merum, & mixtum imperium.*
- 25 *Bannitus de castello subiecto ciuitati, intelligitur etiam bannitus de ciuitate.*
- 26 *Bannitus a toto statu Principi, an intelligatur bannitus a ciuitatibus post bannum alienari, vel acquiriti.*
- 27 *Banniti nostri temporis an equiparentur deportatis.*
- 28 *Exilium frangere quis dicatur.*
- 29 *Exilium frangenti pena remissus.*
- 30 *Et quid in regno Neap.*
- 31 *Exulatur si fiat clericus, & frangat exilium, debet cognosci per iudicem Ecclesiasticum.*
- 32 *Bannitus ad arbitrium iudicis, quamuis dicatur bannitus, Reuocatum sub nomine dignitatis, an exporet morte Principis, n. eod.*

Exilij autem pena. Adde, quod quinque sunt exiliorum genera. Primum dicitur esse maximum, vt cum quis condemnatur in metallum. Secundum quando condemnatur in opus metalli, de quibus, & eorum differentia, est tex. in leg. aut damna, §. diu, vers. profecto.

- profecio, ff. de pen. Tertium dicitur deportatio in insulam, quæ ciuitatem Romanam adiuu, inter penas, ff. de interdict. & releg. & non potest fieri nisi in perpetuum, l. relocatorum, §. hæc est differentia, ff. de interdict. Quartum est relegatio in insulam, quæ ad tempus, & in perpetuum fieri potest, §. hæc est, licet, quando sit in perpetuum, possit pars bonorum adimi, d. leg. relegari, in fin. Quintum dicitur, quando de ciuitate quis eicitur, vel quia interdicitur certi loci, vel certorum locorum habitatio, vel interdiciuntur omnes loci, præter unum, ut quando exulatur à provincia præter unam terram, ut dicitur in Exilium, ff. de interdict. & releg. Ita declarat Bal. in l. data opera, vers. quatuor, C. de his qui accus. non poss. Verè tamen, & propriè exilium tunc dicitur, cum caput eximitur de ciuitate, l. in princ. ff. de publ. iud. Et idè exilium propriè captum dici potest tantum illis tribus modis, cetera autè, quæ sequuntur, non exilia, sed relegationes appellatur, d. l. 1. Impropriè tamen secus est, ut patet in d. Exilium, & not. Bal. in dict. l. data opera, ut dicit, quod quando exilium non eximit caput, non exilium, sed missio ad confines appellatur, per l. mathematicos, C. de Episc. aud. Exilium, vt dicit Luc. de Penn. in l. liones, C. de specul. & scrutul. lib. 1. dicitur ab extra, & solo, quia qui exulat extra solium, suæ locum patriæ suæ vadit: & ut dicebat Seneca de consolatione ad Albinam matrem, exilium loci commutatio est, quam hæc sequuntur incommoda, paupertas, ignominia, & contemptus, quibus detractis, nihil est, quod magis optet exilium sit periculosum, quoniam assiduum est humani generis discorsus, & naturalis quedam irritatio animis mortali inesse creditur, commutatio sedes, & transferendi domicilia. Ex quibus patet, quod ita exit solum suæ patriæ, vel locum auaræ, qui exulat illis tribus primis exilijs, sicut qui vltimis.
- Item addè, quod exulatur, siue relegatus à loco delicti, etiam à propria patria, communiter relegatus intelligitur: Iacob. de Beluif. in præd. iudiciaria, titul. de fuga reorum num. 39. quem refert, & sequitur Vulpell. in conf. §. num. 4.
- Item addè, quod tempus carceris post sententiam computatur postea in tempore exilij, nisi condemnatus ex iusta causa detentus fuerit: Franch. in decif. §. 17. volum. 2.
- Item addè, quod carceratus condemnatus in exilium, si repetitur debitor, non potest retineri in carceribus ad instantiam creditorum, donec eis soluerit, instante sisco pro accessu condemnati ad seruandum exilium, siue relegationem. Consulatur tamen tunc creditoribus, quia si debitor poterit præstare fideiussoriam cautionem de redeundo ad carceres exilio finito, illam præstabit, quando verò non poterit, statim eius iuratoriæ cautioni, §. 1. vt verò sifcus non insisteret, sed carceratus, & contra licent creditoribus, nullo modo debitor transmittitur, sed in carceribus detinetur, donec soluerit, vel alio remedio vtatur. Ita tradit Franc. in decif. §. 17. nu. 6. cum seq. vol. 2.
- Item addè, si iudex imponens penam exilij ad tempus, dixerit, Ego condemno Titium in penam exilij ad tempus, nullo determinato tempore, tunc intelligitur exulatur per decennium, licet text. in l. siue præfinito, ff. de penis, & ibi Bart. & Bal. in leg. 1. C. de postul. col. 1.
- Exi tunc dixerit simpliciter, Ego condemno ad penam exilij, nulla facta mentione temporis, tunc intelligitur exulatur in perpetuum, l. ferus, C. de penis, & ibi communiter Doctores. Ita etiam tenet Gomez. de delictis, c. 8. num. 1.
- Item addè, quod exilium intelligitur datum à territorio, & iurisdictione iudicis, qui sententiam protulit, & non de loco, & iurisdictione penitus extraneæ, in qua
- delinquens nullum habeat domicilium, & tunc ind. a. lo. c. i. ubi commissum sit delictum, poterit condemnare in penam exilij à loco delicti, à loco originis, & à loco habitationis. Ita Gomez. de delictis, c. 8. num. 4. per text. in l. relocatorum, §. intercede, cum §. sequenti, ff. de interdictis & relegatis, vbi Bart. & communiter Doctores.
- Officiales Reclum præuocatum, Addè, quod nec etiam possunt gravare rusticos, ut sibi præstent alimenta, etiam quod incederent pro malefactoribus inquirendis, vel pro exactionibus collectarum: Ios. de Plat. per eum text. in l. 2. C. de luer. Aduocat. lib. 12. quem refert, & sequitur Rip. in tract. de remed. præferu. contra pestem, num. 212.
- Quæro nunc, Addè, quod bannitus in contumaciam, & sic ex facta confessione, in duobus casibus sit infamis, vt per Decian. conf. §. 6. num. 24. vol. 3.
- Præterea quæro, Addè, si testis fuerit interrogatus, an sit bannitus, teneatur respondere, si bannitus fuerit in contumaciam, nisi extaret statutum in loco à quo bannitus sit, disponens contumaciam haberi pro confesso. Ita tradunt adent. ad Bart. in conf. 196. vers. verum in quest. num. eo in casu non teneatur respondere. Et ad hanc questionem an bannitus possit esse testis, vide Maschard. de probat. l. 62. nu. 3. & Monticel. in suo reposit. testium, in ver. bannitus.
- Sed an poterit bannitus testari, Addè, quod in statu Ecclesiastico fuit sub lata humilmodi disputatio per bul. Clem. VII. in qua expresse priuatur banniti omni fatione testamenti actiua, & passiva, de qua bulla facit mentionem Noni. conf. §. 2. n. 4.
- Quæro modo, Addè de videndum Menoch. de arb. iudic. l. 7. quest. 100. num. 16. vbi tenet partem affirmatiuam, & idem tenet Marf. conf. §. 2. num. 8. & Bertazz. conf. 407. num. 10. volum. 2.
- Item addè, quod banniti & delinquentes status Ecclesiastici non possunt stare in regno Neapolitano. Et conuerso, banniti, & delinquentes illius regni non possunt stare in statu Ecclesiastico, & indices hinc inde eos capere tenentur, & sibimittere, per concenonem inter Sanctum Pontificem, & Serenissimum Regem Philippum initam de anno 1566. de qua in lib. pagin. sub tit. de malefactoribus, fol. 359.
- Primum tamen volo scire, Addè, quod hoc est de iure communi, quod bannitus de vno loco censetur bannitus de omnibus locis, qui sunt sub eodem domino, secundum Alb. de Ros. in auth. quia in provincia, C. vbi de crim. ag. oport. quæ refert & sequitur Marf. in præd. crim. in §. oportet, num. 38. & conf. 121. nu. 12. Contrad. in præd. in th. de inquis. num. 14. fol. 150. & de hoc vide etiam Nell. de bann. in l. par. 2. temp. qu. 57. Et in §. 10. statu Ecclesiastico expresse promissum fuit in bulla Clem. VII. contra homicidas, impresse inter alias bullas fol. 191. in Bullar. nouiter edito, vt bannitus à territorio vnus ciuitatis, intelligatur bannitus ab omnibus territoriis Rom. Ecclesiæ mediæ, vel immediatè subiectis, & quod ab illo iudice puniri possit, vel quod debeat remitti ad locum condemnationis. Quæ quidem declaratio operatur postea, vt ab omnibus ciuitatibus status Ecclesiastici bannitus celsatur: Cor. conf. 192. colum. 1. vers. his tamen non obstat, volum. 3. Tob. Non. conf. §. 8. num. 2. & Viui. comm. opi. 770. num. 24. & quod possit imponere offendit in omnibus locis status Ecclesiastici, vbi vigent statuta, quod banniti imponere offendi possint, etiam quod non fuerit condemnatus in loco, vbi talia statuta vigent, vt eleganter dixit Cor. dict. conf. 192. vol. 7.
- Item addè, quod secundum iuris communis dispositionem, bannitus & condemnatus de vna ciuitate, intelligitur bannitus à Roma, iuxta tradita per Iac. Beluif. in sua præd. crim. in tit. de fuga reorum, numer. 30. quem

quem refert, & sequitur Anton. Scap. in præct. iuris non scrip. h. j. c. 6. n. 3.

- 12 Item adde, quod bannitus à curia principis, vel in regno Neapolitano à magna Curia Vicarie, si est fallus alicuius baronis, siue feudatarii, ille baro non potest illum receptare, sed cum expellere debet à sua terra: Bene est verum, quod non tenetur dictum bannitum
- 13 capere, & subditare, quia baro non debet esse birrarius sui subditis, Affili constituit penam eorum, colum. 23. in fin. versiculo, & aduerte, in constitut. eos qui sciuntur, colum. penult. nume. 19. in fin. & decil. 165. volum. 2.
- 14 Item adde, quod banniti superiorum dicuntur banniti in terris subditorum, quamvis debeant merum, & mixtum imperium: Bald. in l. etiam, circa fin. C. de iur. dot. Brun. in tract. exclus. in 6. ar. prin. in 1. membe. q. 7. & Rolan. de ludo dot. q. 83. n. 6.
- 15 Item adde, quod bannitus de castello adiacenti ciuitati, intelligitur etiam bannitus de castello subiecto ciuitati, nec potest stare in ciuitate, Bald. in l. executorem, colu. 9. C. de exceptat. iud. & Follet. in præct. crim. in verb. bannitatus, n. 29.
- 16 Item adde, quod si in loco separato ius directum retineretur, ut puta, quia ille locus, siue ciuitas infeudaretur, credo, quod tunc banniti non essent tuti in d. loco, siue ciuitate separata, per ea quæ tradit Mart. de Laud. in tit. de Princip. in vers. 72. & Rol. de iur. dot. q. 83. Et è conuerso, an bannitus à toto statu, & territorio Principis intelligatur bannitus à ciuitatibus, & territorio potest per Principem acquisitis, Mart. in præct. crim. §. aggredior, n. 21. & in conf. 121. n. 21. & in conf. 121. n. 13. vbi tener, quod sic. Vide etiam Nell. in tract. de bann. in 1. par. 2. temporis q. 56. vbi latè, & Alciat. in conf. 7. n. 8. li. 6. tom. 2.
- 27 §. *Diui autem supra, ibi, neque simpliciter equiparantur.* Adde videndum in hac quæstione, an banniti nostri temporis æquiparentur deportatis, Chassa super consuet. Burg. fol. 36. n. 4. cum seq. Bart. in q. incip. Lucanæ ciuitatis statuto, & Puteum decil. 47. lib. 3.
- 28 §. *Quæro, quia pena puniatur frangens fines exilij.* Adde, quod quis dicatur frangere fines, siue exilium, Angel. in conf. 379. n. 1. & quibus quæ pœnis frangens puniatur latè Lud. à Pegner. in q. crim. c. 41.
- 30 Item adde, quod in regno Neap. pronisum fuit per regias prag. sub t. de delegatis, quod frangentes exilium, qui irrogatorum cautionem præstiterint de illud seruando, teneantur seruire per tempore duplicato in trinitatibus, dummodo duplicatio non excedat decem annos.
- 31 Item adde, quod exulatus, siue relegatus effectus clericus post rel. g. uionem, siue exiliu, si fugerit exiliu, siue relegationem, secundum index ad est, Ecclesiasticus cognoscere debet, quia agitur de nouo delicto, & non conditione personæ Franc. in decil. 395. vol. 2. Sed ego valde dubito de huiusmodi decisione, saltem quoad penam conventionalem, quæ fuit stipulata pro fisco curiæ seculari. Ideo cogitandum est.
- Item adde, quod in regno Neapolitano adsumt quatuor prag. sub tit. de delegatis, quibus frangentes fines exilij, siue relegationis puniuntur.
- Item *quæro si iudex bannierit.* Adde Menoch. de arbit. q. 59. vbi plenè.
- 32 Item adde, quod beneplacitum sub nomine dignitatis morte Principis non expirat, quia ea dignitas durat in successore, & in dubio intelligitur de dignitatis beneplacito, Ruin. conf. 204. volum. 5. Quod tamen duobus modis limitatur, vt ibi per eum, numer. 8. & 12. Sed Bertaz. in conf. 22. & 23. impugnat Ruin. in d. consilio dum dicit, beneplacitum refertur ad personam, si fuerit dictum à tertio ad beneplacitum Serenissimi Ducis

nostri: Sed quando Princeps loqueretur in propria persona, vt si diceret, ad nostrum beneplacitum, vel alia verba similia, quod tunc beneplacitum referretur ad personam.

Item adde, si vtputa exilium, siue priuatio officij esset per decennium, & vltra, ad beneplacitum Principis, & Principis intra decennium decederet, etiam finito decennio beneplacitum non esset extinctum, sed in successorem transiret: Bertaz. in dict. conf. 22. & 23. Et in hac quæstione, an mortuo iudice, vel Principe, arbitrium dicatur finitum, vide etiam Couar. var. resol. capit. 13. num. 1. cum seq. & Traque. de Il. conub. glo. 4. numer. 18.

Item adde, quod consuetudo Senatus Mediolani, de qua per auctorem, est de iure, vt tenet Gozad. in conf. 61. numer. 15.

QVÆSTIO LXXII.

SVM MARIVM.

- 1 Infamia irrogatur per carcerationem ad penam.
- 2 Infamia quid sit.
- 3 Infamia iuris tripliciter inferitur.
- 4 Infamia iuris quæ sit, & quæ infamia facti, remissiuè.
- 5 Infamia facti quæplex sit, remissiuè.
- 6 Infamia facti quomodo irrogetur, & quos effectus habeat, remissiuè.
- 7 Infamia canonica quomodo contrahatur.
- 8 Infamia quomodo probetur, remissiuè.
- 9 Infamia est pena corporalis, & mortis comparatur.
- 10 Infamia publica, & clamesta non indiget probatione.
- 11 Infamis non debet videre faciem Principis.
- 12 Infamia an sit perpetua, si pena principalis sit ad tempus.
- 13 Infamis ex aliquo delicto, si est condemnandus ad penam infamie, pena debet mutari, & alterari.
- 14 Infamia non tollitur per emendationem vite.
- 15 Infamia per simplicem indulgentiam Principis de delicto factam, non censetur remissa.
- 16 Preiudicatio quid, & de ipsius pena, remissiuè.
- 17 Advocatus pro aliquo in causa principali, potest contra eum aduocare in causa appellationis, non tamen benefice.
- 18 Corruptus Advocatum partis puniatur, vt falsarius, & causam perdit.
- 19 Iudex condemnando potest ex causa bonam famam iusto reseruare.
- 20 Infamis efficitur condemnatus de crimine ciuili.
- 21 Et quid de condemnato in contumaciam, & iuris ordine non seruato.
- 22 Sententia lata super inquisitione formata de facto non infamatur.
- 23 Infamis non efficitur condemnatus ex ratificatione.

Et etiam grauis pena infamie. Adde, quod etiam infamia irrogatur per carcerationem ad penam factam, non autem pro delicto reperiendo, §. 1. & ibi Bart. C. de infam.

Item adde, quod infamia est læzæ dignitatis status alicuius moribus, & legibus reprobatus, Bart. in l. 1. C. ex quibus cau. infam. irrog.

Item adde, quod infamia est triplex, scilicet infamia iuris, facti, & canonica: Abb. in c. etiam, de test. Et quæ sit infamia iuris, & quæ facti, & qui sint infames infamia facti, latè Ias. in cunctos populos, col. 11. C. de sum. tri. & fide cath. & Couar. præct. q. cap. 18. num. 1. Et infamia iuris est duplex, vna quæ inferitur per sententiam, alia quando lex pronūciat illum infamem, secundum Affili. in conf. cordi nobis, num. 4. lib. 2. Sed secundum Farin. in c. reprehensibilis, nu. 5. de appellat. infamia

posuisti, saltem quoad illum casum.

Et quomodo praestitum in regno Neap. ibidem.

34 Et quid in negligentia ne partes veniant ad arma.

35 Iudicis negligentia in quibus casibus puniatur, remissa.

36 Officiales de quibus debeant syndicare, remissum.

37 Appellari in syndicato contra officialem debet iustificare appellacionem ex eorum actis.

Officiales non evitent syndicationem de barattariis, & illicitis extorsionibus, etiam si habuerit officium cum patre de non fando syndicati, m. cod.

38 Inquisitio suspensa fieri non debet in syndicato.

39 Administracionis miseria.

40 Officialis non potest condemnari, nisi querela precedente.

41 Officialis syndicatione interdictum interius administratio.

42 Memorialia data sine nomine contra officiales sunt reicienda.

43 Credulitas nimia culpe adscribitur.

44 Syndicati non potest per Principem tolli.

Officiales in syndicatione admittuntur ad iurisdictionem cautionem, ibidem.

45 Officialis in loco ubi officium exercuit, ad syndicationem stare debet.

46 Officialis ante syndicationem potest conveniri in sex casibus.

47 Notarius condemnatus de falso an per hoc officio tabellionatus prius valet.

48 Excommunicatus persistens per annum in excommunicatione sui suspectus de haeresi.

49 Prælati infidelitatis pena.

1 **H**ic etiam valde officii. Adde videndum Corn. conf. 132. col. 3. & D. Farin. in quaest. 19. vbi habetur, quod quando quis dicitur delinquere in officio,

2 & quod per Rotam Romanam decretum fuit, quod officialis delinquens in officio, priuatur officio abique alia sententia priuationis, statim quod est condemnatus de delicto, & sic declaratur, quod deliquit: quia in poenis est ipso iure implicitus, requiritur declaratoria delicti, vt notant omnes in cap. cum secundum, de haereticis, & in c. Rudolphus, vbi Fel. de rescriptis.

3 Item adde, quod si doctor propter delictum priuatur doctoratu, non potest doctorari, nisi ab Imperatore, vel à Pap. 3. l. 2. in fi. C. de liber. & eorum lib. & ibi Bald. & in l. 2. C. de iur. offi. lib. 12. & l. 1. in l. 1. §. & post operis, si de noui oper. num.

4 Item adde, quod poena priuationis officij est criminalis, quando apponitur sola, sed quando ultra priuationem officij apponuntur aliae poenae, tunc est civilis, & procurator possit in ea intervenire, & Abb. & Io. de Anan. in c. super his, de accusat. Cornel. in conf. 199. col. 2. circa fin. vol. 3. & Maran. in sua pract. par. 4. nu. 32. cum seq. dist. 11.

5 Item adde, quod Antiani reuelantes secreta Vniuersitatis, priuatur officio. Ita Bel. in tit. de pac. tenen. in verb. in nomine Christi, & tit. quibus modis seu. amir. & in tit. de pace tenen. in verb. credentiam dicit, quod secreta dicuntur illud quod vltus ignorat.

6 Item adde, quod si statum pro aliquo delicto imponat poenam corporalem, & officij priuationem, & deinde poena corporalis in pecuniariam commutetur per aliud statum, amplius priuationi officij non est locus, cum in ipsa reformatione nihil dictum sit de officij priuatione, Decian. conf. 10. column. 2. vers. sed tamen vltimus, quem refert, & sequitur Menoch. de arbit. iud. casu 178. nu. 9.

7 Item adde, quod poena priuationis officij incurrit iudex, contemnens mandatum Principis, si ei intuentu fuerit, pro quito charam gratiam habuerit, etiam quod sit officio perpetuum, Gramm. decif. 40. nu. 12.

8 Item adde, quod priuatur officio suo per sententiam ex eo, quod male veritus fuerit, ad officium redire non potest secundum Chassan. in consuet. Burg. fol. 258. n. 49. cum sequen.

9 Index cum mitem barattariis. Adde, quod iudex corruptus sex poenas incurrit, de quibus per Neuz. in Syl. nupl. lib. 5. in verb. quomodo sit iudicandum. nu. 91. & hanc materiam iudicis corrupti, vide plenè per Menoch. de arbit. iud. casu 342. & in cas. 345. habetur de poena corruptis iudicis, & in sequen. casu, de poena eorum, qui aliqua re accepta, vel promissa expeditum litis euentum promittunt, & isti corruptoribus sunt similes, & ibi etiam late de venditoribus sumi, & eorum poenis. Sunt aliqui enim, qui cum gratia, vel familiaritate aliquid apud Principes vel canones iudices possunt, pecunias, & alia munera ab eis, qui à Principe, vel à iudice aliquid sibi concedi postulant, accipiunt, vel quid futurum de illorum petitionibus sit, referant, & ij sumi venditores dicti sunt. Et quomodo probetur barattaria, vide Masc. de probat. in c. 1. §. 166. & 153. Et illi qui fuerit carcerati ab aliquo iudice, contra se non possunt recipi in testes, quia non sunt omni exceptione maiores, vt requiritur, nam contra iudices probationes debent esse legitimae, & luce meridiana clariore, vt per Bertaz. in conf. 71. num. 1. cum seq. vbi dicit etiam, quod in syndicato iuramentum in supplementum probationis locum non habet. Sed in regno Neapol. dicit cap. 46. incip. item quod in omni casu, quo prouisum fuit, quod in omni casu, in quo contra prohibitionem officialis dicitur recepisse, nec inde aliquid constare potest, purget se per iuramentum suum officialis tam ipse videlicet, quam ille, per cuius manus dicitur recepisse: & si praedictum iuramentum praestare recusaui, sicut sacramento partis, à qua dicitur recepisse, & quantum ipse se soluisse iurauerit, sibi restitutor instanter, & nihilominus soluat Curie poenam in talibus constitutam. Vide etiam Io. Ant. de Nigr. in c. 166. incip. vulgaris famae, & ibi num. 13. habentur, quae considerari debeant, quando proceditur contra officialem de barattaria, & extorsionibus, & Pari. de syndic. in verb. probatio, §. contra officiales. Et barattaria probatur sicut dolus, sicut iudiciis, & coniecturis, l. doli. C. de dolo. Boer. decif. 101. Crau. conf. 8. & c. 119. & Plot. in l. 1. quando n. 76. C. vnde vi probatur etiam per iuramentum, secundum Ang. in authen. vt iud. sine iure quoquo suffrag. §. oportet ei, & per Gramm. in d. conf. 35. num. 53. cum sequen. late quae probationes requirantur in hoc crimine corruptelae: quae poena imponatur contra officialem de iure communi, & quae per consil. Regni, & quando liberatur fideiusoribus. Et per regiam pragmatiam incip. quis nescit, sub titulo de muneribus, prouisum fuit quod ad probandum corruptionem contra officialem sufficiunt tres testes singulares bonae famae, & opinionis. Et in crimine corruptelae quomodo procedatur, & probetur, vide cap. regni, incip. vulgaris famae proloquium, & Foller. in fragmentis, numero. 189. vbi latissimè, & ibi etiam habetur de d. capi. item quod in omni casu. Et ad hanc materiam barattariae vide omnino Port. in consil. 94. vbi consulit contra Tabernam supremum Cancellarium Medional. Et barattans dicitur proditor, & contra eum potest procedi ad iustitiam rei criminis lae maiestatis. Ita Gleg. in tract. de crim. lae maiest. lib. 2. rub. de prodit. q. 2. Et ultra poenam priuationis officij, incurrit etiam degradatio, & priuationis dignitatis. Capyc. decif. 121. nu. 18. vbi late de hac materia. Guid. Pap. leg. 110. vers. qualiter, Lancel.

de attent. part. esp. 4. de attent. lite pendente, numer. 20. Bonacordia in quaest. crim. in verb. syndic. verific. si condemnatur.

- 19 Item adde, quod iudici asserenti se pecunia corruptum, sententiam protulisse, non creditur in praedictis partis Gabr. commun. conclusionum, lib. 7. de malef. concl. 32. n. 7. & sequi vbi hoc dicitur declaratur.

20 Item adde, quod omnia acta per iudices pretio corruptos, gesta, sunt nulla, venales. C. quando provoc. non est necesse. cum ab omni. de vit. & honest. clerici. Archidiacon. c. recte. 11. q. 2. Soci. in fallen. 1. 56. Mar. in l. lege Cornelia, ff. de fall. & Vant. de nullitat. in tit. de nullitat. ex defect. process. nu. 136. vbi dicit, quod ipso iure non valent.

21 Item adde, quod accusatio pro barataria est popularis, & cuilibet de populo competit, si agatur criminaliter; si autem civiliter, si applicatur filio, competit cuilibet de populo. Alias si aliqua pars applicat parti, tunc competit solum soluenti, & eius hactenus. Ita Ang. in l. 1. ver. ad hanc partem, C. ad l. rep. et.

22 Item adde, quod iudex si acciperet pecuniam, vt committeret baratariam, si ponatur, antequam baratariam committat, non euitat poenam, secundum Bal. in l. generaliter, §. 1. ff. de calumniant. Et ibi dicit, quod ita per illum text. fuit determinatum Florentie in vno, quem re integra penituerat. Et idem refert in l. 1. §. ad bestias, ff. de postul. & hoc pro valde notabili refert etiam las. in §. quad rupli, nu. 80. Insit. de action. Mar. sing. 326. penituerat, Roman. sing. 332. & pulchre per Boer. decil. 133. vbi limitat post Bolog. in §. 1. ibi per eum allegato. Et videtur tenere. quod sit idem, si iudex non receperit pecuniam, sed pactus fuerit. Et ibi num.

23 tractat cuius pecunia sit applicanda, si scio, vel parti, & secundum Roma. sing. 133. per eum ibi allegatum, regulariter applicatur parti, & de hoc vide etiam Doctores in l. 1. & sequi. ff. de cond. ob turp. caus. & Abb. in c. in omni. col. 2. de vit. & honest. cler.

24 Item adde, quod in regno Neapol. fuit prouisum, per tit. 4. incip. item quod si aliquis, vbi Caran. quod alius officialis sciens aliquem officialem baratariam commisisse, teneatur reuelare, quod etiam est de iure communi, vt dicit Paris. in tract. syndic. in verb. syndicatorum officiales, 3. per text. in §. necessitatem, verific. sed etiam, in auth. vt iudic. sine quoquo suffrag.

25 Item adde, quod si officialis delinquit praecepto officij & ad eumdem ipsius officij, vel vniuersitatis, successores in officio tenetur satisfacere. Aufe ad decil. 70. Tolos. & Moron. in tract. de pace, & fide, & trenga q. 131.

26 Item adde, quod pecuniam solutus pro sportulis, si iudex eas acciperet palam, & bona fide, non potest dici commissi barataria. Bal. in c. fin. nu. 11. de appellat. Soc. in reg. 55. barataria, vbi dicit, ita fuisse iudicatum in fauorem cuiusdam iudicis: Felin. in c. tua nos, num. 5. de symon. & Mar. in rubr. ff. ad leg. Corn. de licar. num. 10. & Bertaz. in conf. 71. n. 23. & sequen.

27 Item adde, quod quando dantur pecuniae officiales, praesumptio est contra ipsum de barataria, tamen si mutui causa, vel alterius iusti contractus in illa numeratione nominetur, vt per Bald. in l. quiquis, C. si cer. per.

28 Gram. conf. 91. n. 8. Nec refert, si ipse officialis pecunias recipiat, vel eas vixori mandet per alteri tradi leg. 2. ff. de calumn. & Port. in conf. 94. n. 9. & 10. nisi donari

29 si fuisset iudici post latam sententiam, quia illud non argueret, illum fuisse corruptum. Anchar. conf. 368. col. 6. quem sequitur Felin. in tua nos de symon. in fin. & Menoch. de praesumpt. lib. 5. praesumpt. 8. nu. 12. Sed forsitan non transiret sine suspitione, considerata tamen qualitate mulieris. Et in regno Neapol. fuit prouisum, per pragm.

30 Incipit, ubi nec sit, sub tit. de maner. offic. quod iudices nulli quantitate pecuniae mutuo accipere possint.

Item adde, quod querelatus in syndicatu de extorsione, respondens simpliciter, quod quicquid fecit, & habuit iuste fecit, & habuit, non videtur facere pecunias extorsisse. lo. de amicis, conf. 40. per totum.

¶ Pars autem iudicem corruptum. Adde Menoch. de att. tract. iudic. casu 143. vbi hanc materiam late tractauit.

¶ Item iudex. Adde Menoch. de arbitrat. iud. casu 54. vbi plene tractat de poenis iudicis negligens ministrare iustitiam: & quomodo iudex dicatur esse in negligentia, aut teneatur in syndicatu, vide Bald. in l. mangipia, & de seru. fugit. & Bart. in l. cognitione, col. sing. ff. ad Syllan. Et negligentia an praesumatur, & quomodo probetur, late per Masch. de probat. concl. 1038. vol. 2. Et nedum ipse iudex, qui negligit facere iustitiam, teneatur parti, sed etiam Principi, qui iudicem creauit: Fran. Niconit. in repet. c. quoniam contra, n. 1081. Et iudex negligens in puniendo delinquentem quem corrigere potest, dicitur fautor eius, & princeps criminis, ca. quando, de sent. excom. & per Crau. in conf. 14. col. 3. ver. iudex, & conf. 132. col. 2. & ibi alia, de negligentia iudicis. Sed vtinam, quando iudices non puniunt delinquentes, sit negligentia, & non malitia.

Item adde, quod iudicis negligentia, in expediendo causas civiles, & criminales est iusta causa cum priuandis, saltem in illa causa exercicio iuxta potestatem, & maior magistratus potest supplere, & iustitiam facere, etiam quod esset iudex feudatarij, siue baronis habentis priuilegia, quod in terris suis ipse solus, vel eius officialis iustitiam facere potest. Sed maior magistratus vrbiter agendo potest statuere terminum iudici, ad expediendum causas civiles, siue criminales, quo elapso in casu negligentiae poterit ipse maior magistratus procedere etiam in terris feudatis, & separatim, & in omnibus causis tam civilibus, quam criminalibus ad feudatarios, & barones, vel ad eorum officiales spectantibus: Felin. in c. refragabili, nu. 1. de offic. ordin. & late Bernard. de Plor. in conf. 133. num. 31. cum sequi. vol. 1. iuxta conf. crim. diuers. Et hoc passim in regno Neap. feruatur, vbi per iudices secundum causarum primis, & per iudices tertiarum secundis fit praesumptum ad instantiam partis, quod infra decem, vel quindecim dies causam expediant sub poena auocationis, quatenus in termino expeditionis reperitur. Et termino elapso, si causa non fuerit expedita per dictos iudices, auocatur, quamuis barones iurisdictionem priuatum habeant cum amplissimis priuilegiis. In statu autem Ecclesiastico, hoc nunquam vidi practitari.

Item adde, quod officialis negligens in prouidendo, ne partes veniant ad arma potest priuati officio suo. Bald. in l. 1. §. quis ff. de offic. praefect. & Ang. in l. 2. §. ex his, ff. de verb. oblig. & Brun. in conf. 66. col. 6.

Item adde, quod in triginta sex casibus iudicis negligentia punitur, quos accumulauit Gomef. in comment. ad regulas Cancell. in regula de triennali possessorio q. 28. & de modo probandi iudicis negligentiam Menoch. in tract. de recuper. possessorio. rem. 7. quaest. 5. Vide etiam Mascard. de probat. 1088. vbi etiam habetur, negligentiam non praesumi.

¶ Debet ergo officialis. Adde Ioseph. Ludouic. in concl. 38. in verb. Infertur 102. vbi multos accumulauit idem attestantes, & dicit ita feruari in Verbe. Idem tenet Bertaz. confil. 71. & 91. vol. 1. in quibus locis multum late hanc materiam tractauit. Et Gramm. in confil. 54. nu. 11. dicit, quod hodie de consuetudine, ac etiam in pluribus locis per statuta ciuitatum, officiales non syndicanantur, nisi de furtis, pecunia accepta, male ablatis & de ceteris barataris, non autem de iniquis decretis, aut sententis male latis. Et ibi Gramm. num. 16. dicit etiam, quod appellans in syndicatu contra officialem, debet iustificare grauamen ex eisdem actis, & processu, nec

nec posset novas probationes inducere contra officia-
Et officialis debet syndicare de barattariis, & illicitis
extorcionibus, etiam si haberet officium cum pacto, siue
privilegio, quod non teneatur stare syndicatori, vel quod
per literas Principis syndicatoris fuisset remissus, Quia
literæ, privilegium & pactum intelliguntur solum de
culpâ, & negligentia, non autem de barattariis, & illi-
citis extorcionibus. Affl. in consil. volumus. n. 4. & in consil.

38 innotioribus, n. 6. Et contra officiales scrupulosa in-
quisitio omnis respicitur, alias frangeretur nervus iustitiæ,
auctoritatisque iudicium deprimeretur, atque vilesceret,
& in officio successores lento gradu, vel calce, proce-
derent, ut per Gramm. dict. consil. 54. num. 5. Ad hoc faci-
ant verba Ciceronis, in oratione pro Lucio Flacco, in

39 2. par. dicentis ad verbum: O conditiones miseras admi-
nistrandarum provinciarum, in quibus diligentia plena forni-
tatum est negligentia vituperationem, ubi severitas periculo-
sa, liberalitas ingrata, sermo infidus, assensus perniciosa, fides
omnium familia, sed non totum animus iratus, iracundia oc-
culi, & audacia aperta, venientes præter expectantem presen-
tibus inferant, & abeuntes deserunt.

40 Item adde, quod officiales condemnati non possunt,
nisi querela præcedat, ut est communis opinio de qua per
Aret. in cap. qualiter, & quando 2. de accusat. num. 31. Et
ita servatur in practica. Et quando officiales syndican-
tur, & administratio eis interdicitur: Gramm. consil. 10.
num. 1. & 3. Lancelot. de attent. par. 2. cap. 5. num. 17. &
Capel. T. holof. decif. 370.

42 Item adde, quod contra officiales tam ad syndicatum
permanentes, quam etiam officia exercentes reijcienda
sunt memorialia, sine nomine tradita: Spec. in tit. de
deposi. 5. 7. no. 10. Culpe. 7. enim nimia credulitas ascri-
bitur, Roman. consil. 413. num. 12.

44 Item adde, quod Princeps non potest remittere, quod
officialis non sit ad syndicatum, Affl. in consil. volu-
mus, num. 4. lib. 1. 194. Et ibi etiam habetur, quod offi-
cialis habet hoc privilegium, quando stat in syndicato,
ut stetur iuratoriæ elutioni, si non habet fidei iutores,
nisi esset capitaliter accusatus. Sed ego credo, quod in
practica hoc privilegium non servaretur, considerata
petitionum qualitate.

45 Item adde, quod officialis in loco ubi officium exer-
cit, debet stare ad syndicatum post finitum officium,
l. i. C. ut omnes iudices, & in l. i. C. ubi de crimine agi
oportet, & l. i. C. ad legem Jul. repetitur. Et de his specia-
liter fuit provisum in Regno Neap. & quod alibi stare
non possit, per consil. volumus, & ibi Affl. n. 1.

46 Item adde, quod officialis ante syndicatum potest
convenire in sex casibus, primò, si est officialis perpe-
tus, secundò, si actio esset tempore peritura, tertio, si
commiserit furum, siue barattariam in officio, quarto,
si ita Princeps iusserit, quinto, potest conveniri a perso-
nis non subditis ratione officij, sexto, quod pro delicto
imponitur pena privationis officij. Ita tradit Affl. in
consil. statuius, n. 48. lib. 1. & vide quæ posui suprà in
quæst. 16. ad versic. præterea quæro.

47 2. Quæstio condemnatur.] Adde, quod non sufficit con-
demnatio falsi, sed etiam requiritur, quod in eadē sen-
tentia officio tabellionatus sit priuatus. Ita tradit Nell.
de bann. in 1. par. 2. temp. q. 151. quem sequitur Foller. in
pract. crim. in verb. banniantur, n. 39. & Max. in pract.
5. aggregior, n. 108. & singul. 100. n. 2. Fallit tamen, si cri-
men sit notorium, & tale, per quod sit priuatus ipso iure
officio tabellionatus. Ita notat Tirac. in repet. leg. si vin-
quam in verb. teuraturus, n. 41. 2. C. de reuoc. donat. Sed
in hac materia de priuatione officij tabellionatus, vide
Felon. in cap. fraternitatis, de hærec. ubi ponit multas fal-
lencias.

48 Item clericum.] Adde, quod ultra priuationem beneficij,
si per amā steterit in excommunicatione, potest con-

tra eum vti de hæreci suspectum, procedi, per Concil.
Triden. sub decreto de reformat. scilicet 2. cap. quamvis, in
fine.

¶ *Prælati insufficientes.*] Adde videndum Cran. in consil. 49
132. col. 2.

QVÆSTIO LXXIII.
SYMMARIUM.

Degradatio in dubio intelligitur de teniori.

¶ *Vandæque etiam.*] adde quod statutum imponens
penam degradationis, erit intelligendum de le-
uiori, & sic de verbali degradatione: Foller. in pract. cri-
cario. in verb. & si confessi, aut convicti, n. 2. quid si sta-
tutum simpliciter.

QVÆSTIO LXXV.
SYMMARIUM.

*Suspensio quid sit, quomodo, & quid abstinere faciat, quā-
do imponatur, & de illius forma, remissive.*

¶ *Oterium ubi crimin.*] Adde videndum Foller. in
pract. crim. can. in verb. & si confessi, aut convicti
sint, cap. 33. nu. 27. & 63. ubi laic. & ponit quid, & quom-
plex sit suspensio, & quot sint suspensionum species, &
a quibus officiis suspensus dicatur interdictus, & sic ab-
stinere debeat. Et ibi in hoc facit decem regulas, & po-
nit etiam, quando suspensionis pena imponi possit non
præcedente monitione, & tradit formam inquisitionis,
& sententiæ suspensionis, vel absolutionis.

QVÆSTIO LXXVI.
SYMMARIUM.

- 1 Interdictum quid sit, quomodo, & quid operetur, remissive.
- 2 Percussus est piscipulum, quomodo puniatur, remissive.

¶ *Inter ecclesiasticas censuras.*] Adde videndum Nauar. in 1
suo manuali, siue summa confess. c. 27. nu. 164. vbi
ad nu. 189. tom. 1. ubi interdictum quid, & quomplex,
quis, cur, & quomodo potest interdicere, & interdicti,
que prohibeantur interdicti, & tempore interdicti.
¶ *Item ciuitas.*] Adde videndum ea, quæ posui in quæst. 2
sequenti, in versic. percutientes iniunctis, ubi quibus
pœnis puniantur percutientes Episcopos.

QVÆSTIO LXXVII.
SYMMARIUM.

- 1 Excommunicatus pariter 62. pœnas, remissive.
- 2 Declaraciones, ampliationes, & limitationes ad can. si quis
suscipit diabolum, remissive.
- 3 Marm. violentus intrare in clericum quādo quis dicitur,
ibidem.
- 4 Percutientes consanguineum clericum, respectu clericis inordinatis
in dictum can.
- 5 Et quid de percussione fratrem tertij ordinis S. Francis.
- 6 Et quid de parve percussione filium clericum.
- 7 Et quid de minore.
- 8 Et an ipso facto percussus in d. can. incidat.
- 9 Et an requiratur publicatio, & quid speretur dista publi-
catio.
- 10 Et quid in spente in faciem clericum.
- 11 Et quid de effundente aquam super eos, ibidem.
- 12 Et quid de eum derinente per visum, vel frenum equi,
ibidem.
- 13 Et quid de auferente aliquā ab eum manibus, ibidem.

10. *Can. si quis suadente, quot requirit, ut locum habeat.*

11. *Et an procedat in clerico coniugato.*

12. *Et an in clerico heretico.*

13. *Et quid in percussione in ludo.*

14. *Et quid in muliere.*

15. *Et quid si clericus non incedat in habitu clericali.*

16. *Et quid in offendente cadaver clericum.*

17. *Offensa levis & gravis que dicatur.*

18. *Ordinarius quando possit absolvere remissum.*

19. *Percutens clericum an pluries sit excommunicandus.*

20. *Excommunicatus potest iterum excommunicari.*

21. *Excommunicatio in participantes non fertur, nisi canonica monitione precedente.*

Incedarius Ecclesiarum esse ipso facto excommunicatus, & absolendus à Papa, ibidem.

22. *Astorum varo locorum excommunicandus.*

23. *Incedarius pena non tenetur incendiis domum propriam, nisi fecerit, ut incendiis bona aliena.*

24. *Incedarius ecclesiarum etiam non consecratarum, & cimiterij sunt ipso facto excommunicati.*

25. *Cardinales offensus quomodo puniatur.*

26. *Et quid de offendente Episcopum, & alios inferioris ordinis.*

27. *Et quid de turbante divina officia.*

28. *Et quid de offendente legatos Sedis Apostolicæ.*

29. *Cuius occidens duos Episcopos, non potest amplius Episcopum habere.*

30. *Ecclesiastica libertas quando dicitur violari.*

31. *Iudex secularis statutum contra libertatem Ecclesiasticam, an pœnet.*

Baldus impugnatur, nu. rod.

Statutum contra libertatem Ecclesiasticam non valet, ibid.

32. *Lim. Nisi esset contra privilegium datum alicui Ecclesie particulari.*

33. *Laici non possunt statum super ecclesiis.*

34. *Statuta, que possunt afferre clericis commodum, & incommodum, non dicuntur contra libertatem Ecclesie.*

Statutum, quod nemo equat panem alicui monasterio, ne molei blasphem, ne aliquid vendat, vel emat, an sit contra libertatem Ecclesie, ibidem.

35. *Statutum quando dicatur contra libertatem Ecclesiasticam.*

Et qua requiratur, ut incurritur excommunicatio, remissum, ibidem.

Et quid de Universitate faciente talia statuta, ibidem.

Et quid de mandante, dante, scribente, consulente, ibid.

36. *Et quid si decuriones mandaverint alicui fieri statuta, & ille fecerit aliqua contra libertatem Ecclesie.*

Et quid si post dicta statuta ponatur statutum cassans, ibidem.

37. *Libertas Ecclesiastica non ladiatur per statutum laicorum, habens in se naturalem, & civilem æquivalentem.*

38. *Excommunicatio in iusta sententia lata ex falsa causa, & mala intentione valet.*

39. *Et quomodo dicatur nulla.*

40. *Excommunicatio iniusta ligat quoad hominem, non quoad Deum, nisi excommunicatus eam conueniet.*

41. *Lim. in tali iniuria, quis redderet sententiam nullam.*

1. *Successus videmus.* Adde, quod ille, qui est excommunicatus patitur sexaginta duas penas, quas ponit Petr. Rebof. in concord. tit. de excomm. non vitan. vol. 2. & adhuc vide etiam Carau. in situ 236, num. 12. cum seq.

2. *Pœnitentia.* Adde in hac materia c. si quis suadente diabolo. Soc. in c. peruenit nu. 15. & q. ad de pen. vi. infinitas posuit questiones, spectantes ad materiam excommunicationis d. canon. quam examinavit per 35. col. & alibi non repetens ita diffusè tractatam: Vide etiam septem casus, in quibus percutiens clericum non inci-

dit in sententia excommunicationis, de quibus per Inno. in c. non dubium, de sententia excomm. Et per Duen. in reg. 99. habes ad ista regulam videret ampliationes, & tres limitationes, & ab prima limitatione habetur, quod non solum percussus est excommunicatus, verum etiam ipso iure sine aliqua denuntiatione, per extrava-gantem Martini quinti, que incipit, in super ad cui-tanda, & illam refert etiam Fel. in c. Rudolphus, nom. 39. de re script. Et quando dicatur iniecte manus violentus in clericum, sum. Syl. in verbo excomm. 6. & Naua. c. 17. n. 37.

Item adde, quod percussus sanguinem clericum, respectu tamen huius clericum incidit in canonem, d. ca. si quis suadente, vt per Marf. in sing. 204.

Item adde, quod non incidit in canonem d. c. percutiens fratres tertij ordinis S. Francisci, iuxta not. per Crau. in conf. 303. n. 10. & Parif. conf. 40. n. 14. vol. 3.

Item adde, quod pater verberans filium clericum nō incidit in excommunicationem, secundum Floria. post Tancretum, in l. sed si, §. si magister, ff. ad legem Aquil. & addent. ad Alciat. de præleg. 1. præsumpt. 3. n. 1.

Item adde, quod minor vigintiquinque annis incideat post pubertatem in penam dicti canonis, sed non tenetur ire ad Papam, quia potest absolui per dicti cesa-nam, & in hoc minor ætas alleuat, e. p. cum illorum, in fin. de sententia excomm. & Franc. Mar. in decif. 814. par. 2. sed vide omnino decif. sequ. 821. ubi alter sentit & distinguit.

Item adde, quod licet ipso facto incurritur in cano-nem c. si quis suadente diabolo, propter violentam iniectionem manuum in personam clericum, requiritur tamen & publicatio, seu denuntiatio, licet per talem denuncia-tionem amplius non ligatur, cum non sit de substantia excommunicationis, Franc. Mar. in decif. 810. par. 2.

Item adde, quod spem in faciem clericum, vel effundens aquam super eum animo iniuriandi, vel detinens clericum per vestem, vel frenum equi, vel iusserit aliquid de manibus suis, incidit in canonem, nisi uellet essent se-parate à persona clericum, Franc. Mar. decif. 819. par. 2.

Item adde, quod tria requiruntur ad hoc, vt pena cano-nis incuratur, primo factum consummatum, secundo animus iniuriandi, seu dolus, tertio violentia, Franc. Mar. in decif. 821. par. 2.

Item adde, quod dispositio d. c. si quis suadente, habet locum etiam in clerico coniugato, & a vnicuique de cler. coning. in 6. & Vini. opin. 194. n. 5. vol. 1.

Item adde, quod clericus hæreticus possit percuti sine pena. d. c. si quis suadente, Card. in Clem. 2. §. exten-dum, de elect. & Viui. ubi supra, nu. 7.

Item adde, quod ubicunque quis laedens percuteret clericum, non incurretet excommunicationem aliquam, c. 1. de sent. excomm. & Viui. d. opin. 104. n. 11.

Item adde, quod c. si quis suadente, ita habet locum in feminis, sicut in masculis, vt absolui nequeant, nisi à Papa, Viui. d. opin. 104. n. 8.

Item adde, quod percussus clericum non indutum habitu clericali, penam d. c. non incurrit, quia in dubio non præsumitur se iussisse illum esse clericum, Bero. conf. 187. nu. 6. vol. 3.

Item adde, quod offendens cadaver clericum, siue reli-giosum, vt iniuriam faciat, incidit in penam d. canonis, quia durat etiam privilegium in cadaver. Fel. in c. a nobis 2. n. 1. de sent. excomm. & Decian. in tract. crim. l. b. 6. c. 17. n. 19. tom. 2.

¶ *Sic ut tamen.* Adde, quamam dicatur levis offensa, & quæ gravis, per summam Armin. in c. excommunicatio, §. n. 9. & per Franc. Mar. in decif. 823. ubi tenet, quod Episcopi arbitrio relinquuntur.

Item adde, plures casus speciales, in quibus ordinarius potest absolueret, quos ponit D. Ant. in summa 3. part. tit. 24.

tin. 14. §. 1. & §. 2. & §. 3. & Fran. Marc. decil. 821. & 826. & alius sequen. par. 2.

- 19 § Sed puer.] Adde, quod vnica tantum canonis sententia excommunicationis affici debet, & non pluribus excommunicationibus, & est communis opinio, vt per Couar. var. resol. lib. 1. c. 10. nu. 8. in vers. quartum. Et ibi in vers. quintum est, habetur, quod si quis percussit clericum semel, ob id ipso iure a Canone fit excommunicatus, atque iterum eundem clericum ex intervallo percussit, et alia canonis sententia excommunicationis ligabitur. Nam semel excommunicatus iterum potest excommunicari, glof. in cap. cum pro causa, & in cap. officij. de sententia excomm.

- 21 § Clerici.] Adde, quod talis excommunicatio hodie non potest fieri in participantes, nisi canonice monitione praemissa, vt in c. statim de sent. excomm. in 6. & Socin. in c. significauit, nu. 7. hic allegat. & in c. pendimus, in princ. art. 10. nu. 234. de sent. excomm.

- 22 § Incendiari.] Adde, quod incendiarius Ecclesiarum ipso iure est excommunicatus, sed incendiarius aliorum locorum non est excommunicatus, sed excommunicandus, & post publicationem absolutio referatur papae, nisi in mortis articulo. Socin. in d. c. tus nos, nu. 13. & seq. & in c. officij. 2. §. art. de sent. excomm.

- 23 Item adde, quod si quis domum propriam, vel segetem incendit, licet peccaret abutendo re sua, tamen non teneretur poena incendiarii, nisi dolo malo id faceret, vt etiam aliena bona incenderet: Socin. in c. conuest. nu. 29. de sent. excomm.

- 24 Item adde, quod incendiarius Ecclesiarum etiam non consecratarum ipso iure est excommunicatus, quod etiam procedit in cometerijs, vt ibi per eum.

Item adde, quod incendiarij sunt excommunicati, si non habent ius incendiij: puta propter iustum bellum, 23. q. 4. c. qui peccat, Socin. in dict. c. conuest. nu. 27. de sent. excomm.

- 25 § Offendentes.] Adde Socin. in c. in quibusdam, num. 27. de poen. & quia tex. in c. felices, non loquitur de poena interficientis Cardinale, ibi dicit, quod si esset laicus, non solum poena capitali vitium supplicij puniri deberet, verum etiam aliquo vitio grauissimo supplicio, vt transiret in aliorum exemplum.

- 26 § Persecutores.] Adde Socin. in c. in quibusdam, num. 28. cum seq. de poe. vbi habetur quibus poenis ta spiritibus, quam temporalibus offendentes Episcopos, presbyteros, & alios clericos inferioris ordinis. Et si quis offenderit Episcopum, vel clericos in ecclesia, & diuina minis lese maiestatis, in primis, §. de persona 2. quæst. 1. & l. i. quis in hoc genus. C. de epis. & cleric. Et occidens Episcopum debet puniri per iudicem laicum, cap. sunt quædam, §. q. 1. & de offensione Episcopum, Archiepiscopum, Patriarchas, & Nuncios late per Viui. opt. 88. lib. 1. Et vltra alias poenas percutiens Cardinalem, aut Episcopum, aut episcopum, seu bannerij, vel hæc mandauerit fieri, tatumque habuerit, ipso iure priuatur beneficio, Clem. 1. de poen. & Rebus in tract. de benefic. tit. de modis amit. benef. nu. 39. & 40. Et offendentes Episcopos, Archiepiscopos, Patriarchas, Legatos, siue Nuntios fedis Apost. incurunt poenas, dict. cap. felices, de poen. perinde ac si Cardinales offenderent, per Bull. in c. contra Dominum, vt late per Nau in po. Manuali, c. 27. num. 67. vers. 2. quoad c. felices, & poenas tom. 1. & ibi vers. 8. dicit, quod Episcopum electum, & confirmatum, sed non consecratum percutiens, non incurrit Bullam.

- 27 § Qui punitur pro ciuitate Florentina.] Adde, quod ciuitas, quæ occidit duos Episcopos, delinit esse ciuitas, & non debet vltius ei dari Episcopos 25. quæst. 2. cap. ita nos, Alb. de Res. in rubr. C. de epis. & cler. Card. Florent. in Cl. 1. ciuitas, de poen. Afflicti in consil. dubita-

tionem, nu. 14. rubr. 101. fol. 190.

§ Facientes feruari.] Adde, quod non incurrit hæc excommunicationem, qui voluit libertatem ecclesiasticam, vt nonnulli censuerunt, sed solum, qui eam violent per vim statutorum, & consuetudinem contrariam: Ita ait Nauar. in suo manuali, cap. 73. num. 119. 10. 1.

Item adde, quod Bald. in §. pro felices, 27. quæst. ff. de offic. proconf. tenet, quod iudex iurans statum ciuitatis libertatem Ecclesiasticam non peccat, sed in hoc casu, et si statuta contra libertatem Ecclesiasticam non valent, nisi talia statuta essent contra priuilegiu datum alicui particulari Ecclesie, vt est communis opinio, & quæ Tabiena, in verb. excommunicatio, casu 20. pag. 6. c. & Caiet. in summa in ver. excommunicatio c. 31. vers. quarto nota. Sed laici non possunt statueri seque ecclesie, 33. cap. quæ in ecclesiis, & capitul. Ecclesia 5. Maria, de consil. & ibi doctores.

Item adde, quod statuta laicorum, quæ pesserit asferre commodum, & incommodum clericis, non dicuntur contra libertatem Ecclesie, Abb. in c. Ecclesia 5. Matiz, col. 5. vers. circa hoc tamen, & Nauar. in disp. 8. nu. 20. Contrarium tenet Lapus, in allegat. 92. in primis, dicens, quod si quis statuat, ne quis panem coquat alicui Monasterio, vel ne molest blasphem, vel ne aliquid vendat, vel ab eis emat, & quod tenet ab Ecclesia, possit certis casibus alienare, facit contra libertatem Ecclesiasticam: Caiet. autem in summa in ver. excommunicatio, cap. 37. in fine dicit, quod præd. d. non sunt proprie contra libertatem Ecclesiasticam, sed contra humanam societatem, verum quia in eodem Ecclesie sunt, præsumuntur fieri contra Ecclesiasticam libertatem, quod dictum inquit esse singulare Nauar. in suo titul. de cens. Ecclesiasticis cap. 27. nu. 119.

Item adde, quæ statuta dicuntur contra libertatem Ecclesiasticam, per Socin. in d. c. nouentes, de sent. excomm. nu. 4. cum seq. vbi ponit, quæ statuta contra libertatem Ecclesiasticam requirantur, vt excommunicatio ipso facto incurrat, & quæ violatio ecclesiæ libertatis: & an quis incurrat excommunicationem ipso iure ob violationem Ecclesiæ libertatis: & an procedat indistincte, tam in clericis, quam in laicis, & an Vniuersitas excommunicata, quæ talia statuta facit, & an mandantes, dictantes, consulentes, & scribentes. Et quid si dominus, vel decuriones mandarent aliquibus, quod facerent statuta, & illi fecerint aliqua contra libertatem Ecclesiasticam, vtrum mandatores sint excommunicati ipso facto, etiam quod post talia statuta ponatur statutum generale, cassans ea, an euitetur poena excommunicationis: & quando statuentes, vel facientes feruari statuta, vel consuetudines contra libertatem Ecclesiasticam excommunicantur, late Caietan. in summa sua, in ver. excommunicatio, cap. 1. & 37. & Nauar. tom. 1. tit. de censura ecclesiastica, num. 119. vbi ponit multas declarationes, siue limitationes.

Item adde, quod libertas Ecclesiastica non laeditur per statuta laicorum, quæ habent in se naturalem æquitatem, & ciuilem: Bald. in c. de alienat. feud. numer. 7.

Item adde, quod statutum laicorum valet in iudicium Ecclesie in querendis, non in qualitis: Bart. in l. scripto, §. fin. ff. de mun. & honor. in rubr. consil. col. 2. vers. quæro an valeat statutum, idem Bald. in consil. inter consil. Anchar. incip. factum super quo col. fin. Barb. consil. 41. col. 20. vol. 1. Deci. consil. 269. numer. 9. & Ciau. consil. 23. num. 2.

§ Queritur etiam, ibi. Nam tamen puto referreandum.] Adde, quod ista restrictio, & declaratio fuit Taber. in cap. pendimus, quæ reprobat per Socin. in dict. cap. pendimus, num. 178. cum seq. 7. vbi concludit, quod sententia excommunicationis reuocari, siue lata fuerit ex f. l. a causa, siue ex non legitima etiam mala intentione,

vel ex inuidia, dammodo potestas fuerit in excommunicatore, & dispositio in patiente, & habilitas materiar. ¶ *Sales d. h. i. a. i.* Adde, quibus talibus sententia excommunicationis sit nulla, per Socin. in c. perpendimus, in 10. artic. quæst. 18. de sent. excomm.

Item adde, quod si sententia excommunicationis esset iniusta, non ligaret quoad Deum, sed quoad homines, ut est communis opinio de qua Barf. in consil. 71. num. 54. & Socin. in c. sacris, num. 13. cum seq. ubi, quod si excommunicatio conueniret, & dederet etiam quoad Deum, & quod hoc procedit lue sententia sit iniusta ex ordine, siue ex animo, siue ex causa, nisi tunc esset talis iniustitia, quæ rediret sententiam nullam, & ibi etiam tractat, quid de sententia iniusta delegati.

QVÆSTIO LXXVIII.

SVMMARIVM.

1. Confissio honorum quomodo procedat de iure.
2. Et quare sit introducta.
3. Et quomodo applicetur, si fuerint plures delicta unius castri.
4. Confissio, quæ infigitur ipso iure, quid operetur, remissuè.
5. Et quando veniat ipso iure, remissuè.
6. Declarationes, & limitationes ad iur. bona damnhatorum.
7. Confissio quando dicatur venire tacite, & in consequentiam.
8. Confissio non habet locum contra Neapolitanos, nisi in crimine lese Maiestatis, & heresij.
9. Nec Bononie ex consuetudine.
10. Et quis in eis succedat.
11. Confissio impoita citra dispositionem aut. bona, si nulla sine appellatione.
12. Statutum, quod bona delinquentium verè, vel fidei conficta intelligantur a die commissi criminis, quomodo intelligatur.
13. Confissio non habet locum in condemnato ad mortem pro furto ex forma statuti.
14. Nec in delictis priuatis, nisi statuto nominatim caueatur.
15. Nec in eo, qui condemnatus moritur, nisi in crimine Hæresij, & Maiestatis.
16. Nec in delictis non consummatis.
17. Confissio sit ipso iure in 250. casibus, remissuè.
18. Apostasia quid sit, quomodo puniatur, & de ipsius processu, & executione ibi.
19. Confissio non videtur sub generali arbitrio concessa iudici.
20. Citatio in civilibus sub pena confessionis non valet.
21. Officium Cancellarij, & similia an veniant in confessione.
22. Vassalli barones fidelis si rebelles contra Regem, an feuda, quæ tenes a barone, redeant ad baronem fidelem, vel ad Regem.
23. Confissio an extendatur ad feudum.
24. Et an bona prohibita per testatorem alienari.
25. Et an ad emphyteusum.
26. Et an ad ius patronatus.
27. Et quid si confiteatur villa, in qua erat ius patronatus.
28. Et an ad iura actiones, & nomina delictorum.
29. Et an ad usufructum bonorum prohibitorum alienari.
30. Et an bona feudalia.
31. Et an fructus feudali.
32. Et quid si fuerit facta substitutio si sine liberis.
33. Et quid si fuerit facta substitutio tacentibus, & videtur fideicommissarius, an fideicommissum extinguatur.
34. Vxor relicta domina, masculina, & usufructuaria, si bona confiteatur, erit usufructuaria, non alimentaria canon.
35. Bona fideicommissaria, si veniente herede moriatur fideicommissarius, transeunt liberè in fisco.

36. Filij positi in conditione quando faciant delictum conditionem ad fauorem suorum vel fisci, remissuè.
37. Fideiussores rei, qui pro pace seruanda descendunt, presentantur fisco in similibus bonorum subditorum fideicommissis.
- Idem in fideiussores de presentando, eodem numero.
38. Fideicommissum factum in casu, in quo heres committat delictum, an dicatur factum in fraudem fisci.
39. Et quid in crimine lese Maiestatis.
40. Et quid de legitimis.
41. Bona non prohibita expressim alienari, sed ex mente testatoris volentis ea conservari in familia, non transeunt in fisco.
42. Prohibetur alienare ad sui fauorem, si delinquit, habet fisco successorum.
43. Et quid si sit prohibitus inter viros.
44. Et an fisco detrahatur Trebellianicum.
45. Et an restitutus ex indulgentia Principis recuperet bona remanens penes agnatos, quia testator prohibuerat alienari, quia volebat ea remanere in familia.
46. Legitime alienatio quando possit prohiberi ratione maioris statui.
47. Et an veniat in confessione.
48. Confissio bonorum filij an extendatur ad legitimam, viro patre.
49. Et an ad peculium profectitium, in quo filius habeat potestatem donandi, & disponendi.
50. Et quid in statu ecclesiastico.
51. Et quid in peculo aduentitio.
52. Et quid si in eo habet filius administrationem.
53. Confictis nominis patris, an confiteatur usufructus dicti peculi in damnum filij.
54. Filius negotians nomine patris, totum lucrum acquirit patri.
55. Bona aduentitia non publicantur, etiam quod inter patrem, & filium esset factum compromissum, & laudatum, ut filius de illis bonis posset liberè disponente.
56. Iul. Clar. lapsus.
57. Peculium castrensium an publicetur, & an profectitium.
58. Et quid de usufructu peculi profecti, vel aduentitij.
59. Patris potestas an probatur per medium capitis diminutionem.
60. Publicatis bonis patris si ex statuto reseruetur dimidia bonorum filij, in illa pater non habet usufructum.
61. Vxoris bonis publicatis, non veniunt vestes sistine, & pretiose.
62. Dos an veniat in executione, si vxor fuerit condemnata.
63. Et quid stante statuto, quod vir dotem lucretur.
64. Et si mulier fuerit reituta, an recuperet acquiritum viro propter confiscationem.
65. Maritus condemnatus potest restituere dotem vxori, vel ei dare prædicia in solutum.
66. Donatio facta a viro vxori ante reatum non pertinet ad fisco.
67. Fisco an possit opponere vxori exceptionem non numerate dotis.
68. Dos amissa ab vxore propter mortem mariti, applicatur heredi viri.
69. Dos auferitur marito statim lata sententia contra vxorem.
70. Dos filia publicatur etiam in preiudicium patris.
71. Dos vxoris mandantis interfici maritum, an veniat in confessione.
72. Dotis usufructus an publicetur.
73. Maritus an possit opponere contra fisco, quod non tenetur nisi in quantum potest.
74. Dos vxoris quando confiteatur propter heresim mariti.
75. Donatio causa mortis facta vxori, an publicetur confictis bonis mariti.
76. Et quid in donatione propter nuptias, & inter viros.
77. Dos debet reddi per fisco vxori ex bonis mariti publicatis summarie, & sine sententia diffinitiuè.

- 79 *Vxor virtute sua hypotheca non impedit confiscationem bonorum mariti.*
 80 *Lim. Nisi mulier inhereret possessioni illorum bonorum.*
 81 *Ampliatum in donatione ante nuptias.*
 82 *Vxor propria auctoritate recipit possessionem suorum bonorum, antequam a fisco occupentur.*
 83 *Vxor propter suam hypothecam impedit demolitionem bonorum mariti.*
 84 *Et quid ferretur in practica.*
 85 *Dos confiscata quando possit exigi contra fisco remissum.*
 86 *Dos quando suo restituenda, ut fisco non possit aliquo tempore molestari.*
 87 *Ampl. Prætor, C. unde vir, an procedat publicatis bonis mariti.*
 88 *Vxor petens alimenta ex bonis viri publicandis, an sit audienda.*
 89 *Vendens bona in fraudem fisci non potest ea repetere.*
 90 *Donatio non reuocatur condemnato donatore in contumaciam.*
 91 *Donatio causa mortis reuocatur secundo crimine, etiam non docto de fraude.*
 92 *Fraus quomodo probetur.*
 93 *Simulatio an interferat iudex arbitrabitur.*
 94 *Simulatio contractus presumitur, etiam quid quis habeat pacem cum inimici.*
 95 *Item si alienans remanserit in possessione rei donatæ.*
 96 *Clam quid fieri quando dicatur.*
 97 *Et quid si dicatur Notario, ut nihil propleat.*
 98 *Fraus presumitur secundo delicto in conuenti post alienationem.*
 99 *Alienatio facta post delictum, quando valeat remissum.*
 100 *Emptor rei alienatæ in fraudem fisci, non recuperat illius pretium.*
 101 *Confiscationis in fisco effectus.*
 102 *Et quid si statum requirit delinquentem condemnari.*
 103 *Debitur delinquenti, an possit dare in solutum bona creditoribus.*
 104 *Et quid si ob obligatum cum iuramento.*
 105 *Iura condicionalia an transeant in fisco.*
 106 *Et quid de substitutione facta post mortem institui.*
 107 *Fiscus succedit alieni per confiscationem, potest exigere dotem filie soluto matrimonio vigore stipulationis factæ per patrem.*
 108 *Alimenta filij banniti non debentur fisco.*
 109 *Publicatio bonorum non extenditur ad bona postea acquisita.*
 110 *Legitima filij non debetur fisco, viuo patre.*
 111 *Filius homicida potest exheredari, num. ead.*
 112 *Fiscus potest petere supplementum legitime.*
 113 *Fiscus an succedat condemnato in omnibus iuribus ad extraneos heredes transeuntibus.*
 114 *Bannitus, qui potest impune offendi, potest etiam bonis priuari.*
 115 *Bannito exclusio a successione, an admittatur fisco, vel veniens ab intestato.*
 116 *Ius aduendi an transeat in fisco.*
 117 *Hereditas paterna an publicetur si filius ante mortem patris delinquat, et eo mortuo sit inquisitus, et condemnatus.*
 118 *Fiscus succedit in hereditate patris in regno Neapolit. pro rata, qua filius successisset.*
 119 *Pater in regno prædicto non molestatur pro filius delinquentibus.*
 120 *Confiscatis bonis patris an aliquid filius referretur.*
 121 *Et quid de nepotibus, et filijs adoptiuis, et legitimis.*
 122 *Filius non potest cogi accipere legitimam in pecunia nec in re viliori.*
 123 *Publicatis bonis filij an referretur aliquid patri.*
 124 *Et quid in crimine læsa Maiestatis.*
 125 *Et quid de filiabus.*
 126 *Filius exclusus ab hereditate ob aliquod detrimentum, et*

- etiam exclusus a legitima.*
 127 *Filius bannitus non debetur legitima.*
 128 *Pertio referatur filio aduocato viuenti patre.*
 129 *Et an filius natus post bannum.*
 130 *Legitima filie condemnatæ de crimine læsa Maiestatis quantitas.*
 131 *Publicatis bonis matris an referretur aliquid filio.*
 132 *Bona extra territorium quando confiscantur, Princeps non potest cedere gratiam quoad bona alterius Principis.*
 133 *Et quid in bonis ap plicatis baroni ibidem.*
 134 *Bona citati sub pena confiscationis cui op. licentur.*
 135 *Fendum confiscatum an applicetur domino vel Principi.*
 136 *Et quid de bonis confiscatis ob crimen hereseis.*
 137 *Et quid ob crimen læsa Maiestatis.*
 138 *Bona confiscata applicantur domino territorij, licet confiscatio præferri concessionem castri.*
 139 *Bona clerici condemnati per Episcopum applicantur domino temporali.*
 140 *Fiscus succedit in nomine debitoris existentis in alieno territorio.*
 141 *Annui redditus an spectet ad dominum loci, in quo soluitur, vel ad dominum territorij, in quo est sua res propter quam soluitur.*
 142 *Bona alieni territorij veniunt, quando confiscantur bona ubicunque ex sententia iudicis, ibi non essent leges speciales, virtute quarum posset fieri confiscatio.*
 143 *Hereditas ablata alicui ut indigo, applicatur fisco, loco testatoris.*
 144 *Bona confiscata cui applicantur de consuetudine.*
 145 *Confiscatio ad quem pertineat minari domine ante sententiam sed post delictum.*
 146 *Bona confiscata, si a fisco loci derelinquantur, in quo sua sunt, non applicantur fisco condemnantis.*
 147 *Fiscus non habet ius accrescendi, nec est proprius heres.*
 148 *Confiscatio quando ad bona alibi sua extendatur.*
 149 *Bona, que non veniunt in confiscatione, remanent venientibus ab intestato.*
 150 *Bona vxoris condemnatæ. (quod maritum interficere fecit) sita extra territorium, an applicantur.*
 151 *Bona extra territorium veniunt in confiscatione, quando imponitur per statum in casu, in quo erat etiam imposita de iure communi.*
 152 *Pecunia tradita cambis connumeratur inter immobilia.*
 153 *Item d. st. nata ad emptionem immobilium.*
 154 *Acti alienum quomodo diuidatur, quando bona propter confiscationem diuidantur inter plures fisco.*
 155 *Fiscus non habetur per omnia loca hereditatis.*
 156 *Bannitus, cuius bona (s. ut aduocatus) liberatur a creditoribus. Fiscus non est necessarius successor, num. ead.*
 157 *Fisco repudiante, quis succedat, ibidem.*
 158 *Fiscus non tenetur si succedit in quota bonorum ibidem.*
 159 *Fideiusor debitoris, cuius bona fuerant confiscatæ pro hoc erit liberatus.*
 160 *Debitur cuius bona fuerant publicata, restituatur ad vilium tantum, an teneatur ad antiqua debita.*
 161 *Fiscus non potest dicere creditoribus, ut satisfaciatur sibi de alijs bonis non confiscatis.*
 162 *Princeps si danauerit bona confiscata, donatarius tenetur creditoribus.*
 163 *Creditoribus damnatis, cuius bona fuerunt confiscata, si possessioni bonorum inherere, debent stare in possessione, donec eis fuerit satisfactum.*
 164 *Fiscus non tenetur ad debita contracta post confiscationem.*
 165 *Creditoribus administrandum ius summarij.*
 166 *Fiscus potest cogere notarios ad exhibendum instrumenta condemnati.*
 167 *Fiscus non tenetur creditoribus condemnatis in certa summa pecuniaria.*
 168 *Fiscus possessor bonorum vacantium an teneatur pro obligatione extra territorium.*

166 Et an ad expensas suis.

Et an ad alimenta filia ibidem.

Et an ad legata, & fideicommissa ibidem.

Cride, quod solum fieri per Sen. & Mediolani quomodo intelligenda, ibidem.

167 Tortura postquam inferri pro inveniendis rebus fisci.

168 Fiscus convenitur a creditoribus rei possessor, & ideo non tenetur ultra vires hereditatis.

169 Fiscus in quæstionibus post sententiam omnibus preferatur.

170 Et quid in bonis rei pro expensis in eo capiendis.

171 Fiscus in dubio condemnandus esse, quomodo sit intelligendum, remissum.

172 Delinquens, an, & quando perdat administrationem bonorum.

173 Sententia an, & quando trahat confiscationem bonorum.

Nunc de parvi pecuniarii. Adde, quod in materia confiscationis bonorum iura sunt duæ, de iure antiquo digestorum, C. & auth. quod fuit triplex, ut latet per Chassan. in consuet. Burgun. rub. 2. §. 1. numer. 6. fol. 346.

Item adde, quod confiscatio bonorum videtur esse introducta pro supportandis expensis, quæ sunt in processibus delinquentium, secundum Chassan. in d. rub. 2. §. 1. nu. 31. fol. 176. vbi non allegat nisi Old. in consil. 17. post numer. 12. vbi contrarium dicit, ex quibus sequitur, quod Chassan. eum non videtur.

Item adde, quod si sunt plures domini habentes iurisdictionem, & unus habeat maiorem partem, quod iurisdictionem bonorum confiscator sit inter eos pro rata iurisdictionis: Bald. in l. servus communis, ff. de stipul. serv. & Ioan. Fab. in l. communes, C. de communi seru. manum.

Item adde, multos effectus, quos facit ad utilitatem fisci confiscatio, quæ fit ipso iure pro Iacob. Bellouin. in pract. crim. sub rubr. de mortu. in carcerib. nu. 3. & Plot. in consil. 130. nu. 41. inter consil. crim. divers. volum. 1. magn. impress. vbi multa tractat in materia confiscationis bonorum: & in quibus casibus bona ipso iure publicentur, latet Peregr. de iure fisci lib. 3. n. 167. vbi deinde superuenit.

Adde, quod videndum Peregr. de iure fisci lib. 3. nu. 1. cum multis sequent. vbi latet de ista authent. bona damnatorum in quibus casibus habeat locum, & quibus non: & an procedat, quando bona alicui auferantur in contumaciam, & an quando pars bonorum admittitur, tradit etiam Bertaz. in consil. 82. & 83. volum. 1.

Item adde, quod authent. bona damnatorum, habet locum, siue crimen sit publicum, siue priuatum, Igh. in l. fin. §. si tibi manus, numer. 108. ff. de bonis eorum: Quam opinionem dicit communem Emanuel Soarez. in suo Thesaur. recept. sent. in verbo, bonorum confiscatio, numer. 40. & sequitur Bertaz. in consil. 83. numer. 60.

Sciatis etiam, quod videndum Cephal. in consil. hic allegato, numer. 12. & Bertaz. in consil. 83. numer. 61. vbi, quando confiscatio bonorum dicatur veniat tacite in consequentiam, & quando expresse imposita dicatur.

Sed certe quicquid sit, Adde, quod, si Neapolit. ex privilegio non puniuntur pena publicationis bonorum, nisi pro crimine heresis, & lese maiestatis, ut attestatur Afflic. in consil. auctorit. pœula, post numer. 3. lib. 3. & Ex Bononie de consuetudine bona delinquentium non publicantur, licet statutum disponat contrarium, teste Gozad. in consil. 96. numer. 4. Que consuetudo fuit confirmata ex bulla Pij 1111. ut dicit Bertaz. in consil. 477. numer. 7.

Item adde, quod vbi bona non publicantur de iure, vel ex statuto, vel de consuetudine, in eis succedunt vocati per authent. bona damnatorum, Bertaz. in consil. 82. numer. 14. volum. 1.

Item adde, quod si iuxta contra text. authent. bona damnatorum, confiscaret bona damnati, sententia non

valeret, etiam quod non fuisset appellatum, Dec. post Bald. in consil. 152. sub numer. 5. & Cagno. in l. ea bona, numer. 3. ff. de reg. iur. & Roland. in consil. 68. numer. 4. volum. 2. Quod tamen procedit, nisi statutum, vel consuetudo permittit confiscationem. Et quomodo interpretandum sit statutum, quod bona delinquentium vere, & fidei vbi que sita, vel reperta fisco publicentur, & ipso iure, & facto publicata, incorporata, & confiscata fisco, pariterque apprehensa sint, & esse intelligantur à die commissi criminis, etiam per ignorantiam, vel negligentiam, aut impossibilitatem officialium, vel aliter vere, & actu non fuerint apprehensa, iure tamen legitime ascendunt, & descendunt referuntur, salvo, quod in crimine lese maiestatis disponatur de legitima prout iure communi cautum est, nec opponi possit, quod non appareat de aliqua apprehensione, nec incorporatione, nec de aliquo processu, & quolibet tempore executio, & apprehensio fieri possint, nulla præscriptione admissa, nec obstant: nec possint de huiusmodi bonis applicari, exmerz fieri contractus, aut aliquod instrumentum, nec aliquid aliud quod proprietatem, vel possessionem respiciat in præiudicium fisci, vel habentis datum à fisco. Quod si secus factum fuerit, ipso iure & facto sit irritum & inane. Vide omnino Plot. in consil. 140. per totum inter consil. crim. divers. tomo. 1. vbi latissime de hoc statuto, siue constitutione Mediolani, & de confiscationibus, & quæ bona, & in quibus casibus confiscari possunt. Et in consil. 132. numer. 7. dicit etiam, quod tale decretum licet disponat, ut bona ipso iure censeantur publicata à die commissi criminis, etiam si non appareat de processu, nec de apprehensione bonorum facta nomine fisci, intelligitur tamen de iure, dummodo viuente delincente sit facta iudicis declaratio super crimine, & confiscatione. Sed pone, quod fuerit aliquis. Adde, quod bona condemnata ad mortem pro furto ex forma statuti non possint publicari, tenet expresse Cagno. in l. ea sola, sub numer. 7. de reg. iur. & Bald. in tit. de pace Constant. in vers. criminalibus, quia secundum eum, in l. post medium, C. si pend. appell. mors interuenit. quando quis condemnatur ex crimine non numerato inter publica crimina, de quibus in l. 2. & per tot. ff. de publ. iudic. nunquam venit publicatio bonorum, & quod statuta omnia sunt leges priuatorum iudiciorum. Et quod ideo bona condemnatorum ex forma statutorum non publicantur, nisi nominatim in statuto caueatur. Idem tenet Chass. in consuet. Burgun. in rubr. 1. §. 1. numer. 34. cum sequent. & ibi numer. 137. vers. quicquid tamen, dicit quod in Burgundia confiscantur bona in furto, & quod iudices se fundant per consuetudinem illius provincie, quod vbi confiscatur corpus, confiscantur & bona. Et Anguiss. in consil. 1. numer. 7. vbi dicit idem esse, quando quis condemnaretur non ad mortem, sed ad mutilationem membrum, vel ad aliam penam corporalem.

Item adde, quod confiscatio non habet locum in eo, si qui capitaliter condemnatus moritur, nisi in crimine lese maiestatis, & heresis, Bart. in auth. del nouo iure, C. de pen. iudic. qui male iudi. Mart. Lunden. in tract. de fidei, q. 1. & Franc. Luc. eo tract. in tit. de publ. bonorum numer. 10.

Multa etiam, Adde, quod in delictis, in quibus bona publicantur, requiritur ex generali consuetudine, quod effectus sit cõsummatus, cum ex proposito delinquendi bona non confiscantur, Bald. in consil. 161. volum. 1. Alex. consil. 15. volum. 1. Barbar. consil. 21. volum. 1. qui dicit esse communem, quos refert, & sequitur Rinun. in consil. 50. numer. 97. volum. 1.

Item adde, quod confiscatio fit ipso iure in 150. casibus, quos nouissime posuit, Lud. Cressoles, in tractat. quibus casibus iure cõsummatis omnium bonorum, vel partium publicatio sit induta, à fo. 3. vique ad finem, vbi per 90.

paginas

- paginas ponit supradictos casus, vt refert Viui. comm. opi. 187. na. 2. & Petri. A. Duen. seg. 1. 50. in fine.
- 18 *¶ Apollata.* Adde, quod fit Apollata, & quis proprie, & quis improprie dicatur Apollata, & de eius penis, & quomodo contra Apollatas formatur processus, & sententia, & de excommunicationibus eorum, late per Decian. in tract. crim. tomo 1. lib. 5. c. 70. cum seq.
- 19 *¶ Quere nunguid.* Adde, quod in generali arbitrio concessio iudici non venit potestas confiscandi bona, Nat. conf. 194. num. 2. 4. volum. 3. & ibi num. 18. dicit quod si in citatione cause ciuili apponitur pena confiscationis bonorum, non erit valida, etiam si motu Principis fuerit concessa. Vide etiam Menoch. de arbitr. iud. quæst. 93.
- 21 *¶ Nunc videamus.* Adde, tan officium, siue Cauteratus veniat in confiscatione bonorum, Bart. in l. illud, C. de collat. vbi tal. & in l. si donatione, C. eod. & in l. 1. §. nec castrensis, ff. de collat. bon. & in l. Imperator, ff. de fideicom. lib. 2. & l. 1. ff. de bon. dam. & Iason. in l. omnino, ff. de inofficiis.
- 22 Item quod, quod si feudatarius baronis commisit crimen rebellionis contra regem, & baronem fidelem, an feuda, que tenentur a barone, applicentur baroni fidei, vel Regi, Afflict. in dec. 182. in l. 2. dub. Et an feuda veniant in confiscatione bonorum, & si extaret statutum, quod de omnibus bonis fieret confiscatio, vide Bertaz. in cons. 281. & ibi addent. 168. 369. vol. 2.
- 24 Item quod, quod bona prohibita alienari per viam testamenti, non veniant in confiscationem, secundum Socin. conf. 121. colum. 4. ver. tertia ratio, volum. 4. quem sequitur Soci. iun. in cons. 77. numer. 11. vol. 2. & idem tenuit Ruin. in cons. 24. num. 11. cum seq. vol. 3.
- ¶ Inferatur etiam, quod in confiscatione.* Adde ultra tradita per D. Clarum in d. §. emphyteosis, in quæst. 29. ea quæ posuit Gigas in tract. de crim. l. se malef. lib. 2. in §. tit. de pen. comm. l. se malef. q. 6. & quod bona emphyteutica transant in fidei, vide Farin. in quæst. 25. num. 50. cum seq.
- 26 *¶ Quere modo, ibi, Aut tale ius patronatus.* Adde, quod quando ius patronatus transit ad fidei, intelligendum est, vt penei cum remaneat durante vita condemnati Socin. iun. in cons. 1. num. 6. volum. 2. ibi num. 4. dicit, quod in confiscatione bonorum mobilium, & immobilium non comprehenditur ius patronatus, vel si de iure patronatus facta fuisset specialis mentio, quia sententia non valeret, si esset iudicis laici, vt per Decian. in d. c. quanto, n. 6. Et quod in confiscatione bonorum mobilium, & immobilium ius patronatus non comprehendatur, idem tenuit Mant. in cons. 15. vbi dicit ius patronatus non publicari per partem alias captam, in excellentissimo consilio 10. quod disponebatur, quod bona mobilia, & immobilia eiusdem Anselmi publicantur ob delictum rebellionis.
- 27 Item quod, quod quando confiscatum esset castrum, seu villa, in qua esset ius patronatus, tunc cum ipsa viueretur castrum, vel villa in fidei deuenirent iura patronatus, Gigas de crimin. l. se malef. lib. 2. tit. de pen. quæst. 4. num. 6. Sed vide Farin. in quæst. 29. num. 153. vbi tenet contra D. Clarum, quod ius patronatus nullo modo transcat in fidei.
- ¶ Succedat quere, nunguid, ibi, Præcludit Dofforei.* Adde, quod si forma statuti sunt publicanda bona mobilia, & immobilia delinquentis, non publicantur iura, & actiones, secundum Folgosin. l. quam Tuberonis, §. in peculo, ff. de pecul. quem refert, & sequitur Socin. iun. in cons. 51. num. 1. volum. 2. Sed publicatis bonis simpliciter, inconcluduntur iura, & actiones Decian. in cons. 443. colum. 1.
- Item adde, quod si ex statuto omnia bona mobilia, & immobilia homicidæ publicari debent, non compre-

henduntur nomina debitorum, Gand. in tract. de malef. in tit. ult. & Tirag. de viroque retract. in prin. §. 7. sub num. 9 pag. 2. nisi extaret statutum, quod bannitus possit impune offendi, nam tunc etiam comprehenduntur nomina debitorum vbiq. existentium, Alb. cons. 17. num. 18. & 19.

¶ Item quere nunguid, ibi, Contrarium tamen sententiam. 29 Adde, quod licet bona prohibita alienari non veniant in confiscatione bonorum, etiam via durante, usufructus tamen dictorum bonorum publicatur viuentis pro usufructuario, vt per Rubeum, Alex. cons. 154. & Giga. in tract. de crim. l. se malef. lib. 2. tit. de penis committendis, quæst. 3. num. 3. Et in hac quæstione, an in confiscatione bonorum veniat bona feudalia, vide omnino Peregr. in tract. de iure fisci, lib. 4. tit. 1. numer. 71. & 106. cum multis aliis sequent. & Farin. in quæst. crim. 25. numer. 62. cum multis sequent. Et quando feudum non confiscatur, nec etiam fructus feudi durante via naturali vasallia fidei non pertinent. Thefaur. in dec. 167. numer. 2.

¶ Si vero fideicommissum. Adde, quod si substitutio fuerit facta, si sine filiis decederet, an eo casu fidei possit illa bona occupare, & vendere, Capr. cons. 125. vbi tenet quod sic. Et quid si fuerit confiscata, & alienata per fidei scientibus, & non contrascientibus, fideicommissariis, censatur extinctum fideicommissum. Alb. cons. 105.

Item quod, quod si bona subiecta fideicommissum, publicatione veniant ad fidei, quorum relicta esset vxor usufructuaria, ac domina, & massaria, eo casu verus usufructus pertineret ad matrem, & non alimenta, cum bona deueniant in extraneum hæredem, cessat consuetudo interpretatiua, que fauore filiorum dat matri folum alimenta, & ideo illi verus usufructus dictorum bonorum confiscatorum debetur, & non fisco. Gabr. in cons. 184. num. 4. & 5. volum. 2.

Item quod, si coningeret viuentis non decedere fideicommissarium substitutum, bona ipso iure libera in fidei cederent. Peregr. de iure fisci, d. lib. 2. tit. 1. num. 69.

Item adde, quod quando banniti nostri temporis æquiparantur deportatis, prout fit sæpe in statu Mediolani, teste Alciato in cons. 58. numer. 9. & Clar. supra quæst. 71. ver. dixi tantum. Si quis bannitus fuerit cum publicatione bonorum, qui sit grauius restitutus bona, si sine filiis decederet, an & quando filij ita in conditione positi, facerent decedere conditionem fideicommissi, & an ad suum, vel fisci fauorem, de hoc late habetur per Peregr. in d. tract. de iure fisci, lib. 3. tit. 6. Sed omnino vide excell. D. Ioseph. de Rustici nobis Aquilano mihi vii fratrem honorandum, in tract. suo, an & quando liberi in cond. positi, lib. 1. cap. 1. par. 1. num. 58. cum sequent. vbi interpretando multum egregie, & notab. text. in l. ex fisco ad Trebell. hanc quæstionem optime explorauit, ad quem me remitto.

Item quod, quod in fructibus bonorum confiscatorum restitutioni subiectorum meliora, potiora iura quam fidei, habent fideiullos dicti delinquentis, qui pro pace seruanda fideiulserant. Bertaz. in cons. 139. volum. 1. & ibi addent. Et similiter fideiullos, qui fideiulserant de representando pro delinquente iam carcerato, Bee. in cons. 57.

Item quod, quod si testator instituit Titum, & si contingat cum committere delictum, propter quod bona publicentur, illum priuat eius hæreditate, quam eo casu vult peruenire ad filium Sempronij an eo casu d. fideicommissum censatur factum in fraudem fisci, vide Angust. cons. 31. lib. 6. Ruin. cons. 129. num. 4. vol. 2. & cons. 25. colum. penult. Roland. in cons. 56. numer. 12. volum. 1. Menoch. in cons. 91. num. 6. & cons. 77. num. 6. Gabriel. consil. 123. num. 13. & cons. 140. num. 39. Pontizol. consil. 181. volum. 1.

- volum. 1. & Rimin. iun. in consil. 131. nu. 63 & consil. 193. vbi tenet talem prohibitionem esse validam. Et Rimin. in d. consil. 193. num. 12. voluit etiam, quod in d. prohibitionem comprehendatur legitima, vt non possit confiscari filio in minori ætate delinquente. Et ibi numer. 6. dicit prædicta procedere etiam, si extaret statutum, quod bona homicidæ deberent publicari in totum, vel in partem. Et quod bona prohibita alienari non veniant in fisco, etiam, quod dictum fuerit, vt veniant in fisco. egregie tenet Excellens D. Predis, in suo tractat. de fideicommissis. quæst. 8. numer. 110. cum sequent. vbi latissime hanc questionem examinavit. Nec etiam in crimine læsæ maiestatis publicantur bona prohibita alienari: Grammat. decisione 105. numer. 31. & Decian. consil. 442.
- 40 Item et adde, quod legitima debetur fisco, non obstante fideicommissio cum prohibitionem de non alienando, etiam quod legitima detrahi per testatorem prohibita fuisset, nisi prohibitio de non alienando minori facta fuisset, & quod in ea ætate deliquisset, vt late per Rimin. iun. in consil. 50. num. 70. cum seq. vol. 1. vbi impugnatur Bero. in quæst. 87. Et in hac materia an bona prohibita alienari, & subiecta fideicommissio transant in fisco, vide Marzar. in epit. de fideicom. q. 47. vbi multa accumulavit. Vide etiam Gabriel. lib. 7. conclusio. 24. vbi ponit multas amplias, & limit. & Micha. Crafin tractat. de success. §. 1. nu. 10. vbi dicit, quod non transant in fisco, nec in crimine læsæ maiestatis.
- 41 Item et adde, quod bona subiecta fideicommissio, licet expressè non sint prohibita alienari, tamen si in testamento adiunguntur huiusmodi verba, quod mens, & intentio testatoris est, quod eius bona conferantur in linea masculina vocatorum, non transant in fisco, nec vita durante delinquentis, Botta in consil. 39. per tot.
- 42 Item et adde, quod prohibitio de non alienando ob sui fauorem, delinquendo, habet fisco successorem, Gram. decif. 105. num. 39 & Bosl. multum late in loco hic allegato, & Giza. in tract. de crim. læsæ maiest. lib. 2. tit. de pœn. quæst. 3. n. 2. & latissime Gabr. com. conclus. lib. 7. concl. 24. vbi ponit multas amplias, & limit.
- 43 Item adde, quod quando non est prohibita alienatio simpliciter, sed per contrarium dumtaxat inter vivos, tunc delinquendo transant in fisco, Gram. d. decif. 105. num. 40. & sequen. & Gabriel. consil. 140. num. 32. volum. 1.
- 44 Item et adde, quod stante fideicommissio cum prohibitionem alienationis ad fauorem alterius fisco non detrahit Trebellianicum, Gabriel. in consil. 184. numer. 7. & Rimin. iun. in consil. 131. nu. 51.
- 45 Item et adde, quod quando quis est prohibitus alienare cum causa, quia vult bona in familia remanere, si bona prohibiti fuerint confiscata, remanent penes illos de familia, sed reuocabiliter: quoniam secuta restitutione ex principis indulgentia, eidem sunt restituenda, etiam si in gratia expressè fuerint dictum, ad bona sine alterius præiudicio, ita multum egregie tradit illustriss. & Reuerendiss. Cardinalis Alba. compater meus, in consil. 1. num. 18. & 20.
- 46 ¶ *¶ Ino tantum casu exceptis.*] Adde, quod non requiritur, vt constet de imbecillitate minorum, ad hoc vt valeat d. prohibitio, vt voluit Alciat. in L. cum proponas, C. de pactis, & in consil. 635. quia Alciat. reprobat, vt per Rolan. in consil. 98. num. 18. & 29. volum. 2. & idem Alciat. fuit sibi contrarius, in consil. 52.
- 47 Item et adde, quod necum non potest detrahi legitima per fisco, quando pater propter minorem ætatem filio: um eis prohibuit alienationem omnium bonorum vsque ad certum tempus, sed nec etiam, si prohibitio esset simplex, & perpetua, dummodo delictum in minoritate contigerit, non durante minoritate, talis prohibitio valet, & tenet. Ita tradit Riminal. iun. in cõf. 131. numer. 17. cum sequent. vbi concludit, quod stante fideicommissio cum prohibitionem detractionis Trebellianicæ, & de non alienando ad alterius fauorem, per fisco Trebellianicæ, nec legitima detrahi non potest, si delictum in minori ætate factum fuerit, maxime concurrente approbatione testamenti paterni facta per filium ad eundem hæreditatem paternam. Sed Gabriel. in consil. 184. num. 20. dubitat de opinione Decij in consil. 442. hic per auctorem firmata, quod prohibitio de non alienando vsque ad certum tempus continet etiam & legitimam. Tamen nihil firmat.
- ¶ *¶ Præterea quæro.*] Adde, tan publicatis bonis filia. cõprehendatur legitima viuo patre. Et per Lfi qua pœna ff. de his qui sunt sui vel alien. iur. & Bald. in l. 1. C. de bon. libert. videtur, quod non; tamen Cardin. in Clement. 2. quæst. 7. de re iud. vbi mouetur hinc inde per plura. Sed Franc. de Curt. antiquiorem, in consil. 59. 10. & 11. col. & Alexan. in consil. 37. volum. 1. & Socin. iun. in consil. 51. vol. 1. tenent, quod non publicatur legitima, nec post obitum patris, etiam quod pater viuent legitimam filio assignasset, & tradidisset, Ruin. consil. 149. nu. 13. vol. 3. Vide etiam Bologn. consil. 33. iun. fine, & Decian. in consil. 94. num. 46. volum. 3.
- Item et adde, quod dicta bona profecticia non veniunt in confiscatione, etiam quod filius haberet peculium profectitum cum expresse potestate donandi, & dispensandi tale peculium, Ang. & Imol. in l. si filius, ff. de damn. infect. Ausrin. add. ad decif. Tholof. 120. & Bosl. in tit. de publicat. bon. num. 71.
- Item et adde, quod in statu Ecclesiastico publicatis bonis filii fam. publicatur peculium, & de eo soluitur pœna, vt per consil. lib. 4. cap. 18.
- ¶ *¶ Sed quid in aduentis.*] Adde, quod in confiscatione bonorum filiam, ob crimen læsæ Maiestatis diuine & humane commisso, venit etiam proprietas peculii aduentitij, alius vsusfructu patri, vt per decif. l'edemont. 39. per totam.
- Item et adde, si pater filio administrationem bonorum aduentitiorum concessit, an publicatis bonis filij, publicetur etiam peculium aduentitium in præiudicium patris, & quod econuerso publicatis bonis patris, dicatur publicatus vsusfructus filij sine præiudicio filij, vide Abb. in consil. 66. volum. 2. Duem. reg. 27. §. limit. 7. Roderic. in l. post rem iudicatam, nu. 1. ff. de re iud. & Boer. decif. 7. vbi plenè, nu. 15. & 16. & ibi nu. 15. quando filius fuit à patria potestate liberatus.
- Item adde, si filius negotiatus fuerit nomine patris, totum lucrum est patris, Roman. in consil. 169. Crau. consil. 165. num. 4. Ripa in l. in quartam, nu. 157. cum pluribus seq. ff. ad leg. falc. Et idem publicatis bonis patris, publicatur etiam dictum lucrum, non solum quod ad fructus, sed etiam quoad præiudicium, cum fuerit acquisitum patri, quando eius nomine filius negotiatus fuerit, vt ibi per eum.
- Item et adde, quod bona aduentitia non publicantur, etiam inter patrem, & filium filium factum cum promissum, & laudatum, quod de bonis in quibus pater habet vsusfructum, filius possit libere disponere, Abb. in consil. 66. volum. 1.
- ¶ *¶ Casum in illis casibus.*] Adde, quod D. Clarus, & Gigas non viderunt Ruin. in consil. hic allegato, in quo totum venit contrarium, videlicet, quod peculium aduentitium bonis filij non venit in confiscatione bonorum, nec in illis casibus, in quibus pater non habet vsusfructum, & in illo casu Ruin. consil. etiam Socin. iun. in consil. 77. per totum, volum. 2. Sed Menoch. de recuper. poss. in §. t. c. medio, numer. 81. cum seq. videtur tenere contrarium. Tamen in fine dicit cogitandum esse, quia magna est Ruini auctoritas.

Et idem ibi tenet Alex. Chaffan. in consuetud. Burgun. rubr. 2. §. 1. num. 4. fol. 378. Vide etiam Rolan. in consil. 31. nu. 39. vol. 1. Et hoc procedit fide dos consistat in pe-

81. cunia, siue in specie: similiter procedit in donatione ante nuptias, quod poterit vii retentione, si possessioni inhærebit, iuxta tradita per Mazzoll. 48. Fallit etiam, si res esset propria vxoris decima tamen per virum, quia tunc publicatis bonis mariti poterit ingerere manus propria auctoritate, ne occupetur per fiscum, Et ideo
82. debet capta vxor vt non expectet auctoritatem iudicis, præoccupata bona sua, quantumcumque per virum detineantur. Ita tradit Ang. in L. si quis, C. de bon. damn. quem refert, & sequitur Ang. ad Aret. in verb. & eius bona publicamus, num. 10. & Capic. in decil. 130. nu. 73.
83. Fallit quoque si bona mariti deberent deusuari, quia tunc de iure vxor habens expressam, vel tacitam hypothecam, poterit impedire, ne deusuarietur. Paris de Put. in tract. de synd. in verb. publicatio bonorū. Quod tamen de facto non feruatur, vt affirmat Bon. de Rolin. 2. par. stat. in quest. 7. dicens, quod bona deusuariuntur, & fisco satisfaciunt vxori, & aliis creditorib. quem refert, & sequitur Ang. Aret. in loco supracitato, & Capic. in d. decil. 130. nu. 73. & idem tenet Ioan. Ant. de Nigr. super ca. Regni, in cap. 13. num. 8. vbi impugnat Parid. supracitatum. Et quod vxor de iure possit impedire deusuariationem, sed quod i. de consuetudine contrarium feruatur, tenuit etiam Gigas in tract. de crim. laxe maiestatis, lib. 2. tit. de penis committit. quest. 36. nisi domus destrudā esset, fundus dotalis ipsius vxoris, quia tunc non posset destrui, nam proprie non diceretur esse in bonis mariti, vt ibi plene per eum.

84. Item adde, an, & quando dos confestim exigi possit contra fiscum, Plot. in dict. consil. 330. nu. 51. inter consil. crim. diuers. & de hoc vide etiam Mazoll. in consil. 48. per totum, & Bortam in consil. 23. vbi late hanc questionem tractauit, & tenuit contra fiscum.

85. Item adde, quod vxor restitutor dotis fieri possit, vt fisco sit securus, ne vnuquam occasione dorum patitur molestiam, vide Socin. in consil. 50. vol. 2.

86. Item adde, quod vxor potest consequi contra fiscum quartam partem bonorum mariti sibi vxori de bitam propter inopiam, quia est indotata iuxta beneficium athen. præterea, C. vnde vir, & vxor, Socin. consil. 211. col. 4. vol. 4. & Mazoll. in consil. 48. numer. 11. & Plot. in dict. consil. 130. numer. 41. cum seq. Sed hoc nunquam practici vidi, & credo, quod nō posset obtineri a fisco propter eius voraginem, cum sit sacra sine conscientia, qui imbutat omnia male acquisita, Guid. Papæ decil. 259. num. 2.

87. Item adde, quod publicatis bonis mariti, & vxore componente cum instrumēto dotali, & petente dotem, alimenta sibi sunt præstanda, donec fuerit indicium, vt per Boff. in tit. de alimen. vxori præstan. col. 1. Sed hoc nunquam vidi obseruari, immo vxores cum maximo labore, & dispendio possunt recuperare eorum dotes, quando bona sunt apud fiscum.

88. Solet etiam sepe dubitari, si, si verò appareat fraus, Adde, & quod vendens bona in fraudem fisci, vt euaderet penam, ea repetere non potest, Batt. in L. usufructum, quod ex conuentione, §. fin. de iureiur. Afflic. in c. Imperiali, §. notab. nu. 6. de prohib. fec. al. en.

89. Item adde, quod emptores, siue donatarij non tenentur ad restituendum bona sibi vendita, siue donata per eum, qui in contumaciam condemnatus fuit, licet de crimine laxe Maiestatis condemnatus fuisset, etiam quod Princeps afferuisset illum commississe delictum, & etiam quod statum bona condemnati in contumaciam, ipso iure publicaret, sed requirunt plene probationes, quod deliquerit. Ita tradit Decia. in consil. 410. & Plonā d. consil. 130. n. 71. & 76. inter consilia crim. diuers. tom. 1.

Item adde, quod donatio causa mortis secuto cri- mine, etiam non probata fraude, reuocatur, l. si aliquis, ff. de donat. caul. inno. & Peguer. in quest. cum cap. 49. num. 9.

¶ *¶ Fraus autem, ibi, vel si ipso alienationem.* Adde quibus coniecturis probetur huiusmodi fraus, late per Bero. consil. 166. num. 2. vol. 1. consil. 147. nu. 28. vol. 2. & consil. 212. nu. 4. vol. 3. Narr. consil. 162. & 213. Roland. consil. 40. vol. 2. Rim. jun. consil. 62. Menoc. consil. 109. Gabriel. consil. 74. Decia. consil. 105. & 68. vol. 1. & consil. 1. vol. 1. Maschard. de probat. in verb. contractus, & in verb. donatio. S. d. vide omnino tradita per Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 12. 4. & Peregr. de iure fisci, lib. 5. tit. 1. nu. 156. cum multis sequ. & Peguer. in quest. cri. c. 50. & sufficiunt duæ præsumptiones, Crau. consil. 156. num. 7. sed remittitur arbitrio iudicis, an contractus sit simulatus, secundum Paril. consil. 14. nu. 22. vol. 1. Crau. dict. consil. 156. num. 14. & Bertazz. consil. 447. num. 25.

¶ *¶ Vel si tempore alienationis.* Adde, quod contractus potest testis presumi simulatus, etiam quod quis habeat pacem cum inimicis suis, secundum B.olin. consil. 70. nu. 1. quem sequitur Bertazz. in dict. consil. 447. nu. 24.

¶ *¶ Vbi si ipso alienationem.* Adde, quod idem tenet Bero. 97 in consil. 170. num. 2. vol. 1. vbi ipse etiam attestatur de communi, & postea declarat nu. 5. Sed de hac præsumptione, vide omnino Maschard. de probat. concil. 439.

¶ *¶ Pariet etiam alienatio.* Adde, quod contractus clam dicitur factus, cum ad notitiam eius, cuius interit venire non potest, Bertazz. in d. consil. 447. nu. 20. Et ibi dicit etiam, contractum esse clandestinum, quando fuit factus coram iudice, & consanguineis, si Notario est impositum, vt nihil propaleat.

¶ *¶ Vel si delictum in conuentione.* Adde videndum Bertazz. in 98 d. consil. 447. num. 22. vol. 1.

¶ *¶ Case item post commissum.* Adde Gigas. in tract. de crim. laxe Maiest. lib. 2. tit. de penis committit. q. 24. vbi plene hanc questionem examinauit, & Peregr. de iure fisci, lib. 5. tit. 1. nu. 166. vbi quod habetur, in quibus casibus bona ipso iure publicantur, vide etiam Bertazz. in d. consil. 477. & alios Doctores ibi citatos per addentes.

¶ *¶ Vbi vero bona delinquentis.* Adde, quod nec etiam fisco pretium emptori restitueretur, nisi illud inter bona delinquentis reperiretur, vel quod conuersum fuisset in vitalem necessarium delinquentis, & illa utilitas vna cum bonis ad fiscum delata fuisset: Coar. in 4. Decr. par. 2. c. 6. num. 8. & 9. Sed si alieno fuisset facta ex causa necessitatis, nempe pro alimentis, tunc esset licita, nec per fiscum posset vendicari, vt ibi per eum. Et ad prædicta vide etiam Gomez. de delictis, c. 2. num. 1. & cap. 14. sub num. 4. Et ibi circa finem habetur etiam, An in casibus in quibus potest fisco alienationes reuocare, possit etiam petere fructus medij temporis. Et sententia lata contra principalem delinquentem, præiudicat possessoribus dictorum bonorum: idem Gomez. de delictis, c. 1. sub nu. 90. vbi attestatur de communi.

Item adde alias quatuor utilitates fisci, quando bona ipso iure publicantur: Primò, quia fructus debentur fisco tempore commissi delicti: Secundò, quod respectu bonorum, etiam mortuo reo ante condemnationem contra hæredes, & alios, competit fisco actio ad bona: Tertiò quia auri bona damnatorum, non habet locum, vbi bona fisco ipso iure conueniunt, seu confiscantur, sed solum vbi sententia requiritur, quia tunc illa iura corriguntur, vt parentibus, & agnatis relinquuntur secundum dict. athen. bona damnatorum. Quartò, quia non dabitur appellatio a facto legis, vel decreti confiscantis ipso iure, vt diffuse hoc effectus docet Jacob. de Belois in tract. cri. sub rub. de mortuis in carcer. n. 11. in versic. sed quis sit effectus. Quæ tamen non procedunt, quod lex, vel statum publicans bona ipso

ipſo iure, requirit, quòd delinquens ſit condemnatus. Ita tradit Decan conſil. 410. col. pen. & fin. Curt. ſen. in conſil. 59. quos reſert, & ſequitur Plot. in conſil. 30. nu. 31. & 32. inter conſilia crimin. diuerſ. tom. 1.

104 § Sciã etiam. Adde videndum ad hanc quæſtionẽ Peregr. de iure ſciſci lib. 5. tit. 1. n. 183. quando datio in ſolutum facta per eum ſuis creditoribus ſit valida.

105 § Conuenit aliquando, ſeu in ſiſum. Adde, quòd debitor, qui iurauit ſoluerẽ creditoribus, non obſtante iuramento, teneatur ſoluere ſiſco, ſi bona publicentur, ſecundum Imol. in c. cum contingat. n. 98.

Item adde, quòd iura conditionalia ex contractu prouenientia tranſeunt in ſiſcum, quando eſſet conditio cauſalis, vel mixta, non autem poteſtatiua; Gomez. de delict. c. vlt. n. 2. & eſt com. opi. ſecundum Soarez. receperunt in verb. conſiſcatio. n. 264 & ſequ. Sed Challa. ſuper conſil. Burg. tit. de conſiſcatione, rubr. 2. §. 2. n. 24. verſ. limitat. ſ. fol. 281. tenet, quòd omni caſu iura conditionalia ex contractu inter viuos tranſferantur in ſiſcum, ſiue conditio ſit cauſalis, ſiue mixta, & poteſtatiua, & an iura conditionalia veniant in conſiſcatione, vide etiam Guald. de Bened. in cap. Raynuitius. in verb. & vxorem nomine Adelaſiam in §. deciſ. nu. 181. de teſtam. & Rimin. iun. in conſil. 50. n. 88. vol. 1.

106 Item adde, quòd licet iura conditionalia non conſiſcantur, hoc debet intelligi, quia deberent ſub conditione de futuro, ſecus ſi de præſenti, vel præterito; Gomez. d. c. vlt. n. 2. in ſol. fed latius in cap. 1. de qualitatib. contract. numer. 36. cum ſeqq. & præcipue in verſicul. quinto infero.

107 Item adde, quòd ſiſcus ad bona, in quibus delinquens erat ſubſtitutus poſt mortem inſtituti, mortuo deinde inſtituto, admitti non poteſt, leg. ſubſtitutio, ff. de acquir. rer. domini. & ibi Bar. & Vulpel. in conſil. 112. in pr. Sed ibi n. 9. & 10. dicit ſecus eſſe, ſi duo eſſent inſtituti heredes re & verbis coniuncti, & alteri poſt eius mortem alter ſubſtitutus, quia vnitus eſt ius accreſcendi, & illud ius ſubſtitutioni annexum tranſmiſſionem cõcedit, & ideo, quòd ius illud publicari poteſt.

108 Item adde, quòd ſoluto matrimonio ſiſcus ex ſtipulatione agit ad dotis repetitionem mortua filia, cuius pater poſt ſtipulationem ex delicto damnatus fuerat, l. inter locerũ, §. pater, ff. de pact. dota. & Vulpel. in conſil. 112. n. 5. vt ipſe dicit, ibi ius erat in eſſe formatum.

109 § Et ex hoc inferitur. Adde quòd nec etiam alimenta filij banniti, quæ de iure naturæ debita ſunt, poteſt ſiſcus petere à patre, vt per Spec. de exec. ſent. ver. quid ſi filius in fine, & Nell. in tract. banni. in 1. par. 2. temp. n. 36.

110 § Pterius quære, nunquid in conſiſcatione. Adde quòd publicatis bonis filij famul. mortuo patre ſiſcus bona paterna acquirere non poteſt; Alex. conſil. 15. & 23. vol. 1. Curt. conſil. 59. Decian. conſil. 449. Boſlin. tit. de conſiſcat. bono. num. 80. Vulpel. conſil. 112. num. 4. & Lud. Cat. in conſil. 103 per totum, inter conſil. crimin. diuerſ. tomo 1.

111 Item adde, quòd procedit etiam quòd legitimam filiorum bannitorum poſt mortem parentum, quòd nõ acquiritur ſiſco, fed venientibus bñ interſtato, quando bannitus non eſt capax, vt per Cat. in d. conſil. 103. inter conſil. diuerſ. tom. 1. in ſol. Bertazz. conſil. 510. Deci. conſil. 438. n. 8. Soc. iun. conſil. 51. n. 4. vol. 1. & conſil. 113. n. 5. vol. 4. Ruin. conſil. 49. n. 4. vol. 4. & conſil. 149. nu. 13. vol. 3. Boet. conſil. 1. eu. 11. Et hæc opinio nullam habet difficultatem, ſi bona non ſunt penes ſolum bannitum, Ruin. conſil. 123. num. 6. vol. 4. Et idem tenet Bertazz. iun. in addit. ad d. conſil. 510. patris ſui, vbi accumulauit omnes ſupradictos. Nec etiam debet legitima in bonis parentum in bannito ob crim. leſe Maiest. iuxta tradita per Soc. in conſil. 22. col. 4. vol. 1. quem reſert, & ſequitur Bertazz. in d. conſil. 510. n. 13. Vide etiam Decian.

conſil. 64. n. 45. vol. 3. vbi tenet, quòd legitima debeatur filio, tanquam capax, etiam ſi per ſtatutum banniti poſſent offendi, & tam de bonis exiſtentibus in territorio bannitiũ, quam alibi, ſiue fuerint publica bona, ſiue non, atteſtando de magis comuni, & veriori. Et ſi non eſſet capax, quòd legitima ſpeſciat ad piores, non autem ad ſiſcum. Idem tenet Peregr. de iure ſciſci lib. 3. tit. 7. n. 42. vbi impugnatur deciſionem Bal. in l. ſi qua pœna, de his qui ſunt ſui, vel alieni. iur. vbi determinat, quòd filio bannito in arie, & perſona, etiam debeatur legitima. Et quòd ſiſcus ex perſona filij non poſſit illam petere. Sed bonum conſilium eſſet pro filio, quòd pater eum ex herede, quod facere poteſt pro homicidio per eum commiſſo, vel ob alias cauſas maiores, aut ſimiles quatuordecim capereſſet, vt per Ripam in rubr. extrã. de iud. n. 20. & Clar. in §. teſtamentum, q. 41. verſ. ſed quarto, vbi atteſtatur de comuni, & in fin. dicit, in practica hac opin. non eſſe recedendum: Et idem tenet Laurent. Rodolph. caut. 92. n. 19. cum ſequ. vbi etiam dat cautelam, quòd ille cuius bona ad bannitum ab interſtato peruenire debeat, ſi eſt extraneus, alium inſtituat heredem. Aliam autem cautelam dat Duran. de arie teſtam. caut. 10. fol. titul. de his, qui non habent factio. teſtam. quòd pater inſtituat alios fratres, vel aliquem alium ſucceſſurum ab interſtato, ſed poſtea roget talem ſic inſtitutum reſtituere totam hereditatem, vel partem ipſi bannito, cum fuerit ad partem reſtitutus, nam tale fidei commiſſum valet, & d. caut. approbat Lud. Cat. in conſil. crimin. diuerſ. tom. 1. Sed prædicta non habent locum, quando legitima, vel aliquid loco legitime fuiſſet filio relictum in teſtamento per patrem ante condemnationem, tunc enim legitima debetur ſiſco, qui etiam poterit petere d. legitima ſupplementum, vt tenet Bertazz. in conſil. 489. vbi conſtat dicta per Cart. iun. qui tenet contrarium in conſil. 181. num. 8. cum ſequ. Quod etiam procedit ſecundum Bertazz. in d. conſil. etiam ſi extaret ſtatutum, quòd bannitus impune poſſet offendi, & quòd omni actu legitime eſſet priuatus. Sed aduertendum eſt, quòd ibi Bertazz. loquitur de conſiſcatione facta poſt mortem patris. Et quòd conſiſcatio ſolum intelligatur de bonis præſentibus tempore commiſſi delicti, & non de bonis acquiſitis, vel acquirendis poſt delictum in quacunque conſiſcatione facta à lege, ſtatuto, decreto, conſtitutione, ac ſententia, eſt communis opin. vt inquit Laſ. in l. ſi ſtipulatus, §. cum ſtipulatur, ff. de verb. oblig. & Plot. in conſil. 30. n. 59. vol. 1. inter conſil. diuerſ. magnæ impreſſ.

Item adde, an omnia iura ad acquitendum condemn. nato competant, quæ ad illius heredes extraneos tranſeunt, ad ſiſcum quoque per publicationem bonorum tranſeant, vt eſt in iure deliberandi, l. cum in antiquioribus, C. de iur. deliber. Item in tranſiſſione, quæ fit ex potentia ſuiſatis ad quoscuque heredes, & de qua in lapud hoſtes, C. de ſuis & legit. Item in iure petendi ſupplementum legitime, vel in iure dicendi de nullitate teſtamenti, & in iure petendi reſtitutionem in integrum, latè per Tiraq. de retract. ligam §. 26. gloſ. 3. n. 2. & ſequ. Nat. conſil. 472. n. 14. & latiffime per Peregr. de iure ſciſci lib. 5. tit. 1. n. 84. Et quòd ius dicendi de nullitate teſtamenti, Alciat. in conſil. 67. col. 2. lib. 3. tenet, quòd non tranſit ad ſiſcum.

§ In bonis autem queſti. Adde, quòd illud quod ſenatus Mediolani, eſt de iure, quando bannitus poſſet impune offendi, quia tunc poteſt priuari bonis ſuis acquiſitis nõ tantum per ſiſcum, ſed etiam per quemcunque priorem occupatorem, vt per Alba. in conſil. 17. nu. 19. & Alciat. in conſil. 7. nu. 14. lib. 2. Et quòd bannitus à ſucceſſione excluditur, vnde ſiſcus, vel bñ interſtato venientes admittuntur, vide Curt. iun. conſil. 181.

& Vulpell. in consil. 124. n. 6. Lud. Caro. in consil. 103. inter consilia crim. diuersi. vol. 1.

166 ¶ *Septem conuicti*, ibi. *Tu uero dicit quod aut. &c.* Adde, Cephal. in consil. 121. vol. 3. vbi multum diffusè hanc materiam tractauit, & tenet, quod ius aduendi non transmittitur in fiscum, sed eadem tenet Dec. in consil. 18. num. 338. vol. 1.

167 Item adde, quod si filius uiuente patre homicidium commiserit, & pater postea moriatur, & eo mortuo formetur inquisitio contra filium, & condemnatur pro homicidio cum publicatione bonorum, quod hereditas non venit in fiscum, secundum Bar. in l. in fraudem, ff. de iure fidei. & Nell. in tract. bann. in l. par. 2. temp. q. 30. vbi dicit, quod cautela est, quod talis bannitus repudiet hereditatem cum illo, ad quem deuoluitur hereditas, & Plot. d. consil. 130. n. 57.

168 Item adde, quod in regno Neapolit. fiscus succedit in hereditate patris banniti ab intestato decedentis, id est, in ea parte, in qua esset successurus, si non esset bannitus, per consilium, ob filiorum culpam, in qua etiam

169 disponitur, quod pateres pro filijs delinquentibus, eis uiuentibus nullam patiantur penam, & ibi vide Affli. &

170 ¶ *Videndum est*. Adde videndum Peregr. de iure fisci lib. 5. tit. 1. n. 34. vbi plene, & 161. n. 30. tenet, quod filijs nondum natis, nec conceptis, nulla portio debeat, & hanc opinionem ueriores esse dicit Gabriel. consil. 123. num. 2. & 3.

Item adde Rot. Bonon. decif. 91. & Dec. in consil. 235. nu. 7. vbi dicit, quod fiscus potest alienare omnia etiam communia, & et legitimam confiscare, & Menoch. de recup. poss. remed. 9. n. 177. vbi plene, & de ista questione, quando legitima interligatur reueruatur filijs, plenissime. Farin. q. 14. n. 3. cum l. q.

171 Item adde, quod etiam reueruatur nepotibus & filijs naturalibus, & adoptiuis, dummodo adoptio non fuerit facta in fraudem Plot. in consil. 30. n. 87. inter consil. crim. diuersi. vol. 1. & Roland. consil. 9. n. 33. vol. 2. Et etiam legitima debetur legitimis: Bal. in c. de causis, in col. penult. de offic. deleg. quem sequitur Chaffan. in consue. Burg. fol. 147. vers. quod facit.

172 Item adde, quod filius non potest cogi accipere legitimam suam in pecunia Lisan. l. c. de inoffic. testam. & debet habere legitimam ex re mediocri, non meliori, nec uiliori, ut per Guid. Pap. decif. 608.

173 Item adde, quod econtra pateritis bonis filij, reueruatur et portio patri, Pau. Pichus in repet. §. Titia cum nubet, sub n. 45. ff. de leg. 2.

174 Item adde, quod portio non reueruatur filijs, quando pater fuit condemnatus pro crimine læsæ Maiestatis, Card. in Clem. pastoralis, n. 15. de re iudi. & Boff. in tit. de cri. l. se. Maiestatis, n. 134. licet contrarium teneat

175 Ang. in consil. 37. n. 2. dubio. ¶ Sed si filia famina reueruatur pro eo dotanda, & est tertia pars bonorum, ut latè per Becci. in consil. 8. per totum.

176 Item adde, quod filius ab hereditate ob aliquod delictum exclusus excluditur etiam à legitima, & ideo bonis patris confiscatis, sibi non reueruatur legitima, quia generaliter in omnibus casibus, in quibus fiscus auferit hereditatem filijs vti indignis, est legitima non debetur, iuxta tradita per Peregr. de iure fisci lib. 2. tit. 7. n. 9.

177 Et similiter ¶ filio bannito legitima non debetur, idem Peregr. de iure fisci lib. 3. tit. 7. n. 31.

178 Item adde, quod portio, quæ reueruatur etiam uiuente patre debetur, & mors naturalis patris non est expectanda, Rota in consil. 92. n. 38. vol. 2.

179 Item adde, quod etiam filijs conceptis ante bannum, & confiscationem, reueruatur legitima, licet nondum sint nati, secus autem, si post confiscationem essent concepti. Et ista est uerior, secundum Gabriel. consil. 123. n.

3. & 4. vol. 1. Peregr. de iure fisci lib. 5. tit. 1. nu. 40. & 41. licet Boff. in crim. læsæ Maiestatis numer. 138. contrarium teneat. Et ad hanc questionem vide etiam D. Farin. in qua. 24. num. 42. Et hoc procedit etiam, quod elapsum sit tempus in cridit præfixum ad contradicendum Plot. in consil. 130. num. 78. vol. 1. inter consil. crim. diuersi.

¶ *An autem filius*. V. de qua posui in qu. 86. vers. sed quoniam, 133. Item ¶ adde, quod bona non reueruatur filijs in crimine hæresis, & læsæ Maiestatis consil. 6. n. 1. vol. 3. Dec. consil. 442. n. 2. & Boët. decif. 264. in prin.

¶ *Non tamen reueruatur dimidia*. Adde, quod Dominum Clarum refert Marcus Ant. Cuchus in tract. suo de legitima, fol. 19. n. 9. & Becci. in consil. 8. n. 25. & 26. tenuit contra Roland. in consil. ff. alleguo ¶ quod legitima ff. hic condemnata de crimin. læsæ Maiestatis tit. pars. Et licet D. Farin. vbi supra, n. 40. contrarium teneat, tamen ego uidi in practica seruari opinionem Clari, & præsertim in statu Ecclesiastico.

¶ *Scias tamen*. q. d. in bonis matris. ¶ Adde, quod idem tenent Card. Zab. in Clem. pastoralis, in prin. in 7. q. vbi mouetur hinc inde per plura, de re iudi. sed tamen vide Fran. Curt. in consil. 9. col. 10. & 11.

Item adde, quod quando in publicatione bonorum præhenduntur bona alterius territorij, Principes non potest concedere gratiam quoad bona alterius dominij: Ancar. in consil. 166. alleg. per Boff. in tit. de remed. ex l. l. Clem. Princip. n. 53. Sed Chaffan. in consue. Burgun. in rubric. §. 5. num. 142. verum nunc in alio, tenet, quod quando fit restitutio per Principem etiam in bonis ad alium translatis, etiam alienatis, quod trahatur etiam ad bona acquisita per Baronem, in cuius territorio erant sita, & quod Princeps hoc subsistente causa facere potest.

Item adde, quod si dominus citet subditum uasallum sub pena confiscationis, ut coram eo compareat, & sic contumax, adeo quod eius bona in contumaciam publicentur, illa bona erunt domini directi, etiam quod sint sita in territorio feudatarij: Natt. consil. 380. in 2. dubio. vol. 3. & Roland. consil. 73. vol. 4.

¶ *Sed hic queritur*, ubi bona autem ipsa applicantur D. m. n. 314. Adde. ¶ Quid si bona essent sita in territorio alienius feudatarij, vel alterius subiecti, an sint fisci, Principis, vel illius Domini. Boët. decif. 164. nu. 7. Affli. decif. 282. & Guid. decif. 76. ff. in terram, & Grauat. in consil. 128. vbi plene.

Item adde, quod si bona fuerint confiscata ob crimine hæresis, debent applicari dominis, in quorum territorijs sita sunt, non ipsi Principi ¶ Ifer. in c. quicunque in vers. hereditatem, de pace tenen. & Graui. in d. consil. 128. n. 6. & ibi n. 7. dicit, quod bona ¶ confiscata ob crimine læsæ Maiestatis humanæ principaliter, quia immediate confisca fit Maiest. Principis, pertinent ad ipsum Principem, non autem ad uasallum in cuius territorio sita sint. Item tenet Roland. consil. 78. vol. 2. & consil. 73. vol. 4. & Natt. consil. 380. vol. 3.

Item adde, quod bona confiscata pertinent ad dominum castri, in cuius territorio sita sunt, licet confiscatio præcellit concessioem castri: dummodo executio facta adhuc non sit, licet confiscatio facta fuerit per iudicem alterius territorij Bal. in consil. 306. distinguendum, & in consil. 19. dominus noster Papa, & Graui. d. consil. 128.

Item adde, quod bona clerici condemnati per Episcopum applicantur domino temporali, de crimi. domino mouentur, Old. in consil. 17. Gram. in d. consil. 128. num. 6. & ibi nu. 7. tractat, an bona feudalia ob crimine læsæ Maiest. possint publicari, vide etiam Vitell. ad Affli. decif. 382.

Item adde, quod nomen debitoris spectat ad fideiussorem iudicis

iudicis cõdemnantis, licet debitor sit in alieno territorio, Alex. conf. 31. vol. 1. & Soci. conf. 16. & 101. vol. 1. Licet Lappus contrarium tenet in alleg. 92. incip. in Christi nomine, Amen. In primis videndum est n. 9. Ad hoc vide etiam Chaffan. super conf. Burgun. folio 1273. nu. 34. vbi videtur facere aliquam distinctionem an dicta nomina competant pro re mobili, vel immobili, & fol. 372. n. 13. Et idem est in actionibus, quando actiõnes continent quod mobile: Chaffan. in consuet. Burg. in titide confiscat. fol. 172. vers. aduerte, quod Bal. n. 13 & 14.

140 Item adde, ad quem spectat annuus redditus, an ad dominum loci, in quo soluitur, vel ad dominum, in cuius territorio res est sita, pro qua soluitur, vide Aret. conf. 10. & Chaffan. d. loco fol. 95. vers. & prædicta, vbi plenè hanc materiam tractauit. Sed contra eum tenet Titag. in tract. primogen. q. 49. n. 9. fol. 334. videlicet quod attendatur territorium, vbi res est sita.

141 Item adde, quod quando confiscatur bona vbiunque existentia, comprehenduntur etiam existentia in alieno territorio, in quo non erunt leges speciales virtute quarum posset fieri confiscatio, Chaffan. in d. loco fol. 373. vers. sed hoc esse verum.

Item adde, si in hoc casu bona confiscata fuerint applicata illi fisco, siue camere, cuius est officialis ille, condemnatur, reputata camere apostolicæ, siue decali, vt solet fieri, an hinc bona in alieno territorio sita per illam sententiam sint illius fisci, quando distinctæ sunt iurisdictiones, & burse, si sententia confiscationis lata fuerit à iudice, qui iurisdictionem habet à superiore vtiusque territorij, vt in inquisitore hæreticæ prauitatis, vel à iudice, qui sit constitutus ab illo, qui non sit superior alterius territorij, vide Nell. in tract. bann. in 1. par. 2. temp. q. 17. vbi plenissimè hanc questionem tractauit, quando confiscatio trahatur ad bona sita extra territorium iudicis confiscantis, quem sequitur Gigas in tract. de crim. læsæ Maiest. lib. 2. tit. de pœnis committent. q. 1.

142 Item adde, quod quando hereditas alicui auferatur tamquam ab indigno, applicatur fisco testatoris, non autem fisco loci, vbi bona sita sunt. Chaffan. d. loco, fol. 377. vers. istud est regulare.

143 Item adde, quod licet de iure bona confiscata applicari debeant domino, in cuius iurisdictione sita sunt, non seruentur tamen de consuetudine, vt dixit Bursar. conf. 43. n. 13.

144 Item adde, quod simularetur dominus loci ante sententiam (post tamen commissum delictum), illa confiscatio, siue poena pertineret ad secundum dominum, Guid. Pap. decis. 335 & Bert. conf. 114. vol. 2. Sed veta, & communis concl. est in contrarium, quod videlicet spectet ad primum dominum, cuius tempore fuit commissum delictum, quia statim commissio delicti, ius est quæsitum primo domino, Titag. qui omnes congerit, tract. de retract. § 5. glof. 4. vers. quid si sunt fructus iurisdictionis, n. 18. quem refert, & sequitur Vmc. Franc. in decis. Neap. 86. n. 12.

145 Item adde, quod si ille dominus, in cuius territorio sita sunt bona, illa recusetur, quod non essent fisci illius Principis, qui condemnauit, quia tunc non est locus iuri accrescendi, cum fiscus non sit propriè heres secundum Bal. in l. 1. C. quando non pet. part.

147 Item adde, quod confiscatio non extenditur ad bona alibi sita, quando ordo procedendi, & condemnandi est de iure municipali, vt quod contumax habeatur pro confesso: Arch. in cap. canonum statuta, de consi. col. 66. vers. postremo, Aug. de Attim. ad Ang. in tract. malef. vers. & istis bona publicamus, in 1. addit. Sed Bertaz. in consil. 82. tenet contrarium, & vbi multum diffusè hanc materiam tractauit, & in cons. seq.

Item adde, quod si in alieno territorio bona non cõfiscarentur de consuetudine, vel alia ratione, in eis succedunt vocati per auct. bona damnorum, & in c. vnde sanitur: Igne. in l. cum fisco, nu. 33. & seq. ff. ad senatus consil. Syllan. & Bertaz. in d. consil. 82. n. 14.

Item adde, si bona vtrius fuerint publicata ex eo, 149 quod maritum suum interfecit fecit, cui applicentur bona extra territorium existentia, an fisco vel proprio filio, vel remaneant in ipsis liberæ facultate, vide Cephal. in consil. 79. per tot. & Bertaz. in consil. 82. & 84.

Item intellige vt procedat. Adde, quod si statutum disponeret idem, quod ius commune, videlicet quod in illo delicto bona de iure etiam comuni veniant cõfiscanda, comprehenderentur etiam bona extra territorium: Bertaz. d. consil. 82. n. 7 & seq.

Sed certe, quando huiusmodi territoria. Adde, quod Bologn. in consil. 35. n. 7. dicit magis communem opin. esse in contrarium, quod bona in alieno territorio non publicentur.

Sed bona mobilia. Adde, quod pecunia cambis tradita computatur inter immobilia, secundum Balan. e. cum causam ad fin. de re iud. quem sequitur Titag. de retract. §. glof. 7. n. 17. sed contrarium tenet Pinel. in l. 1. C. de bon. mater. 2. par. n. 44.

Item adde, quod pecunia destinata ad emptionem immobiliarum, secundum magis communem opin. computatur inter bona immobilia: Boet. decis. 269. Soci. iun. in consil. 20. n. 18. vol. 1. & Pinel. in d. l. 1. C. de bonis mater. 2. par. n. 44.

Sed quæ an hoc casu. Adde, quod quando propter publicationem bonorum existentium in diuersis territoriis quilibet fiscus capit bona sui territorij, tunc eas alium diuiditur inter eos, non pro modo territorij, nec pro virili, sed pro rata bonorum ad quemlibet fiscum pertinentium: Alex. in consil. 31. n. 9. vol. 1. Et si in vno loco publicantur bona ex forma statutorum, ita vt alibi sita non publicentur, & condemnatus habeat creditores, tam in eo loco, quàm alibi, quis teneatur ad debitum, an ipse debitor, vel fiscus, vide Imo. consil. 31. col. 7. quem refert, & sequitur Bosl. tit. de fisco, & privileg. n. 71.

Sed an teneatur fisco ibi. Et habetur loco heredi. Adde 154 quod tunc fiscus per omnia non habetur loco heredis condemnati, Gloss. Bar. & alij in l. inter eos, §. fin. de fideiussoribus, l. al. in l. ex fisco, §. Iulianus, ff. de vulg. & pupill. Et Peregr. de iure fisci, in lib. 5. tit. 1. numer. 60. cum sequ. ponit sex casus, in quibus fiscus non gerit vices heredis.

Et si tenetur persolvere. Adde, quod bannitus est liberatus à creditoribus, quando eius bona sunt adempta à fisco: Bal. in l. 1. C. ad l. iul. de vi pub. & Gram. decis. 85. in fi. & Bal. Nouel. in tract. de dot. in 7. par. priuileg. col. 12. vers. & ex prædictis, & Rimf. consil. 180. in prin. vol. 1. Publicatus enim bonis condemnati totali obligatione, & liberatione in fiscum omnis obligatio transfunditur, vt est communis opin. Calcan. consil. 68. n. 4. Nisi fiscus publicationem faciam recusetur, nam condemnatus bona retinet, & ideo bannitus agere & conueniri posset, Bal. in l. si verò, col. 2. ff. qui statim cogant. Martin. Læden. in tract. de iure fisci, q. 97. Nemini ius fisco bona nõ incorporantur, sed oportet, vt illa agnoscat, Bal. in l. solium ff. de integ. rest. & in l. eius, §. si cuius, ff. de testam. vbi inquit, quod fiscus non est necessarius successor. Sed Paul. de Cass. in d. §. si cui tenet, quod fisco repudiante habent venientes ab intestato: id est prima opinio est reitor secundum Peregr. in tract. de iure fisci, lib. 5. tit. 1. n. 58. per tex. in l. si feruus plurium, §. si quis ante, ff. de leg. 1.

Item adde, quod si liberatur condemnatus publicatis bonis, non liberantur eius fideiussores, l. si. C. de

duobus reis, & Balin lram mandatori, C. de non n. pec. Quinimo Corn in conf. 190. col. fin. volu. i. tenet quod omnino condemnatus non liberatur, sed tantum pro valore bonorum in fisco delatorum.

- 157 Item adde, quod si bannitus, cui bona fuerunt confiscata, habuerit gratiam à Principe de vita, & non recuperaverit bona, non teneatur ad antiqua debita. Chaff. in confuet. Burg. rub. 11. §. 11. n. 34. fol. 377. Et si bona confiscata sibi fuerunt restituta, tunc teneatur, vt voluit Bal. Ang. Alex. & alij, in l. si marito, in princ. ff. sol. matrim. & Gigas in tract. de cri. l. se. Maieff. lib. 2. tit. de poenis, q. 24. n. 7. Etiam quod creditores non contradixerint crias, quæ sunt publicis bonis, quod nō comparens infra certum tempus à iure suo cadat, ad plene tradita per Boff. in tit. de proclam. quod sit bon. public. num. 15. & 16.

- 158 Item adde, quod fiscus non potest dicere creditoribus, vt satisfaciant sibi de aliis bonis nō confiscatis, secundam Paul. de Castri. in allegationibus suis post conf. 9. volum. 1.

- 159 Item adde, si Princeps donaret bona confiscata, quod donatarius teneatur satisfacere omnibus creditoribus, Boff. in tit. de bon. publ. n. 12.

- 160 Item adde, quod creditores dammati, cuius bona confiscata fuerint, si sunt in possessione bonorum, debent stare in possessione, donec ei satisfactū sit de suis creditis, Bal. conf. 171. vol. 1. Boer. decil. 277. & Bertaz. conf. 289. n. 4. & 5.

- 161 Item adde, quod fiscus tenetur soluere etiam debita, quæ tempore criminis perpetrati ipse delinquens contraxerat, latè Guigiel. Bened. in cap. Raynut. de testam. in vers. & uxorem, n. 89. non autem ea, quæ post commissum delictum contraxisset, Couar. in 4. Decret. in 2. par. c. 6. n. 9.

- 162 Item adde quod quando fiscus tenetur soluere debita delinquentis, & recuperare bona cōtra eum, ius summariæ fieri debet nō oblatto libello, Bal. in c. quando cōtra, de probat. n. 27. & sine sententia diffinitiva, & alio ordine iudiciario, sed solum recognitis, & visis iuribus creditorum, Ioan. de Amicis, conf. 68. n. 3.

- 163 Item adde, quod quando bona alicuius publicantur, fiscus pro inueniendis bonis condemnati potest mittere pro omnibus notariis, qui habent instrumenta ad illum pertinentia, & eos cogere, vt sibi instrumenta exhibeant. Text. & glo. in l. facultas, alijs incip. defensionis, & ibi Bart. C. de iure fisci lib. 10. & Franch. Lucan. in tra. de iure fisci, n. 44.

- 164 Item adde, quod si reus fuisset condemnatus in certa pecuniaria summa, fiscus non tenetur illius creditoribus, sed debitor. In subsidium autem fiscus possit conueniri pro quanto in eum peruenerit à creditoribus anterioribus, si debitor non esset soluendo, Soci. iun. conf. 74. volum. 3.

- 165 ¶ Sed quando capis bona. Adde, an, & quando fiscus possessor bonorum vacantium teneatur erga creditores quorum actio oritur ex obligatione extra territorium facta, & ad quæ legata, & de eorum hypotheca, & an de

- 166 litis expensis, & ad alimenta filie minoris: & quomodo sint intelligendæ crias, quæ solent fieri per Senatum Mediolani, vt per Alex. Raud. in tract. de analogis, lib. 1. c. 33. vbi lausit. Et opinionem Domini Clari, quod fiscus non teneatur approbare Peregr. de iure fisci, lib. 4. tit. 3. n. 26. & in dicto tit. plene habetur, quando fi-

- 167 sco bona vacantes deferantur. Et pro inueniendis rebus fisci fit indagatio etiam per tormenta. l. 1. in fin. C. de natural. liber.

- ¶ Vnde scias. Adde, quod ratio est, quia fiscus conuenitur à creditoribus vt possessor, ideo quæ pro mensura bonorum. Tenet Anchar. confil. 294. n. 17. & 321. & sequitur Ripa in lex facta, ff. ad Trebell.

¶ Vidi quandoque dubitari. Adde, quod fiscus in bonis post sententiam quæ sitis, priuato etiam anteriori preteritur, Vulp. in conf. 120.

Item adde, quod fiscus est preferendus creditoribus delinquentis, & ante omnia satisfieri debet de omnibus expensis vtilibus, & necessariis pro bonis factis pro capiendi dicto delinquentis, & pro sibi incorporandis eius bonis, etiam in iudicium anteriorum creditorum. Ita tract. Affl. in c. 5. bona committentium, nu. 119. in tit. quæ sint regalia, in visib. feud. Sed Gigas in tract. crim. l. se. Maieffatis, tit. de plur. & varijs quæst. 12. contrarium tenuit impugnando Afflictum, & nouissime per Peregr. de iure fisci, lib. 5. tit. 1. num. 293. impugnatur Gigas, & opin. Affl. approbatur. Quam ego arbitror veram non esse, quia Principes ad perfectionem delinquentium suis expensis tenentur, secundum Loc. de Penna in l. 1. column. 7. C. vt rustica lib. 12. Et vide Dida. Couar. in c. 16. hic allegato, vbi latè declarat regulam l. non puto, ff. de iure fisci, quod in dubio sit indicandum contra fiscum, Alexand. & alios in l. ff. sol. matrim. Caleph. in conf. 87. inter com. diuerf. volum. 1. Neuiz. in sylua nupt. in vers. quomodo iudicandum pro communi, sub n. 47. verfic. item in dubio contra fiscum, & Peregr. in tract. de iure fisci, lib. 6. tit. 6. nu. 23. cum sequent.

¶ Sed hic inciditur quæstio ibi. Aut loquimur post delictum. Adde hoc procedere etiam in penis ipso iure impostitis, & licet reus in crimine laxe Maieffatis à commissi criminis perdat administrationem bonorum, non tamen perdit dominium bonorum ante sententiā, Bec. conf. 57.

Item adde, an priuandus bonis per sententiam, faciat fructus suos post delictum, donec sententia feratur, vel spectet ad fiscum, si ipso iure non priuatur à die commissi delicti, hanc questionem tractat Couar. in 4. Decret. 2. part. pri. par. cap. 6. §. 8. de contrahen. in cell. nupt. numer. 7. vbi tenet, quod fisco sunt adiudicandi, & communem attestatur Io. Bernard. in pract. crim. canou cap. 133.

¶ Aut loquimur post sententiam. Adde, quod hoc procedit, quando sententia est diffinitiva, secus verò si esset datum bannum, & ante sententiam diffinitiuam reus decederet, quia tunc confiscatio non haberet locum, nisi bannum esset tale, quod post se non expectaret sententiam diffinitiuam, imò traheret confiscationem bonorum, Luchin. de Curte in cōf. 64. n. 12. cum seq. iou. 1. conf. crim. diuerf.

QVÆSTIO LXXIX.

SVMMARIVM.

- 1 Fiscus quando auferat rem ab indigno.
- 2 Palam, & clam relinqui quando dicatur.
- 3 Fides tacita quando dicatur accommodari.
- 4 Heres an præsumentur in dubio accommodari tacitam fidem.
- 5 Et an teneatur respondere, si tacitam fidem accommodauit.
- 6 Fidem, & seruis accommodantes tacitam fidem, excusantur.
- 7 Palam relictum indigno non applicatur fisco, sed remanet apud heredem.
- 8 Lim. Nisi heres deumeris ad rei traditionem.
- 9 Ampli heres pacificatur dictum legatum præsare, dummodo fiat palam.
- 10 Relictum penitus incapaci perinet ad substitutionem, vel grauatum.
- 11 Fictum vendicis relictum incapaci, si consanguineus erunt negligentes in capiendi dictum relictum.

12 Item

- 12 Item si cum sanguini renuncierint.
- 13 Hereditas repudiata ab indigno, transiit ad substitutum.
- 14 Donatio facta incapaci, cui applicetur.
- 15 Hæres accommodans sacrum fidem, si est clericus, bona debentur sive ecclesiasticæ, & contra.
- 16 Hæres, qui non habet testes ad prohibendum homicidium, non dicitur in mora accipiendi.
- 17 Filius infans hæres ab eo, qui a patre institutus fuit occisus, non tenetur vindicare necem defuncti contra proprium patrem.

- Q**uando hæres.] Adde, quod ad hoc ut via fisco appetatur, tria requiruntur. Primum, quod testator relinquat clam. Alterum, quod hæres tacitam fidem accommodet. Vltimum de restituendo incapaci. Batbat. col. 4. lib. 1. Alex. conf. 102. n. 7. lib. 6. Dec. 261. §. 1. col. fin. Anchar. ian. q. 31 in 1. par. & Benc. de publ. concub. 2. bis. §. qui etiam filios. n. 12. ubi etiam declarat, quod modò dicatur palam, vel clam relinquere ac probetur tacta fides accommodata. Ad idem Iacob. à S. Geor. in l. cui tacitum, in prin. ff. de probat.
- Item adde, an in dubio præsumendum sit quod hæres tacitam fidem accommodauerit. Bald. in conf. 140. casus est. n. 1. lib. 2. Alex. conf. 51. prope fin. lib. 1. Cuna. conf. 108. n. 2. l. 1. §. 1. n. 10. 2. lib. 1. Cornu. conf. 136. nu. 5. lib. 2. licet ad detegendum fraudem probationes admittantur, quæ aliis non sufficiunt, ex eo quod aliter probari non poterit, ut per Franc. de Rampon. conf. 25. inter conf. Caldei de testam. In tantum, quod ipsemet quærat positioni respondere tenetur, si fuerit rogatus, etiam si iurasset, si id non dicitur cuiquam: Alb. conf. 42. colum. 1. Id tam non intelligi debet, ut per Couar. in 4. Decret. 2. par. §. 1. n. 10. cui addatur Valsq. contr. illust. cap. 10. ante fin. & in propria re. Pecchi de testam. consil. lib. 4. cap. 6. n. 70.
- Item adde, quod filius vel seruus rogantis, ob necessitatem, clam patendi habent, excusatur, in fraudem, §. fin. ff. de his quibus vt indigni. l. i. tacitum, ff. ad leg. Falcid. Odo. in l. 1. in fi. C. de delat. lib. 10.
- Item adde, quod quando quis relinquit palam indigno, fisco non applicatur, sed manet apud eum à quo relicta est, non intelligitur in princip. ff. de iure fisci. Bar. in l. fin. n. 8. ff. de his quibus vt indigni. Doctores in l. hq. reditas, C. od. Rui. conf. 49. col. fin. lib. 4. Nisi quod hæres ad rei traditionem d. ueniet, nam tunc sibi aufert potestatem, & fisco applicari, l. si postulant, in ff. ad Trebell. Bald. in l. eam q. 2. n. 21. C. de fideicom.
- Item adde, quod si hæres conueniat, vel pacificatur præiure legatum incapaci, modò clam non faciat, ius fisco non competit ascendendi aliquid ab eo, cum obligatio facta versus incapacem pro non scripta habeatur, ad instur. reliqui palam, iuxta not. in l. 1. C. de hered. inst. & Bald. in conf. 161. vers. præterea quoties, lib. 5.
- Item adde, quod relictum penitus incapaci, (maximè quando est incapax absque delicto suo, vel aliqua sui culpa), pertinet ad substitutos, si quos habet, & si non habet, remanet pene hereditatis: vel si relictum est in institutione hæredis, grauat ad venientes ab intestato, si substitutos, aut coheredem non habet: Soc. iur. conf. 3. n. 13. vol. 3. Corne. conf. 110. col. 1. & conf. 212. col. 2. vol. 4. Mus. conf. 93. col. fin. lib. 2. Tiraq. in l. si vnquam, verb. reuocatur, in. 429. C. de reuoc. donat. Mazzol. conf. 31. n. 22. Hier. Gabriel. conf. 104. n. 5. Ficus quod autem id vendicatio negligentibus consanguineis intra duos menses et licita bona à spurio euenire, aut potest. Idem, si pado, vel renunciatione consanguinei excluduntur. Couar. in 4. Decret. par. 2. c. 8. n. 3.
- Item adde, quod si hereditas repudiata ab indigno, non applicatur fisco, sed transiit ad substitutos, Socin. iun. d.

conf. 3. num. 16. Et de donatione inter viuos per se, vel 14 per interpositam personam facti incapaci, an fisco admittatur, & in quibus casibus, & post quos personas, vide Anguissol. conf. 4. ubi plene.

Item adde, quod quando hæres, qui accommodauit fidem de restituendo hereditatem incapaci, est laicus, tunc hereditas defertur fisco seculari, si verò sit clericus, defertur Ecclesiastico: nam attenditur persona hæredis fidem præstantis, cum is delinquit, & ab eo propter delictum auferatur hereditas. Bald. in l. si quis presbiter, col. 1. C. de epis. & cleri. quem sequitur ibi Paul. de Cal. Io. Lup. in rubr. de donat. §. 39. Chassan. in consuec. Burg. rubr. 8. §. 3. n. 4. Anch. in c. ea quæ, num. 26. de reg. iur. in 6. Couar. in 4. Decret. §. 5. cap. 8. n. 2. Sed Valsq. in tract. de success. creat. par. 1. lib. 3. §. 26. limit. 31. n. 61. videtur tenere contrarium, & maxime quando clericus instituit spurium suum laicum: ibi tamen dicit cogendum esse, quia non se firmat.

Item quando hæres.] Adde, quod hæres, quando non 16 habet testes, per quos possit probare malecium, non dicitur in mora accusandi occisores. Bald. in l. 1. C. de his quod vt indigni. & Anguissol. in conf. 14. n. 3. vol. 1.

Item adde, quod filius, cuius pater testatorem occidit, 17 set, si iuratus fuisset hæres, non tenetur vindicare necem defuncti contra proprium patrem, & idem si pater eius, qui occidisset testatorem, esset iuratus hæres, quod non tenetur vindicare contra filium. Ita limitat Iason. in leg. 1. C. de his quibus vt indigni. & Boër. dec. 25. num. 13. & 14. & Achil. Pedros he in consil. 18. ubi etiam tenet, hoc edictum non habere locum in fideicommissarijs. Et ad istam questionem, an hæres ob insultum necem defuncti hereditatem amittat, vide etiam Iacobi. de Sancto Georg. in l. 1. n. fin. C. de his quibus vt indigni. Gomei de delict. c. 3. numer. 53. Plac. epit. delict. cap. 39. n. 21. & late Peregr. de iure hie, lib. 2. tit. ubi in fine sequitur Clarum, quod ista pena de consuetudine non seruatur. Et ego nunquam vidi hunc casum in facto, licet alij Doctores de tali consuetudine nihil dicant.

QVÆSTIO LXXX.
SVM MARIVM.

- 1 Fiscus Episcopi an habeat bona, quando laicus committit crimen ecclesiasticum.
- 2 Episcopus an possit confiscare omnia bona clericis delinquentibus.
- 3 Pena legalis, & conuenionalis an possit exigi in foro consensuale.
- 4 Pena in dubio cui sit applicanda.
- 5 Et quid de pena conuenionalis.
- 6 Pena conuenionalis pacis, & trange rapta debent in statu Ecclesiastico ad faneum Camere Apostolicæ stipulari.
- 7 Pena conuenionalis transeunt ad heredes.
- 8 Pena conuenionalis non stipulata ab aliqua persona pro fisco, ipsi fisco non debetur.

In hac autem materia.] Adde, quod licet hodie Episcopi 1 ipsi habeant fiscum, tamen si persona esset laica, & delictum ecclesiasticum, & ageretur de confiscando totam, vel quoriam bonorum, pena confiscationis esset applicanda fisco seculari. per tex. in cap. cum secundum de hæreticis in 6. & ibi Probans, Anchar. conf. 16. Oltra. conf. 17. & Rolan. conf. 8. n. 9. vol. 3. Secus, si ageretur de penis pecuniarijs inferendis, quia spectarent fisco Episcopo, Anan. & alij in ca. 2. extra. de malef. & de hoc etiam vide Clar. supra in §. hæresis, ver. item bona & quæ ibi apposui.

Item adde, quod Episcopus non potest confiscare 2
2 3

pro delicto clerici bona Ecclesiæ, Clem. 2. de hæret. & cap. excommunicamus, §. 1. eodem tit. Secus autem bona mobilia ipsius clerici, & quæcunque per eum intuitu Ecclesiæ acquisita, quæ ad Ecclesiam pertinent, & mobilia ad dominum temporalem spectabunt. Ita Menoch. confil. 123, col. 1. & Petregr. de iure filii, lib. 2. tit. 1. de iis qui iura fiscalia habent.

3 Sed hic incidenter queri. Adde Gabriel. lib. 7. concl. 34. ubi plene tractavit questionem, an pena legalis, & conventionalis in foro conscientie exigi possit.

4 Item adde, quod si lex, vel statutum faciunt mentionem de pena pecuniaria, & non dicant, cui sit applicanda, nisi applicetur. Bart. in Lagaria, ff. de ter. moto, & Afflin. c. 1. vers. penarum, quæ sint regalia. Et in hac materia, quando pena fisco, & quando parti dicatur applicata, vide Gabriel. confil. concl. lib. 7. concl. 16.

5 Item adde, quod pena conventionalis in dubio applicatur parti læsæ, Paul. de Calt. in Lnon impossibili, ff. de pact. ubi dicit etiam, quod pena delicti applicatur fisco, & lul. Ferret. in tit. de fecis, numer. 192. Sed Rip. in rub. ff. de damn. infect. tenet, quod applicatur fisco, & Herculan. in tract. de caus. de non offen. cap. 10. numer. 8. Et in ista ecclesiastico adest Motus proprius Pij III. dat. sub die 26. mensis Maj 1565. de non admittendis appellationibus in caus. crim. In quo etiam disponitur, quod pene conventionales pacis, & treuge ruptæ, & fideiussores de non offendendo stipulantes per notarios ad favorem Camere Apostolicæ, & non Communitatum, vel aliorum, & si aliter facti fuerint in ipsius Camere favorem stipulate censentur.

7 Item quod adde, quod pene conventionales transeunt ad hæredes, Becch. consil. 9. numer. 24. ubi attestatur de communi.

8 Item quod adde, quod pena conventionalis promissa privati, & non Notario, nec alteri publice personæ suspulanti, & acceptanti pro fisco, non potest acquiri ipsi fisco, & consequenter fisco ad penam agere non potest, ut est communis opinio, de qua per Beron. in confil. 197. numer. 16. & confil. 209. vol. 3.

QVÆSTIO LXXXI.

SVM MARIVM.

- 1 Talionis pœna non servatur de consuetudine, nisi in teste.
- 2 Potestas compellens testem ad dicendum falsum, tenetur pœna talionis.
- 3 Accusans memoriam defuncti, tenetur eadem pœna.
- 4 Beneficium impetrans pro privationem alicuius ex delicto, non datur signatur quoad privationem, nisi se inscribat ad penam talionis.
- 5 Et quid servetur in practica.
- 6 Accusator non admittitur in curia Archiepiscopi Neapolitani, nisi se obliget de probando.
- 7 Accusationes falsas proponere solus punitur amputatione lingue, & capitis.

1 Sed queri. Adde quod Pet. Duen. in regu. 27. ubi plenè, & ibi tenet, quod ista pœna talionis hodie de consuetudine non servatur, nisi in teste. Et eodem tenet Bald. in l. 2. C. de reb. cred. Chassan. in consuet. Burgun. rub. 1. in tit. de iusticiis, fol. 14. colam. 3. nu. 15. Millic. in pract. fol. 35. numer. 12.

2 Item quod adde, quod Porcitas compellens testem ad dicendum falsum, debet poni pœna talionis, Bart. in l. 1. §. 1. ff. ad leg. Corn. de fidei. & Millic. in pract. fol. 25. numer. 13. Et in hac materia vide etiam Couat. lib. 2. var. resolut. c. 9. n. 1. & Menoch. de arbit. cas. 322. n. 3.

Item quod adde, quod accusans memoriam defuncti, tenetur ad penam talionis, Gloss. in cap. sanè in verbis: strati, 24. q. 2. quam allegat, & dicit esse bene not. Bald. in l. 1. c. 1. in l. 2. C. qui accus. non poss. Roman. sing. 802. incip. tu scis, & Franc. de Are. in l. 1. Pantonia, §. rei perduellionis, de acquit. hæred.

Item adde, quod ubi quis impetrat beneficium per privationem alterius ex aliquo crimine, non datur ibi signatur quoad privationem, nisi se inscribat ad penam talionis: Gigas in tract. de crim. l. 1. c. 1. §. 1. ff. ff. Et ibi num. 7. dicit etiam, quod talis inscriptio ad penam talionis hodie non est in via de iure civili, sed verò de iure Canonico. Sed Foller. in pract. crimin. canonica, in verb. accusatione porrecta, n. 50. dicit, quod nunquam vidit fieri dictam inscriptionem, & quod idem attestatur Spec. in tit. de accus. §. 1. n. 3. Aliter tamen verum esse, quod in plerisque curijs sunt synodales constitutiones, & ritus super hoc expresse providentes, qui servandi sunt: & quod inter ceteras curias est Neapolitana, quæ habet scatum ritum in ordine, quo cavetur, ut nemo ad accusandum admittatur, nisi se obliget ad certam penam de probando.

3 Scias tamen, quod ubi quis falsas solutus esset facere accusationes, puniretur in linguæ, & capitis amputatione, secundum Bald. in l. data opera, circa fin. C. de accusat. quem sequitur Franc. Marc. in decil. 738. par. 1. & Laur. in Tenni in caut. 1. numer. 9. & 10. ubi dicit, si accusator vult accusatorem teneri de falso, & capitis, & lingue amputatione puniti, ut perquirat, an falsos testes, vel falsa instrumenta produxit, aut falsò accusare solitus sit.

QVÆSTIO LXXXII.

SVM MARIVM.

- 1 Villa non dicitur si non habet quinque familias.
- 2 Communitas non tenetur, si vicinialis vel alium facti iter per loca infesta.
- 3 Et quomodo probet si fuisse diligentem.
- 4 Et si ex processu appareat, quod homo fuit occisus in uno territorio, & in alio cadaver reperiatur, quæ Communitas tenetur.
- 5 Et quid si medietas cadaveris reperiatur in uno territorio, & alia in alio.
- 6 Venerit saltem damna, poterit ea recuperare à delinquentem & pœnâ reperto.
- 7 Et si transierit in cellam, & ante exaltationem delinquens reperiatur, non erit ulterius collecta exigenda.
- 8 Villa non tenetur, nisi facta prius diligentia pro inveniendo malefactori.
- 9 Et quomodo contra ipsam procedatur, dum inquiritur malefactor, remissus.
- 10 Index in delicto occulto incipit inquisitionem à custodiibus, ibid.
- 11 Villa an tenetur, si index cum inquisito processerit ad compositionem.
- 12 Et si non habeat bona in communi, quomodo collecta imponatur.
- 13 Et an damnum passus tenetur contribuere, ibidem.
- 14 Communitas an possit cedere bonis.
- 15 Caro, & corium non deducuntur in emendatione bonis, ibidem.
- 16 Statutum de damno dato, an habeat locum in furto, & contra.
- 17 Damnum datum quando dicatur, remissus.
- 18 Damni casum dari, si damnum dedisse videretur.
- 19 Animalia inventa damnum dantis in agro alieno, an per dominum agri retineri possint.
- 20 Et quid in regno Neapol.

17 Villa

- 17 Villa, quæ tenetur, quando non reperitur malefactor, non potest committi, nisi prius concept non reperiri malefactorum.
- 18 Rebarie appellatio quid contineatur.
- 19 Villa an teneatur, si ad se sumat, & coniectura, damnum fuisse datum ab inimici.
- 20 Villa non tenetur emendare damnum datum Ecclesie.
- 21 Statutum quod Universitas teneatur de occiso, non habet locum, si cadaver invenitur, non habens vulnus, quia, quia fuerit suffocatus.
- 22 Universitas non tenetur in regno Noap, si vulneratus aliquo tempore supermixerit.
- 23 Delicto incepto in uno territorio, & alibi consummato, quæ Universitas teneatur.
- 24 Damnum an probetur per iramantum damnum passu.
- 25 Et quid si probetur contrarium.
- 26 Et quid si iurati excessus iuraverit, an petatur reductio.
- 27 Et quid si iurati petas exprimi diu damno, an damnum passu ad hoc teneatur.
- 28 Et an teneatur iramantum damnum passu super incidenti, & emergenti.
- 29 Statutum, quid sit iuramento damnum passu, quomodo intelligatur.
- 30 Et an possit iurari contra laboratores, & operarios, remissum.
- 31 Probatio omnis est iudici arbitraria.
- 32 Et an hoc statum procedat in favore forensi.
- 33 Et quid si damnum passu sit pauper, & minus legalis.
- 34 Et quid si libellus sit ineptus.
- 35 Probatio plena requiritur, quando agitur contra tertium.
- 36 Damnum datorum causa quomodo agitur in statu Ecclesiastico.
- 37 Absenti tempore maleficio, an teneatur ad collectam impositam per Universitatem.

STATUTUM II.

- 38 Scribentes literas bannio, dicitur ei prestare auxilium.
- 39 Bannitus non dicitur, de cuius banno disputatur.
- 40 Statutum prohibens legem cum banno, quomodo intelligatur.
- 41 Et an habeat locum in scribente.
- 42 Et an in mittente nuncium.

STATUTUM III.

Matrimonium per Principes, nec per alios quavis modo prohiberi potest, ibidem.

- 43 Statutum prohibens contrahi matrimonium cum forensi, an valeat.
- 44 Filii familias an contrahant matrimonium sine consensu patris.
- 45 Et an possint emitti denunciations, ne pater sciens tale matrimonium, illud impediat.

STATUTUM IIII.

- 46 Turbatina quomodo excusetur.
- 47 Turbatina quomodo probetur.
- 48 Turbatina quando laboratores committere dicantur.
- 49 Turbatina quibus verbis indicatur, ibid.
- 50 Turbare an quis dicatur agendo in iudicio, remissum, ibidem.

STATUTUM V.

STATUTUM VI.

- 49 Arma portare quando liceat, remissum.
- 50 Arma venenata portare, an sit magis puniendus.
- 51 Armorum delatio potest per Magistratum prohiberi.
- 52 Officiali potest prohibere suum antecessorem, ne arma deferat.

- 53 Appellatio an admittatur de delatione armorum.
- 54 Et an de declaratione incursum pœna.
- 55 Mulieres an teneantur pœna proclamatio, prohibentis armorum delationem.
- 56 Et an proclamatio pœna prohibentis ire de nocte.
- 57 Statutum prohibens armorum delationem ad seclum, non ligat transigentem per illum locum, & se firmantem ad aliquid emendum.
- 58 Et an liget equites privilegiari.
- 59 Arma iuxta aliquem unctum, an illius esse presumantur.
- 60 Famulo volente aliquem inspicere, an portet arma, si ille resistat, an in pœnam incidat.
- 61 Famulis Caria asserentibus se invicisse, aliquem cum armis, an credatur.

Et an ex ea relatione possit venire ad condemnationem, num. eod.

- 62 Et quid si repertus cum armis auferat in domum, an possit extrahi.
- 63 Arma amittuntur a portante, scilicet noli dūm sit in proclamatio de amissione illorum.
- 64 Et qui acquirantur.
- 65 Et quid si fuerit in practica, ibid.
- 66 Statutum de armis an extendatur ad arma defensionalia.
- 67 Armorum appellatio quid veniat, remissum.
- 68 Et an dentes.
- 69 Et an arma rusticalia.
- 70 Et an fustes, & lapides.
- 71 Et an cultellus ad panem.
- 72 Armorum delatio quando sit concedenda, remissum.
- 73 Campanario non pulsante campanam hora solita, quid sit agendum.
- 74 Arma per momentum habens, an debeat puniri.
- 75 Arma deferens ex privilegio, si cum illis offendant, perdat privilegium.
- 76 Forensis an teneatur ex delatione armorum.
- 77 Dentes impuri arma deferant.
- 78 Arma ligata portare non dicitur habere malum animum.
- 79 Statutum prohibens delationem, vel detentionem scilicet, quomodo intelligatur.

STATUTUM VII.

- 80 Statutum prohibens exportationem frumenti sub pœna confiscationis, an comprehendat succum.
- 81 Et an intelligatur de pace, farina, & leguminibus, remissum.
- 82 Licentia extrahendi bladum durat per septem dies.
- 83 Et debet precedere exactionem, non subsequi.
- 84 Et an prædictum statutum liget forenses agricolas quoad suam partem.
- 85 Forensi quis dicatur, remissum.
- 86 Domicilium contrahi quando dicatur, remissum.
- 87 Clericum an ligetur dolo statuto pro fructibus bonorum ecclesiasticorum.
- 88 Exportari an in dubio censetur exportare pro vicin, vel mercatura.
- 89 Siane statuto, quod nullus extrahat bladum ultra duas menses, si quis incipit extrahere, nec perfecti, poterit adire sine pœna extrahere.
- 90 Bladum extrahenti inveniente inveniunt, an pœnam incurrat.
- 91 Equum alienum seu curruum an incidat in commissum ratione fraudata gabelle.

STATUTUM VIII.

- 92 Dammus diruenda debet dirui a fundamentis.
- 93 Dammus an possit dirui pro contumacia.
- 94 Dammus in statu Ecclesiastico diruuntur pro pace fracta.
- 95 Dammus communi an possit dirui.

99 Et quid si sit alteri obligata.

97 Et an destruxit posuit realiter.

98 Vxor an posuit impetore deuolutionem domus mariti sibi obligare pro dote.

STATVTVM IX.

99 Statutum duplicans penas in delictis nocturnis, procedit in pena pecunie iurisdictionum.

100 Et an in dubio delictum presumatur commissum de die vel nocte.

101 Et quando dicatur committi de nocte, vel de die.

102 Statutum quod confessio iurata puniatur, an procedat in negante a principio, & postea conuictente.

103 Et an in confite meo probationum, & tormentorum.

104 Et an in confite delictum sed negante eum qualitates.

105 Et quid si pena est impossibilis iure.

106 Et quid si pena non est mitigabilis.

107 Et quid si sint detrahenda duo quartæ.

108 Et an procedat in causa appellacionis.

109 Statutum, quod condemnatus soluentis in terminis habeat beneficium quartæ, porrigitur ad condemnatus carceratis.

110 Statutum, quod pena per negationem augeatur, vel per confessionem minuiatur, quando locum habeat.

STATVTVM X.

111 Statutum de offendentem ad domum, an comprehendat offendentem ad osium.

112 Et an proiciendum arma ex via, & offendentem stantes in domo.

113 Et an offendentem in telis.

114 Et an aggredientem in domo, in qua aggressus non habitabat.

115 Et an offendentem in apoteca.

116 Statutum puniens euntem de nocte sine lumine, non habet locum in spaciante sub porticu sue domus.

117 Statutum duplicans penam pro maleficio commissum in domo habitationis iniuriarum, debet constare, quod tempore maleficii iniuriarum ibi habitabat.

118 Et quid si fiat insultus iuxta domum per duos pedes.

119 Et quid si mulendinarius offendantur in mulendino.

Et quid si nautæ in mari.

120 Domus appellacione, quid veniat, remissiui.

STATVTVM XI.

121 Statutum puniens vulnerantem, habet locum in eo, qui vulneratus fessum.

122 Statuto puniente cicatricem deformem, debet deformitas probari.

123 Vulnusculum non venit appellacione vulneris.

Quod villa. 7. Adde, quod villa, quæ non habet quinque patresfamilii, non tenetur reficere damnum, quia non dicitur villa, Alex. in l. fin. num. 7. C. de testamento quem refert, & sequitur Masf. singul. 232. cap. 3.

Item 7. adde, quod si victualis, vel alius facit iter per vias insolitas, quod tunc Communitas non tenetur. Bartol. in l. 1. num. 2. ff. de his qui eiec. vel effud. quem refert, & sequitur Ripa in tract. de quest. nu. 85. Et qualiter probetur negligentia, & diligentia, vide Bartol. in 4. conf. 102. Et quid si ex processu appareat, quod homo fuerit occisus in vno territorio, & inuentum est cadaver in alio, quæ Vniuersitas teneatur, vide Afflic. in conf. Reg. de homicid. clandest. nu. 14. vbi dicit, quod corpus mortuum non præbet testimonium loci, in quo excedit facta sit. Et ibi num. 15 habetur etiam, quod si medietas hominis inueniatur in vno territorio, & alia

medietas in alio, quod illa Vniuersitas tenetur, in cuius territorio reperitur pars cum capite: Et ibi num. 17. dicit, quod Vniuersitas, quæ habeat communem omnem cum alia, non tenetur ad emendationem damni cum alia. Et quod corpus mortuum non probet, in quo loco cadaver facta sit, tenet etiam Natt. confil. 585. num. 3.

Item 7. adde, quod si Vniuersitas soluit damna, & 6 postea repetitur delinquentis, quod poterit recuperare solummodo a delincente, & emendatio facta per Vniuersitatem retractari non poterit, secundum Afflic. in d. confil. num. 22. & Paul. de Cast. in l. 2. §. si res, ff. ad leg. Rhod. de iactu, & Gramm. in d. confil. si damna clandestina, nu. 11. Et ibi num. 10. quod si per Vniuersitatem impolita fuisset collecta pro emenda damni, & antequam fieret ultimatior, constaret de damnum dante, non esset amplius procedendum ad executionem dictæ collectæ, nec Vniuersitas amplius ad emendationem tenetur.

Item 7. adde, quod villa non tenetur, nisi etiam facta 8 inuestigacione prius propter teporalem teneatorem, argumentum corum, quæ tradit idem Afflic. in d. confil. num. 10. Et 7. quomodo procedatur contra Vniuersitatem, quando etiam inuestigatur de delincente, ibi num. 11. & num. 54. habetur, quod in delicto occulto iudex inquirat, incipiendo a cultodibus. Et ibi num. 30. si iudex cum inquisito processerit ad compositionem, an villa teneatur. Et in confil. de maleficio clandest. num. 30. & 31. quando villa tenetur emendare damnum, an quilibet de villa teneatur: & si 7. villa non haberet bona in communibus, ex quibus posset solvere, an imponatur collecta per 28. & libram, vel per capitulum: Et an ille qui passus est damnum teneatur contribuere in emendationem damni (de quo infra num. 37.) Et ibi num. 34. an Communitas possit cedere bonis, & quomodo sit imponenda collecta, vide etiam Bero. in c. 1. numer. 54. de relict. spoliat. Et in emendacione, bonis caro, & corium non debet deduci, & apud me inuentum remanet, & totum damnum est mihi emendandum, c. 2. de iniuri. & damno dato, & Grammat. in d. confil. si damna clandestina, num. 4. fol. 12.

Item 7. adde, quod statuta loquentia de damno dato 13 non habent locum in furto, & statuta loquentia in furto non procedunt in damno dato, quia damnum datum est cum rei corruptione, furto vero cum rei amotione, & contradicatione, Plot. in l. fin. quando, §. 10. numer. 43. vbi attestatur de communi. Et idem qui fructus in alieno colligit, & exportat, furto committit: Natt. confil. 263. num. 6. Quod intelligi si fructus sunt maturi: actio autem legis Aquiliæ datur, vt emenderetur damnum: Afflic. in confil. de animal. in pascuis, §. si quando, num. 3. fol. 138. Sed Bero. in confil. 213. & 214. volum. 3. tener contrarium, scilicet, quod statutum de emendacione damnorum daturum vendicari sibi locum etiam in furto. Et in materia damni dati, vide Plot. in repet. l. fin. quando, §. 10. numer. 12. C. vide vbi de eo, qui vvas in agro alieno comedisset, & de eis nihil collegisset, & in eis falcem non inuississet: Et in §. 13. numer. 6. quando datur damnum in frumento non maturo, vel in arboribus, siue plantis inuentibus, quomodo 2. ultimati debet. Et de hoc etiam habetur per Cratet. in confil. 40. numer. 10. & Menoch. de arbitrat. in casu 149. numer. 21. vbi dicit, quod indicator secundum illud tempus, & non ex tempore superuenientem. Et circa reg. 7. Qui dat causam damni, damnum dedisse videtur, vide Socin. in c. si culpa, num. 28. de iniuri. & damno dato, & de animalibus inuentis in meo prato, an 7. illa retinere possim, donec mihi satisfactus, vide Bosl. in tit. de damno dato, num. 10. vbi tenet, quod non, si scio cuius sint. Sed de hoc habetur etiam per Plot. in d. repet. l. si quando, §. 14. num. 7. & Alear. de præsumpt. reg. 1. præsumpt. 10. vbi dicit, quod possunt retinere, donec soluantur alimenta.

que

quar venerunt in villicatem animalium, sed attenduntur statuta, vel consuetudo loci. Et in regno Neapolitano adiunguntur constitutiones, incip. peruenit, & animalia, lib. 3. i. quibus proutum fuit, non licere alieni capere, & detinere animalia aliena dampnum dantia in suo solo, sed teneri ea configurare officiali loci sub pena furti.

Item ¶ adde, si statum disponit, quod villa teneatur, quando non inuenitur malefactor, volens agere contra Communitatem, teneatur probare hanc negatiam, quod malefactor non inuenitur, secundum Cornel. in cons. 123. colum. 2. lib. 1. Crauet. cons. 121. numer. 11. & plenè per Mascari. de probat. concl. 2001. Et circa huiusmodi statum, quando Vniuersitas teneatur de damnis datis in eius territorio, vide Ioan. Anton. de Nigr. in cap. 26. claudestinas, fol. 82. vbi ponit nouas limitationes.

Item ¶ adde, quod quando statum vult villam de robata commissa teneri, quid appellatione robata contineatur, Bald. in auth. de nouo iure, C. de seru. fugit. & in l. si te, C. ex quibus causis infam. irrogatur, & Bart. in l. famoso, §. capitalium, ff. de penis.

Item ¶ adde, quando villa non teneatur damnum vel incendium reficere, si fama adeit, & coniectura, dampnum fuisse datum ab inimico, Bartaz. cons. 481. per totum, volum. 1.

Item ¶ adde, quod hoc statum locum non habet, si dampnum esset illatum Ecclesiae, quia Vniuersitas illud emendare non tenetur, Bonif. de Vital. in tractatu malef. in rub. quot modis supra malef. proced. numer. 3. latè Gand. in tract. malef. in rub. de aliquibus quest. colum. pen. Alber. de Rosa in 2. part. stat. quest. incip. statum cauetur, vbi dicit hanc opin. veriorè, quod sequitur Grammat. super constituto, si damna claudestina, nu. 12. fol. 1.

Item ¶ adde, si ex statuto Vniuersitas teneretur de occiso, non teneretur de mortuo inuenito in eius territorio, in quo vulnus aliquod non apparet, puta, quia veneno, vel suffocatione interfecit fuisse, l. 5. occisore, ff. ad Syllan. Grammat. super cap. Regni, incip. constitutionem diu. patris, fol. 136. & Ioan. Anton. de Nigr. in claudestinis, numer. 23. ad finem, de pena homicid.

claudest. Et ibi etiam ¶ habetur, quod in regno Neapolitano Vniuersitas non tenetur, si homo mortuus aliquo tempore superuixerit, & quod est contrarium de iure communi.

Item ¶ adde, quod si aliquis fuerit captus in vna villa, & ligatus super equo, & postea ductus, & robatus in alia villa, sed vna puella fuit capta in vna villa, & postea cognita in alia, vtraque villa tenebitur, Bal. in l. si quis non dicam capere, nu. 10. & seq. C. de Episc. & cler.

¶ *Quæstio nungua* Adde ¶ omnino videndum Mascari. de probat. concl. 471. vbi latissimè, an dampnum probetur per iuramentum illius, qui dampnum passus est. Et in cons. 481. habetur, an dampnum in dubio præsumatur illatum ab inimico, vel vicino, & quomodo probetur dampnum fuisse, vel non fuisse datum.

Item ¶ adde, quod quando statum iuramento illius, de cuius conscientia queritur, si probatur contrarium, statum contrarie probationi: nam lex, vel statum disponens de stando alicuius iuramento, vel probationi, intelligitur contrario non probato, etiam quod iuramentum decisio fieri oportet, nam postea, ff. de iureiur. si per instrumentum detegatur falsitas, vt Ladmomen. eo. tit. quia illud iuramentum habet vim sententiae, & probationis. Ita tradit Arg. de Vbal. in cons. 22. nu. 22. & 26. vol. 1. inter conf. diuers. & in l. qui vas, C. de fust. vbi dicit, quod contra iuramentum per iuramentum super valore rei factum, probatio in contrarium admittitur, & de predictis late habetur per Alex. in l. qui bona, §. qui damni, ff. de dam. infect. & Menoch. de arbit. iud. quest. 76. num. 17.

Item ¶ adde, an stante tali statuto, si ille, qui iurauit,

excessiue iurauerit, an possit peti, vt reducat ad arbitrium boni viri, vide Afflic. in decis. 91. colum. 1. Alex. in l. qui bona, §. qui damni, ff. de dam. infect. Arct. in §. actionum, col. 14. In fine de action. Et quia alia ad materiam istius statuti de danno dato, vide late per Alber. Brun. in tract. de consil. decret. statum in verb. dampnum, in 3. vol. & latissimè per Plot. in repet. l. si quando, §. 49. 50. & ibi ponit 8 limitationes.

Item ¶ adde, stante dicto statuto, quod credatur iuramento dampnum passum, si reus accusatus petat exprimi diem per dampnum passum, qui intendit illum redarguere de falso, & probare ipsam dampnum passum, vel accusatorem fuisse alibi, debet exprimi dies per dampnum passum, aliquoquin eius iuramentum non creditur, Bal. in l. in fin. C. de iudic. & et magis communis opin. vt per Plot. in cons. 94. num. 6.

Item ¶ adde, quod tale statum, (quod iuramento dampnum passum credatur,) habet locum etiam, si sit credendum illius iuramento propter incidenti, & emergenti articulo: Bart. in l. solent, num. 8. ff. de alimen. & cib. legat. l. asin. l. 2. num. 6. C. de edit. iudi. Adria. tollen. Ripa in l. 3. num. 4. ff. de dam. infect. qui alios huius opinionis recenset, & idem tenet Menoch. de arbit. iudic. quest. 45. num. 10.

¶ *Si nimis licet* Adde ¶ in materia statuti ita disponentis, & an sit validum, si disponeret standum esse iuramento dampnum passum, & quando tale statum esset intelligendum, & si opus esset probare, prius dampnum datum fuisse, antequam deueniret ad iuramentum dampnum passum. Et si ¶ possit iurari contra laboratores, & operarios, & in quibus casibus, Plot. in tract. de in lit. iuran. §. 49. num. 4. cum seq. fol. 122. vbi huiusmodi materiam multum diffuse tractauit, & ibi quoque dicit, quod huiusmodi statum, & similia semper intelligenda sunt accedente consensu iudicis, & si ita iudici visum fuerit, cum ¶ omnis probatio sit arbitraria iudici. Vide etiam Viui. opin. 786. & 788. volum. 2. & Bero. in cons. 214. numer. 9. vol. 3. & Farin. in q. 24. numer. 197. cum sequent.

Item ¶ adde, quod hoc statum volens credi iuramento dampnum passum, non procedit in fauorem forensis: Decia. in cons. 550. num. 8. & Paris. cons. 12. num. 26. volum. 3. vbi attestatur de communi, quod etiam procedit, si forensis soluar onera mercedis, vt per Alex. cons. 117. alias 4. lib. 7.

Item ¶ adde, quod stante huiusmodi statuto, quod credatur iuramento dampnum passum, pauper non potest iurare: Paris. cons. 168. num. 2. vol. 4. quem recitet, & sequitur Viui. opin. 984. num. 3. vol. 3. Et tale statum, quod credatur iuramento dampnum passum, semper intelligendum est, concurrente legalitate, & qualitate eius, cui iuramentum deferendum est. Ita tradit Rom. in l. dampnum, §. ff. de dam. infect. Curt. in l. admomen. §. 301. ff. de iureiur. & Mascari. de probat. in cons. 471. nu. 29. & 30. Et in hoc versari debet arbitrii iudicis, Marf. in tract. de baun. in verb. villa, num. 46.

Item ¶ adde, quod statum, vt debeat credi iuramento dampnum passum, vel saluati, vel officialis, vel alterius, non procedit, quotiescunque libellus, vel petitio, vel accusatio, seu inquisitio, super quibus procederetur, esset ineptus, etiam quod in iuramento exprimeretur, & fierent, quæ facta non fuerant in libello, si accusatio: Decia. cons. 83. Ruin. cons. 10. vol. 5. & Plot. in quand. & C. vnde vi. §. 50. nu. 44. vbi late quando locus sit dicto iuramento.

Item ¶ adde, quando agitur contra villam, vel contra alium tertium, non sufficit huiusmodi probatio privilegiata per iuramentum, sed requiritur plenæ probationes: Decia. in cons. 410. nu. 13. De hoc tamen vide omnino Bero. in c. 1. num. 46. cum seq. de test. spol.

36 ¶ *Sed quid si damnum.* Adde, quod si in statu Ecclesiastico in materia damnorum datorum adfunt duæ bullæ Pij V. de quibus Bullario, fol. 336. conf. 12. & 13. prope finem, & ad hæc quæstio vide Fatm. q. 24. nu. 198.

37 ¶ *Item quæ si nunguid.* Adde, quod si contrarium tenet Menoch. conf. 53. & 101. num. 43.

Item adde, quod si ante statum, quod vniuersitas teneatur damnum emendare, si nō cepit malefactorum, quod etiam ille, qui passus est damnum, tenetur contribuere ad emendationem, Barr. & alij, in l. ab omnibus, §. Titius, ff. de leg. 1. & Socin in c. dilecta, num. 55. de excessu. prælat.

38 ¶ *Statutum, quod nemo de auxilium bannitis.* Adde, quod si scribens literas bannito dicitur ei præstare auxilium, Bal. in l. 1. in prin. ff. de verb. oblig. quem refert, & sequitur Fel. in conf. 46. num. 11. inter conf. crim. tom. 2.

39 ¶ *Item si adde, quod statum loquens de bannito, non verificatur in eo, de cuius banno dispicitur.* Bal. in l. 2. C. si penden. appellat. mors interuen. in fin. Soci. conf. 122. num. 4. volum. 1.

40 ¶ *Quæ si statum prohibeat.* Adde, quod si statum prohibens, quod nemo loquatur cum bannito, intelligitur, quando loqueretur cum bannito in prædium Regiminis, alia secus: Andr. Barb. in c. cum vicemum, de o. de. vbi allegat tex. fing. in l. 1. ff. ad l. Iul. Maiest.

41 ¶ *Item si adde, quod huiusmodi statum non habet locum in scribente, nisi eadem sit ratio.* Burf. conf. 94. nu. 7. vbi attestatur de communi. Et quod statum de loquente cum bannito comprehendat etiam scribentem, & nuncium si mittentem, vbi viget eadem ratio. Rom. Iaso. Crot. Rip. & alij communiter Doct. in l. 1. in prin. de verb. oblig. & late Fernan. Valq. in tracta. de success. §. 5. nu. 35. Chaffan. in confus. Burgun. in fol. 15. 10. vers. 25. conf. 5.

STATVTVM III.

Circa matrimonia.

¶ *Statutum prohibens.* Adde, quod etiam per Synodum Trident. sess. 24. cap. 9. prouisum fuit, quod Principes, nec alij quouis modo directi, siue indirecti, sub pena excommunicationis prohibere possint, quominus matrimonia libere contrahantur.

43 ¶ *Hinc inferitur.* Adde si videndum Ceph. in conf. 92. & Paletum in conf. 4.

44 ¶ *Sed nunguid, ibi, Contrariam autem sententiam.* Adde, quod si filius familias non debet contrahere matrimonium sine consilio patris, vt late per Menoch. conf. 69.

45 ¶ *vbi examinauit hanc quæstionem, an Episcopus, si suæ Vicarius possit omittere denunciationem, siue concedere licentia filiofam. contrahendi matrimonium non præcedentibus denunciationibus, iuxta formam Concilij Tridentini, ne pater sciens tale matrimonium impedire valeat.*

STATVTVM IIII.

De turbata possessione.

¶ *Quæ si nunguid ingrediens.* Adde videndum in hac materia turbationis Menoch. in tract. de retin. posses.

46 remedi. §. num. 612. vbi ponit duodecim causas quib. si per turbata excusatur, & Ludou. concl. 71. Et quæ

47 ¶ *sunt probanda in hoc remedio, idem Menoch. ibi supra, num. 556. & Ioan. Bapt. Pont. de spolio, lib. 2. ca. 7. & 17. Vide etiam Paul. in conf. 126. vol. 4. & conf. 172. per*

48 ¶ *etiam vol. 3. ¶ Et de laboratoribus laborantibus, qui nunc dicantur turbare in possessione. tractat Rolan. con. 54. per totum, volum. 1. Ripa in c. decernimus, num. 41. de iud. & Menoch. de arbitr. iudic. casu 354. nu. 35. cum*

sequ. Et an turbatio verbalis sufficiat, & per quæ verba in iuratur. Afflict. in dec. 194. & ibi Vrillus, & Nicol. Bellon. conf. 1. volum. 5. Et an quis dicatur turbare, & molestare si agitur in iudicio, Alexand. conf. 32. num. 1. volum. 2.

STATVTVM V.

Circa alienationes.

STATVTVM VI.

Circa delationem armorum.

¶ *Quæ si statum.* Adde si multos casus, in quib. 49 arma portare licet, vt per Afflict. in constitut. intentionem, & Duen. in reg. 55. & Chaffan. super consuetud. Burgun. pag. 81. sub num. 108. Et de hac materia armorum late etiam habetur per Ioseph. Lud. in dec. Petrus. 31. & per Marfin. pract. crim. in §. pro complemento.

Item si adde, an possint arma vincta plus sit putandus, quam statum disponat, Baabat. de Cardin. legat. latere. q. 5. num. 25. fol. 192.

Item si adde, quod armorum delationem Magistratus prohibere potest, & est communis opin. Aret. in §. fin. Instit. de auctor. tut. & Rolan. in conf. 83. numer. 6. lib. 7. Et successor si nouus in officio potest prohibere, & punire officialem suum prædecessorem arma deferentem, secundum Grammat. in constitut. intentionis, num. 2. fol. 8. vbi ad hoc allegat text. in l. tribuimus, C. de milit. testam.

Item si adde, quod ab edito facto per iudicem, ne possint portare arma, non potest appellari, Guid. Pap. dec. 436. num. 17. potest tamen appellari si de declaratione, quod incidit in penam delationis armorum, vt tenet Afflict. in constitut. intentionis, num. 59. & Carcin. pract. crim. in prin. num. 58. vers. an sententia condemnationis. Sed nunquam vidi aliquem interponere appellationem, & arbitror etiam, non possit appellari, qui deferentes arma, capiuntur in flagranti, nisi præcederet sibi licuisse arma deferre.

Item si adde, quod statum, siue proclama prohibens delationem armorum, comprehendit etiam mulieres, & si reperiæ fuerint cum armis, puniri debent. Soarez commun. opin. vers. mulieres, num. 52. & Gabriel. commun. conclus. lib. 6. tit. de verb. signific. conclus. 6. num. 37. Et similiter statum, si quod non offendi scilicet de nocte, comprehendit mulieres. Viui. commun. opin. §. 8. num. 7.

Item si adde, quod statum prohibens arma deferri ad factum, si non comprehendit illum, qui transgrediendo per illum locum, se firmat ad aliquod emendandum, Bertaz. in conf. 217. volum. 1.

Item adde, si quod equites privilegiati, si arma ferre possint, non comprehenduntur banno, quod arma non fecerunt, nisi in banno adfesset dictio vniuersalis, vt Omnis, Totus, vel æquipollens, vt Quicunque vel similis. Tunc enim etiam personæ privilegiate comprehenduntur. Crau. conf. 274. & Hercule. de proban. negatiua, nu. 23. & 24.

¶ *Sed quid si statum.* Adde, si quid si familia inueneret plates, inter quos esset ensis, vel pugio in terra, & omnes negarent enses esse suum, quid agendum in illo casu, vide Alb. in tract. stat. in 2. par. q. 121. Menoch. de arbitr. iud. cal. §. 4. num. 53. & Decia. in tract. crim. lib. 8. c. 4. nu. 12. tom. 2. qui tamen in aliqua parte videtur dissentire si Menochio. Et quid si familia si vellet intentare aliquem, si haberet arma, si recusauit, & non permiserit se perquiri, an incurrat penam, idem Alb. d. q. 121. Et dicit Bart. in l. euectionis, C. de cursu public. lib. 12. quod ille, qui non permittit se scrutari, potest re-

- tinetur per Curiam, & ex sola resistentia acriter puniri. Et
 61 an t credatur familia, qui inueniunt aliquem cum armis, Paris in tract. de synd. ver. iudex in officio process. Et an iudex possit exequi sine sententia, si aliquis fuerit capus cum armis, vide Ang. Bal. & omnes, in l. ictus fustium, de infam. & Andr. de Iern. in cõst. regn. humanitatis. Et Bald. in d. l. ictus fustium, dicit, quod si familia Potestatis inueniunt aliquem cum armis, & refert Potestati, ex illa relatione posita in actis, potest eum condemnare, quem refert, & sequitur Afflict. in rub. 11. in consil. iustitiarj non per calendaria, num. 11. fol. 123. Gram. idem tenet in consil. intentionis, de illic. portat. arm. num. 21. fol. 9.
- 62 Item t adde, quod si familia reperit aliquem cum armis, & ipse auferit in domum suam, non poterit inde extrahi, licet tamen familia cum insequuta fuerit: Bald. & Rom. in l. plenique, ff. de in ius vocan. vbi etiam Ias. num. 12.
- 63 Item t adde, quod si in edicto, siue proclamato apponente penam deferentibus arma, nihil dictum fuerit de amissione armorum, nihilominus perduntur, aucth. de armis, & Alex. in l. 1. ff. ad leg. Jul. de vi pub. & Afflict. in consil. intentionis, num. 26. & Marf. in pract. crim. in §. pro complemento, nu. 11. vbi etiam dicit, ita seruari
- 64 de consuetudine. Et dicta t arma debet applicari fisco, vt habetur in d. aucth. de armis, & tenet Aluar. in §. si quis rusticus de pace tenen. & Gram. in d. consil. intentionis, nu. 17. Sed hodie ex communi vsu applicantur familie capienti, vt fiat audacior, & diligentior in capiendis illis, qui arma ferunt, & hoc etiam ipsi edictis magistratum caueri solet, quæ pœna obseruatur etiam in armis defensiuis. Licet nunquam viderim obseruatum, quod si sola arma ad defensionem habeantur, non autem ad offensam, illa amittantur. Ita etiam tradit Decia, in tract. crim. lib. 2. c. 4. nu. 18. tom. 2.
- 65 Item t adde, quod si iudex videt aliquem deferre arma, potest cum punire de delatione armorum aliquo processu, Bald. in l. officium, ff. fin. regon. Ias. in l. vnica, ff. si quis iad. non obtem. numer. 28. & ibi Cagn. num. 98.
- 66 ¶ *Quæro nunquid.* Adde t decif. Perus. 31. numer. 4. vbi habetur, quod statutum prohibens portare arma, comprehendit tantum arma offensibilia, non autem defensibilia.
- 67 ¶ *Et scias in hoc proposito.* Adde, t quæ veniant appellatione armorum, videndum Alciat. in l. armorum, ff. de verb. sign. & Corset. in reper. Abb. in verb. armoru, vbi
- 68 late. Et si quis t offenderit cum dentibus vel cum ferramentis apertis ad artes, non dicitur offendere cum armis, Afflict. in consil. de percuss. illic. num. 5. lib. 10.
- Item adde, arbitrio iudicis relinquit, quæ veniant appellatione armorum, Menoch. de arbit. iudic. d. caf. 394. num. 77. & Corn. in consil. 199. vol. 4.
- 69 Item t adde, quod deferens arma rusticalla, vt securum, ligones, & similia, non tenetur pœna statuti, atenta tamen qualitate personarum, Bertaz. in consil. 192. num. 7.
- 70 Item t adde, quod licet appellatione armorum veniant fustes, & lapides illi tamen verum est post percussione, cum ante percussione non dicantur arma, Marf. in pract. crim. in §. pro complemento, num. 10.
- 71 ¶ *Quid castellan non veni appellatione armorum.* Adde, t quod hoc est verum in cultello panis, secundum Ioan. de Anan. in c. lator, de homicid. & Viu. opi. 763. num. 10. vol. 2. nisi portetur ad offendendum, quia tunc continetur appellatione armorum, decif. Delphin. 4. num. 11.
- 72 Et t quæ considerare debet officialis, concedens licentiam deferendi arma, Afflict. in consil. vt castellani, num. 5. lib. 1. fol. 62.
- 73 ¶ *Quæ in statuto dicitur.* Adde, quid t si campana-

rios pulsaret campanam ante horam solitam, vel pòs, Bonifac. Vitalin. in tract. suo de malf. in tit. de form. libell. num. 80. & sequent.

Item adde, quod idem tenet Burfat. conf. 141. nume. 33. volum. 2.

¶ *Item quæro nunquid.* Adde, quod idem habetur in decif. Petal. 31. num. 50.

Item adde, t quod qui per momentum temporis habuit arma in loco prohibito, vel cum illis parauit moram traxit, non debet puniri: Burfat. conf. 441. num. 16. & seq. & num. 42. & conf. 331. num. 37. Et de ferante per transitum cum armis prohibitis, per modicam moram, Bertaz. conf. 217. & 219.

Item t adde, quod habens priuilegium deferendi arma, si cum illis percussit, amittit priuilegiu, & debet puniri de delatione armoru, Marf. in pract. crim. in §. pro complemento, num. 9. & seq.

Item t adde, teneri forenses de delatione armorum, Plaz. in epitom. delict. ca. 8. Petr. Rauen. in tract. de consuet. sub nume. 202. vbi dicit, quod mitius debet puniri.

Item t adde, quod Doctores possunt impunè arma deferre: Bonineon de Curtili. in tract. de nobil. in §. par. sub num. 72. & seq.

Item t adde, quod portans arma ligata, non dicitur habere malum animum, Mand. in Repet. Inquisit. in verb. arma.

¶ *Quæro etiam.* Adde, quod statutum prohibens delationem sclopi, siue retentionem, intelligitur de apto ad offendendum, Bologn. in consil. 28. per totum, & Bonacoff. com. opi. tom. 2. in ver. statutum tenens Potestatem. Sed ego dubio, quod in practica non possit obtineri propter fraudes, quod possent fieri, puta in retentione sclopeti, nam quis possit retinere cannam, siue rotam, quomodo etiam habetur in domo, & sic ad eius libitum sclopetis vii possit.

STATVTVM VII.

Circa blada.

¶ *Statutum quid blada.* Adde, si statutum prohiberet, so non posse exportari frumentum sub pœna confiscationis ipsius frumeti, an etiam faccus in quo exportabatur, comprehendatur, Rip. in tract. de pest. in tit. de remedi. ad consecr. v. bert. nu. 130. tenet quod non. Et ibi nu. 112. tenet, quod nec plaustra, & animalia, siue naues, quibus exportatur, veniunt in confiscatione. Et ibi etiam nu. 52. planè tractat, an statutum t prohibens extrahere frumentum, intelligatur etiam de pane, farina, spelta, hordeo, & de leguminibus, & quid si statutum prohiberet exportari triticum, vel vidualia, an prædicta comprehendantur, vide omnino Viuium. opin. 765. vbi latissime, quomodo, & in quibus casibus procedat. Guid. Papæ in decif. 373. & Boët. in decif. 177.

Item adde, quod licentia extrahendi bladum, non extenditur ultra septem dies, vel aliod, extra ciuitatem, l. 1. C. de tract. lib. 2. vbi Bart. & Syluan. conf. 34. numer. 22. Et t licentia debet precedere, & non sufficit, quod sublequatur, Bart. Ias. & Doct. in l. si quis mihi bona, §. iussum, ff. de acquir. hered. & Abb. in c. licet. nu. 11. de reg. iur. Et vbi requiritur licentia, intelligitur de expressa, ita, quod non sufficiat tacita, Anchar. Franc. & alij in c. Abbas, de elec. in 6. & est communis opinio Corset. ling. ver. licentia.

Item adde, quod appellatione bladi legumen nõ continetur, ex multiplici, de verb. sign. & Doct. in l. triticum, ff. de verb. oblig.

¶ *Quæro nunquid talia statuta.* Adde, quod talia statuta non ligant forenses agricolas, qui possint parè suam frumenti asportare ad domum suam, sed si agricola forensis

rensis illud frumentum domino vendiderit, dominus illud asportare non poterit. *Corn. conf. 121.* in causa inquisitionis, *colom. 2. vol. 4. & Rjp. de remed. ad confer. vbert. nu. 107.* Sed quod huiusmodi statuta ligent forenses, tenet *Deci. in conf. 71. num. 3. vol. 2.*

85 Item adde, quod nam dicatur forensis per *Menoch. conf. 74. per totum.*

86 Item adde, quando quis dicatur contraxisse domicilium in loco, *Menoch. de arbit. cas. 86.*

87 Item adde, quod istud statutum non ligat clericos pro fructibus bonorum Ecclesiasticorum, secundum *Ripain* in tractat. de peste, in tit. de præferuat. remed. contra pest. in part.

88 § *Sed pene quid statum.* Adde, quod hoc procedit, si constitit de primo proposito, quod extraxerit causa vsus sui, alias ab initio præsumitur habuisse animu vendendi, secundum *Rjp. in tract. de remed. ad confer. vbert. num. 109. cum seq.*

89 Item adde, si eraret statutum, quod nullus possit extrahere bladum ultra duos menses, quod si quis incipit extrahere ante, & non potuit perficere, quod etiam post duos menses perficere poterit, quia attenditur principium legitime factum, *Decia. conf. 8. numer. 242. volum. 1.*

90 § *Pone quid ille.* Adde, quando inuentoribus credendum sit, ut per *Bonif. Vital. in ti. quæ sit accusatio, num. 82.* Sed, ad evitandas fraudes, solent fieri bannimenta, ut res exportari prohibeantur, amoveri non possint de loco ad locum sine licentia in scriptis, alias, quod intelligatur incidisse in commissum.

§ *Ultimo quære, ibi, Aliqui videri dicunt.* Adde, quod id tenet *Bertaz. conf. 6. num. 4.*

Item adde, quod factum conductoris, puta mulionis non nocet domino equi, vel currus melienti fraudationem gabellæ, seu datij. Et idem quod equus, siue currus non incidit in commissum ratione fraudatæ gabellæ, seu datij, ut est communis opinio, de qua per *Mazzol. conf. 60. nu. 11. per totum.* Contrarium autem habetur *decif. Pedem. 7. l. num. 8.* etiam quod dominus ignoraverit, & quod ei datur actio adversus extrahentem, vel restitutio adversus statum ex clausula generali. Sed i. opinio mihi placet, & istam vidi prædictam, & præcicant, si dominus ignoraverit.

STATVTVM VIII.

Quod pro aliquo delicto bona delinquentis auferantur.

92 § *Plerumque in ciuitatibus.* Adde, si statutum dicit, quod domus malefactoris debeat dirui, debet omnino dirui vsque ad fundamentum, ita quod non appareat vestigia ædificij, ut per *Bald. in l. prætor. fide prætor. stipulat.*

93 Item adde, an domus possit dirui pro inobedientia, & contumacia, *Bal. in l. cetera, §. sed, & si quis, ff. de leg. 1.*

94 Item adde, quod in statu Ecclesiastico adeit consuetudo Marchiz, in lib. 4. c. 77. quod rumpentibus faciem ex causa homicidij, seu vulneris, eius ædificia funditus destruantur, & diruantur.

95 § *Sed quid si delinquent.* Adde, in hac quæstione, *Soc. in cap. quibusdam, num. 16.* de pæn. vbi posuit octo opiniones principales. Vide etiam *Gigan. in tract. de crim. l. ex Malefatis, lib. 2. tit. de pænis committent. quæst. 37.*

96 nu. 2. Et ibi nu. 4. habetur, quando domus, quam ipse delinquens dederat pignori, vel in pignus accepit, deest debeat, & tamen domus delinquentis destructa per sententiam, vigore statuti reedificari possit.

98 § *Sed pone, ibi, Licet pene de Pænis in factis contingant.* Adde, quod Ioan. Ant. de Nigris, super cap. 135. regni

Neapolis, num. 8. impugnat *Parid. de Pænis l. de allegatum, & tenet, quod vxor non possit impedire deualtationem, & quod filius teneatur satisfacere vxori, & quod ita seruetur de facto: attestatur etiam *Cap. de decif. 130. num. 73.* vbi refert, & sequitur *Albort. hic allegatum, & idem tenuit Gigas, in tract. de crim. l. ex Malefatis, lib. 2. tit. de pænis committent. quæst. 16.* Et ibi numer. 2. hanc conclusionem limitat non habere locum, quando domus esset fundus dotalis ipsius vxoris, quia tunc secundum cum non posset destrui.*

STATVTVM IX.

Augens, vel minuens penam.

§ *Quæro nunquid.* Adde, quod statutum duplicans pænas propter nocturnam maleficam, intelligitur quoad pænas pecuniarias, non autem quoad pænas corporales, secundum *Bartol. in l. sanctio, ff. de pæn. & Narr. in conf. 460. num. 18.* Et idem pæna duplicatio non habet locum in amputatione manuum, secundum *Bal. in l. 1. C. de sent. quæ pro co, & Foller. in vers. pænis debitis, numer. 40.*

§ *Pone quid statum.* Adde, quod quando maior pena imponitur committenti delictum de nocte, quam de die, in dubio præsumitur commissum de die, *Bald. & Imol. in l. Titius, §. Lucius, in fin. ff. de liber. & posth. Cephal. in conf. 120. num. 4.*

§ *Quære quomodo.* Adde, quod statutum duplicans penam de nocte, debet intelligi de delictis commisisse post sonum campanæ ad hoc deputatæ, secundum *Bal. in l. v. C. de his quibus vi indig. Et non sufficit probare delictum fuisse commissum de nocte, nisi dicatur post sonum campanæ, & etiam sonum campanæ de mane, Ang. in conf. 196. vbi procell. Lantian. in Clem. spe. de verb. signif. vers. de plano, nu. 2. Et quando proprie dicatur dies, & an statutum puniens delinquentem certa die, comprehendat noctem præcedentem, & sequentem, latet *Federic. de Senin. conf. 44. & Viui. opi. 774.* Vide etiam *Bertaz. in conf. 131. & ibi addent. vbi quomodo intelligatur mane, & lecto.**

§ *Stante statuto, ibi, licet deinde referat. l. c. c.* Adde, quod idem tenet *Barba. in conf. 82. colu. 2. circa h. vol. 2. & Burlat. in conf. 79. nu. 7.* diamodò si quis ante litem contestatam expiendi negauerit, & postea confessus fuerit, secus si post litem contestatam. Et hanc esse rationem inquit *Bal. in l. 1. colu. ff. C. de furt. in vers. quintus, quia negatio ante litem contestatam non inducit actori onus probandi, sed solum ea, quæ fit in contestatione, & Bald. sequitur Alex. in l. eam, qui, in princip. colu. 3. in fin. ff. de iuricuran. Rol. confil. 88. num. 18. vol. 4.*

Item adde, quod hoc statutum procedit etiam in eo, qui metu probationum, & tormentorum confessus est, quod scilicet adhuc parcius, & clementius puniendus est, *Hosien. Franc. & Fel. in ca. de hoc, de symon. Turq. de pæn. tempor. causa 30. nu. 13. & Bertaz. in conf. 505. num. 29. vol. 2.*

Item adde, quod confitens delictum, & negans qualitate delicti, debet gaudere beneficio statuti, dummodo qualitas negata non sonet in delictum, puta si confiteretur interfecisse, sed ad sui defensionem, secus si sonaret in delictum, quia tunc propter confessionem non puniretur mitius: *Felin. in cap. de hoc, numer. 8. de symon.*

Item adde, quod quando pena imponitur ipso iure, nunquam alleviatur per confessionem, nec augeatur per negationem, etiam stante d. statuto: *Felin. d. c. de hoc, numer. 7.*

Item adde, quod hoc statutum habet locum, quando pena est mitigabilis. Idem *Felin. d. c. de hoc, numer. 7. & de illa*

de illa materia, quando confitenti remittatur pars penæ, vide Bar.in disputat. quæ incip. per Italiam communiter sunt statuta, & Bald.in Leontra negantem, C.ad l. Aquilam, & in l. ca. C. de cond. ob causam, & Socin. cap. qualiter, & quando, num. 121. vbi habetur etiam, qualiter iudex formare sententiam, & si deberet de-
trahi duas quartas, vt purâ quod statutum diminueret quartam partem pro confessione, aliam quartam pro pæce habita, quomodo essent detrahendæ.

Item adde, quod beneficium huius statuti non habet confitens in causa appellationis, vt per Phana. in tract. de iuram. in litem, in 3. par. in 3. mem. numer. 13. cum sequent. vbi attestatur.

Item adde, quod statutum disponens quod condemnati soluentes intra certum tempus habeant beneficium quartæ partis, porrigitur ad condemnatos carceratos, Bart.in l. Domitianus, ff. ad Turpill.

Item adde, quod statuto propter negationem delicti penam augente, vel propter confessionem minuente, si teras negat delictum, & postea confititur antequam fides ad probandum grauat fuerit, penam negationis euitat, & beneficio confessionis potitur: Vulpell. in cons. 69. num. 2. cum lequen.

STATVTVM X.

Punienti infulum.

Statutum punienti. Adde an etiam comprehendat offendentem in offitio: Bar.in l. 1. §. hoc interdictum, ff. de cloac. & lat. in Lextera, §. hoc senatusconsultum, ff. de leg. 1. Et quid si aliquis, dum esset in via, proiciendo arma offenderet existentem in domo sua, vide Jacob. Nouell. in pract. crim. cap. intereff. reipub. nu. 12. vbi dicit, quod si statutum puniret offendentem in domo sua ad penam centum, quod ille, qui proiecit arma, & vulnerauit in domo, non teneatur ad penam statuti, quia semper in delictis inspicitur initium, & non finis. Sed Bald. in l. vnica, vbi de possessione, num. 2. contrarium tenuit, & bene, dicens, quod magis inspicitur qualitas loci, vbi maleficium consumatur, quam vbi inchoatur, quia propriè maleficium ibi accipit formam, & statum, & debet attendi locus, vbi est vulneratus, & non vbi est vulneratus, quando locus distat: Franch. in cap. si ecclesiam, num. 7. de consecrat. eccles. num. 6.

Item adde, quod vulneratus in templo, non videtur in domo vulneratus: Franc. in c. si ecclesiam, nu. 7. de consecrat. eccles. nu. 6.

Item adde, quod si quis haberet duas domus, & in vna habitaret, & in altera non, si in hac fuerit factus infulus, aggressor non tenebitur pena statuti, Alber. in 2. part. statut. quæst. 35.

Item adde, si statutum puniret euntem de nocte sine lumine, non habet locum in eunte sub porticu domus sue: Mazzol. in cons. 54. num. 16.

Item adde, quod statutum de offendente ad domum non habet locum in offendente ad apothecam: Corn. in cons. 103. vol. 2.

Item adde, quod si statutum, quod pro maleficio commissio in domo habitationis iniuriati dupliciter pœna, & testes examinati contra reum dixerint maleficium commissum in domo habitationis iniuriati, non probant. Quia est possibile, quod tempore testimonij habitaret, & non tempore malefici, & qualitas debet verificari tempore iniurie. Ita tradit Ang. in cons. 195. colum. 2. ad finem, vbi processibus, quem refert, & sequitur Felin. in ca. examinata, sub num. 7. de iud.

Item adde, si statutum puniret infulum ad domum, vel iuxta domum, diceretur iuxta domum, si infulus fieret per duos pedes prope. Ita Ang. in l. quidam Hibernæ, c. l. de feri. vbi an. prediorum.

Item adde, quod dictum statutum habet locum, si molendinarius assulit in molendino & natura in nauis: Alber. in l. hoc edictum, §. si de nauis, ff. de iis qui eiecit. vel effuder. & Tirac. de retract. §. 1. gl. 7. numer. 88. Vide etiam omnino Fab. de Monte Leone, in praxi arbitri. par. 6. quæst. 3. fol. 287. vbi late, quæ delicta in domibus heri dicantur. Et quæ veniant appellatione domus, latissime habetur per Chaffan. in Catal. glorie mundi, in 12. par. confit. 7. 2. & per Gulielm. Benedicti in cap. Raynutus, in verb. domum, de testam.

STATVTVM XI.

Punienti percussiones vel vulnera.

Statutum. Adde, quod statutum puniens vulnerantem, comprehendit etiam eum, qui studiosè seipsum vulnerauerit. Gramin. in decil. 44.

Item adde, si statutum puniat vulnus cum cicatrice deformi, non sufficit probare cicatricem, nisi probetur & deformitas: Fel. in c. examinata, num. 7. in fin. de iud.

Item adde, quod statutum loquens de vulnere, non comprehendit paruum vulnus, siue minimam effusionem sanguinis, Bald. in l. 6. cap. de xil. ca. Roma. sing. 120. Bero. in cap. 1. num. 81. de in integ. restitut.

STATVTVM XII.

Contra homicidas.

STATVTVM XIII.

Contra fures.

STATVTVM VLTIMUM.

De statutis penalibus in genere.

QVÆSTIO LXXXIII.

SVM MARIVM.

1. Pœna quando dicatur arbitraria, remissive.
2. Index male iudicans, quomodo puniatur.
3. Et quid de arbitro, arbitratore, notario, medico, advocato, agrimensore, artifice, remissive.
4. Index filius suæ per imperitiam male iudicans, non tenetur ultra peculium.
5. Et quid si tempore syndicatus peculium decreuit.
6. Et quid si tempore syndicatus su effectum sui iuris.
7. Index per imperitiam iudicans, puniatur, licet gratias non appellauerit.
8. Et quid seruatur in præficia.
9. Et quid si sententia non fuerit executioni mandata.
10. Libellus quomodo sit formandus contra iudicem male iudicantem.
11. Index condemnans indubiè ad mortem quomodo puniatur.
12. Stellionatus crimen, remissive.
13. Impulsa quid sit, & quomodo puniatur.
Zunatores, siue impulsores, acris sunt puniendi, quam fures, ibid.
14. Vi publica & privata quando dicatur.
Statutum puniens omnem decem armatorum, habet locum etiam in sex armatis, ibidem.
Vni armatoris semper presumitur ad malum finem, ibid.
Vniuersum materia, & decretum vniuersum prohibitionem, ubi tractatur, ibid.
15. Insultans cum armis, si est filius, an puniatur de vi publica.
16. Vm priuatum committens, puniatur, licet rem raptam restituat.

17 *Vis publica an confundatur cum alio delicto, propter quod vis inferitur.*

18 *Vis publica an committatur per unum solum.*

19 *Vis dicitur illata cum armis, licet quis arma deiecerit, postquam ad locum peruenit.*

20 *Vis publica requirit dolum.*

21 *Vis, & violentia differunt.*

22 *Et quando committatur, remissum, num. ead.*

23 *Clerici propter violentiam quomodo puniuntur.*

24 *Auferre quid significat, & an probet violentiam.*

25 *Vis dicitur, quævis sibi sui dicitur, & propria auctoritate aliquid occupat.*

26 *Vis publica censetur deducta, si ex processu probetur de armis, licet in libello simpliciter de vi sit facta mentio.*

27 *Statutum, quod volens aliquam violententer corrumpere, puniatur morte, quomodo sit intelligendum.*

28 *Insalvus non dicitur fieri, nisi quis sit adeo propinquus insultat, ut potens illum verberare.*

29 *Prohiberi aliquem testari quomodo puniatur.*

30 *Compelli aliquem ad aliquid sibi dandum quomodo puniendum, remissum.*

31 *Pisistrati Atheniensium tyranni factum egregium.*

32 *Offensantis impedire poena remittitur iudicis arbitrio.*

33 *Et quid in regno Neap.*

34 *Partus exponentes quomodo puniantur.*

35 *Expositi an censentur legittimi, & possint ad sacros ordines promoveri, ibid.*

36 *Et quid de exponents spurium.*

37 *Superstitiosi quomodo puniantur.*

38 *Terminis moneantur poena, remissum.*

39 *Iudex in penis arbitrarie potest pascere pecunia, & in corpore.*

40 *Et an ad mortem naturalem.*

41 *Statutum concedendi iudici arbitrium in puniendo, non habet locum in casibus in quibus specialiter per statutum est poena infixa.*

42 *Arbitrium concessum usque ad mortem intelligitur exclusum.*

43 *Arbitrium in penis non extenditur ad mortem in delictis non consummatis.*

44 *Pena perpetui carceris non potest imponi per iudicem laicum, habentem arbitrium imponendi omnem penam.*

45 *Furis appellatione venit deservans virginem.*

46 *Arbitrium concessum in condemnando, non censetur concessum in procedendo.*

47 *Iudices iudicando caveant, ne dicant, quid videatur vulgo iniquum.*

48 *Iudici si sui concessum arbitrium generale, id non extenditur ad hominum consuetudinem.*

49 *Sacerdos in penitentis sacramentalibus, an habeat liberum arbitrium.*

D *Proxiem.] Adde ut per Menoch. de arbitr. iudic. casu 381. cum multis sequen. vbi latè.*

Item addo, quod omnes poenæ in Principe sunt arbitrarie, l. 1. in fine, C. de summa trinit. & hinc Catho. Gram. decil. 3. num. 12. & voto in fine, & decil. Pedemon. 80. num. 18.

25 *Index male iudicans.] Adde Menoch. de arbitr. casu 339. fol. 318. vbi plenissime, & Vincent. Caroc. in tract. locati, & conducti, parte 3. rubr. de var. & extraordin. cognit. fol. 83. vbi 7. habetur etiam de arbitro, arbitratores, notario, medico, aduocato, agrimensores, & aliis artificibus per imperitiam male iudicantibus.*

4. Item addo, quod iudex male iudicans per imperitiam, non autem dolo, si est filius familias, non tenetur ultra peculium, l. si filius familias, vbi Bart. ff. de iurisd. omni. iud. & Aldoban. ad gl. Infi. de obl. que ex quasi delicto, dicit communem. Et si 7. peculij quantitas ten-

pore, quo iudicavit, minor quam tempore syndicanus fuerit, forte in tantum solummodo tenetur cum, sustinere potest. Et similiter, si tempore syndicanus 7. fuerit, secundum tempus sententie erit condemnandus, id est, ad quantitatem peculij, secundum Laurent. Tenuin. caut. 88. vbi hanc questionem late tractauit.

Item addo, quod pari iniuste condemnata per imperitiam iudicis, licet non appellauerit, poterit tamen agere contra iudicem, secundum Bald. in c. 1. de pace iud. firm. 3. iudices, numer. 7. etiam si eius sententia fuerit confirmata, ut ibi per eum, & per Menoch. in d. casu 339. num. 13. & 14. Sed hoc 7. non est verum, quia de ini- quis decretis, aut sententiis male latis iudices hodie non syndicantur, ut per Gram. in conf. 54. nu. 1. quem sequitur Bertaz. in conf. 91. nu. 1. & 71. nu. 8.

Item addo, quod iudex male iudicans, non tenetur parti, etiam quod sententia esset iniquissima, si ipse dedit sententiam non exequutur, ut per Gram. conf. 54. num. 10.

Item addo, si agatur contra iudicem, qui male iudicavit ex imperitia, concludit libellus, ut condemnatio fiat in quantum religioni iudicantis videbitur. Si autem male iudicavit, dolo, concludit libellus ad condemnationem veræ estimationis litis: Verum si sententia non dari, sed fieri, aut pati quid iniuriosum mandaret, puta, mutilationem membri, aut quid simile, concludit libellus ad interesse, & ad certam estimationem, quam potius de suo voluisset salutare gravatum, quam tale damnum, & grauamen pati: Ita tradit Friderici Schen. in tract. de sententia, & re iud. nu. 49. Et si 7. iudex per imperitiam aliquem condemnauerit ad mortem, arbitrio iudicis puniri debet, & si dolose condemnauerit, tenetur poena mortis: Gram. decil. 99. vers. 1. & 2. Gomez. de delict. cap. 3. nu. 16. vers. secundus casus.

¶ *In hac autem materia.] Adde videndum Menoch. de arbitr. iud. in cas. 381. vbi plene tractauit materiam criminis stellionatus, & Facin. in quæst. 19. num. 33. cum seq. vbi magis late.*

¶ *Si quis impossitum.] Adde videndum Menoch. de arbitr. iud. in cas. 385. vbi ponit quibus poenis in postores puniuntur. Et quid sit impossitum, vide Cagnan. l. si fraudis interpretatio, num. 5. Et ibi habetur etiam quod sint fraus, fallacia, calliditas, & machinatio. Et isti impossitores acris sunt puniendi, quam fures, secundum Io. Bapt. de S. Secret. in l. cunctos populos, col. 1. in ult. repet. C. de summa trinit. & hinc Cath. vbi plura iura allegat, & eos vocat Zonitiores, quem refert, & sequitur Mart. in singulari 318. sui rogatus, & Jacob. Nouell. in sua pract. & theorica, in cap. furtum, num. 25.*

¶ *Im publicum.] Adde Menoch. de arbitr. iud. casu 339. fol. 370. vbi plenissime de vi publica, & priuata, & Affili. in conf. violentia, & Decian. in tract. cum lib. 8. c. 16. 17. 18. & 19. vbi late quibus modis committitur vi publica, & priuata, quibus modis puniatur, quomodo excusari possit.*

Item addo, quod statutum puniens congregationem decem armatorum, habet locum etiam in congregatione sex armatorum secundum Bec. in conf. 71. numer. 4. Et vnio hominum armatorum in debito praesumitur ad malum finem, Natta. in conf. 66. volu. 4. Et in materia vnionum, & decretum vnionis prohibentum, late per Boss. in tit. de crim. lese maiest. nu. 23. cum seq. & in tit. de vnionibus.

Item addo, quod Gram. in vot. 15. nu. 10. & decil. 17. 15. tenuit contrarium, quod faciens iussum cum armis solus, & non coadunatis hominibus non panitur de vi publica, sed pena exilij, & relegationis, Corn. in conf. 183. vol. 3. & Bart. & Sal. in l. si criminis, Cod. l. i. fol. de vi pub. Et ibi dicit Bart. vim publ. fieri coadunatis hominibus, etiam si vnus hominem coadunauerit.

Item

- 16 Item adde, quod committens vim priuatam, punitur, etiam quod rem rapinam ante inquisitionem formatam restitueret, Afflicti in consil. violentis, num. 40.
- 17 Item adde, quod pœna vis publicæ non tollitur, nec confunditur propter aliud delictum, cuius causa vis infertur, Salice. Ang. in leg. 3. C. de vi pub. Hoc tamen intelligitur committere per Doctores, si incontinenti sit factus insultus, & percussio, tunc enim punitur solum de percussione, & confunditur insultus cum percussione, quia ad eundem finem illa duo delicta fuerunt facta: Bart. in L. illud, ff. ad L. Aquil. Bald. Alex. & Ias. in L. duoratio, in princ. ff. sol. matrim. Ang. Are. in verbo, fecit insultum, col. 1. ver. ut aduertat, Alex. conf. 115. volumin. 3. Et ibi dicit, quod in dubio intelligitur, quod fuerit incontinenti. Vide etiam Marf. in præct. crim. in §. quia, num. 38. Et, quod faciens insultum cum armis puniti debeat de vi publica, etiam quod esset solus, tenet Gram. conf. 43. Sed multi tenentur contrarium, vt refert Follet. in præct. crim. in verbo. penis debitis, num. 36. vbi distinguit, quod si vnus solus appensat cum armis offendit, quod tunc procedit opin. Gram. Aut non appensat, & tunc procedit opinio tenentium contrarium.
- 19 Item adde, quod si quis peruenit ad locum cum armis, & statim arma proiecit, dicitur vim cum armis intulisse, Ang. in L. 3. §. qui maritum, ff. de vi, & vi armata, & Socin. in conf. 188. num. 7. vol. 1. Et insultus factus cum armis etiam non extractis punitur de vi publica, ac si extracta fuissent, vt dicit tex. not. in leg. 3. §. armis, ff. de vi, & vi armata, Roman. singul. 568. incip. insultus, Gramin. conf. 43. num. 3. Decian. & Cagno. in L. quod tut. §. vi facti, in ff. de reg. iur. quem refert, & sequitur Carau. in ritu 68. nom. 17.
- 20 Item adde, quod vis publica requirit dolum, vt per Cra. in conf. 18. n. 10. & Gabr. in conf. 172. num. 12. vol. 1.
- 21 Item adde, quod licet differentia inter vim, violentiam, & actum per vim, vis violentæ factum, vt per Castrenf. in conf. 27. volum. 1. vbi habet de vi facta ad ostium mulieris animo eam adulterandi. Et ibi plenè habet, quod sit vis, quid violentia, & quid actus vi factus. Et quot modis committatur violentia, vide Boff. in tit. de pluribus violentis, & Gomef. in tit. de delictis, cap. 4. Et vis quinque modis committitur, vt per Menoch. de recap. poss. in prædio, num. 38. cum sequent. Et quia pœna puniuntur clerici propter violentiam, Diaz. in præct. crim. canon. cap. 95. Et de omnibus violentiis, & eorum remediis, vide omnino Ioan. Ant. de Nigris, super cap. regni, in c. subditorum, de violentiis, vbi latissime.
- 23 Item adde, quod verbum, *Auferre*, habet duplex significatum, cum violentia, & sine, secundum Ang. in L. postquam, col. 2. de pet. hæred. vbi dicit, quod si testes deponant, quod viderunt auferre de manibus accusantis, non probant necessariò, & conclusiue, quia debent dicere, violentè abulit, quem sequitur Are. in L. si filius familias, de testam. & Ias. in L. non hoc, num. 9. C. vnde legitimi.
- 24 Item adde, quod verbum, *Fur*, latè sumptum verificatur, quoties quis propria auctoritate illicitè sibi ius dicit, vel occupat propria auctoritate rem ad alium spectantem, Lextat. ff. quod metus causa, & Corn. in conf. 53. num. 25. vol. 4.
- 25 Item adde, quod accusatus de vi simpliciter, & in libello non dixerit cum armis, vel sine, & postea probatum fuerit, quod vim cum armis intulerit, de vi publica erit poniendus, licet in libello nõ dixerit cum armis. Luc. de Penn. in l. 1. numer. 6. C. de nauicul. seu naucler. lib. 11.
- 26 Item adde, si statutum dicat, quod si quis voluerit aliquem violentè corrompere, puniatur pœna mortis, intelligitur de eo, qui actualiter corripuit voluntarie

quoad se, sed violentè quoad corruptum, Pau. de Cast. in l. si consiliterit, ff. fin. regum. & Boff. in tit. de pluribus violent. & Chaffan. in conf. 40.

¶ *Faciens igitur insultum.* Adde, quod quis non dicitur insultum facere, nisi ad eum sit propinquus insultato, vt possit ipsum verberare, si vellet. Est doctrina Bal. in ca. 1. & similiter, quibus modis feud. amitt. & Follet. in præct. crim. in verb. recipiantur defensiones, num. 35.

¶ *Compellens aliquem testari.* Adde Menoch. de arbit. 28. ibid. ca. 39. folio 375. vbi plenissime de pœnis, quibus puniuntur impellentes, vel prohibentes testari.

Item adde, an compellens aliquem per vim, & meru 29 iustum etiam mortis, pecuniam, aut rem aliquam ab aliquo, etiam mediante aliquo contractu, consequatur, committat furtum, & rapinam, vel vi publica aut priuata sit puniendus: Bero. consil. 193. per totum volum. 3. vide etiam Bart. in l. 3. ff. ad leg. Jul. de vi priuata, vbi de illis, qui faciunt aliquem redi, dicendo, te depradabor, vel interficiam nisi soluas mihi tantam pecuniã.

¶ *Oculum inferrens mulieri.* Adde, quod Piliatras A. 30 thenienfis tyrannus, cum adolefcens quidam amore captus eius filium osculatus esset, uxori horanti, vt ab eo capitale supplicium fumeretur, respondit, si eos, qui nos amant, interficiamus, quid his faciemus, quibus odio sumus: Menoch. de arbit. casu 187. vbi habetur, ¶ 31 etiam quod de oculis impudicè virum, siue feminam, pœna arbitraria puniuntur. Sed in regno Neapol. osculantes per vim mulieres puniuntur pœna mortis, Franch. in 33. num. 6. volum. 2. per pragmaticam re: 32 gis Philippi, sub tit. de osculantibus mulieres: quod tamen non vidi seruari in practica. Et quod in statu Eccle: 33 sacro amplexantes, siue de osculantes mulieres, virgines, siue viduas, incurrunt penam fustigationis, & amissionis bonorum, & alias penas de quibus per eisdem.

Marchia, in lib. 4. cap. 72. Et ibi etiam disponitur, vt matrimonium inter eos contrahi non possit, ac in ciuitate Neapolis mulier patiens se deosculari, perdit penam ipso facto dote omnes, si quas habet vel habitura esset, & ad paternam, & maternam successione patitur expulsa, omni cuius compendio, & commoditate remanet irreuerabiliter spoliata, & nullus pro ea intercedere potest, alias punitur. Ita prouisum fuit per capit. Regni 262. incip. vt sine mortalis, de rap. virg. sub colore matrim.

¶ *Partum exponens.* Adde Menoch. de arbit. casu 396. fol. 34 375. vbi quibus pœnis puniuntur exponentes partus, & an expulsi censentur legitimi, & an possint promoueri ad sacros ordines.

Item adde, quod pœna partum exponentis non videtur habere locum in filio spurio: per ea, quæ tradit Velpell. in conf. 49. num. 12.

¶ *Puniuntur etiam.* Adde, quod de iure debent releuari, vt per tex. in l. si quis aliquid, ff. de pœn. & Boff. in tit. de extraord. cri. num. 9. vbi allegat istum tex. & refert aliquos à senatu ita punitos fuisse.

¶ *Terminos moueri.* Adde Menoch. de arbit. casu 393. fol. 388. vbi plenè.

¶ *Sed quero quando.* Adde videndum omnino ad hanc questionem Menoch. de arbit. iud. in quæst. 86. vbi latissime.

Item adde, quod in pœna arbitraria iudex potest 38 punire pœna corporali, & pecuniaria infimul, Afflicti. decif. 726. & ibi Wifill. in addit. in princ. & Cardin. in Clem. 2. de hæret. §. 2.

Item adde, an iudex possit penam mortis imponere, 39 stante statuto disponente, quod pœnæ sint arbitrariæ iudici, Patif. de syndi. in verb. an si statutum, relinquat pœnas arbitrio iudicis, vbi multum diffuset.

Item adde, quod statutum de puniendo libero arbitrio iudicis, non respicit casum, vbi est pœna determi-

nata à statuto: Paul. de Castr. in L. certo genere, §. si totus, in fide. seru. rust. prad. Mazzoll. conf. 18. numer. 67.

41 Item adde, si statutum diceret, *Posui iudex arbitriariusque ad mortem*, non posset imponere penam mortis, quia tunc dictio, *Esque*, stat exclusiue, Soc. in c. licet, num. 18. de pœn.

Item adde, si statutum diceret, quod debebat puniri corporaliter ad arbitrium iudicis, non poterit extendi ad mortem, secundum Chassan. super consuet. Burg. fol. 170. num. 4.

42 Item adde, quod licet iudex habeat arbitrium in delictis attentatis, non tamen consummatis, non potest penam mortis arbitrari: Bald. in conf. 443. coquus confiteor venenum, colu. 2. volum. 3. Alex. conf. 15. colum. 2. volum. 1. Chassan. super consuet. Burg. §. fol. 173. vers. secunda declaratio.

43 Item adde, quod si iudex per statutum haberet arbitrium imponendi omnem penam, non posset imponere penam perpetui carceris. Statutum enim debet intelligi, dummodò non imponatur pœna à lege prohibita, nisi in casu, quo de iure civili veniret imponenda aliqua pœna, per quam quis efficeretur seruus pœnæ, vt in dampnato in metallum. Quod cum illa pœna non sit in vsu, poterit etiam secularis iudex loco ipsius pœnæ perpetui carceris imponere, si ex forma alicuius statuti talis pœna imponeretur, Soc. in rub. de pœn. num. 2. i. cum seq.

Item adde, quod habens arbitrium contra fures, censetur etiam habere arbitrium contra desforantes Virgines: Ange. in auth. de leno. per illum tex. ver. castitas furtum.

44 Item adde, quod habens arbitrium in condemnando, non censetur habere arbitrium in procedendo, ita quod possit terminum maleficus coarctare, vel prorogare: Ias. in §. bonæ fidei, num. 24. Instit. de actio.

45 Item adde, circa istam questionem, an iudex habens arbitrium possit se extendere vsque ad mortem, videntur Monticel. in pract. crim. in reg. 2. ubi ponit multas limitationes, & nouissimè D. Farinac. crim. question. quæst. 17. nu. 34. cum seq. ubi latissimè more suo. Sed ista quæstio à fide Doctoribus ita diffusè, & diligenter examinata, est superflua, arbitror enim, quod his temporibus, quibus principes volunt esse iudices, nemo iudex reperitur ita fatuus, qui audeat inconsulto Principe reum suo arbitrio ad mortem condemnare.

46 §. *Scias autem*, Adde, quod iudices semper debent cauere, ne aliquid dicant iudicando, quod videatur vulgò iniquum, & eius opinionem non applaudeat, quæ est quodammodo quoddam ius naturale insum naturaliter mentibus cuiuslibet non artificialiter, licet de iure scripto possit illa vulgi opinio cauillari: glo. in leg. si maior annis, C. de transact. & Paul. de Cast. conf. 300. sub numer. 1. volum. 2. vt dixi etiam supra in quæst. 55. vers. circa primum.

47 Item adde, quod in generali arbitrio alicui iudici non venit potestas confiscandi bona: Decian. in cap. 1. in fin. de officio deleg. Alexand. conf. 116. num. 13. vol. 2. & Menoch. de arbit. iud. quæst. 93. num. 80.

48 §. *Aliud est etiam genus*, Adde Menoch. de arbit. iud. casu 391. folio 366. & ibi, an sacerdos possit immutare pœnas contractas, vel à canonicis indicatas, vel à summo Pontifice.

- 3 *Dolus presumitur modis 123. remissio.*
- 4 *Dolus non datur, ubi non est causa delinquendi.*
- 5 *Dolus verus, & presumptus quomodo probentur, remissio.*
- 6 *Dolus quid sit.*
- 7 *Calliditas, ibidem.*
- 8 *Machinatio, ibidem.*
- 9 *Fraus, ibidem.*
- 10 *Culpa carceris ratione culpa potest puniri capite.*
- 11 *Culpa quando puniatur capitaliter, remissio.*
- 12 *Culpa lata quando acripiatur dolus.*
- 13 *Culpa quando dicatur lata, & latissima.*
- 14 *Statuta puniunt homicidium quomodocumque commissum, habet locum etiam in homicidio commisso sine dolo.*
- 15 *Et quid si fuerit commissum ad defensionem.*
- 16 *Homicidium sine dolo commissum puniatur arbitrarie.*
- 17 *Statuta pœnalis requirunt dolum.*
- 18 *Pœne an sint multiplicandæ, quando quis plura delicta commisit.*
- 19 *Resistencia fallit Curia, an consideratur cum homicidio subsequente post resistendum.*
- 20 *Delicta quando dicantur plura, remissio.*
- 21 *Vulnus quando dicatur.*
- 22 *Vulnus an dicatur transmissio ab extra, si imius sit fallit scissura.*
- 23 *Et quid si tumor ille aperitur ferro, nu. eod.*
- 24 *Statutum puniens vulnus an procedat si vulnerante cum demibus, cum sanguine vel cum armis non offensibilibus.*
- 25 *Accusatus de pluribus percussoribus, non expresso numero, potest puniri de duobus.*
- 26 *Et quid si fuerit delictum de pluribus, & pluribus.*
- 27 *Et quid si de multis.*
- 28 *Vulnera plura inferens eodem tempore, an debeat vnicui tantum pena puniri.*
- 29 *Et quid si fuerint illata unico ictu, nu. eod.*
- 30 *Insultum, & delatio armorum an consideratur.*
- 31 *Cephalum conf. 204. impugnat.*
- 32 *Insultum, & percussus quando considerantur, nu. eod.*
- 33 *Delictum minus an consideratur cum maiori.*
- 34 *Reiterata delictum quando quis dicatur.*
- 35 *Reiterata delictorum aggregatio.*
- 36 *Tortura non tollit penam ordinariam in scito delinquere, ibidem.*
- 37 *Statutum puniens pena mortis furtum decem scutorum, an habeat locum, si plures rem furan sint dicti valoris.*
- 38 *Sententia lata in personam vnius ex consensibus delicti, non proferitur, vel aneat alij, remissio.*
- 39 *Socij alicuius furti, vel rapina, an teneantur in solidum ad restitutionem, & quid in veroque foro, & si vnus satisfaciatur in solidum, an alij teneantur pro agni portionibus, remissio.*

Distinctio est de pœnis, ibi, *Et in primis quidem scias*.

Adde, quod modò in delictis requiritur dolus, ad hoc vt quis puniatur ad mortem: Mar. in sing. 176. voluntas & propositum, in l. frater, C. ad l. Corn. de sicar. Et quando imponitur pœna pecuniaria pro delicto commissio, tunc non requiritur dolus, Bal. in l. 1. v. col. ff. de ll. & l. in l. iuste possidet, pen. col. 2. de acq. poss.

Item adde, quod dolus iudicis, & coniecturis probatur. Et centum viginti tres modos præsumendi dolum accumulauit Luc. de Pen. in l. quemadmodum, C. de agri. & cens. lib. 10. De hoc vide etiam Masc. de prob. concl. 530. & 531. & Decian. conf. 32. num. 2. cum seq. vol. 3. Et præsumitur in eo dolus, qui aliquid remodum recepturus est, vt per Bart. in l. cum exceptione, §. in hac, ff. quod metus causis, Soci. in c. in conf. 37. num. 30. vol. 2. & Corn. conf. 56. nu. 3. vol. 3. Roin. conf.

1 *Dolus in delictis quando requiratur.*

2 *Es quando probetur.*

2. vol. 5. & conf. 8. vol. 4. C. 2. conf. 6. & 75. numer. 13. Rol. conf. 4. numer. 15. vol. 1. conf. 11. numer. 52. vol. 3. Menoc. conf. 58. numer. 22. Ceph. conf. 355. numer. 52. vol. 4. Et ubi nulla adest causa delinquendi, non datur dolus, vt per Cast. in l. f. in finem, §. fin. de damno infecto, & in l. latius, C. de feta. & plenè Follet. in practica. cens. in verb. Nicolaus episcopus, num. 46. Et in quibus casibus dolus praesumatur, latissime habetur per Menoc. de praesump. lib. 3. praesump. 4. num. 14. cum sequent. Et inter duos dolos in dubio minor dolus est praesumendus, & ideo minus puniendus. Bal. in l. si praedium, sub num. 17. C. de adit. action. Et quomodo probetur dolus verus, & dolus praesumptus, Rim. iun. conf. 43. numer. 44. & conf. 184. nu. 1. cum seq. Et de dolo vero, & praesumpto, vide etiam Menoch. de recup. poss. ff. remedi. 15. nu. 6. 15. Et quid sit dolus, quod calliditas, machinatio, & fraud, & quid dolus praesumptus, aut manifestus, Bertazz. conf. 374. & ibi addentes, vol. 1.
7. *Nam in criminalibus lata culpa.* J. Adde, quod si fallit in custodie carceris, qui ratione culpe potest puniri poena capitis. I. ad Commentariensem, C. de custod. reorum. Et ita per illum tex. hanc regulam limitat Suarez, in allegat. suis, allegat. 27. & ibi vers. bene facit, quod Bald. dicit, idem esse in custodie arcis. Vide etiam Boer. in decis. 117. nu. 2. ubi similiter tenet in hoc casu, custodiam carcerum latam culpam aequiparari dolo, vt puniatur custos ex lata culpa ad mortem. Multos alios casus, in quibus ex culpa lata, siue dolo quis puniatur capitaliter, ponit Ang. in l. milites, ff. de custod. reor. & Marf. in l. in lege cornelia, ff. ad l. Cornel. de fizar. & Gomez. de delict. cap. 3. sub num. 16.
9. Item adde, quod licet lata culpa aequiparetur dolo in criminalibus, quando est poena pecuniaria, hoc tamen fallit, quando lex, vel statutum facit expressam doli mentionem, quia tunc non aequiparatur, secundum Plot. in tract. de in lit. iur. §. 6. num. 32. fol. 91.
- Item adde, quod lata culpa non aequiparatur dolo, quando delictum de sui natura importat dolum: Ruin. conf. 1. primò queritur, nu. 7. vol. 5. Et quæ sunt dolus, culpa latissima, lata, & levis, & quando culpa aequiparatur dolo, vide Capram, in reg. 78. ubi latissime, Alciat. in l. magna negligentia, ff. de verb. signif. num. 4. & seq. Rim. iun. in conf. 10. num. 76. Ceph. in conf. 477. numer. 24. vol. 4. & Decian. in conf. 85. numer. 28. vol. 2. Et ad hanc regulam, quod lata culpa in criminalibus dolo non aequiparetur, ponit decem limitationes Diaz. episcopus, in reg. 540.
11. *Et ex hac omni sententia.* Adde quod ista doctrina non procederet, si statutum disponeret, quod pro homicidio quocunque modo commissio quis poena mortis puniatur, secundum Salicet. in l. 2. nu. 12. C. de noxal. Cuius sententia videtur ab omnibus approbata, in l. 1. §. nunciatio, ff. de oper. nou. nunciat. Decian. in rubr. extia, de probat. num. 11. & Menoch. de arbitrat. cal. 324. num. 14. Gozad. conf. 5. nu. 7. Natta conf. 160. num. 2. Rimi. iun. conf. 101. num. 14. Quam limitationem per bonas rationes reddè improbat Bartholom. Romul. in l. vt vim. num. 192. vers. sed huiusmodi limitatio, quem refert, & sequitur Hircon. comm. off. iur. centur. 4. conclus. 63. Et licet opin. Saliceti esset vera, non t. posset procedere in homicidio commissio ad defensionem: Becci. conf. 51. & Viu. comm. opin. verb. statutum imponens poenam corporalem: Sed doctrina Saliceti, secundum Bertazz. in conf. 76. num. 37. ubi multos alios idem tenentes accumulauit, est iniqua, & fuit reprobata. Et si homicidium sine dolo committens, arbitrio iudicis puniatur, vt per Menoch. in d. casu 324. num. 12.
14. Item adde, quod similiter leges, siue statuta contra iniuentes, accipientes, aut occupantes possessionem, vel bona alterius, vel contra praesumentes, aut falsifi-

cantes aliquid, non habent locum, nisi contra iniuentes, aut accipientes, vel occupantes, vel praesumentes, aut falsificantes dolo malo: Et etiam saltem requiritur lata culpa ad hoc, vt quis poena pecuniaria puniri possit, Marf. sing. 28. 7. Alex. conf. 64. eod. fin. vol. 3. & Plot. in l. si quando, §. 2. num. 15.

¶ *Scias etiam.* J. Adde in hac materia, quando plura de 15
licta in foro contentioso, & in iudiciali pluribus poenis sunt vindicanda: Soc. in c. ea quæ, numer. 12. de pen. ubi distinguendo posuit nouem principales casus, & hanc materiam multum diffusè tractauit. Et vide Alexan. de Neuo, in conf. 93. ubi quidam rapuerat mulierem, & furtum fecerat, & muros ciuitatis aufugiendo transcenderat, & quasdam claustris aperuerat, & consensu, quod pluribus poenis debebat puniri, cum non tollatur poena vnus delicti, poena alterius delicti. Sed quando omnia delicta habent praeambulum necessarium ad illud delictum, tunc poena vnus tollit poenam alterius. Et in hac materia, vide etiam Bertazz. in conf. 305. & ibi addita, & Ioan. Bologner. in conf. 33. ubi etiam habetur, An resistentia facta officiali Coræ, 16
confundatur cum homicidio subsequenti post resisten-
tiam. Et quomodo cognoscatur, an sit vnus delictum, vel plura delicta, vide Bar. in l. hos accusare, §. 1. ff. de 17
accusat. & Balha. in leg. cum rationibus, C. qui accus. non poss.

¶ *Si verò statutum.* J. Adde, quod vulnus dicitur, quan-
do sit scissura in cute, vel separatio in corpore, seu mu-
tilatio, l. si ferus feruam, §. rupsit, ff. ad l. Aquil. & Bar. in l. prator ait, §. fin. ff. de iniur.

Item adde, quod si sit facta tumefactio propter per-
cussionem, dicitur illatum vulnus, si eius causa sit facta
scissura, seu separatio intrinsecus, licet non appareat ab
extrâ. Et hæc faciunt ad huiusmodi statuta de vulne-
ribus loquentia. Ita tradit Socin. in rubr. de homicid.
volunt. nu. 10. sed Bartol. in l. prator, §. qui ait, tunc, ff.
de iniur. dicit, quod si oportet, quod tumor ille aperiat
ferro, dicitur vulnerasse, & habet locum statutum
de vulnere, quem refert, & sequitur Afflict. in consilior.
si quis aliquem, rubr. 12. lib. 1. nu. 5. Et ibi nu. 6. cum seq.
habetur etiam, an percussio cum dentibus, cum san-
guine, vel cum armis non offensibilibus debeat puniri
poena statuti punientis vulnerantes.

Item adde, quod accusatus de pluribus percussio-
bus non expresso numero percussio, poterit puniri
de duabus percussioibus, secundum Bald. in l. si de com-
missum, §. si quis decem, ff. de legat. 3. Et si de pluribus,
& pluribus percussioibus quis esset querelatus, intel-
ligeretur de quatuor, secundum Bar. in l. si gemina, no. 7.
ff. de furt. furto. Et hoc communiter obseruari ait.
Ita etiam Aret. de malef. in verb. pluribus, & Rom. conf.
301. Et si in accusatione diceretur, quod t. multas inter-
l. per percussiones, verificaretur in duobus, vel tribus, se-
cundum Bart. in l. 1. §. hoc rescriptum, ff. ad Syllan. &
Ceph. in conf. 125. num. 43. & ad omnia prædicta vide
Laur. Tenni in caut. 5.

Item adde, quod Farinae in suis quest. cit. in quaestio.
22. nu. 12. impugnat hac opin. Iacob. de Aiena dicen-
tis, quod interfectus plura t. vulnera eodem tempore non
debet puniri, nisi vnica poena, si statutum simpliciter
imponat poenam vulneranti. Et tenet quod grauiori
poena sit puniendus, cum non sit credendum, quod sta-
tuentes voluerint eandem poenam imponere pro pluribus
vulneribus, quam imposerant pro vnicò tantum, quia
poena semper sunt commensuranda cum delictis. Et sic
dissentit etiam ab opinione Bartol. cum sit nimis rigo-
rosa, vt poena in totum sint multiplicanda, iuxta mul-
tiplicationem delictorum eodem impetu commissorum,
ac si diuersis temporibus patrata fuissent. Et ita se-
cundum opin. Donini Farinae, vidi seruari in practica.

¶ *Et ac autem omnia.* Adde videndum addentes ad Bertaz. in conf. 205. in littera B. vers. ego in hac re, ubi distinguit, si vulnerans eligeret illud armorum genus, ut plura vulnera inferre posset, quod teneatur pluribus vulneribus: aut casu, & impetu talia arma acceperet, quod unico vulnere tantum puniri deberet.

¶ *Alius est casus.* Adde quod si maior esset pena delationis, et armorum, quam insultus, vel percussio, nihilominus attenditur pena insultus vel percussio. Ita consuevit Cephal. conf. 204. nu. 41. cum seq. in casu delationis archibuseti parui ad rotam, cum fuerat factus insultus. Et licet pena delationis archibuseti esset tristemus, teneat tantummodò esse imponendam, pena insultus. Quod mihi non placet, quia sequeretur hoc absurdum, quod deterioris conditionis esset ille, qui simpliciter archibusetum detulisset, quam ille, qui cum eo deliquisset: sed secandum addentes ad Bertaz. in conf. 205. vers. 4. ad utramque penam teneatur, & ibi attestatur, quod Bertaz. eius pater ita iudicauit.

Item adde, quod si delictum esset ante insultum, & tunc punitur delictum, & insultus. Si vero præcessit insultus, & statim atrocius delictum esset locutum, tunc punitur illud atrocius delictum, sine insultu. Nec insultus poterit intensari separatim à delicto, etiam quod insultus factus fuisset in vno territorio, & maius delictum in alio: dummodò incontinenti. Ita tradit Challan. in consuet. Burgund. fol. 294. vers. notante, ubi allegat Bald. ita consuevit in capit. 1. de pace iac. firm. §. iniuria puniatur, nu. 1. circa finem. Sed Challan. non vidit Bald. quia ibi contrarium dicit, scilicet, quod insultus non confunditur propter diversitatem territorij. Cyn. in l. qui de crimine, tenuit illud quod dicit Challan. in loco supracitato, ut refert Salic. in lpen. nu. 16. C. de accusat. ubi questionem istam late examinavit plures faciendo distinctiones, cum vide.

¶ *Et illa glossa.* Adde, quod contrarium tenet Coar. variatum refollior. cap. 10. num. 8. quem reprobat Magon. decisio. Lucen. 84. in fi. In hac materia vide Io. Andr. in add. spec. in tit. de homicid.

¶ *Sed hic incidit queri.* Adde quot vires requirantur, ut quis dicatur reitralle, & sæpius commississe, Lucam de Penn. in l. unica, C. de supereract. lib. 10. Et secundum Gram. dec. 16. consuetudo delinquendi inducit per duas vires, & in dec. 36. nu. 9. & Simon. de Prat. conf. 104. ubi tenet, hoc procedere etiam, quod in tortura confessus non fuerit, sed quod tantum sit conuictus. Et ibi nu. 25. dicit, quod reitralle delictorum aggravat penam, etiam quod pluries fuerit punitus. Et e. num. 46. dicit, quod licet regulariter tortura passa, tollat penam ordinariam, hoc non procedit, si in reo sit frequentia delictorum capitalium.

¶ Item adde, quod reitralle arguit penam, quando consuetudo delinquendi est in eodem genere, siue specie mali, & quod delicta vere sint probata, & quod de delictis delictis fuerit punitus, vel gratias a lege, vel ab homine. Ita declarat Anguifola, in conf. 18. lib. 1.

¶ *Ultimo queri.* Adde, quod si extaret statutum, quod committens factum valoris, post decem scutorum, pena mortis puniatur, si plures faceret infimus factum dicti valoris, quo inter eos diuiso, qualibet pars non ascendat ad dictam summam, nihilominus omnes poterunt suspendi, quia quilibet teneatur in solidum: Andr. de litem. in tit. de pace tenenda, §. si quis quinque solidos, colum. fin. & allegat rex. in l. 1. C. de cond. fact. & in l. vulgaris, §. si ff. de furt. & idem tenet Io. Aut. de Nigr. in cap. 10. incip. ad hoc num. 61.

Item adde, quando plures committunt delictum, in sententia abfolutoria, vel condemnatoria lata in personam vnius, proficit, & nocet alijs, late per Gomez. de delictis, c. 1. nu. 88. ubi facit plures conlationes.

Item adde, si plures committunt factum, vel reprobam, an omnes teneantur reitralle in solidum, & si in vtroque foro, & si vnus corum reitralle in solidum, an ceteri huic pro æquis portionibus satisficere teneantur, late Coar. in 2. par. relect. §. 12. nu. 3. & 4.

QVÆSTIO LXXXV.

SVMMARIVM.

1. Inquisitio contra delinquentem extra territorium quomodo sit formanda.
2. Statutum imponens penam mortis, an cessatio recedat à pena iuris communis.
3. Iudicij arbitrium cessat, si iudex vel statutum speciatim penam imponit.
4. Equenarij sui imponenda, si tempore delicti erat vna pena, & tempore sententie alia diuersa.
5. Et quid in causa appellacionis.
6. Penas imponitur a iure Canonico, & alia a iure civili, an vtramque reus sustineat, ibid.
7. Alternativa penarum expleme cui datur electio, iudici vel reo.
8. Pena minor est eligenda.
9. Pena vna electa non admittitur variatio.
10. Mortis electio an possit remitti arbitrio.
11. Statutum, quod non solenti ad terminum amputetur manus, an requiritur monitionem.
12. Et quid si non specificatur tempus in statuto, nu. cod.
13. Et an solum reus statuto admittatur procurator.
14. Et si clauso termino solueri, confecto tempore pena manus.
15. Et an iudex clauso termino possit eligere penam pecuniariam.
16. Et dictum statutum quomodo si intelligatur.
17. Et an si mortis non sit solvendo, adducat debet expectari tempus statui.
18. Et si in defectum penam pecuniariam debet decipiari, requiritur dolus.
19. Qualitates à iure presumpse an sint probande, vel solum allegande.
20. Et quid si infans de natura rei, nu. cod.
21. Statuto punimento videntur falso instrumentum dolus, an dolus sit probandus.
22. Libellus sufficit, quod presumptio concludat.
23. Qualitas in inquisitione non probata, an possit probari post sententiam ad augendum penam.
24. Qualitas probanda debet probari, iam agendo, quam excipiendo.
25. Nisi in fine accusationis fuerit petitum reum condemnari secundum formam iuri, constitutionum, & statutorum.
26. Index ex causa potest alterare penam statutariam, & condemnare.
27. Index potest minuire penam ex causa, licet lex præceperit illam penam imponi, nu. cod.
28. Et hoc etiam si iudex non habere facultatem disperfandi, nu. cod.
29. Etiam quod iurati ferant statutum.
30. Item minuire penam statuto punientis decessum attentionem, sicut perficimus.
31. Item si pro modica summa pena mortis imponatur a statuto.
32. Index ex causa potest in sententia reservare summam condemnato.
33. Item Notario condemnato de falso summi, & excommunicatione, videtur.
34. Index an teneatur minuire penam.
35. Et quando possit cum alterare, reus, sicut, ibidem.
36. Et an in sententia teneatur exprimere causam.
37. Et quid in regno Neapolitanorum.

9. *Majestas minor quæ dicatur.*
Causa criminis delicti, & excoisese quæ dicantur,
videat.
32. *Index non potest facere compositionem post sententiam,*
inconsilio Principis.
33. *Nec etiam post appellationem, cuius facta reuocantur.*
34. *Compositio ut videat, quæ requiratur.*
35. *Et quid sit sententia non fuerit expressa pœna.*
36. *Index inopemini minorem pœnam sine causa quomodo*
puniatur.
37. *Index in compositionibus non debet esse iurici liberalis, a-*
lias presumitur frater.
38. *Compositiones in regu. Neap. quomodo fiant, ibidem.*
39. *Index alteram pœnam, an debeat causam exprimere.*
Et quid si pœna adiri superius, ibidem.
40. *Pœna introita in regu. Neap. non potest commutari, nisi ad*
irremed.
41. *Quid iamen non procedat in officialibus baronum, ibi-*
dem.
42. *Nec seruatur de consuetudine, ibidem.*
43. *Confirmatio bonorum non habet locum, quando imponitur*
pœna extraordinaria.
44. *Manus non debet asportari patrifam. habenti plures fi-*
lios infantes, sed debet posui relegari.

Tertius est casus, ibi. *Quando verò statutum.* Adde quod Bart. in d. l. cunctos populos, consilium tradit quod quando iudex format inquisitionem contra extra territorium delinquentem, dicat in conclusione, super quibus omnibus, & singulis procedere, & inquire intendit secundum formam statutorum huius loci, & cum culpabiliter punire, & condemnare secundum formam iuris. Et hoc dicit etiam Laurent. Tenni. in caus. 41.

Debet etiam index, ibi. Bene verum est. Adde, quod isti quæstione multum diffusè tractauit Menoch. de recap. poss. med. 3. q. 5. Et si tractat statutum, prout extat in multis locis, quod pœna corporalis nullus puniatur, nisi lege municipalis canteur, quomodo esset intelligendum, vide Alex. conf. 7. col. 5. vol. 3. & conf. 35. in vic. col. vol. 1. & Bald. in conf. 384. vol. 4.

Item adde, si vna lege, vel statuto imponitur pœna mortis homicide, & alia lege vel statuto conceditur iudici, quod in omnibus causis criminalibus possit suo arbitrio procedere, & pœnam imponere, non poterit iudex pro homicidio pœnam arbitrari, etiam si statuto speciale generale præcederet, dummodo à legislatore cognitum fuisset. Ita latè Menoch. de arbit. iud. quæst. 97. N. si statutum speciale de homicidio præcedat, & generale de arbitrio sequatur, cum clausula, *Non obstant aliquo alio statuto in contrarium loquente*, quia tunc speciale statutum de pœna homicidii sublatum est, Bald. in cap. 1. de rescript. & Menoch. ubi supra, num. 3.

Item adde, si tempore delicti statutum puniret vno modo, tempore verò sententiae superuenisset aliud statutum addens, vel minuens pœnam, an tempus sententiae, vel delicti attendi debeat, vide per Bart. in leg. omnes populi, n. 50. fide iust. & iur. & ibi Caccialup. num. 156. & Croc. n. 144. & Bart. in l. 1. fide pœna.

Item adde, quod in causa appellationis debet ferri sententia secundum legem, quæ vigebat tempore sententiae non secundum eam, quæ post latam sententiam miniter emanauit, etiam si in lege nouiter emanata, dictum fuerit, quod protractatur ad præterita, auth. ut causa de appell. cognosc. in prin. Et index appellationis debet seruare legem primi iudicis, Put. dec. 166. l. de 1.

Item itaque hoc opinio. Adde quod Bart. in conf. 94. numet. 4. tenuit hanc opinionem: esse magis commu-

nem, quod pœna statuti tollit pœnam legis, vel iuris communis, quantumvis corporalem etiam, quod pœna statuti esset pecuniaria. Sed Affl. & in consil. Pacte-norum, n. 128. cum seq. facit regulam affirmatiuam, quod per legem nouam nō tollitur pœna legis antiquæ, cum decem limitationibus, attestandam etiam firmam esse conclusionem, si pro vno delicto ius Canonicum imponit vnam pœnam, & pro eodem delicto ius civile aliam, & delictum sit tale, quod pertineat ad vtrumque forum, quod sic delinquens ambas pœnas sustinebit: de quo vide supra per D. Clar. in quæstion. 57. vers. sed quarto.

Solent etiam plerumque. Adde Menoch. de arbitrat. ind. q. 94. ubi plene tractauit, cuius sit electio pœnæ per an iudicis, vel rei. Et in quæst. 84. habetur ex duabus pœnis, quam eligere debeat iudex, qui alternativè duas pœnas imponere potest, & Felin. in c. inter ceteras, de rescript. ubi latissime.

Erraria est. Adde, quod iudex quando ei est concessa optio pro pœnarum, debet sequi minorem, Bald. in l. qui-cunque, col. 5. vers. licet alicui quod, C. de fura. fugit. & Nat. conf. 254. lib. 2.

Item adde, quod electio vna pœna non potest iudex, 8 vel pars ad aliam transire, Soc. in c. sicut iudex, num. 54. de iudicis.

Secundus est casus. Adde tradita per Menoch. de arbit. iud. q. 94. & alium casum, quod quando verba statuti diriguntur partim ad iudicem, & partim ad ipsum reu, quod tunc electio spectat etiam ad reum, Felin. d. cap. inter ceteras, vers. 7. restrictio.

Et hoc casu omnes. Adde, quod Clarus in q. 99. vers. item quæro, hic allegata, de hoc nihil dicit, & d. vide Menoch. de arbit. q. 87. ubi idem tenet, scilicet, quod iudex non possit reo concedere facultatem eligendi, 2 quod genere mortis velit vti, & quod idem sit in pœnis corporis afflictivis, vel pœnis pecuniariis, quando electio fit iudicis.

Sed hic quæro. Adde an requiratur monitio iudicis, 10 vt soluat, Atet. in d. vers. quas h. non soluerit, vers. unde autem si simpliciter. Et quid si tempus non esset præfixum, quanto tempore ex præbatur? Bal. in l. quæstio, que, C. de seru. fugit. & Bartol. in leg. seruus quique si. de hered. institu. ubi dicit, quod conceditur tempus quatuor mensium à die late sententia.

Item adde, quod statim tali statuto potest dari fideiussor, 11 & admittitur procurator. Benedic. de Bartol. conf. 91. num. 3. inter conf. crim. direct. tom. 1. in fol. & de hoc vide etiam Soc. in c. veniens. nu. 76. cum seq. & accusat. ubi latè, an statim tali statuto possit admitti procurator.

Item adde, si post tempus elapsum respub. acceperit 12 pœnam pecuniariam, intelligitur remississe personalem, secundum Bal. in l. quomvis, C. de viur. & in l. leg. com. missorie, C. de pass. in tit. empt. & vend. & Rom. in l. 1. §. & post operis, ff. de operis non nunciat.

Item adde, quod secundum Dec. in conf. 112. n. 2. vers. non obstat quod nor. Bart. iudex non potest post- 13 minum eligere pœnam pecuniariam, sed bene res. siue fideus vti creditores illam eligere possunt.

Item adde, quod tale statutum non vult, quod debet 14 manus amputari, nisi in casu, quo solvere non potuerit, id est, quod non fuerit idoneus ad soluendum, & ita debet intelligi Cap. poen. conf. 21. n. 37.

Item adde, quod debet expectari tempus statutum, 15 etiam quod condemnatus notione non sit soluendum, quia alius pœssit pro eo solvere, leg. si quis id quod, §. in seru. fidei iur. Comm. iud. & ibi Bal. ita tenet, quem sequitur Soc. in c. ad liberandam, n. 125. de iudicis.

Item adde, si in statuto diceretur, quod condemnatus 16 pro homicidio ad pœnā pecuniariam, quam si non

soluerit infra mensem, decapicetur, si nō commisit dolose, non debet decapitari, licet nō soluit. Paul. de Cast. in l. i. in fin. ff. de legi. & Cyprian. athen. sed nouo iure, n. 31. C. de seru. fugiti.

- 17 *¶ Vbi agitur.* Adde, quod qualitates à iure presumptæ debent probari, statuto superlatiue, siue comparative loquente, secus si dispositiue, cum tunc sufficiat qualitates presumptas allegare sine alia probatione: Parli. consil. 14. n. 2. vol. 5. Alciar. 2. presum. 3. reg. 9. & 10. Boer. decil. 1. 18. in fin. Rot. Boron. decil. 62. n. 15. & Magon. decil. 1. 18. in fin. 37. Sed Bertz. in cons. 50. nu. 10. dicit, quod ista distinctio non est communiter recepta, cum plures aliter teneant. Sed circa istam questionem, quando qualitates requiruntur à statuto sint probandæ, & an... clausula non se aliter vngens, vide Malcat. de probat. concl. 1248. vol. 3. vbi latissime, & vbi qualitas inest ex natura rei, non est opus eam deducere. Feli. in cap. examinata, n. 6. de iud.
- 18 Item adde, quod statutum puniens vtentem falso instrumento dolose, licet in accusatione dolus non exprimitur, tamen si petatur, vt condemnentur secundum formam statutorum, præsumptiue qualitas statuti videtur expressa, vt ait Crau. in cons. 150. num. 3. & Roma. in cons. 105. sub n. 1. verat. ceterum, 2. nam clarissimum
- 19 est, sufficere tibi libellum præsumptiue concludere, vt ibi per eum.

Item adde, si in inquisitione qualitas nō fuerit probata, t quod si quis, nec alia persona priuilegiata poterit restitui, si fecerit transitum in iudicatum ad probandum dictam qualitate, vt delinquentes maiori pœna plecterentur, Bertz. in cons. 196. & 197.

- 21 Item adde, quod quando qualitas est probanda, debet probari tam in agendo, quam in expiando, Plot. in l. si quando, n. 55. & seq. C. vnde vi. Fallit tibi in fine accusationis, siue inquisitionis fuerit petitum, & condemnatum secundum formam iuris, constitutionum, & statutorum, vt solet fieri, nam videtur deducta omnia iura, ex quibus res potest puniri, & si simplex delictum etiam sine qualitate: Feli. in c. ex parte, n. 46. veritas declaratio, de rescript.

- 23 *¶ Vltimus quæritur.* Adde, quod index nedum pœnam à lege impositam, seu statuto, ex causa augere, vel minuire potest, sed etiam pœnam per consuetudinem impositam: Marlin. sing. 182. incip. index non debet, & Boer. in decil. 189. & Vafq. controu. illust. l. c. 14. n. 4. Et hoc procedit, etiam quod lex certam statueret pœnam delicti, nō appositus præstitit, omni modo, & aliis similibus, licet qui iudicandi munus habet, sit eius conditionis, quod super eo criminis dispensare non possit: Io. And. Hostien. & alij in c. qualiter, in 2. de accusat. & ibi Aret. n. 24. attestatur esse communem, quos refert, & sequitur Plac. epit. delict. lib. 1. c. 33. hic allegato n. 5.

- 24 Item adde, quod index potest minuire pœnam ex causa non obstante, quod iurasset seruare statuta: Guid. Pap. decil. 106. & Franc. Marcin. decil. 910.

- 25 Item adde, quod vbi lex, vel statutum punit reatant, sicut delictum perfectum, tunc index, si vult, potest mitigare pœnam, sed nō tenetur Affid. spolia. hom. obit. n. 6. fol. 184. & in decil. 176. n. 8.

- 26 Item adde, quod si pro modica summa imponitur pœna mortis à statuto, index poterit moderari pœnam, secundum Marlin. in sing. 182. n. 1. incip. index nō debet, quem refert, & sequitur Chassan. consuet. Burg. folio 167. verbi, quod in eo dicendum, in fine, & Roma. in cons. 439. & Arno. in dialogo 34.

- 27 Item adde, quod index potest reservare delinquenti in sententia infamiam, & notario condemnato de falso famam & exercitum ex causa, puta quia erat modicum delictum, & modici præiudicii: Paul. de Cast. in cons. 45. n. 3. inter consil. diuersi. vol. 1. quem sequitur Fari-

nac. quæst. 17. num. 10. & 11.

Item adde, quod licet possit mitigare pœnam, si tamen tenetur: Feli. in tractat. de conatu, in fine & Cogn. in l. si quis maior, n. 17. C. de translat. Sed Gramin. decil. 23. num. 12. dicit, quod communis opinio est, quod index cessante dolo omnino tenetur ex causa minuire pœnam: & Deci. in l. si fugitiui, colum. 4. num. 63. C. de seru. fugiti. dicit, verum est, quod index non necessitate mitigare pœnam, nisi esset talis causa, per quam delictum minuatur, vt quia sit minor ætas, vel cesset dolus, quia tunc index tenetur dispensare, vt ibi per eum. Tamen prima opinio, vt index non possit cegi, est verior, & receptior, secundum Menoch. de arbit. iud. casu. 329. nu. 9. & Plac. epit. delict. lib. 1. cap. 32. numer. 10. Et idem bonum est habere iudicem amicum, vt ibi dicit Menoch. Et hanc materiam, quando index possit mutare pœnam, vel minuire, vel remittere, vide Menoch. de arbit. iud. q. 96. & Farinæ. variarum quæst. nouiter impressum, in qu. 17. num. 10. cum seq. vbi latissime, & magis diffusè quam alibi. Et tibi an teneatur in sententia exprimere causam, vide quoque Ioan. And. de Nigris super cap. Regni in cap. 5. incip. ne quis de sua malitia, vbi item satis plene habetur de hac materia, & tibi quid facere possint iudices in dicto regno.

¶ Sed hæc quidem conclusio. Adde, qui dicantur maiores Magistratus, & qui minores, & quæ dicantur causæ coherentes delicto, & quæ sint extrinsecæ: vide Anton. Solin. consil. Sabaud. in tit. de falsis notariis in gl. vi. num. 14. cum seq. vbi multa accumulauit in materia huius quæstionis.

¶ Scias etiam, quid hæc conclusio. Adde, quod nec compositionem facere potest post sententiam Princeps auctoritate, vt per Luc. de Pern. in l. 1. nu. 30. C. de delictor. lib. 12. & Pau. Ghisl. in tract. de rebus. carcerat. tit. de pœnar. compositi. Fiant enim compositiones lite pendente, & non post sententiam, quia index funditus est officio suo, vt ibi dicit Ghisl. Et idem tibi est, si fuisset appellatum, & postea appellacionis renuntiatum, quia non potest mutare sententiam suam: Innoc. in cap. ex litteris, de offic. deleg. nec de consensu patrum, vt per Rebus. in repet. l. quod iussit, in 2. notab. num. 2. folio 150. Et tibi quæ requiratur ad validitatem compositionis, vide etiam nouissimè per Farin. quæst. crim. in q. 5. vbi latissime.

Item adde, quod index non potest ex causa minuire pœnam post sententiam, etiam si in sententia pœnam non expressisset, sed tantum condemnasset, puta de adulterio, & tunc non est iudex, qui sententiam tulit, pœnam moderare, sed pœna in lege expressa infligitur, licet ante moderare potuisset, Innoc. in cap. qualiter, & quando, n. 9. de accusat.

¶ Causam tamen iudicis. Adde videndum Menoch. de arbit. iud. q. 96. n. 12. & Rim. in cons. 245. num. 22. & volum. 3.

Adde, quod etiam iudices, qui habent auctoritatem componendi, cauere debent, ne in componendo nimia vntant liberalitate, quia præsumitur fias, secundum Bald. in Leam quam, colum. 15. C. de fideius. quem refert, & sequitur Fab. de Monteleone in praxi arbitrali, par. 5. fol. 410. n. 55. vbi latè quomodo in regno Neap. ceteris positiones heri possint. Et per eundem Fab. in d. praxi, in 5. parte 12. q. latissime habetur, quæ sunt iustæ causæ pro pœna commutanda in compositionem.

¶ Proterea quæ debet. Adde, quod Iacob. Butt. in l. 2. §. ignominiz. ff. de his qui notantur. ponit vnam distinctionem, quem refert Bald. in l. qui ergo, §. pœna grauior, eo. tit. col. 5. nu. 2. lect. verbi, quæ iuxta prædictum, vbi concludit, tibi non esse necesse exprimere causam pro validitate sententia, quia in dubio pro sententia præsumitur, & si causa subest etiam quoad reuelandum

reum, non est necesse exprimere, quia sufficit apparere ex actis. Verum si postea iudex impetretur in iudicatu, quando causa non esset expressa in sententia, nec apparet in actis, tunc non præsumeretur pro iudice, qui mutavit penam legalem. Et hanc distinctionem sequitur Io. Ant. de Nigr. in c. 121. exercere, n. 34. ubi limitat pluribus modis hanc regulam, quod ex causa iudicis possit mitigare penam. Sed ego non video limitationem, siue regulam magis veram, & tutam quam quod iudices, qui non habent lites habenas, superiores consulant. Et inuenio, quod Fel. in c. 1. sub nunc. 50. de consuet. dicit hanc regulam, quod ex causa liceat transgredi, procedere, ubi superior non potest adiri, & periculum sit in mora.

39 *[Item scias, quid quando.]* Adde, quod in regno Neap. contrarium prouium fuit per regiam prag. 2. incip. & ne sperata, sub tit. de compositionibus, quia cauetur, quod in delictis, ubi pena mortis naturalis, vel mutilationis membri infligenda veniet, si ex causa debet fieri commutatio pœne, quod non possit fieri, nisi ad regias triemes, & parte cœcordata, & de consilio Proregis. Quæ prag. non comprehendit baronum officiales, sed regios tantum. Et etiam quod regios officiales rigor dictas prag. de consuetudine non obstat, ut per Fab. de Monteleone in praxi arb. par. 4. nu. 45. cum leg. fol. 36. & Io. Ant. de Nigr. in c. ne peruet, fol. 8. & in exercere volentes, num. 29. & Car. in titu 271. n. 7. in quibus locis d. prag. latè declaratur.

40 *Item ¶ adde, quod quando non debet imponi pœna ordinaria, sed extraordinaria, quod nec etiam potest imponi pœna confiscationis bonorum, Bal. in l. 1. C. ne sine iullo Princip.*

41 *[Non omitto, ibi, Illa pena in aliam commutari.]* Adde, quod si habet vitramque manum, manus non debeat truncari, sed pœna mitigari, si plures filios haberet infantes, ne illi fame perirent, & posset relegari. Ita tenet Mus. in ling. 602. Incip. ex delicto, & Panf. in tractat. syndic. in verb. pœna, §. quinque.

QVÆSTIO LXXXVI.

SUMMARIVM.

- 1 Alii pro alio quando puniuntur.
- 2 Filii quando puniuntur sendo propter delictum patris, remissive.
- 3 Statutum, quod unus pro alio teneatur, an, & quando violatur.
- 4 Damnum presumitur informatus de qualitate, & conditione famuli.
- 5 Bona fama excusat.
- 6 Delictum commissum ab amico, consanguineo, vel famulo alieno, an presumatur factum de voluntate ipsius.
- 7 Famulus an presumatur deliquisse de consensu domini.
- 8 Et quando obijciat suum dominum.
- 9 Et an exhibendo famulum dominus libereatur.
- 10 Iuramento damnatus passus, an & quando sit standum.
- 11 Pater quando teneatur pro delicto filij, remissive.
- 12 Delictum factum a filio, quando censetur factum a patre.
- 13 Principi ex causa potest alicui facere salutem guardiam.
- 14 Statutum, quid unus teneatur pro alio, quomodo sit intelligendum.
- 15 Decreti Mediol. quod Collaterales in crimine lese Adal. statim puniantur morte intellectus, remissive.
- 16 Et an statum predictum comprehendat minores.
- 17 Et an in materia dicti statuti masculinum conceptus famulum.
- 18 Dominus an teneatur infidelium si plures de sua familia

damnum de dicit.

Fili culpa parentum in duodecim casib. remissive, ibid.

19 Pater in statu ecclesiastico tenetur soluere legitimam pro filio condemnato, & in consummatione.

20 Et quid de iure communi.

21 Et quid si filius delinquit extra territorium.

22 Et quid si pater esset forensis, & haberet possessiones in loco, ubi filius delinquit.

23 Et quid si habet nepotem ex eodem filio delinquente.

24 Et quid si patrimonium.

25 Legitima consignata filio in vita patris, an augeatur auctus boni.

26 Et quomodo contra patrem su facienda executio pro legitima.

27 Sententia lata contra filium præiudicat patri.

28 Pater an possit renouari confessionem factam a filio de delicto.

29 Et an appellatio a sententia lata contra filium.

30 Statutum, quod unus soluat condemnationem pro nepote, intelligitur filio non existente.

Fili appellatio an veniat nepos, ibidem.

31 Et an in legitima compentur bona extra territorium.

32 Pena soluta per patrem pro filio an compentur in partem ipsius filij.

33 Legitima cum computanda tempore solutionis, vel condemnationis, remissive.

Pater solvens pro filio habente bona materna an censetur de suo soluisse.

35 Et quid in statu Ecclesiastico.

36 Pater an teneatur pro filio, qui alium filium interfecit Moron. impugnatur, ibidem.

37 Legitima cum detrahatur, an compentur filie a statu ecclesiæ.

38 Pater non tenetur pro filio bastardo.

39 Item si filius su soluenas.

40 Nec pro filio impubere.

41 Et quid de minoribus 25. annis.

Farinac. Lapsus ibidem.

42 Pater tenetur soluere penam pro filio etiam in iussu condemnationis.

DEbet etiam index.] Adde in hac materia, an vnus pro alio puniri debeat, Soc. in c. in quibusdam, nu. 13. cum seq. de pen. ubi plene tam de pœna temporali, quam de æterna. Et ¶ an, & quando filius punietur seu do, vel emphyteus propter delictum patris, vide omnino Capr. reg. 77. ubi latissime. Et ad hanc questionem, quando vnus teneatur pro alio, scilicet pater pro delicto filij, & è contra dominus pro delicto famuli, Communitas pro delicto commissio in eius territorio. Vniuersitas pro delicto commissio per eius Cives, & generaliter quod valcat statutum, quod vnus teneatur pro delicto alterius, latissime per D. Farinac. in quest. 12. per totam, & per Menoch. de arbitrat. iud. casu 345. & de præsumpt. lib. 5. præsumpt. 27. Vide etiam Mascard. de probat. conclus. 1300. ubi quando gestis a seruo præsumantur gesta consensu domini, & per Assl. in consl. Pactatentorum, n. 33. habentur duodecim casus, quibus tenetur filius pro delicto patris.

¶ Hinc inferitur.] Adde Alciat. vid. in tract. de præsumpt. 3. in reg. 1. præsumpt. 40. n. 3. cum seq. Fel. in c. Petrus, de homicidio, & Duen. reg. 303. ¶ Et ibi habetur quod do. minus præsumitur informatus de qualitate, & conditione famuli.

¶ Bonum est.] Adde, quod idem tenet Bal. in consl. 222. §. vol. 2. & Caltr. in leg. videamus, §. locati.

¶ Scias etiam.] Adde, quod quando delictum committitur ab amico, vel consanguineo, vel famulo in fauorem alterius, an præsumatur facti de voluntate illius, de cuius

- ius favore agitur: Abb. in c. constitutus, n. 3. & late Felin.
 7 in c. Petrus, de homicid. Et si famulus non praesumitur
 deliquisse de consensu domini, cap. quia praestatus, l. qu.
 4. & Alciat. de praesumpt. 40. vbi ad hanc conclusionem
 8 quinque limitationes adducit. Et si quando delictum
 familiae, scilicet, officialis, & similium obliget dominum,
 Potestatem, & capitaneum, aut officialem, latissime ha-
 9 betur per Bero. in cap. 1. de rebus, l. polat. n. 41. cum seq.
 & ibi etiam habetur, an exerceat officium sine pub-
 lico, siue priuato, & familiares suos ex-
 hibere teneatur, & exhibendo liberentur: & an deli-
 ctum in officio publico, siue priuato commissum, praesumatur factum ab his, quorum opera dominus utitur,
 10 an verò ab alijs, & an de rebus commissis stetur iura-
 mento damnum passis.
 11 § *Secundo inferitur.* Adde, quòd ista regula, quòd pater
 non tenetur pro filio, habet sex fallentias, secundum
 Afflict. in constit. Regni, in constit. incip. Pastrorum,
 nam. 35. cum seq. Et an dominus pro seruo, & famu-
 lo pro statuto tenetur, habetur per Tholo. in
 dec. 195.
 12 § *Sciat tamen, quòd quicquid.* Adde, quòd regulariter de
 delicto filij aduersus patrem de mandato non inferitur,
 nisi aliàs de mandato, vel delicti satisfactioe consi-
 terit, vt per scrib. in l. si quis mihi bona, §. sed si manda-
 uerit, ff. de acquir. hered. Ruin. latissime in conf. 6. vol. 5.
 Et licet Alex. in conf. 69. n. 4. vol. 1. dicat delictum à filio
 factum in contentibus causam patris, à patre factum
 censeri, illud tamen procedit in delicto successu, patre
 non reclamante, non autem in momentaneo. Ita
 declarat Vulpell. in conf. 60. n. 5.
 13 § *Et hac quidem.* Adde Ofas. in dec. 88. vbi tractat de
 huiusmodi statuto, & tenet, quòd Princeps ex causa po-
 testat facere saluamguardiam ad fauorem alicuius. Et si
 14 quomodò huiusmodi statutum, quòd vnus tenetur
 pro alio, fit intelligendum, vide Plo. in repet. l. si quan-
 do, §. 3. n. 10.
 Item adde, quòd Princeps hoc facere potest in sta-
 tutis totius ciuitatis, non autem in statutis vnus colle-
 gij, vt declarat Bal. in l. recepticia, col. si. vers. quero nun-
 quid, C. de constit. pecun. & idem in statutis decurio-
 rum, dicit Rod. de Rofat. in l. de quibus, n. 59. ff. de legi-
 & praedicta tenent etiam Gabr. comm. concl. lib. 3. tit.
 de iure quæsito non tollen. concl. 2. n. 20.
 15 Item, quòd decretum datus Mediolani disponit,
 quòd collaterales pro crimine laesae maiestatis poena
 mortis puniri debeant, quòd decretum declarat Decius
 conf. 64.
 Item adde, quòd statuta, quòd vnus tenetur pro alio,
 non extenduntur ad casus, qui aliàs comprehendere-
 rentur sub expressis. Decian. con. 15. num. 19. volum. 1.
 Et ibi loquitur in materia huius statuti, quando quis
 pro alio tenetur, quòd statutum si disponeret, vt quis
 pro alio poena corporali tenetur, non valeret. Viui.
 opin. 77. n. 14.
 16 Item adde, quòd similia statuta, quòd vnus tenetur
 pro alio, non comprehendunt minores, nec in dictis
 17 statutis masculinum concepit femininū, vt per Nat.
 in con. 145. n. 20. vol. 3.
 § *Potest tamen.* Adde videndum Afflict. in constituto.
 Pastrorum, numer. 37. vbi ponit rationem, quare in
 hoc crimine laesae maiestatis, & heresis pro patre filius
 punitur.
 18 § *Et ex hoc conclusio.* Adde, si de damno nato, vel ini-
 iuria illata à pluribus de familia vnus domini, agatur
 ad vindictam publicam, id est, ad poenam criminalem
 fisico applicandam, quòd dominus tenetur pro quolibet
 in solidum, & non pro vno delicto, id est pro vno
 delinquente. Ita tenent communiter doct. vt per Alex.
 in l. si familia, nu. 3. vers. extra gl. quarto, ff. de iurif. omn.

iud. & ibi habetur etiam, an idem sit in furto, si agatur
 ad publicam vindictam.

§ *Inferitur etiam.* Adde, quòd in duodecim casibus filij
 puniuntur ob culpam parentum, quos enumerant
 Afflict. Et hæc sunt intelligenda de filio in potestate,
 & non emancipato ante patris delictum, vt ibi per
 cum, num. 43.

§ *Sed quæro.* Adde, quòd in statu Ecclesiastico adeit
 19 constitutio Marchiz in lib. 4. cap. 18. qua pater tenetur
 soluere legitimam pro filio condemnato, si de delicto
 confiteritur, non tamen in contumaciam. Sed postea fuit
 prouisum per Pium IV. Pontif. Max. in Motu proprio,
 appellationum, folio 870. in Bullar. nouiter impresso,
 quòd pater tenetur soluere legitimam pro filio, etiam
 quòd sit condemnatus in contumaciam, & etiam non
 obstante consuetudine in contrarium existente.

Item adde, quòd par tenetur ad soluendum legiti-
 mam, si apparet iudicem motum fuisse ad condem-
 nandum filium per veras probationes, quas de delicto
 haberet, non autem propter contumaciam, vt est glo.
 in l. 2. verb. absens. C. de contr. ad. tut. & ibi Bal. & in
 c. 1. circa fin. si de feudo vassallum alieni & Nat. in conf.
 540. numer. 29. & Ioseph. Lud. comm. concl. §. 3.
 ampl. 3. Et etiam si condemnatus in contumaciam,
 sententia contra eum lata scientiam haberet, & non
 appellauerit: tunc enim in præsentem, & in consensum
 lata celsetur, & nocet omnibus. Ioseph. Lud. in d. concl.
 3. ampliat. §. Gram. dec. 24. in si. Menoch. in conf. 100.
 n. 14. & 15. vol. 1.

Item adde, quòd si filius extra territorium delinquit,
 21 pater non tenetur: Bald. in l. 1. col. 3. C. ne fil. pro pat.
 Soc. in l. Modestinus, ff. de except. l. in §. actiones, na.
 85. Inst. de action. Dec. con. 339. & Soc. conf. 271. n. 8.
 & seq. vol. 2. & Viui. comm. opin. in verbo statutum dis-
 ponens, quòd pater, nu. 7. opi. 771. vbi ad dictum statu-
 tum posuit multas limitationes.

Item adde, quòd si pater efficit forensis, & alibi habi-
 taret, sed haberet in loco delicti facti per filium posses-
 siones, & domos, quòd eo casu non possit cogiscum-
 buri Bal. in l. si qua pæna, ff. de his qui sunt sui, vel alien.
 iur. Quod dictum pro valde notat, refert D. Catal. in
 tract. suo de syndic. in q. 140. vers. adde, quòd apud statu-
 tum, vbi dicit, quòd ipse ita consulit apud Marceta-
 tam. Et idem Bald. in l. si qua pæna, §. tenet, quòd pater
 25 non tenetur soluere legitimam pro filio, si habet nepo-
 tem ex eodem filio delinquentem, quem refert, & sequi-
 tur Ruin. in conf. 8. n. 6. vol. 5. Barbat. conf. 40. volum. 3.
 & Noni. in conf. 95. vbi plene & dec. Persuina 11. n. 17.
 Fallit in crimine laesae maiestatis, in quo, etiam quòd
 pater habeat nepotem, tenetur soluere legitimam, se-
 cundum Bald. in conf. 14. vol. 4. Gig. de crim. laesae maiest.
 lib. 2. rubr. ult. quæ. 15. Et quòd si bona fuerint adu-
 24 post commissum delictum, sed ante condemnationem,
 an ex illis detrahatur legitima, Alber. in l. facturus, si de
 origin. iur. & Bald. in l. si plures, §. lex Cornelia, ff. de
 vulg. & pupil. l. in arth. nouissima, C. de inoff. test. &
 Chass. in catal. gl. mund. par. 6. confider. 16. vbi habetur,
 quòd pater tenetur habito respectu ad patrimonium
 tempore delicti: Et si si legitima fuerit assignata filio in
 25 vita, agatur si exonerit patris facultates ante eius
 mortem, ex veriori sententia, secundum Mazzolin. còf.
 39. n. 64. Et de hoc vide etiam Mich. Crafin tractat. de
 success. §. legitima, q. 15. Et si an executio debeat fieri
 26 contra patrem, facta condemnatione, an verò sit agen-
 dum contra eum conditione ex lege, & de nouo pro-
 bandum maleficia, vide Bald. super statut. in verb. pa-
 rentes, vers. statuto cæuetur, quòd filius & Bart. in l. cum
 probatio, ff. de probat. & in l. c. de condemnatione, ff. ad
 byllaniam & in l. cum filius familias, colum. 2. ff. de verb.
 oblig. & in q. 3. & Gomez. de delictis, cap. 1. n. 90. vers. 4.
 inferitur.

- 27 inferitur, ubi dicit, + quod sententia lata contra filium nocet, & pariter de patris non vocato, nec citato, & de communi attestatur. Et quid si filius confiteretur delictum, + an pater possit revocare confessionem, & probare contrarium, vide per eundem Bal. in d. verb. patentes, versio. statum est, quod pater, & gl. magni. ibi, & forte, in l. 1. si ex noxal. cau. agat. Et an hoc statum habeat locum in nepote famuli, vide Bal. & Salic. in l. si filius tuus, C. ad Macedon. Et quod tempus inspicitur an tempus delicti, vel solutionis in computando legitimum, Bal. in l. filius, ff. de iudic. Et + an pater possit appellare à sententia lata contra filium: Bald. in l. in. §. necessitatem, C. de bonis quæ lib. Et stante + statuto, quod aui soluit penam pro nepote, intelligitur filio non existente in medio, Ruin. consil. 8. n. 6. vol. 5. ubi etiam habetur, quod appellatio filij nepos in hac materia non continetur, & vide supra n. 23.
- 31 Item adde, quod stante tali statuto, in legitima debent computari bona, quæ pater habet extra territorium, secundum Vulp. consil. 54.
- 3 Item adde, quod penam per patrem pro delicto filij computatur in patrem ipsius filij, si coacti soluerit, puta per statum, vel quod pro eo si iussuerit, aliter non computatur, quia videtur soluta causa pietatis: Bart. in l. Stichus ff. de pecul. legat. & Viul. opin. 771. n. 15. vol. 2. Nec potest repeti, licet pater in testamento declarasset, vel, quod solutum ex dicta causa imputetur in legitima filij, quia pater debuit ab initio tempore solutionis prosciari, quod soluebat animo compensandi, & rependi. Ita Ruin. in consil. 149. n. 13. vol. 3. Et + an legitima sit æstimanda tempore condemnationis, vel tempore solutionis: Duen. quest. 336. ampl. 2. ad doctrinam Barz. in l. Stichus, ff. de pecul. legat. Rip. in l. in quartam, n. 185. ad leg. falci. ubi Fulmagin facit distinctionem, & pulcherrime tradit Pulmagiol. in d. l. in quartam, n. 438. & seq. & ibi attestatur de communi & Moron. de pac. fide, & treng. q. 153. Valsqui. in tract. de success. creat. §. 30. n. 220. & 223. & Michael Crafin. tract. de success. §. legitima, q. 30. Vide etiam Hier. Gabriel. consil. 176. li. 2. per totum.
- 34 Item adde, quod pater solvens aliquid pro filio si filius habet peculium, id est bona materna, in dubio presumitur soluisse de peculio, etiam in aduentitii, Austr. ad Capell. Thelof. decil. 121. & Moron. de cap. q. 154. n. 20. & Viuium com. opin. in ver. statum disponens, quod pater teneatur, n. 16. & Ruin. in consil. 149. n. 14. vol. 3. Sed + in statu Ecclesiastico prouisum fuit per c. 6. ff. Marchiz. in lib. 4. cap. 18. quod de delictis filiorum soluitur pena de peculio. Et si non habeat peculiarem vel non sufficiat ad executionem penæ, pater teneatur, solvere legitimam pro filio.
- 36 Item adde, quod pater non teneatur ad legitimam pro filio, vel alterum filium interfecit, secundum Moron. de pac. qu. 176. n. 5. Sed ego credo hoc non esse verum, quia iure non probatur: & nescio videre, quare statum, quod tollit legitimam filiorum delinquentium, non debeat habere locum, tam in hoc casu quam in alijs, cum militet eadem ratio, & fuerit factum non in odium patris, sed filiorum, alijs delictum remaneret impositum: & si legitima non solueretur filio, remaneret ipsi filio delinquenti, nam parentes semper relinquunt hereditatem filijs suis, etiam bannitis sub aliquo velamine, vt quotidie videmus: & fraticida habet portionem suam, & partem fratris occisi: & ego vix praticari, quod soluitur legitima etiam in hoc casu.
- 37 Item adde, an in detractioe legitime computetur filij uxore exclusæ à statuto. ita quod faciant partem cum masculis, & dotes sint detrachende tamquam res alienam. Bosl. de publ. bon. n. 2. & Ant. Rosell. de success.

- ab intest. n. 239. cum sequ. ubi latissime Gabriel. consil. 1. per totum, vol. 1. Rim. iun. in consil. 187. n. 46. & seq. Cephal. consil. 245. ubi latissime disputat, & distinguit. Et generaliter magis est recepta sententia, partem femininarum filijs masculis accrescere, secundum Soc. iun. consil. 25. n. 4. vol. 1. Aleciat. consil. 479. num. 12. & Cephal. supracitat. n. 47. Vide etiam Gabriel. com. consil. lib. 6. sub tit. de legitima, concl. 2. ubi hunc articulum discutit, referendo diuersas opiniones, & idem facit Michael Crafin. in tract. de success. §. legitima, q. n. 2. cum sequen. ubi latissime hanc questionem examinavit, si filia ex statuto excluditur sine facto testatoris, legitima filij precantur.
- Item adde, si statum simpliciter disponeret quod 3 Item adde, quod huiusmodi statum, quod pater tenetur pro delicto filij, non intelligitur, si filius non sit solvendo. Roma. in leg. si filius familias, 2. ff. sol. matrim. & Felin. in consil. 48. n. 19.
- Item adde, quod stante huiusmodi statuto pater non tenetur pro filio pupillo delictum committente, secundum Marf. sing. 362. statum volens, & 48. 1. comm. opin. quem sequitur Plot. in repet. l. quando, C. vnde vi. §. 3. n. 10.
- Item adde, quod stante tali statuto, pater non tenetur solvere legitimam pro filio minore delinquentem, secundum D. Farin. in q. 23. n. 168. tenentem, quod statum penaliam minores non comprehendant. Sed ego vixi semper seruari contrarium in practica. Et in statu Ecclesiastico parentes passim coguntur ad solvendum legitimam pro filijs delinquentibus, etiam quod sint minores 25. annis.
- Item adde, quod stante huiusmodi statuto, quod vnus teneatur pro alio, non habet locum inter delinquentem, & illum, qui ex forma statuti tenetur pro delinquentem, Dec. consil. 64. Pater tamen si fuerit incontinentes tenetur pro filio etiam sibi inimico: Aleciat. de praesum. reg. 1. praesum. 24. n. 2. & Plot. in l. si quando, C. vnde vi. §. 3. in fine.
- ¶ Et hanc questionem. 7. Adde, quod hanc distinctionem sequitur etiam Barlat. in consil. 169. vol. 2.
- Item adde, quod stante huiusmodi statuto, quod pater teneatur etiam solvere condemnationem filij, quod tenetur etiam solvere, quando filius iniuste fuisse condemnatus, secundum Bal. in l. vnica, nu. 12. C. de filiis pro patre.
- Item adde, quod ista distinctio procederet etiam in stipulatione, siue promissione pro aliquo facta, vt per Bero. in consil. 202. num. 38. vol. 5. ubi plene, quando quis teneatur ad penam ex delicto alterius ex dispositione statuti, vel promissionis condemnati in contumaciam: quando stipulatio dicatur similis promissioni iudicatum solui.

QVÆSTIO LXXXVII.
SYMMARIUM.

- 1 Confessus criminis quando reuelare tenetur.
2 Filius non reuelans delictum committendum contra patrem, tenetur ut parricida.
Item in alijs descenditibus, ibid.
Et qua pena, remissive, ibid.
3 Collaterales non reuelantes delictum committendum contra collaterales puniuntur extraordinarie.
4 Sacerdos an teneatur reuelare delictum, quod aliquis confessus est se facturum.

- 1 Vxor sciens maritum occidendum, & non reuelans, tenetur eadem quæ.
- 6 Agens tractatum maleficij, an teneatur nominare personam promissam.
- 7 Statutum contra scientes, & non reuelantes, non habet locum contra scientes, non tamen habentes probationes.
- 8 Officiales reuelantes secreta Curie, quomodo puniuntur.
- 9 Et quid de Antianis reuelantibus secreta Vniuersitatis.
- 10 Vxor sciens maritum velle committere crimen læsæ Maiestatis, non tenetur illam prodere.
- 11 Quid in patre, & filio.
Et quid in matre, ibidem.
- 12 Sciens, & non reuelans, an teneatur remitti.
- 13 Officiali infulato cines presentes sanare tenentur, aliis extraordinarie puniuntur.
- 14 Moneta falsam eam qui prohibere potest, & non prohibet, tenetur pena falsi.
- 15 Delictum non prohibens cum possit peccari mortaliter, & tenetur in foro conscientie.
- 16 Ratificare delictum qui confetur ex eo, quod commodum immediate ad eum pertinet.
- 17 Ratificari an possit factum, & non qualitas.
- 18 Ratificatio delicti fit non solum expresse, sed etiam tacite.
- 19 Et quando Vniuersitas dicatur ratificasse tacite, remittitur.
- 20 Ratificare potest quis illud, quod non nomine suo gestum fuit.
- 21 Et an talis ratificatio in foro fori puniri possit.
- 22 Iusticiarius se fecisse delictum quod non fecit, extraordinarie punitur.
- 23 Ratificatio delicti de equitate canonica non debet puniri pena ordinaria.
- 24 Ratificatio adulterij, & stupri an possit puniri sicut ratificatio homicidij.
- 25 Ratificationis materia ubi tractetur.

1 **P**recipue verò debet index, ibi. Et in primis queri. Adde vñ videndum Menoch. de arbitrat. ind. casu 355. vbi late, quando conficius criminis illud detegere debeat, & qua pena sit puniendus, si non detegit.

2 Item adde, quod filius, vel descendens, delictum committendum contra parentes, vel è contra sciens, & non reuelans, & non prohibens, si potest, tenetur, ac si verè ipse fecisset, l. vtrum, ff. ad l. Pomp. de patrici. & est commun. opin. de qua Gomez. de delict. c. 3. n. 4. Et qua pena puniendus sit ille, qui participij scientiam habuit, & non propalauit, vide etiam Bero. in ca. n. 17. cum sequi. de offi. deleg.

3 Item adde, quod frater, vel alius consanguineus vsque ad quartum gradum ex sola scientia non tenetur pena ordinaria, sed pena exilij, vel alia simili extraordinaria. l. 2. ff. de iur. & Gomez. de delict. loco supra allegato, vbi similiter attestatur de communi. Et ratio est, quia sciens, & tacens, videtur consentire, per tex. in c. si quis dignus, de homic. & Foll. in praet. crim. in ver. nec debitis, n. 69.

4 Item tñ adde, quod si quis in confessione dixerit facerdoti, quod vult committere homicidium in personam talis, & quod non potest resistere huic tentationi, sacerdos poterit, ne sequatur delictum, manifestare illum tamen nominando, & nec propalando personam: hoc videtur, p. diffinit. & Gigas in tract. de crim. læsæ Maiestatis, tit. qui aous post. q. 18. vbi dicit esse commun. opin. Canonistarum. Sed vide etiam Ant. Gabrielem, commun. concl. lib. 7. concl. vltima, no. 10. & Viui. commun. opin. in verb. confessio. Nec sacerdos cogi potest à Papa ad

reuelandum confessionem secundum Avg. ad Ang. in verb. che huiusmodi a tua patria, n. 18. & Bero. q. 12. no. 2. Et quod delictum committendum reuelari possit, & quando, habetur etiam per Menoch. de presumpt. q. 89. n. 17. lib. 1.

Item adde, quod vxor sciens futurum homicidium in personam mariti, & non reuelans, tenetur eadem penam, qua interfectori. Boer. decil. 162. n. 9.

Item adde, an tractatum maleficij committendi de apertis, teneatur nominare personam, vide Franc. Mar. in decil. 773. par. 2.

Item adde, quod statutum, sine editum contra scientes, & non reuelantes, non habet locum, quando scientes non possunt probare: Cephal. in conf. 462. n. 38.

Item adde è conuersio, quod officiales tenentur in secreto secreta Curie tenere, & si reuelauerint, puniuntur attentata natura causæ, & criminis, videlicet pena capitis. l. omne delictum, §. exploratus, ff. de remilit. Quandoque pena exilij, l. placet, in fin. C. de sacrofan. eccles.

Item adde, quod Antiani non possunt reuelare secreta Vniuersitatis, aliis priuantius officio. Ita tenet Bal. in tit. de pac. tenen. in verb. in nomine Christi, & in tit. quib. mo. feud. amit. Et secreta dicuntur ea, quæ vulgus ignorat: Bal. in verbi. credentiam, de pace Const.

¶ Punitus est tamen. Adde, quod vxor sciens maritum suum velle committere crimen læsæ Maiestatis non tenetur reuelare, seu denunciare, sed debetillum in quantum potest dissuadere, & tetrahare, ne illud crimine perpetret. Andr. de licet. in consil. regn. in consil. penam, in tit. de vxorib. foriudicatorum, quem refert, & sequitur Gigas in tract. de crim. læsæ Maiestatis lib. 2. g. 15. tit. quia accusari poss. Et ad hoc vide etiam decil. Pedemo. 80. vbi concludit, quod pater fit condemnandus arbitrio Principis, circa tamen mortem. Caueant nihilominus parentes, quia ego dubito, quod penam mortis non euitarent. Sed contrarium tñ est in patre, & filio, nam quilibet eorum tenetur denunciare: Gig. eod. lib. & tit. q. 9. & vide, quæ posui supra ad §. læsæ Maiestatis in verbo, quadragensimo committitur, & de matre habetur in decil. Pedemo. 80. & qua pena eff. puniunda.

¶ Dicitur etiam. Adde videndum Bero. in c. 1. de testif. spoliat. nu. 55. cum seq. vbi late de huiusmodi questione, an sciens, & non reuelans, teneatur de iure civilis, vel canonico, vel in foro conscientie.

¶ Exceptio tamen. Adde, quod etiam Officiali infulato cines presentes auxilium præstare tenentur, aliis pæna arbitraria puniri possunt, secundum Cap. in decil. 149.

Item adde, quod falsum non tenetur cum qui prohibet, & non prohibet, filij pæna tenetur. Loc. de Pen. in l. vnica, num. 45. C. de publ. lit. vel consil. lib. 12.

¶ Sed prescriptum pro vera. Adde, quod Gomez. in tit. de delict. in c. 2. n. 9. ver. §. limita, & intellige, dicit quod in foro conscientie videns, vel sciens delictum esse committendum contra alium, si non prohibuit, cum possit, tenetur, & peccat mortaliter.

¶ Hæc autem omnia. Quæro nunquid ibi, secundum quod 16. ego. Adde, tñ quod quis confetur delictum ratificare ex eo, quod commodum ad eum immediate ex tali delicto pertinet, vt post Bar. in leg. aut facta, §. ff. de pen. Paul. de Cast. in conf. 423. col. 3. lib. 1. Aret. col. 163. col. 9. Affl. decil. 82. n. 6. Crau. conf. 161. & Malef. de probat. concl. 125. n. 10. vol. 3. Et tñ an possit ratificari factum, & non qualitas: Bal. in l. obseruare, §. post hoc, nu. 5. de offi. Proconful.

Item adde, quod ratificatio fit non solum expresse, sed etiam tacite: Gram. conf. 13. n. 3. Farin. qu. 24. 141. & ibi quomodo, & tñ quando Vniuersitas dicatur ratificare delictum tacite, & decil. Pedemo. 138.

Item

Item adde, quòd quis potest ratificare illud quod non nomine suo gestum fuerit, ratificatione extraordinaria. Ita Porpor. in l. si cum servum, m. 1. ff. si cert. petatur, & decil. Pedemont. 138. n. 3. & ibi n. 17. habetur, quòd ita ratificans non teneatur in foro fori, sed in foro poli. Sed forsan possit dici, quòd aliqui pœna esset puniendus ob malum exemplum, argu. l. si quis aliquid, §. qui abortionis, ff. de penis, cum delectetur, quòd crimen eius nomine commissum fuerit licet non sit verum, & velit se facere delinquentem, vt in simili de eo, §. qui se iactando extrajudicialiter, fatetur aliquod delictum fecisse, quod non fecit, nam de tali iactatione, & gloriatione, debet puniri pœna arbitraria, vt per Mar. in l. de minore, n. 3. ff. de qu. & Menoch. de arbitra. iud. causa. 353.

Item adde, quòd ratificatio delicti commissi de equitate non debet puniri pœna ordinaria, sed extraordinaria, secundum Couar. in Clem. si furiosus, part. 2. §. 1. nu. 5. & ibi ipse etiam tenet, quòd idem operatur ratificatio in crimine adulterii, stupri, & similibus, quod in homicidio. & alij delictis si ad iniuriam inferendam, & non ad satisfaciendum libidini committeretur. Et in hac materia ratificationis, vide omnino Cacer. in pract. crim. §. circa, num. 195. vbi ponit multas fallentias.

QVÆSTIO LXXXVIII.

SVMMARIVM.

- 1 Consulens delictum quando puniatur.
Et quomodo remissus, m. eod.
- 2 Vxor consulens amicum, vt maritum interficeret, an punienda sit vt homicida.
- 3 Consulens delictum tenetur, nedum si is, cui consuluit, offendit, sed etiam quando ipse, vel alius offensus fuit.
- 4 Consulens delictum quid debeat facere antequam crimen sequatur, vt cuius panem.
Consulens debet probare, quòd delinquens etiam sine suo consilio deliquisset, ibid.
- 5 Consulens in dubio presumitur bonum.
- 6 Consulens non potest condemnari, si principalis fuerit absoluitus.
- 7 Consilium, instructio, instructio quomodo differant.
- 8 Persuasio quid.

QUæro nunquid ill. Adde, quòd consulens in atrocioribus delictis indistinctè pari pœna puniatur, cap. faciles, de pœn. in clau. 1. cod. tit. Bald. in l. 1. C. de seru. fugi. & Dec. in l. consilij, ff. de reg. iur. Sed Felin. in cap. 1. n. 8. de offic. deleg. & in c. sicut dignum, de homicid. & Couar. in Clem. 1. part. 2. §. 1. num. 1. vers. quamobrem, de homicid. tenet contrarium, videlicet, quòd iudicis arbitrio puniatur, quod refert, & sequitur Menoch. de arbitrat. iud. cal. §. 1. num. 24. vbi declarat Decium in dict. leg. consilij, & alios idem tenentes. Et que requirantur ad hoc, vt consilium sit punibile, & quibus personis puniantur consulentes: Menoch. in d. cal. §. 1. vbi plenè. Et §. de vxore consulente amicum, vt maritum interficeret, si eum interfecit, an debeat sicut homicida eadem puniri pœna: Boët. in decision. 262. per totam.

Item adde, quòd nedum consulens tenetur, quando ille, qui consuluit offendit, sed etiam quando ipse fuit offensus, vel alius. Ita Boët. in dicta decisio. 262. numer. 6.

Item adde, quòd volens euitare pœnam mali consilij nondum adimpleti, non solum tenetur reuocare consilium, & dissuadere, ne id fiat, sed etiam notificare

ei, contra quem dirigitur, vt caneatur, dom. tamen persona non nominetur, vt euitentur scandala, secundum Balap. leg. mandatum, in fine, vers. sic hic incidit, C. mand. Sed fecit etiam in mandante, quia sufficit, quòd mandatio notificetur ante mandatum executum, quòd non exequatur. Ita tradit Boët. in d. decisio. 362. numer. 12. & 21.

Item adde, quòd in dubio presumitur, quòd principalis motus sit ex consilio, sine quo non fuisset patratum delictum, & idèd si consulens vult se excusare, opus est, vt ex coniecturis probet malum animum principalis, & quòd etiam abique consilio fuisset facturus, vt not. Bald. in leg. 1. col. 4. C. de seru. fugi. Felin. in cap. sicut dignum, n. 12. de homicid. & Alex. consil. 103. nu. 7. vol. 1. Theg. par. 1. n. 27. & seq. & ibi n. 27. & 30. dicit, quòd in dubio interpretandum est, quòd bonum sit consilium, & consulens non teneatur. Et quòd presumatur, quòd alius erat facturus, Jacob. de S. Georg. in l. 1. C. de seru. fugi. n. 5.

Item adde, quòd consulens non potest condemnari, si principalis fuit absolutus. Inno. in c. sicut dignum, de homicid. multa que alia, vide per Theg. in d. par. 11.

Item adde, quòd inter se differunt consilium, instructio, & instructio, vt per Bart. in l. nò solum, §. si mandato, ff. de iniur.

Item adde, quòd de persuasione, & consilio pulchre discutitur per Riminal. iunior. in consil. 310. volum. 5.

QVÆSTIO LXXXIX.

SVMMARIVM.

- 1 Mandari an puniatur eadem pœna, qua mandatarius, remissus.
- 2 Mandari quando pœna extraordinaria sit puniendus, remissus.
- 3 Mandatum quibus verbis inducatur, consilium, instigatio, & instigatio, remissus.
- 4 Consulens, vel persuadens, aut instigans ad suum ipsum commodum, an dicatur mandare, & teneatur pœna statuti, remissus.
- 5 Mandati verba sum probanda.
- 6 Mandati alicui, vt homicidam faceret, & ille alteri mandauit, omnes tenentur eadem pœna.
- 7 Mandari in grauib. delictis ex simplici mandato, nullo effectu secuto, extraordinarie puniuntur, etiam, quòd aliquem alium deuentum non fuerit.
Et quòd mandatarius non acceptauerit.
- 8 Bald. in l. non ideo minus, C. de accusa. declaratur.
- 9 Attentatio quilibet, sive actus qui tendit ad distinguendum, est punibilis, dummodo non sit in leuibus delictis.
- 10 Attentans corrumpere iudicem puniatur, etiam quòd iudex non consenserit.
- 11 Mandatarius, qui non acceptauit mandatum, facit indicium ad torturam contra mandantem, carceremque aliqua presumptione.
- 12 Conseruendo generaliter quid non puniatur effectus nisi secuto effectu, intelligitur quòd pœna ordinariæ, & non extraordinariæ.
- 13 Mandatarius ex sola mandati suscepcione, si delictum est atrox, puniatur, etiam quòd mandatum non habuerit, effectum, quia sub reuocatum fuit.
- 14 Mandatarius, qui mandatum suscepit, quibus ex usum possit remitti.
- 15 Mandari an teneatur, si mandatarius ex eo esset rei mandati.
- 16 Et quid si excesserit presente, & absente mandata, & b b

non contradicente.

17 Mandans vulnerari, quando non teneatur moris secuta, remiss.

Et quid si expresse mandasset, ut interficeret, ibid.

18 Et quid si mandauerit mulierem rapi, & in vapo suavi interficere.

19 Offensus cuius huculo, fratrem rogauit, ut suam iniuriam videretur, qui postea offensorem interfecit, an de homicidio teneatur.

20 Et quid de domino dicente prædicta verba famulo suo, qui fuerat dicens.

21 Mandans de occidendo, an probetur per illa verba, da da al tradidit, secuto homicidio.

Remin. sum. teneatur ibid.

22 Et quid si dixit alicui, lo sto di mala voglia, perche vorrei, che il tale mi fosse leuato dinanzi a gli occhi, & fosse morto, & post pauca dies fuit interfecit ab eo, cui dicta verba fuerint dicta.

Et quid si post homicidium eidem dedisset pecuniam, ut aufereret ibid.

23 Bartan. i. q. i. §. sed si mandauerit, ff. de acq. hered. declarat.

24 Index dicens nuncio virtute officij, dagli, an teneatur mandasse de occidendo, remiss.

25 Mandatum an præsumatur, si consanguinei alicuius offensi ad illum presentiam offendentem vulnerauerint.

26 Mandatum homicidij quomodo probetur.

Et an ex eo quod quis capite amiserit ad malefactorem, ibid.

27 Et an per allocationem ad auer.

1 **S**uccesit quæro.] Adde in hac materia, an mandans fieri delictum puniri possit eadem poena, qua punitur ille, qui propriis manibus deliquit. Menoch. de arbit. iud. casu 353. Et in causa præcedenti 352. habetur, quando mandans poena extraordinaria sit puniendus. Et mandatum quibus verbis inducatur, Mascard. de probat. in conclus. 1012. Ang. conf. 22. incip. pro decisione. Cornet. consil. 57. volumine 4. Ruin. consil. 6. volumin. 5. Decian. in tractat. crimin. libr. 9. capit. 24. per totum, vbi latissime, Bero. consil. 175. numer. 28. volumin. 3. & Barf. conf. 191. num. 26. In quibus locis habetur, quibus verbis fiat mandatum, consilium, inflammatio & instigatio. Vide etiam Bertaz. consil. 356. vbi consilium, an persuasum, & inflammans ad sui ipsius commodum, dicitur mandare, teneaturque statuto de mandato.

5 Item adde, quod mandati verba sunt probanda, Franc. Marc. decil. 423. nu. 10. & 23. par. 1. & Barf. conf. 20. n. 5.

6 Item adde, si ego mandavi alicui, ut faceret homicidium, & ille mandauit alteri quod omnes teneatur eadem poena, secundum Bal. in l. 1. §. nec autem, C. de caduc. tollen. & Petr. ad Plaz. in epit. delict. cap. 15. num. 8. Et similiter mandatarius portans literas scienter de homicidio, teneatur secuto delicto, Carer. in §. homicidium, §. n. 98.

7 Item adde, quod mandans in atrocibus delictis, ex solo, & simplici mandato, etiam non secuto effectu extraordinarie punitur, Bart. in l. non solum, §. si mandato, ff. de iniur. Menoch. de arbit. iud. casu 352. num. 6. & Fat. in quest. 1. n. 8. licet non fuerit decumtum ad aliquem, vt per Carer. in pract. §. 5. num. 81. cum sequent. & Couar. in Clem. si furiosus, in initio, par. 2. numer. 9. verfic. 6. vbi ipse quoque concludit, solum mandatum

8 in atrocibus arbitrio iudicis esse puniendum. Et ibi declarat Bal. in l. non ideo minus, n. 7. C. de accusat. sententiis adhuc in grauius mandatum non poni nisi procedum sit ad aliquem actum ordinatum in ipsam

mandati executionem, vt intelligatur de poena ordinaria, quia regulam habemus affirmatiuam, quod quilibet attentatio, siue actus, qui tendit ad delinquendum, est punibilis, non tamen in leuibus delictis. Menoch. de arbit. iud. casu 360. nu. 86. Et hoc procedit, etiam si mandatarius recusat, cum mandatum sit ex se delictum perfectum, sicut in atrocibus delictis, quia mandans fecit quantum in eo fuit, vt per Menoch. de arbit. iud. casu 360. nu. 44. vt in simili de attentante contumpe re iudicem, qui poena extraordinaria punitur, licet iudex non consenserit. Idem Menoch. casu 342. nu. 16. Et si consensus mandatarii requireretur ad hoc, vt mandatum esset, frustra Doctores dixissent delictum punibile. Quod si mandatarius, qui non acceptauit mandatum, facit indicium contra mandantem, etiam ad toturam, ex quo sumus in his, quæ communiter sunt secuto. Bal. conf. 429. volum. 4. Marf. consil. 22. num. 28. & Boss. in tit. de indicij, num. 154. concurrente tamen aliquo præsumptione, vt per Clar. quest. 21. verfic. ex hac concl. Nec obstat si illa generalis consuetudo, quod non punitur affectus, nisi sit secutus effectus, quia procedit quoad poenam ordinariam, non autem quoad extraordinariam, quæ per dictam consuetudinem non censetur abrogata, vt per Couar. in dist. Clem. si furiosus in initio par. 2. numer. 6. verfic. tertio est omnino considerandum, & in d. casu 360. num. 92. vbi ad satisfactionem.

Item adde, quod similiter mandatarius ex sola mandati acceptance, si delictum est atrox, poena arbitraria punitur, etiam quod mandatum non habuerit effectum, quia sibi reuocatum fuerit: Gomez. de delictis, capitulo 3. numer. 41. & 42. vbi etiam per quibus causis mandatarius, qui suscepit mandatum, excusari possit.

¶ **Scias autem.**] Adde quæ posui supra in q. 38. in vers. item quero nunquid mandans.

¶ **Pone aliquis.**] Adde, quod Bal. in l. non ideo minus, §. col. pen. vers. item quero, C. de accusat. concludit, quod quando erat in potestate mandatarii fines mandati seruare, vt si quis mandaret alicui, vt aliquem percuteret extra plateam, & ille percussit in platea, tunc mandans non tenetur, & idem tenuit Arim. in tractat. malef. in verb. & Sempronium mandantem, quæstio. 18. num. 36. & ibi Aug. de Arim. & Carpol. in consil. 34. hicallegato. Et de mandato ad bastonatas ex quibus mors sequatur, vide Marf. in consil. 97. & Carer. pract. crimin. in §. circa, num. 73. Et ad hanc quæstionem, quando mandatarius excedit fines mandati, an mandans teneatur de excessu, late per Monticell. in praxi criminali, in regu. 7. num. 58. cum sequ. & Menoch. de arbit. iudic. casu 352. numer. 3.

Item adde, quod si mandatarius excederet mandatum vidente, vel sciente mandante, & non contradicente, tunc tenetur poena ordinaria, dummodo possit verisimiliter credi, quod excessisset nomine ipsius mandantis. Alex. consil. 79. col. penult. vol. 4. & consil. 179. col. 2. vol. 6. & Deci. conf. 437. per totum.

¶ **Si mandatum fuit.]** Adde quatuor limitationes, vt per Carer. in pract. crim. in d. §. circa, n. 73.

Item adde, quod mandans vulnerari, si mandatarius interfecerit, tenetur de homicidio, etiam quod expresse mandasset, vt non interficeret, Carer. in pract. crim. in §. circa, n. 73. & latissime per Monticell. in d. regu. 7. n. 58. cum seq.

Item adde, quod mandans mulierem rapi, si in ipso raptu occidatur, mandans non tenetur de occiso, nam raptus causa libidinis fit, & porius mandans veliuit omnino eam viuere, vt cum ea libidine explere possit. Ita in specie consiluit Decius in consil. 334. n. 5. & antequam Alex. in consil. 140. vol. 2. & Arret. consil. 30.

¶ **Sed**

[Sed hic incidenter quaerit.] Adde, quod si aliquis fuerit offensus cum baculo super spatulis, siue sanguine: & rogauit eius fratrem, ut eius iniuriam uideretur, quod postea interfecit illum, à quo suus frater fuerat offensus, an ille, qui rogauit fratrem, teneatur de homicidio: Bero, quæst. 10. ubi tenet, quod non, & ibi limitat doct. Bart. in l. si quis mihi bona, hic allegata, procedere, nisi ex qualitate offensæ animus perpendi possit. Quæ limitatio fuit Cuna, & Roma. in §. sed quid si mandauit. Et ideò Corlet. in sing. quod incipit, preceptum, 1. tenuit & etiam, quod si dominus dixerit verba prædicta famulo suo, qui fuerat verberatus, si post dicta verba verberantem interfecerit, non tenebitur de homicidio, per limitationem prædictam: & ad prædicta vide etiam Vulpell. in consilio 62. & 63. ubi late.

21 Item adde, quod per illa verba, *da da traditore*, & inde secuto homicidio per medium alterius, non probatur mandatum ad homicidium committendum, nec ad vulnus inferendum, ex quo sequi posset homicidium. Quia dicta verba generalia sunt & obscura, & intelligi debent in mitiorem partem: nam dari potest cum pugno, & cum hasta, ut per Rimin. ian. in consil. 88. num. 26. Sed ego credo contrarium, si verba prædicta dicuntur habenti eufem, siue pugione denudatum in manu, vel alia arma regulariter apta ad occidendum.

22 Item adde, si dixerit alicui, *io sto di mala voglia, per che vorrei, che il tale me fosse leuato denanzi à gli occhi & che fosse morto*: & post paucos dies fuerit interfectus ab eo, cui illa verba fuerant dicta, an sit inducendum mandatum de occidendo, & si interfector etiam ille, qui dixit verba, dedit potest homicidium pecunias, ut abiret, & in manibus iustitie non incidere, vide Angull. in consil. 5. vol. 1.

23 Item adde, quod ista doctrina Bart. in d. §. sed si mandauerit, sic simpliciter non est vera, sed debet intelligi tribus concurrentibus: Primò, ut præcellerit capitalis inimicitia cum occiso: Secundò, ut dominus in secreto illa verba dixerit famulo. Tertiò, quod post talia verba incontinenti fuerit secuto homicidium. Ita hoc dictum Bart. declarat Deci. in consil. 234. num. 5. Bal. & Iafin. l. 1. C. de seru. fugit. l. o. de Anan. consil. 93. Masil. consil. 172. hic alleg. Monticell. in præf. crimin. reg. 7. num. 9. cum sequ. ubi multas ponit ampliat. & limitat in hac questione, & in materia mandati ad homicidium. Sed ad istam questionem vide omnino Gabr. comm. consil. lib. 7. concl. 2. n. 47. cum sequen. ubi ponit multas ampliationes, & limitationes, & Fab. de Monteleone in prax. arbit. par. 4. num. 543. fol. 213. ubi limitat sex modis.

24 Item adde, si iudex dixerit nuncio virtute officij, *agis*, an inducatur mandatum de occidendo, vide Mazzol. in consil. 101.

25 Item adde, an, & quando presumatur mandatum, si conflagnauit alicuius offensus ad eius presentiam offendentem vulnerauit, ut per Ferrer. in consil. 379. per totum vol. 2.

26 ¶ *Sed quid si dominus.* Adde videndum Mascari. de probat. concl. 866. ubi quibus verbis homicidium iussit mandato commissum probatur, & in concl. 1012. vide etiam Bal. in consil. 217. vol. 2. ubi quibus annuendo capite ad malefactorum non dicitur mandare, nisi consistet, quod contemplatione annuente fecerit.

27 ¶ *Sed certe ego ex eo solo.* Item adde, quod idem tenuit Ferrus Ant. Angull. in consil. 6. lib. 1. ubi declarat hoc procedere, quando constat de tenore verborum prolatorum, aptorum ad inducendum mandatum, & de ista questione vide etiam Gabriel comm. opin. lib. 7. in d. concl. 2. n. 48.

QVÆSTIO XC.

SVMMARIVM.

- 1 Auxiliator in delictis, & quando teneatur.
Et quando qui dicatur ibidem.
- 2 Et quomodo puniatur prestans auxilium rumpenti pacem.
- 3 Auxiliator quando possit puniri etiam pro qualitate.
- 4 Et quando teneatur in plus, quam principalis.
- 5 Auxilium delinquenti potest prestari tribus temporibus, remissum.
- 6 Conducens interficiendum ad locum delicti, quando dicatur in dolo, remissum.
- 7 Auxiliator an teneatur eadem pena, qua principalis interveniente eius scientia, ibidem.
Et quid in minore viginti quinque annis, ibidem.
- 7 Et quid de accommodante domum ad faciendum tractatum de homicidio.
- 8 Auxiliator an teneatur, si non appareat de precedenti tractatu.
- 9 Et quid si non constet principalem deliquisse aliter, quam per contumaciam.
- 10 Et quid praticatur in statu Ecclesiastico.
- 11 Et quid in regno Neap.
- 12 Assistenti homicidio quando dicatur ei prestare opem.
Et quid si delinquentem associaverit, ibidem.
- 13 Et quid si steterit à longe, nec mouerit arma, ibidem.
- 13 Auxilium, & assistentia quomodo probentur.
- 14 Et quomodo quis excusetur ab assistentia, remissum.
- 15 Assistenti armatus, nec prohibens delictum, cum potuerit, videtur esse particeps facinorosi, & delinquentem postea associaverit.
- 16 Assistenti delicto quomodo puniatur.
- 17 Assistenti delicto an presumatur quis, remittitur arbitrio iudicis.
- 18 Presumptio est contra associantem delinquentem post delictum.
- 19 Presumptio oculi auxilij cessat, quando assistens rixæ suis tanquam mediator.
- 20 Et quid si dissuasit fieri maleficium, & postea tempore delicti alius armatus.
- 21 Assistenti violente non animo offendendi, quid debeat facere, ut non teneatur.
- 22 Et quomodo probetur se non dedisse opem, licet assistens.
- 23 Et an in dubio presumatur assistens animo offendendi.
- 24 Associans aliquem, qui alium sibi obuiam factum interfecit, an teneatur, & quando.
- 25 Auxilium prestatur acclamando contra eum, qui offenditur.
- 26 Et custodiendo sarcinas, & vestes delinquentium.
- 27 Statum puniens prestantem auxilium maleficium, intelligitur dum maleficium est in fieri, non in consummate.
- 28 Statum puniens auxiliantem, ut principalem, intelligitur de auxilio, quod fuit causa maleficij.
- 29 Assistenti scienter barbariensi, qui postea occidit, quomodo puniatur.
- 30 Auxilium cooperantem an dicatur prestare assistens armatus, & nihil faciens.
- 31 Auxiliator an possit torqueri super tractatu prohibito.
- 32 Receptare quid sit.
- 33 Receptare an dicatur dari potum alicui.
- 34 Et an iniqui delinquentem inuenit in domo sua.
- 35 Et an per vocem vocem tantum.
- 36 Et quid si nesciebat illum esse delinquentem.
- 37 Et quid si erat notorium.
- 38 Et an presumatur scientia, vel ignorantia, & quomodo probetur.

- 37 *Es an probetur ignorantia per iuramentum.*
 40 *Et quid fieri debeat a loco.*
 41 *Dolus praesumitur in scientia, vel scire debente.*
 42 *Scientia an praesumatur in receptante bannitum à ciuitate vicina, vel metropolitana.*
 43 *Receptans scienter bannitum, an teneatur si solum sciebat illum esse bannitum, non autem causam banni.*
 44 *Scientia praesumitur, & inducitur ex rumore, & fama.*
 45 *An autem sufficiat ad imponendam penam corporalem.*
 46 *Receptans per vim bannitus, non puniatur aliqua pena.*
 47 *Et quod non recesserit, sed cum eis in domo remanserit.*
 48 *Hospites an teneantur de receptione.*
 49 *Receptans scienter plures bannitos, si demum eum Curia prodiderit, an teneatur.*
 50 *Receptans bannitum toleratum, non teneatur ad penam.*
 51 *Intelligi si erat publice toleratus, ibid.*
 52 *Receptans consanguineos minus esse puniendus.*
 53 *Et quid receptas criminosus laeso Maiestatis ibidem.*

Receptatores filiorum delinquentium, hodie eadem pena puniuntur, sicut extranei, ibid.

- 54 *Receptatores puniuntur arbitrariè.*
 55 *Et quid in regno Neap.*
 56 *Et quid in statu Ecclesiastico, ibidem.*
 57 *Receptans scienter delinquentem statim post delictum, an praesumatur participare criminis.*
 58 *Receptans bannitum, qui deliquit extra territorium, an puniatur.*
 59 *Receptare rem, & pati, ut res illata eo absente in domo sua remaneant, differunt.*
 60 *Iuramentum accusatoris super quantitate rerum ablatarum, non admittitur, ubi agitur contra terram.*
 61 *Receptans vni rem ex pluribus rebus sublati, an teneatur ad restitutionem omnium, & emissi.*
 62 *Receptans scienter rem furatam sine spe lucri, an teneatur furti.*
 63 *Statutum puniens praestantem opem furi sicut furem, non habet locum in receptante rem furatam.*
 64 *Barones, & eorum officiales receptantes facinorosos, possunt per Principem iurisdictione priuari.*
 65 *Pena baronum in regno Neapolit. malefactorum acceptantium.*

Quarto nunquid.] Adde Menoch. de arbitrat. iud. in cal. 349. vbi multum diffusè hanc materiam tractauit, & quæ requirantur, ut auxiliorum possit puniri, tanquam principalis, vide Barth. Thegi. in tractat. suo crimin. part. 12. nu. 10. vbi inter alia requisita vult quod delictum suam perfectionem cõsequatur, quin effectus tantum non puniatur in auxiliorum, & Corn. in cons. 8. in princ. ibi, hinc dicitur: Et hanc questionem, quod auxilium praestans teneatur eadem poena, & quomodo procedat, vide etiam Maschar. in tractat. de probation. concl. 139. num. 19. cum sequent. volum. 1. Et quando quis praestatur auxilium delinquenti praestitum, quomodo probetur, vide per eundem in d. concl. numer. 1. cum seq. Et quæ præcedenti, an auxiliorum criminosis possit esse testis.

Item adde, quod statutum disponens, quem teneri pro ope praestita, etiam poena, qua tenet conficius delinquentis, non procedit, nisi conficius talem opem praestiterit maleficio, quo ipsi maleficio causam dederit, alias tenetur pro modo culpa. Ita tradit. Salic. in l. vnica. de conlaten. C. de rapu virg. C. apo. cons. 27. nu. 15. Marli. 5. & consil. 24. num. 16. & Bertaz. consil. 326. nu. 10. & 11.

Item adde, quod auxilium praestans rumpenti pacem, & contra eum, qui fecit pacem, an teneatur du-

plici poena, scilicet auxilij, & ad poenam conventionalem pacis ruptæ: Corn. consil. 3. per totum, volum. 3.

Item adde, quod praestans opem delinquenti, ad hoc ut puniri possit propter aliquam qualitatem, quam habet principalis delinquentis, requiritur, quod sit articulatam, & probatum, quod sciuerit, vel scire potuerit: Angel. in l. 1. C. de Nil. agger. non tumpen. quem refert, & sequitur Corn. in consilio 8. numer. 5. volum. 3.

Item adde, quod aliquando plus puniatur praestans auxilium, quam principalis, Bart. in l. qui seruo. ff. de furt. & Angel. in l. 1. C. de Nil. agger. non tumpen. Quod procedit, quando aliqua qualitas adesse ex parte praestantis opem, ex qua resultaret maius delictum ex parte sua, quam ex parte principalis, vt per Corn. consil. 8. in v. verum non obstat, vol. 3.

¶ Primo ante delictum.] Adde, quod Blanch. in tract. cri. 5. in verb. postquam vidimus, nu. 1. multa exempla auxilij cuiusque temporis posuit.

¶ Vel saltem scientia.] Adde, quod contrarium tenuit Carpola consil. 27. per totum, & Paris in consil. 152. per totum vol.

¶ Praesertim si illud auxilium.] Adde in hac materia Rim. iun. in consil. 10. vol. 3. Et quid de exploratore, & conducente, & interficiendum ad locum delicti. Grat. in consil. 2. vol. 2. Vide etiam Dero. in consil. 192. per totum, volum. 3. vbi tenet, quod quis ob consilium, opem, & ministerium praestitum ad delinquentem, eadem poena cum principali delincente est puniendus, & etiam quod tunc minor viginti quinque annis. Et ibi loquitur de accommodante scienter domum ad faciendum tractatum de committendo homicidium, quod postea fit secutum.

¶ Aut vero ibi, aut est dubium.] Adde, quæ posui infra 8. in vers. quarto nunquid, ibi, & quandoque, vbi habes rationem huius dicti per Bart. in consil. 106. nu. 12. volum. 1.

¶ Sciatis etiam.] Adde, quod Bursat. in consil. 146. numer. 9. 10. dicit, hanc consuetudinem non esse extendendam extra statum Mediolani, & in indicando à communi opinione non esse recedendum, quem sequitur Castar. in tract. de execut. sentent. contum. esp. 1. numer. 349. in fine. Sed D. Farin. q. 3. num. 5. cum sequi multum egregie hanc practicum defendit, & communem op. in declarando, attestando etiam, quod dicta practica Mediolani seruatur in Vibe per omnia tribunaia: Et ego attestor, quod idem seruatur in toto statu Ecclesiastico, in quo per viginti octo annos verissimos fuisse per gubernandum pro Sanctissimo Pontifice multas ciuitates, & ita etiam seruari vidi in regno Neapol. vbi per sex annos continuos pro Serenissima Madama ab Austria fuit record. fuit gubernator generalis illustr. ciuitatis Aquilæ, & totius status Aprutini Celsus, & alter facere, esset ridiculosum, & contra bonum publicum, quia multa delicta remaneret impunita. Et ad hanc questionem de praestante opem, poteris etiam videre Plac. epist. delicti esp. 16.

¶ Quarto nunquid ille.] Adde Menoch. de arbitrat. iudic. calu. 350. Paris. consil. 164. num. 11. vol. 4. Et ibi nu. 14. dicit praestantem esse, quod casualiter, & incidenter in aliter, & quod debet probari aliquis actus, quo instimulor factus fuit. Et in dubio praestantem, quod casualiter stiterit, & idem recurrendum ad consil. Quarta, vt dicit Fel. in c. si eum dignum, de homicid. nu. 6. vt est, quando assistens armatus, etiam quod non eum ginauerit, nec aliquid fecerit, statim delinquentem sociauerit, Blanch. in re p. l. fin. ff. de qua. B. num. 216. & seq. Vide etiam in hac materia, Maschar. in practica crimin. in consil. constante, numer. 56. cum seq. & Alexan. in l. qui opem

opem, ff. de fur. dicit, quod armatus, qui stat cum delinquente, dicitur ei prestare auxilium, licet arma non mouerit, etiam si stat a longe. Et ad hanc materiam auxilij, & assistentie, & quomodo quis prestare praesumat, & probari possit, vide omnino Malchard. in tra. de probat. conclus. 159. & conclus. 1139. vbi latissimè.

14 Et quomodo quis liberari possit a crimine assistentie, vide Bartol. in conf. 2. in nu. 55. cum sequ. volum. 2. vbi latissimè.

15 Item ¶ adde, quod assitens armatus, si sine periculo vitæ potuit prohibere, & non prohibuit, videtur esse particeps facinoris occulti, si post delictum delinquentem allociauerit, vt per Jacob. Nouell. in pract. crim. in verb. soler. communi. num. 98. & seq.

16 Item ¶ adde, quod prestans opem cum assistentia scienter eadem pena tenetur, qua principalis, Gomez tit. de delict. c. 3. n. 48. vers. 2. principalis.

Item adde, quod per consil. Neapol. assitens armatus, licet nihil fecerit, & aliqui prouocatione fuisset prouocatus, fuit cõdemnatus ad remigandum per triennium, quia erit humilis conditionis, & alicuius famæ non integra, vt attestat Gramin. conf. 36. & ibi non apparebat, quod scienter assisteret.

Item adde dicta per Bald. in addit. suis, in l. 1. ff. de ser. corrupt. vbi dicit, quod assitens, non dicitur fauere maleficio, nisi ad hoc assitit, & quod non praesumitur scienter assistere, si aliud non appareat. Concluditur tamè quod iudex debet hoc arbitrari ex circumstantiis, quem refert, & sequitur Augustad. Aretin. in verb. dictus Andreas, n. 4.

18 Item ¶ adde, quod praesumptio consilij, vel occulti contra associantē post delictum oritur, per quam cogitur associans probare contrarium: & praesumptio

19 ¶ occulti auxilij cessat, quando aliis rixæ fuit tãquam mediator. Rimin. conf. 136. n. 8. & seq. inter cons. crim. diuers. tomo 1. magn. impressi.

20 Item ¶ adde, quod auxilium dicitur præbere maleficio etiam qui dissuadet ne fieret, si assitit armatus tempore malefij, ex quo aduersarius facit timidiorem, & aggredientem audaciorē, Nat. in conf. 45. n. 3. volum. 2.

Nisi esset solutus ire ita armatus. Et ibi tenet, quod prestans auxilium assitendo punitur eadem pena, qua principalis.

21 Item ¶ adde, quod assistentes violentiæ non animo offendendi, vt non teneantur de auxilio significare debent aduersariis, si non venisse, nisi ad paciscendum, alias sunt culpabiles, quia aduersarij propter eorum praesentiam effecti sunt timidiore. Io. Brun. in tepe. in primam Decret. de homicid. n. 14. Et ¶ qualiter possit probari negatiua, vide licet quod opem delicto, vel maleficio non praestiterit, licet maleficio assisteret. Plac. episc. delict. cap. 16. n. 12.

Item adde, quod licet quis sit praesens tempore delicti non probatur, quod sit particeps, nisi probetur associatio, vel quod fuerit cum eo armatus. Bal. & Rom. in l. 1. §. sed in eo, ff. ad Syllan. Nam ¶ in dubio praesumitur quis fuisse in rixa animo mediandi, & separandi rixantes, potius quam offendendi. Capol. conf. 60. col. 4.

3. & Crauet. conf. 1. §. 1. ubi n. 8.

24 Item ¶ adde, quod si quis vocat amicum suum, vt iret secum, nec dixit, quod vellet ire, & in itinere factus obitum inimico suo, illum interfecit, ille associans tenetur ita demum, si dum videret homicidium, potuit recedere, & non recessit. Fulg. & Capol. in l. quis sit fugitiuus, §. idem ait ferens tuus, ff. de adul. dicit. Caccialup. in tract. de debet. fugit. in l. 1. q. n. 7. & Aug. in consil. 22. in fin.

25 Item ¶ adde, quod auxilium praestari dicitur etiam acclamando contra eum, qui offenditur. Nat. conf. 140. n. 4. vol. 2.

Item ¶ adde, quod auxilium prestare dicitur ille, qui facinas, vel vestes facinororum custodit, Io. de Anan. in c. dicit dignum, §. quoque, de homicid.

Item ¶ adde, quod statutum dicens, quod praestans auxilium, consilium, vel fauorem maleficio, tali pena puniatur, debet intelligi, quado maleficio est in fieri, secus autem in maleficio iam facto, perfecto, & consummato, quia de illo statutum non loquitur. Bartol. in fur. tum, ff. de fur. & Marf. in conf. 30. n. 21. & 22.

Item ¶ adde, quod statutum disponens auxilientem eadem pena puniri debere, qua delinquentis, intelligitur de ope, quæ fuit causa malefij, & nõ de quolibet modo auxiliandi. Marf. conf. 30. col. 3. Ruin. conf. 82. nu. 5. vol. 4. & Rimin. iun. in conf. 106. nu. 1. to. 1. conferim. diuers. paræ impressi.

Item ¶ adde, quia pena teneatur assitens scienter stonanti, qui postea occidit, latè per addites ad Bertol. in conf. 326. in litera b.

Item ¶ adde, an statutum ponens praestantem auxilium cooperatiuum pena vltimi supplicij comprehendat eos, qui armatis assiterunt, & nihil aliud fecerunt, Capol. conf. 2.

¶ Et quandoque etiam. [Adde, quod deueniant ad tormentum, quando constat aliquem fuisse auxiliatorem, & auxilium praestitisse, quia eius factum facit iudicium contra eum, vt possit torqueri super tractatu præhabito. Ita declarat hoc dictum domini Clari Bertol. in conf. 106. numer. 12. volum. 1. Sed de ista declaratione ego dubio, nam ex circumstantiis iudex debet arbitrari, an dolose assiterit, vt supra dictum fuit. Ergo m. l. d. magis ex dictis circumstantiis ad tormenta deuenire poterit.

¶ Quæro etiam quia pena puniatur receptor. [Adde, quod recepta est proprium refugium abscondendi causam prestare reo in agro, vel aditio. Salic. in l. 1. C. de his, qui latron. Sed ¶ dando illi potum, non dicitur receptare, & consequenter pena statuti non tenetur. Bartol. in l. 1. ff. de seru. corrupt. & Foller. in pract. crim. in verb. bannitum. num. 12. & de hoc delicto vide omnino Menoch. in casu 348. vbi latè.

Item ¶ adde, quod non dicitur receptare bannitum, qui illum inuenit in domo. Bertol. conf. 98. n. 17. Rimin. iun. conf. 319. n. 31. quo casu dominus domus nulla pena puniri debet, cum nihil deliquerit, Menoch. de arbit. iud. casu 348. n. 35.

Item ¶ adde, quod receptor dicitur per vnam vicem tantum, & debet puniri. Oldr. 26. col. 2. & Asil. in consil. Paternorm. n. 9.

Item ¶ adde, quod receptans delinquentem scienter, debet puniri, secus si ignoranter. Bart. in l. 3. §. non solum, ff. de incendi. ruin. & naufrag. Rom. consil. 479. Decia. conf. 62. in fin. Marf. in l. vnica, numer. 205. C. de rap. virg. & Gramin. decil. 99. Et si in inquisitione fuerit dictum scienter, & probata non fuerit scientia, non poterit equi condemnatio, cum receptare hominem in se non sit delictum, & quod quis sit bannitus, ignorantiæ praesumatur. Ita Bart. in l. 1. ff. de recept. & Boff. in tit. de rapin. nu. 19. cum sequ. Nisi ¶ fuisset notorium, & publicum, illum esse delinquentem, quia tunc scientia praesumitur, & non excusatur ratione suæ ignorantie, cum sit imputandam receptanti, quia eius conditionem non explorant, & quia par est culpa, scire, vel scire debere. Bart. in l. omnes, 2. de agris, & censit. lib. 1. Bart. in l. quicunque, in princ. C. de seru. fugit. Ioan. de Anon. singul. 9. & Ias. in l. si per errorem, col. 4. ff. de iurisd. omn. iud. Et ad probandum ¶ scientiam, sine ignorantiam in hac materia, cum in hoc tota vis consistat, vt dicit Boff. in loco supracitato, vide Aret. in consil. 12. Marf. conf. 170. Carret. de hæred. num. 170. Nell. de bannit. in 3. par. 2. temp. qu. 20. Bald. in d. i. quicunque,

Fel. Decia. & Bero. in c. cognoscetes, de consil. Men. 3. de arbit. casu 186. Addent ad Bertaz. in conf. 116. vers. secundum est. & Fab. Mont. in præf. arbit. part. 4. no. 907. ubi dicit quatuor modis dignosci posse, quod quis scienter, & non ignoranter delinquentem receptaverit:

Primo si notorius delinquentem tenebatur: Secundo si erat secundum solitum publicatus per loca solita illius loci, ubi bannitus, & delinquebat, nam tunc allegata ignorantiam turpe est: Tertio si eius delictus fuisset præcens: Quarto quando in loco erat fama publica, quod erat delinquens. Et ibi etiam dicit, quod quando adest præsumptio præscientia, non potest ignorantia probari per

39 iuramentum: & ita tenet Carter. in præf. crim. 2. §. homicidium, n. 12. Et ad probandam ignorantiam sufficit probare absentiam à loco, & civitate: Bal. in plane, ff. de excusat. tut. & in cap. cum in tua, qui matt. accus. poss. ubi ponit plures modos probandi in scientiam.

40 Et licet Boff. in d. tit. de rapin. nu. 21. dicat, quod in hoc delicto dolus, & scientia debet ostendi, advertendum est, quod dolus præsumitur in sciente, vel scire debent: vt per Bal. in l. quicumque, in prin. C. de seru. fugit. & Bart. in l. dolum, C. de dolo, adeo quod stante scientia vera, vel præsumpta, non debet probari dolus, quia præ-

41 sumitur. Et pro an præsumatur scientia in receptante bannitum à civitate vicina seu civitate Metropolitana, vide Boff. in tit. de rapin. n. 21. cum seq. & addent. ad Bertaz. in conf. 126. vers. 2. excusatio, & Plot. in tract. de milit. iur. §. 12. nu. 12. ubi concludit, præsumi ignorantiam, & idem excusari: Et quod illud procederet, etiam respectu confanguineorum. Sed ego credo, quod scientia præsumeretur, si esset bannitus famulosus, & eius persona esset nota, & multo magis si esset confanguineus receptantis, quia in eo quod publice scitur, quilibet præsumitur habere scientiam: Gabriel. com. concl. lib. 6. tit. de regi. ur. cone. §. nam. 21. & Gramm. in decil. §. 1. nu. 15. iuxta illud: *Tu solum peregrinus in Hierusalem*, ubi dicit Gram.

Et hoc in terminis decidit Bal. in ca. conventiculas, col. 1. de pac. iur. firm. ubi dicit, quod receptans famulosum malefactorem, vt etiam per iuramentum non excuset dolum suum, tamen possit probari contrarium, vt per Cardin. in Clem. 1. in 3. not. de foro compe. & de hoc habetur plene per Viui. comm. opin. 695. numer. 4. cum sequent.

42 Item ¶ adde, quod si receptor diceret, se sciuisse illum esse bannitum, sed ignorasse causam banni, vel eius qualiteratem, non excusaretur, quia debebat inuestigare, si erat de prohibitis receptari. Ita tradit Nell. de bannit. d. q. 20. in fin. §. 3. part. 2. tempor. Sed Plot. in tract. de in lit. iur. d. §. 12. n. 14. nullam mentionem faciens de Nello, dicit, quod non sufficit scientia in genere, ubi statuta, vel decreta non prohibent receptari omnes bannitos, nisi probetur scientia qualitates banni prohibite à statuto, puta, quod esset bannitus in capite, vel in membro. Sed mihi magis placet opinio Nell. per doct. Bart. in Lomnes, C. de agric. & censit. lib. 11. quod imputandum est receptanti, quia eius conditionem non exploravit, cum sit par culpa scire, vel scire debere, l. quod si, ff. si cert. per.

43 Item ¶ adde, quod scientia præsumpta, quæ erat ex rumore, & fama vel ex banno, non sufficit ad imponendam poenam corporalem receptatori sed pecuniariam, secundum Bal. in l. 1. C. de his qui latron. Felin. in cap. cum contingat, num. 7. de rescript. Mar. in l. de minore, §. plurium, n. 127. ff. de q. Graa. conf. 193. n. 8. & Rimin. iun. conf. 27. n. 24. & Menoch. de arbit. iud. casu 348. nu. 15. ubi ita distinguit: Si receptor habuerit plenam scientiam poenæ ordinariæ puniatur, aut solam scientiam habuerit per famam, & rumorem, illum esse bannitum,

44 & tunc ¶ non puniatur poenâ corporali, sed alia iustitio arbitrio iudicis: & si penitus ignorauerit, absoluitur.

Sed Boff. in tit. de rap. n. 30. de quo Menoch. non fecit mentionem, contrarium teneat, quod scientia præsumpta sit sufficiens ad condemnandum receptatorem cui poena legis, vel statuti, dicitur, quod quando constat de scientia per famam, tunc est licita causa minuendi poenam ex gratia, non quod index cogatur, & non possit imponere poenam ordinariam: & idem sentit Rimin. in d. conf. 27. n. 24. ubi citatur Boff. Dicit ibi tamen ipse Boff. quod non condemnaretur aliquem ad poenam corporalem ex dicta præsumpta scientia.

Item ¶ adde, quod receptans bannitum non voluntarie, sed coactè, quia sunt plures banniti in simul, & eos expellere non potuisset sine eius periculo non puniatur aliqua poenâ: Bald. in l. delictis, ff. de noxal. Mar. in d. l. vnica, num. 104. C. de rapt. virg. Affli. in d. conf. Pastorenorum, num. 8. Carter. in præf. crim. in §. homicidium, num. 39. Crau. conf. 109. Rolan. in conf. 45. num. 70. & Menoch. de arbit. iud. d. casu 348. num. 16. Et talis ¶ receptor per vim tenetur recedere, & bannitos in domo derelinquere: Bertaz. conf. 99. numer. 19. ubi dicit, quod nec etiam tenetur ad poenam conventionalem.

Item ¶ adde, quod hospites non tenentur de receptione, si dederint cibum & potum recepto pretio: Bar. in d. l. omnes, C. de agric. & censit. Affli. de consil. Pastorenorum, num. 4. Follet. in præf. crim. in d. et verb. banniantur, numer. 15. Alex. in addit. ad Bart. in l. 1. ff. de recept. & Rimin. in addit. ad Salic. in l. 1. C. de his, qui latron. Quod tamen procedit, quando hospites vere ignorarent illum esse bannitum, vt sentit Bartol. in d. l. omnes, dum dicit causas excusari, quando receptant bannitos, qui tamen erant ignoti penitus, & ita declarat Nell. in d. quæst. 20. & Boff. in d. tit. de rapin. numer. 34. & Menoch. d. casu 384. num. 17. ubi tamen dicit cogitandum esse, quia magna est Alexand. & Rimin. auctoritas.

Item ¶ adde, quod si quis scienter receptaverit bannitum pluribus vicibus, & demum ipsum prodidit, & Curia tradidit, non puniatur debeat. Hæc quæstionem ponit Gand. in tit. de furib. & latron. numer. 16. ubi dicit sibi contigisse de facto, dum erat iudex Bononiæ, & quod de consilio peritorum iudicatum fuit, vt non deberet puniri poenâ statuti, & quod habuit præmiū concessum à statuto præstante bannitum. Sed Nell. de bannit. in l. par. 2. tempor. quæst. 24. distinguit, quod aut constat, quod ab initio retinuit animo receptandi, & postea mutato proposito cum iudici præstavit, & tunc puniatur: Si vero hoc non constat, præmiari, & non puniri debet, quia præsumitur cum receptasse, vt Curia traderet, nisi probaretur aliquid, propter quod talis præsumptio excluderetur, puta, quod ex aliquis minatus fuisset, quod cum accusaret, vel aliquid simile, & Nellum sequitur Follet. in dicto verb. banniantur, num. 20.

Item ¶ adde, quod receptans bannitum totum in ciuitate non tenetur ad poenam, Mar. in præf. crim. §. aggredior, mem. 28. Sim. de Præf. conf. 81. numer. 5. Boff. in conf. 33. & Plot. in conf. 49. numer. 105. etiam si adit scientia officialium non autem Principis. Idem Boff. in conf. 177. numer. 9. & Maleac. in tract. de prob. in verb. bannitum, conclus. 172. num. 8. & addent. ad Bertaz. in d. conf. 116. vers. 3. de defendit, vique ad fin. & Ioseph. Lud. in decil. Persu. §. numer. 11. Et prædicta procedunt, quando talis patientia, & tolerantia fieret publice, & palam ab ipso superiore, alias si fieret clausè, & occulte, non possit dici patientia, & tolerantia superioris. Ita tradit Foll. in d. verb. banniantur, num. 24. ubi subdens se credere, quod hoc procederet, siue esset superior, qui bannitum, siue superior, ipsius receptatoris.

Item ⁊ adde, quod receptatores, si sunt parentes, vxor, & alij notorii, quod ratione sanguinis iniuri puniuntur. Menoch. d. casu 348. vbi plene, & Rimin. in d. conf. 127. num. 1. etiam quod receptatiles criminosos criminis læsæ Mactestatis. Bero. in conf. 190. num. 4. vol. 3. Sed hodie per bandimenta, ubique promissum fuit, quod tam parentes, & alij atinentes, quam extranei eadem pœna puniuntur.

Item adde, quod receptatores puniri debent pœna arbitraria, licet text. in l. 1. ff. de recept. dicat, quod puniuntur sicut principales delinquentes. Ita communiter doctores declarant, d. text. per Gomef. de delict. tom. 3. ca. 3. no. 50. & per Menoch. d. casu 348. in prin. tamen, vt ibi dicit Menoch. & Carrer in d. §. homicidium, num. 33. per totam fere Italiam receptatores puniuntur pœnis statutariis. In ⁊ regno Neapolit. adlum plures pragmaticæ, sub tit. de recept. & in statu Ecclesiastico plures Bullæ Pontificum, & præsertim Bulla Sanctissimi Domini nostri Sixti Quinti posita in Bullario, fo. 1577. qua disponitur vt receptatores pœna criminis læsæ Mactest. puniri debeant, & sub quouis prætextu etiam agnationis, & cuiusconque consanguinitatis, etiam in primo gradu, aut vnica, & non dolose, nec ad malum finem receptionis nullatenus exculari possint: nec prætextu, quod receptatio fuerit per vim, nisi per veras probationes violentiam, & periculum vite probentur: & nisi statim quantumvis potuerit, locum viciniorem de bannitis certiorauerit.

Item ⁊ adde, quod receptans scienter delinquentem statim post delictum, præsumitur particeps criminis, & poterit torqueri, nisi receptatus fuerit recipientis consanguineus, vel aliqua alia iusta causa probaretur, quæ tollat istam præsumptionem. Franc. Cayon. in tract. de indic. tract. 6. num. 4. & de hoc vide omnino Mascard. de probat. concl. 12. §. 8. vbi plene receptans delinquentem, an & quando delicti particeps præsumatur.

Item ⁊ adde, quod statuta, siue proclamata prohibentia bannitis receptarij comprehendunt etiam receptantes bannitos, qui deliquerunt extra territorium proclamantis, secundum Rimin. iun. d. confil. 27. per totum, volum. 1.

Pro deserv. Adde, quod aliud est receptare, aliud pati, vt res illata eo absente in domo remaneat. Augulf. in conf. 19. num. 7. lib. 1. Et Bald. in conf. 250. num. 10. vol. 1. dicit, eum qui non recipit ab aliquo, sed reperit in domo, non dici receptatorem.

Item ⁊ adde, quod probatio per iuramentum accusatoris super quantitate rerum ablaturum non admittitur, vbi agitur contra tertium, qui pro delinquentem posset fugere. Bartol. in l. semper, §. hoc interdicitur ff. quod vi, aut clam, & idem Augulf. in d. conf. 19. in fin. Et ibi d. disputat, ⁊ receptans vnam rem furatam ex pluribus rebus deceptis, posset teneri ad restitutionem eorum, quæ non receptatur.

Item ⁊ adde, Masf. in conf. 53. nu. 59. & Port. in conf. 306. vbi tenet eum alij, quod receptans scienter rem furatam sine lucro, vel spe lucri, non committit furtum, nec debet puniri eadem pœna. Et idem tenuit Chaffan. super consuet. Burgun. fol. 152. num. 10. vbi post Masf. in d. conf. 53. & in conf. 47. hanc quæstionem late examinat: secus vero in receptante furem, siue latronem, vt ibi per eum. Sed Peguer. in quæstio. crim. cap. 25. attestat, decessum fuisse in consilio Regio Cathaloniz, quod receptatores rerum furatarum scienter sunt puniendi, vt fures, & eadem pœna, qua principales delinquentes. Et hanc decisionem arbitror esse verissimam.

Item adde, quod recipiens scienter rem furto subtraham a filio famul. patri, non tenetur aliqua pœna, si pater sciens: filium sibi furari, & permisit, ita egregie consilium R. iun. in conf. 106. vol. 1. inter consilium.

diuers. parox impress. vbi tenet etiam in prin. quod vicini, qui recipiant res furatas a filijs, & ab vxore, marito, & patribus furantibus, tenentur pœna furti.

Item ⁊ adde, quod statutum puniens opem facientem, sicut furem, locum non habet in receptatore rei furaturæ. Rimin. iun. in conf. 106. num. 12. tom. 1. consil. crim. diuers. parox impress.

Item ⁊ adde, quod barones, seu eorum officiales de ipsorum consensu abutuntur iurisdictione, receptando latrones publicos, homicidas, incendiarios, & alios facinorosos homines, & possunt per regem, siue Principem iurisdictionibus priuari: Lndou. ⁊ Peguera in quæst. crim. cap. 36. Et in regno Neapolitano adest pragmatica Caroli Quinti, quæ est prima sub tit. de receptoribus, qua promissum fuit, quod barones malefactorum receptantes, pœnam indignationis regis Mactestatis incurrant, & aut vnica mille, & aliam pœnam pecuniariam arbitrio imponendam.

QVÆSTIO XCI.

SVMMARIVM.

- 1 Cogitationis pœnam nemo patitur. Et quid si su verbis expressis, ibidem.
- 2 Dicens se velle Regem occidere, si aliud non fecit, non tenetur. Nisi hoc compluribus dixisset faciendo conuersionem, ibidem.
- 3 Amplia, vt non tenetur, etiam si solus secum dixisset, & iurasset.
- 4 Cogitatio cum aliquo facto extrinseco concurrente, penitentia non puniuntur.
- 5 Penitentia in oculis præsumitur.
- 6 Cogitatio quomodo probetur, remissiuè.

Quæro nunquid ex sola cogitatione. Adde ⁊ Andri. de l. c. in cap. 1. §. si voluerit de cap. qui Cur. vend. singulariter, vbi dicit, quod indistincte pœna aliqua non punitur cogitatio, & pari modo si ipsa cogitatio, & vox, sonus, & index cogitationis. Citat Augulfum de percussore, non enim posset scribi, quod quis cogitauerit, nisi quia ipse dixit. Sic dicit proban talem cogitationem turpem, quia ipse hoc dixit. Et quo ipse infert, quod licet quis dixerit, se velle occidere regem, si aliud non fecit, nec laborauit, vt faceret, non ex hoc punitur, nisi hoc dixisset cum pluribus faciendo conuersionem.

Item ⁊ adde, quod si quis solus dixerit, & iuratus fuerit, quod vult committere delictum contra Regem, & nihil aliud fecerit, non punitur illa cogitatio, siue affectus, secus si cum alio dixisset, Afflic. in consil. alpe. titatem, num. 2. fol. 48.

Item ⁊ adde, quod cogitatio cum aliquo facto extrinseco, sed antequam ad actus proximiores procederet, se penituit, non punitur, vt per Menoch. de arbit. indic. calu 170. numer. 9. Et ⁊ penitentia præsumitur, quando delictum non est manifestum, quia in oculis sine probatione præsumitur cum penituisse, vt per Specul. in tit. de testam. num. 24. Et de cogitatione, & an puniri possit, vide Capr. commun. conclus. reg. 66. per tot. Et quomodo ⁊ cogitatio probetur, vide Mascard. de probat. concl. 309.

QVÆSTIO XCII.

SVMMARIVM.

- 1 Conatus quid sit, & quando puniatur, remissiuè.
- 2 Amplius domicellam iniuriam in publica via, quomodo puniatur.

- 3 *Actus proximus quando sit puniendus.*
 4 *Assisum solitum committere assisum, potest puniri ex solo conatu.*
 7 *Conatus in delictum leuius non est considerandus.*
 6 *Actus proximus quando dicatur.*
 7 *Conatus de generali consuetudine an sit puniendus.*

1 **Q** *Verò nunc quid conatus.* Adde Menoch. † de arbit. iudic. casu 360. ubi ad saturitatem de hac materia tractant.

2 **¶** *Idem loquendo de pena.* Adde † videndum Peguer. in quaest. crim. cap. 7. ubi laic qua pena puniendus sit ille, qui in via publica amplectitur aliquam domicellam inuitam, & acclamantem, illius pudicitiam attentando, an pena deportationis, per tex. in l. 1. §. qui puero, ff. de extraord. crim. vel alia pena arbitraria.

3 **¶** *Scias tamen ubi sed erit videtur.* Adde † vt per Ios. de Lud. in decil. Perul. 70. num. 3.

4 **¶** *Nihilominus quia plures.* Adde, † quod solitus committere assassina, & similia delicta atrociora, poterit morte puniri ex solo conatu, quod non sit leuitus effectus: Gramm. voto 9. num. 22. cum seq.

5 **¶** *Regulariter quidem.* Adde, † quod conatus in leuius delictis, vt est, quando pena est pecuniaria, non est considerabilis, nec punitur alia pena ordinaria, nec extraordinaria, vt per Rimin. iun. in conf. 695. num. 10. volum. 6.

6 **¶** *Scias autem.* Adde videndum Coen. in consil. 203. col. fin. vol. 1. Gram. voto 9. & omnino Decian. in tract. crim. lib. 9. c. 3. num. 3. & tom. 2. Alciat. conf. 18. nu. 2. tom. 2. lib. 7. & Menoch. de arbit. iud. casu 360. in 2. casu principali. † Quibus in locis habetur, quando quis dicatur deuenisse ad actum proximum. Vide etiam quæ posui supra, in §. assassini, vers. scias etiam.

7 **¶** *De generali consuetudine.* Adde † videndum Ios. de Lud. decil. Perul. 70. num. 3.

QVÆSTIO XCIII.

SVMMARIVM.

- 1 *Processus primus perditus, si post confessionem secundum reperitur, & diversi sint, quis eorum sit attendendus.*
 2 *Et quid si reperitur post sententiam.*
 3 *Et quid si index dicitur, non fuisse iudicatum.*
 4 *Iudex in sententia criminalibus condemnatoris debet condemnare ad interesse partis, & abique petitione.*
 5 *Interesse ex dispositione iuris communis debet parti esse facta, & fortius quam pena iusto.*

- 6 *Sententia a quo sit legenda.*
 7 *Sententia prout in cedula an valeat remissio.*
 8 *Sententia in regno Neapolitano quomodo profertur.*
 9 *Sententia debet prius scribi, & postea legi.*
 10 *Executio non potest fieri contra aliquem, (quamvis criminis) ante sententiam.*

- 11 *Sententia an debeat continere causam, remissio.*
 12 *Index pronuntiari aliquem condemnandum, an, & quando intelligatur condemnasse.*
Sententia lata per verba futuri temporis, vel modi infiniti, an valeat, remissio, ibidem.

- 13 *Sententia continens grauiorem penam, & non eamque delicto, non est mandanda executioni, quamvis in continuationem lata.*

- 14 *Bernarium interficiens, ab eo iniurijs provocatus, non puniatur morte.*

- 15 *Iudex condemnans in una parte, non censetur in alia absolueret.*

- 16 *Et quid si index dicat.* Quia nobis constat delictum per te esse commissum, ideo si ex tali delicto tanta pena tibi imponi debet secundum for-

mam statuti, eam tibi imponimus.

D *illum est de panis.* Adde † in materia sententiarum, si processus sit perditus non culpa iudicis, nec notarij, & de nouo oportet nouum fabricare processum, in quo multa hinc inde fuissent probata, & deinde ante sententiam reperitur primus, in quo non essent tantæ probationes, vel discreparet ab alio, iudex debet iudicare secundum primum. Et † si reperitur primus post sententiam, non potest sententia reuocari. Ita concludit Afflicti. super constit. Regni in tit. de nouis. bannitis in constit. coram nobis, in fine. Et † si contingeret, quod opponeretur contra aliquem fuisse iudicatum, & index declararet, non esse iudicatum, quamuis iudicatum esset, sententia illa rescinderetur, si esset dubium, an esset iudicatum, secus autem si clare appareret de sententia, antequam per iudicem iudicatum fuisset, quia tunc prima sententia non rescinderetur. Et text. in l. 1. ff. quæ sententia sine appellat. rescind. & ita illum text. declarat Franc. in decil. 398. volum. 2. Et ibi habetur, quid agendum, si reperiantur duæ sententie, prima absolutoria, quæ fecit transire in iudicatum, & alia condemnatoria, & indices dicant, quod prima errore fuit lata, & decessum fuit, standum esse primæ sententia. Sed ego arbitror (sit dictum cum pace tot virorum) quod esset retinenda illa sententia, quæ esset iusta, ne delictum remaneret impunitum, vel quod puniretur innocens.

Item adde, quod iudices in sententiis criminalibus condemnatorijs debent condemnare ad interesse partis offensæ, etiam abique petitione, secundum Andr. de liscra. in consil. Regni, in quo in posterum, in verb. nouatis, licet hodie obliuiscantur, vt ait Vinc. Franc. in decil. 333. nu. 6. etiam debetur ex dispositione iuris communis, eo ipso quod quis est condemnatus, & fortius quam pena iusto. Idem Franc. in decil. 510. num. 16. & decil. 460. per totam.

¶ *Et in primis scire debet.* Adde † videndum Socin. in 4. reg. 249. ubi ponit hanc regulam cum septem fallentijs.

¶ *Et ubi obseruatur.* Adde † Vant. de nullit. in rub. de 5 nullit. sentent. ex defect. process. fol. 419. numer. 85. ubi etiam facit mentionem de sententia, prout in cedula. Vide etiam Caran. in tit. 37. num. 2. ubi dicit, quod in 6 magna Curia Vicariæ, & in certis alijs Regijs audientijs, neque vnus, neque aliud feruatur, quod iudices non legunt sententias, nec dicunt illi verbum. Condemno, vel Absoluo, iuxta consuetudinem Italiz, sed solum eorum ordinatione sententiæ scribuntur, nisi esset sententia foriudicialis.

Item † adde, quod sententia prius scribuntur, & 7 postmodum leguntur, & si ordo peruerteretur, quod eo tenus proficeretur, & postea scriberetur, non valeret: Caran. in tit. 37. num. 2. & Vant. in tract. nullit. in tit. de nullit. sent. num. 70. Et executio † contra aliquem fieri non potest, quamvis criminis, priusquam sententiam fuerit per text. in c. cum secundum, de heret. Felin. in c. Rodolphus, in verb. declaratoria, de rescript. Alex. in consil. 163. col. penul. vol. 1. & Vant. de nullit. ex defectu process. num. 94.

¶ *Fuit aliquando dubitatum.* Adde † videndum citra 9. itam regulam, an index causam in sententia exprimere debeat, Socin. in regul. 244. ubi ponit vnde fallentias in causa criminali. Vide etiam Nat. in consil. 525. numer. 32.

¶ *Idem illum condemnatur.* Adde, † quod si index pronunciat condemnatum, intelligitur condemnasse, quando verè condemnare potest si vult, quia tali casu operatur verbum futuri temporis, quod præterit. Decian. in consil. 57. num. 8. ubi plenè, & ibi nu. 2. tenet, quod sententia per verba infiniti modi valet, vt diffinitio, & promissa.

- num. 13. & seq. habetur, quod sententia lata per verbum futurum temporis valet.
- 11 *Quia si index.* Adde, quod dicta sententia, in qua poena sit grauior, & non equalis delicto (etiam quod lata sit contra contumacem) non est exequenda: vt per Plot. conf. 71. num. 31. & seq. tom. 2. conf. crimin. diuers. in fol. vbi ponit exemplum in homicidio non dolo, nec appellato, pro quo si index poenam mortis in sententia contumacem imponeret, talis sententia non poterit exequi quoad dictam poenam mortis. Et Plot. sequitur Fatinae, quod est crimin. in quest. 11. numer. 22. vbi
- 12 *Attellatur*, quod fecit commutare poenam mortis ad poenam tunc tunc in personam cuiusdam, qui in pueritia pro vocatus iniuriis, quemdam Betrarium interfecerat.
- 13 Item *adde*, & conuerso, si index condemnauit in parte, non censetur in alia parte obsolescere, nisi de animo iudicis appareat: Gabriel. in conf. 71. nu. 20.
- 14 *Secundum*, quod index. Adde, quod ista clausula nihil operatur, secundum Vinium in decisio. 474. in princip.
- 15 *Bar.* in l. index postquam. Adde, quod contra Bart. tenet Maria Socin. in c. qualiter, & quando, num. 94. de accus. & ibi numer. seq. dicit, quod sententia hoc modo formata valebit, videlicet, *Quia nobis constat delictum per te commissum esse, ideo si ex tali delicto tanta poena tibi debet imponi secundum formam statuti, eam tibi imponimus, quia sufficit declaratum esse delictum commissum, & in executione declarabitur poena, vt ibi per eum. Vide etiam Lambert in tract. de contract. eorum, quibus gloss. 14. num. 20. & 21. in verb. & cum authoritate alicuius iurisperiti, vbi dicit sententiam modo quo supra, latam, valere, donec ex aduerso probetur fuisse iniuriam.*

QVÆSTIO XCIV.

S V M M A R I V M.

- 1 *Conuictus, & confessus quando possit appellare, remissus.*
- 2 *Et quando quis dicatur talis, ibidem.*
- 3 *Appellatio a parvi arbitratu an admittatur, remissus.*
- 4 *Appellationes in causis criminalibus, apud suprema tribunaia frequenter cognoscuntur, etiam quod post tempus ad appellandum fuerint interpositae, ibidem.*
- 5 *Confessus fitti per statum, & quando appellat.*
- 6 *Procurator non interuenit in causa appellationis, si non poterat interuenire in prima instantia.*
- 7 *Bannitus non admittitur ad appellandum per procuratorem in casibus, in quibus bannitus poterat appellare.*
- 8 *Arret. error, ibidem.*
- 9 *Non tantum, si de appell. declaratur, ibidem.*
- 10 *Absens appellans, vel reuocatus petenti, debet personaliter comparere.*
- 11 *Bannitus admissus ad appellandum, debet affirmare in se omni probandi innocentiam.*
- 12 *Et si index vult affirmare in se omni probandi delictum, non potest, ibidem.*
- 13 *Foriudicatus in regno Neap. non appellat, nec admittitur ad probandum innocentiam.*
- 14 *Poterit tamen dicere de nullitate foriudicationis, ibidem.*
- 15 *Appellatio non admittitur in criminalibus consuetudine Italiae, ibidem.*
- 16 *Fallit in regno Neapolitano.*
- 17 *Appellatio in regno Neap. admittitur in criminalibus a quolibet promissione, ibidem.*
- 18 *Causa criminalis in regno predicto in longum nimium protrahitur, & male tractatur, ibidem.*
- 19 *Regnum Neapolitanum latronum frequentia fonestatur.*

- Et ratio redditur ad longum per discursum, ibidem.*
- 20 *Milites in dicto regno destinati ad capiendum latrones, sunt latronibus peiores, & grauius populo molestant multis principaliter.*
- 21 *Aprutis provincia in miseriam a latronibus & militibus redacta, ibidem.*
- 22 *Honores qui conferri per gratiam, Christum spernit.*
- 23 *Officium electio quomodo sit facienda, ibidem.*
- 24 *Appellatio an liceat manui ante inhibitionem.*
- 25 *Appellatio admissa de facto, cum de iure non esset admittenda, an executionem sententiae suspendat.*
- 26 *Conuictus, & confessus etiam metu tormentorum non appellat.*
- 27 *Appellatio iniuncta ligat manus iudicis in regno Francie.*
- 28 *Nisi essent iudices a quibus in criminalibus non appellatur, ibidem.*
- 29 *Confessus sponte in statu Ecclesiastico non appellat.*
- 30 *Confessus factus post appellationem ab interlocutoria de terquendo, appellationem non impedit dicitur facta metu tormentorum.*
- 31 *Notorium deducitur tripliciter.*
- 32 *Appellatio an admittatur in notorio.*
- 33 *Notorium est triplex.*
- 34 *Appellationes quolibet a sententiis in causis homicidiorum in statu Ecclesiastico sunt sublate.*
- 35 *Condemnati in contumaciam a statu clauso anno non appellant, nec etiam capiti infirmitatem.*
- 36 *Fiscus an appellat, & infra.*
- 37 *Fiscus in dicto statu non persequitur appellationem, vbi adeo infigator, nisi data cautione per infigatorem de restituendo expensis prime, & secunde instantie in causa succumbentis.*
- 38 *Appellatio prohibita reis, censetur etiam prohibita fisco.*
- 39 *Fiscus potest appellare a minoritate pene.*
- 40 *Appellationes in parvis pecuniariis admittuntur in statu Ecclesiastico facta actus depositi, vel data cautione in forma depositi, si appellans non sit confessus.*
- 41 *Et debent infra sex menses expediri.*
- 42 *Appellatio in regno Neapolitano non admittitur pro homicidia.*
- 43 *Contrarium tamen seruatur in praelica.*
- 44 *Et quid in Francia, ibidem.*
- 45 *Fiscus in regno Neapolitano non appellat.*
- 46 *Et quomodo ei succurratur, remissus. num. ced.*
- 47 *Appellatio interposita per inquisitum, si fore per fiscum intelligitur facta aduersus appellationem.*
- 48 *Fiscus in criminalibus an restituatur.*
- 49 *Et quid si sit lata sententia per accusationem, vel collusionem, & num. 36.*
- 50 *Statutum, quod a sententiis in criminalibus non possit appellari, querelari, resisti, aut de nullitate dici, quomodo intelligatur.*
- 51 *Admissus ad nouas defensiones non suu ex mera gratia, sed gratia iustitie.*
- 52 *Rescriptum principis concedens nouam cognitionem aduersus sententiam, non derogat sententiae, nisi fuerit dictum, etiam, si transferri in rem iudicatam.*
- 53 *Littera ad nouas defensiones non conceditur in parvis pecuniariis per Senatum Mediolani.*
- 54 *Littera predicta an operentur etiam quoad interesse partis.*
- 55 *Bannitus comparens infra annum, sponte audiatur in statu Ecclesiastico.*
- 56 *Et quomodo ad intelligitur, remissus, ibidem.*
- 57 *Littere predictae non conceduntur in regno Neapolitano.*
- 58 *Bannitus si de facto fuerit admissus per iudicem ad defensiones, an processus valeat.*
- 59 *Et quid in statu Ecclesiastico, ibidem.*

- 43 Statutum prohibens appellationem in criminalibus, non habet locum in causa civilis et cõfessata ex causa criminali.
- 44 Nec etiam in causa mixta.
- 45 Item intelligitur quod ad diffinitivum, non interlocutorium.
- 46 Lim. Nisi disponeret, quod a nulla sententia appellaretur.
- 47 Et an licet forensi.
- 48 Et quid si confitetur de notoria innocentia.
- 49 Appellatio interposita in civitate, ubi appellare licebat, si illa civitas fuerit dismembrata ab aliquo Ducatu, & alteri Præsidi submissa, à quo Præsidi terminetur.
- 50 Carceratus an possit amoveri a carceribus baronis pendente appellatione ad iudicem superiorem.
- 51 Tertium non potest appellare, si rem confessus in confessione persolverit.
- 52 Mulier potest pro alio appellare.
- 53 Reus non se defendentem licet cuiuslibet defendere.
- 54 Appellatio avertit interposita, executionem suspendit, etiam ipso reo inuito.
- 55 Index est citandus, quando tractatur de renovando sententiam, & quando.
- 56 Nullitas in criminalibus non admittitur post annum in statu Ecclesiastico.
- 57 Et quid si nullitas promanet ex defectu citationis, iurisdictionis, inquisitionis, in preta, & notoria iniquitatis. Flamm. Chartar. impugnatur ibidem.
- 58 Nullitas ex defectu iurisdictionis est maior quacunque nullitate.
- 59 Statutum prohibens dici de nullitate, an procedat si de nullitate excipitur.
- 60 Nullitas excludit rem iudicatum.
- 61 Executio sententia etiam legitime multis modis impeditur, remissionem.
- 62 Statutum prohibens simpliciter nullitatem, quomodo intelligitur, remissionem.
- 63 Nullitas potest opponi in regno Neapolitano, contra sententiam formalizationis.
- 64 Sententia si est nulla, non potest reus puniri, sed iterum est inquirendus.
- Sententia criminalis si est primis conformis, non obstante nullitate exceptione executionis demandatur in preta, que retrahitur possum ibid.
- 65 Bannito admisso de facto ad defensores, an absolutio subsecuta valeat.
- 66 Bannitus, ibidem.
- 67 Bannitus in statu Ecclesiastico an possit per iudicem infra annum admitti ad novas defensiones abque alia licentia Principis.
- 68 Farina: impugnatur ibid.
- 69 Littere ad novas defensiones sunt concedenda, nisi indicia sint urgentia.
- 70 Littere prædictæ non conceduntur, si fuerint calumniosæ pene.
- 71 Bannitus, qui propter impedimentum non potuit comparere, restituatur, & admittitur ad probandum impedimentum.

Dicitur est de sententiis ibi, si ergo talis reus. Adde, quod Duen. in reg. 1. §. hic allegata, limitat hanc regulam octo modis. Et quis dicatur convictus, & confessus, habetur per Fulg. conf. 1. 23. num. 3. Et si an à poenitis arbitriis detur appellatio, vide Menoch. de arbit. iud. q. 70. & Farin. variar. quæst. in quæst. 17. num. 27. cum seq.

Et in locis in quibus potest appellari à sententiis criminalibus apud supra tribunalia, frequenter cognoscuntur appellationes, etiam quod post tempus ad appellandum interpositæ fuerint, vt tradit Couar. var. resol. lib. 1. c. 1. in fine.

Item adde, quod confessus, & convictus fidei per

contumaciam (stante statuto, quod contumax habeatur pro confesso, & convicto.) non appellat: Bal. post Pet. de Bella Pet. & Cyn. in l. 1. C. quot appellat. non recip. & in l. omnes populi, ff. de iust. & iur. Null. in tractat. bannit. in 4. par. primi temp. quæst. 1. vers. pro huius quæstionis resolutione, quæ recurrit, & sequitur Augull. de Atim. ad Aret. in verb. præsentis dicto Caio. no. 13. Boffan. titol. de remed. contra bannum. 4. Follet. in pract. crimin. in 4. part. 3. part. num. 89. & Bertaz. in conf. 82. num. 19. vol. 1. & idem tenet Philip. Franc. in c. specialib. §. porro, de appellat. col. 3.

Contrarium autem tenuit idem Bald. sibi contrarius in l. ita demum, C. de procurat. quem refert, & sequitur Ang. Aret. in tract. malefic. in verb. præsentis dicto Caio. num. 11. & Rolan. in conf. 42. num. 30. vol. 3. Carter. in pract. in princ. num. 37. & Duen. in d. reg. 1. §. limit. 6. & Aret. in conf. 146. col. 3. & Natt. in conf. 444. num. 1. Quæ opinio procedit sine dubio, quando in appellatione instat & rationabilis causa allegaretur, quæ fidam confessionem, & contumaciam excusaret. Ita tradit D. Chartar. in tract. suo de execut. sent. contem. c. 1. numer. 261. & 262.

Nullus autem alio modo declarat, ita distinguendo: aut extat statuto, quod in criminalibus non possit appellari, & tunc sopita est quæstio. Aut non extat, sed aliud statutum disponit, quod contumax habeatur pro confesso, & convicto, & tunc non appellat. Si verò statutum dicit tantum, eum haberi pro confesso, tunc si est verus contumax, vt quia citatus personaliter, non appellat, non ex vi confessionis fidei, sed ex natura veræ contumaciæ, nisi venerit adhuc iudice pro tribunali sedente, vel si ex forma statuti referatur etiam post latam sententiam aliquod tempus ad purgandum moram, siue contumaciam. Si autem non est verus contumax, sed iudex ultra eius contumaciam examinat testes, & tunc tamquam convictus, & confessus similiter non appellat. Aut ex sola contumacia fuit condemnatus, & eo casu poterit appellare. Et ad hanc quæstionem, an bannitus in contumacia possit appellare, vide Chart. in d. tract. de execut. sent. contem. c. 1. num. 53. 54. 59. 109. & 161. vbi latissimè, & etiam ibi tractat de confit. Marchiz, & de moribus propriis Pij III. & V. appellationem impediuntibus.

Item adde, quod in casibus in quibus bannitus potest appellare, non potest per procuratorem, nec per alium, tamquam vnum de populo, quia sicut procurator non poterat intervenire in prima instantia, ita nec in causa appellationis, l. 1. in fin. ff. an per alium causa appellat. & Bart. in extraud. ad repimen. in verb. legitime, & ita etiam tenuit Augull. ad Aret. in d. verb. præsentis dicto Caio. num. 13. licet ibi Aret. per l. non tantum, de appellat. contrarium tenuerit, & male, quia textus dictæ legis non tantum non procedit in appellante pro absente, sed pro reo carcerato, vt per Augull. in loco præcitato, & in terminis tradit Anton. Cola. in bann. in suo compendiar. formæ proceden. extraordinar. in controvers. criminalib. articulo. 164. in tractat. crimin. diuers. fol. 412. dicens, quod in criminalibus absens appellans, vel petens restitutionem aduersus sententiam, tenetur personaliter comparere, & quod non potest contrarium impetrare: & idem tenuit Mille. in pract. crimin. in rubr. de sententia formæ. num. 93. & 94. quem refert, & sequitur Bertaz. in conf. 422. num. 13.

Item adde, quod si ipse bannitus in causa permissio appellare, quod debet assilumere in se onus probandi innocentiam suam, & si non assilumet: dictum onus deberet omnino appellans succumbere, quia in dubio standum est confessioni etiam fidei. Ita tradit Bald. in l. ita demum, in fin. C. de procurat. quem refert, & sequitur

quint. Corne. in conf. 174. num. 3. vol. 1. & Capol. conf. 63. num. 12. cum loqu. vbi dicit etiam, quod innocentia legitimis probationibus debet probari, vt enervetur probatio huius confessionis. Et quod si index vellet remittere contumaciam, & assumere in se onus probandi delictum, non posset.

8 Item adde, quod in regno Neapolit. expeditum est, quod fornicatus non appellatur, nec Principi supplicat, nec admittitur ad probandum eius innocentiam: sed tantummodo ad dicendum de nullitate sententiæ: per constitut. penam coram, vbi Afflicti & Carer. in pract. in princip. num. 39. & Foller. in pract. crim. 1. part. 2. part. rubr. captis fornicatis, num. 3. Et similiter in statu Ecclesiastico fuerunt sublatae appellationes in causis criminalibus, vt plene dicam infra in vers. ceterum in hoc Ducatu, ad qua me remitto. Sed tractare de huiusmodi questione appellationis parum, aut nihil operatur, quia per totam Italiam fuit prouisum per statuta, quod in sententiis capitalibus non liceat appellare, vt ait Grammatic. vot. 2. num. 8. Tamen in dicto Regno, præterquam à sententiâ fornicationis, vt supra dixi, indifferenter à quacumque alia sententiâ, siue interlocutoria, siue definitiva appellatur, nec semel tantum, sed & secundum, tertio, atque vltimum. Cum enim barones regni habeant cognitionem primarum, & secundarum causarum, ac quidam etiam terrarum, prout habet dominus meus Sereniss. Dux Patrice in ciuitate Ortonæ à mare, si primus iudex aliquem condemnat, vel aliquam proferat contra reum interlocutoriam, is ad secundum conuolat, si secundus primam sententiam confirmat, tertium adit, & à tertio regis Audientia, quæ in Metropoli, cuiusque Prouinciæ cum Præfide residet. Neque verò hic subsistitur, nam si regia Audientia prædictas sententias tamen, & conformes approbauerit, ab ea ad magnam Curiam Vicariam, (quæ Neapoli præfideat) appellatur, & à magna Curia ad sacrum Regium Consilium, & ab illo ad idem, & rursus ad illustres, & Excellentiss. Generalem Protegem, cuiusque Collaterale Consilium supplicatur, quominus nec sententiæ, aut decreta expectantur, sed cum primum quis inquiritur, vel accusatur, etiam quod nullum grauenam receperit, & vix causa fuit incepta, & completus non sit processus informatiuis, post prætextu alicuius figurati grauenaminis appellatur, & à regis tribunalibus prouisionibus pluries in eadem causa expeditur, vt veniant acta, & interim in procedendo supersedeatur, ita quod quotidie quilibet processus nunc vna vice, sed sæpius hinc inde asportatur, & per menses, ac annos causæ differuntur, & super remissione disputatur, pro qua obtinenda oportet in quacunque causa, vt priuilegia baronum exhibeantur, ipsique cæterati sint super dictarum prouisionum numero onuli, retinendo cas penes se in suo tamquam reliquis, quæ passim cuique etiam famosissimo latroni conceduntur, ad ligandum manus iudicum, & præsertim baronum, ne in causis procedant, ita quod decidentur, & officiales toti prouisionum ligaminibus impediti, & offensi, in desperatione deducti, causas derelinquant, adeo frequenter ad regia tribunalia, tanquam ad sacra anchoram facinorosi confugiant, semper instando, vt ad dicta tribunalia transferantur. Huius autem sic optata translationis causam non plane video. Quod fit, vt delicta in regno sæpius remaneant imponita. Tot enim subterfugis, dilationibus, appellationibusque intercedentibus, eò causa deducitur, vt vel rei in carceribus moriantur, & debite legem feneratori detrahuntur, vel, quod frequentius accidit, gratia, pecunia, potentia, vel aliquo alio modo adepta occasione, fugam arripiant. Hinc frequentissime improbi, scilicet facinorosi, publici & famosi latrones, totius populi voce, morte dignissimi à summi, per Curiam tandem capti, & in carcerem

coniciti (cum potius ad patibulum statim trahi debuissent) per Curiam examinator, quæ publicis commissis, audent negare, defensiones, & si coniciti accipiunt, terminus in longum protrahitur, de ipsius breuitate protestantibus prorogatur, testes scilicet repetuntur, exactissima diligentia cautus, ne dies sit festus, vel intercalus, ne syllaba excidat, alioquin totus processus corruit, elapso vel longissimo termino publicatur, si nouum terminum rei petunt, ipsi conceditur, quoniam inquit defensiones non esse coartandas, testes scilicet repellantur, & si tandem notu iudicis appellatur, inhibitoriales literæ à regis tribunalibus conceduntur, & quod prius est, iudici à quo inhihetur, etiam quod condemnatus rei in precibus expriment se conuictos esse, atque confessos. Quod mihi euenit, dum Auditor secundarum causarum, generalisque Locum tenens pro Serenissima MARGARITA AB AVSTRIA in illustri, & nobilissima ciuitate Aquilæ (vbi adfuit plurimi, & insignes iureconsulti, & præsertim Excellentissimi de re legali scriptores D. Ioan. Franciscus Viuius, D. Iosephus de Rusticiis, & D. Alexander Trentacineque, nunquam satis laudati, & mihi stricto amicitia vinculo coniuncti, qui suis scriptis maximam nominis celebritatem sibi comparauerunt) ac in toto sæ Celsitudinis statu in prouinciis Aputi præerat. Et per tota tribunalia causa agit, atque eò deducitur, vt in damnum Reipubl. & cõtemptum legum, aut carceratorum mors, aut fuga interueniat, & inquisitissimi latrones, ac famosi scilicet his caustionibus, & subterfugis meritis penas effugiant. Et si de inferenda tortura differunt, indicia adeo vigentia requiruntur, etiam in delictis atrocissimis, & occultis, vt vix plene probationes sufficiant. Et si tandem post multum temporis, & longas discrepationes ad eam deuenitur, moderate, ac ita leniter per iudices interrogari oportet, vt de tato rei cõtenteantur. Quod si indices in medio exstiterint, sub prætextu grauenaminis causa per superiores auocaretur. Nil mirum igitur, si Neapolitanum regnum tanta delinquentia, 10 scelerum, latronum, perditionumque frequentia furestat, qui nedum in syluis, aliisque locis à conspectu populi remotis clam, & occulte, sed in publicis, regis viis palam, & vbique deprædantur, viatores aggreduntur, & expoliant, vt vires exire ciues sine periculo nequeant, imò nec ipse vires, ciuitates, & oppida tota permanent, cum & moenia ingrediantur, ades effugiant, & à fundamētis eueriant, bona decipiant, resistentes cædant, dominos captiuent, mortem minentur, captiuosque secum duccendo, eis taliam imponant, non modicam quidem, & moderatam, sed grauissimam, tria, & quatuor, & vltra millia scutorum perentes. Et possem quam plures speciatim nominare, quibus talia hæc in Aputio fuit impolita. Atque ita vitæ pecunia redimere compellunt, quæ si eis in præfixo die non soluitur, more herarum sæpe miserimos captos, interficiunt, & dum apud ipsos in memoribus, & domis detinent, sic dicit, ac supra modum inhumaniter eos tractant, vt sæpius ex nimio cruciata miserè vitam finire compellant. Atque ipsorum futores, & infamissimas aduicias non magistratos, non populi, non barones, non prouinciales præfides, non regis Audientie, non denique ipsemet illustres, & excellentiss. Protex Sereniss. Regis Locum tenens generalis extinguere potest. Ad quos compescendos non lictores solum, Commissarios, & satellites, sed

sed sæpius frequentissimum exercitum destinant, ac militum copias numerosas pedum, & equitum, & levis, & grauis armaturæ, qui tamen nedum tanto malo miseris, & infelicissimos populos non leuant, sed eos
 11 a grauius potius ↑ Tælarum ipsam Aprutij vtrique prouincia diuissima olim, & numerosa, nunc verò miserissima, valsa, atque deserta, non à latronibus solum, & bannitis hostili more vexata, sed ab ipsimet militibus ad expellendos latrones missis magis direpta. Subripiunt quidam banniti, sed non ab omnibus; Ast hi, quibuscumque latronibus, & bannitis nequiores, neminem excipiunt, non est apud hos acceptio personarum, inter diuitem, & pauperem non distinguunt, à miseris ciuibus, apud quos diuertunt, victum gratis per viam habent, supercunctant, edulia querunt optima, conuiuia opipara etiam ab iis, qui sibi panem ditum operando suppeditant, gratuita pauperum munificencia minime contentantur, ad maiora cogunt conuiuia, domos se incensuros nuntiant, cædunt, vulnerant, mulierum honori non parcunt, non lachrymis commouentur, nec fletu parualorum filiorum, quos fame vident deficere, sed rogati sunt atrociores: & postquam comederint, sub prætextu, quòd plura eis defuerint, & bone Deus, quæ petunt, quæ nec magnates ipsi habent, nec in prouincia reperiuntur, statim pecuniam expolunt causa indicta, *per lo mal maggiore*. Ita enim dicunt, efflagitant, & more prædatorum extorquent, atque ipsorum futurum sic iustum haberi volunt, vt si quis queratur, vch illi, Cæpiens enim pecuniarum damnum euitare, in vitæ discrimen incidit, quoniam prædicti non valentes pecuniam extorqueret, vel de iam facta extorsione inculcat, hospitem falsò inquirunt, ipsorum socios examinando de resistentia, de receptione bannitorum, & armatione per campaneam, & Deus scit, si propter hos falsos testes multi innocentes fuerunt suspexi. Ita formaliter inquit Ioan. Gand. in tractat. de bell. exul. in prædicam habitus, quæst. 2. sub nume. 2. vbi hos regionum Commissarios, & militum abusus, violentias, extortiones, & incompatibilia commissi persequitur, labdms, quòd expeditur populis potius vexari à latronibus, quam ab istis militibus, qui multo peiora committunt, & magis continuè grauant, & ab Excellentiss. Prorege remedium precatur, populum calamitatibus miseris, quas ipse etiam vidit in prouincijs Aprutij & Bari apud regios Commissarios contra forislicos Consiliarij munere fungens: tametsi longe maiores calamitates prædicti sunt postmodum passi & in dies patiuntur. Sed & his peiora milites committunt, quæ cuiuslibet animum grauius commouent, dum bannitos, & milites in illos emissos, & à quibus miseri populi subleuati sperant, in simul conuenire considerant. Taceo, quòd interim, dum prosequuntur, nedum eos non capiunt, non expellunt, ad manus non veniunt, verum sæpe de ipsorum accessu eos prius reddunt certiores, vt alio se recipiant, & concurrendi occasio tollatur, si aliò se recipiant, videre dissimulant, si in aliquo loco illi deprædantur, hi non statim occurrunt, sed eorum discessum expectant, atque illis profectus, & perueniunt, restiduum deuorantes, & superaddendo afflictionem afflictis, & adhuc grauiora fiunt. Nam ipsi bannitis per Commissarios contra eos expeditos conceditur saluus conductus, quem in hoc regno vocant, *il guidatco*, sub verbo, & fide Regiæ, à nemine posse laedi per tempus facientes, & tunc publicè incedunt, & à populis, vt alij milites victum petunt, hospitando, vt vulgò dicitur, *a discretione*, & interim vires accipiunt, sibi necessaria præparant, diuites nescunt, quibus tales imponant, domos notant, inspiciunt quomodo vrbes, & loca ingrediantur, quòd fugiant, & in tuto se recipiant, & iterum sic fiunt experti, vt iam alio duce non indigeant: & finito tempore guidatici, fortis iterum resci-

liunt, & multo peiora prioribus committunt, tutissimè quocunque incedentes, omnium latratarum iam facti certi. Et, quòd melius est, nequissimi hi licarij, banniti, & latrones, dum huiusmodi literis affecoratiis videntur, & sunt guidati, nedum imponere vbiq; erinant, & populorum expensis, sed & à regia Curia stipendium habent, vt milites ad persecutionem aliorum bannitorum, tametsi perpetram, & absque effectu, cum lupus lupinam non edat, & præsertim cum plerumque guidati sint fratres, conuicti, & amici aliorum bannitorum, cum quibus etiam tales, & latrocinia diuidere publicè dicuntur, nec solum prædictæ affecoratorie litteræ ipsis latronibus conceduntur, sed etiam eis datur facultas, vt omnes bannitos cuiuscunque qualitatæ affecorare valeant, quòd vidi propriis oculis, vnde latrones vna die in publicis viis grassantur, deprædantur, & tales inveniunt, & die immediate sequenti guidaticum obtinent, & aliquando, quòd peius est, ipsas tales nondum exactas post guidaticum exigunt, & exigi faciunt, & qui soluere sunt coacti, non audent loqui, nedum timore latronum, sed & regis Curie, quæ contra eos ad penam procedit, qui à latronibus capti, pro ipsorum liberatione pecuniam exolunt, adeò dici potest in illis locis iustitiam esse in manibus latronum. Et non semel quidem dum sic guidantur, si domini rerum captarum eas apud officiales repetunt, iustitia contra non ministratur, quoniam non licet iniquum contra guidatos procedere, nec etiam ad rei restitutionem, quia permanent sub fide regis, adeò quòd possent dici regiam hanc quodammodo latronibus patrocinari, qui etiam post guidaticum sæpe latrocinantur cum alijs guidatis, & guidandi licentiam habentibus concordet, & postea diem dati guidatici mutant, vel iterum nouiter concedunt, vt eos à penis adimant, dicentes post debetum commissum fuisse guidatos, imò multoties durante guidatico delinquant, & rursus postea guidantur, non obstante, quòd in guidatico delinquentes, & eo abutentes illius beneficii priuari, nec vltius ad illud admitti deberet. Taceo alia cetmina, quæ ab ipsis in guidatico patrantur, & præcipue innumeratas violentias, & impulsiones in contractibus, & matrimonijs pro se, & alijs. Qui enim alienas possessiones, aut nuptias appetunt ob paupertatem fortasse, vel aliud quidpiam non valentes alio modo votum consequi, guidatorum opera vtuntur, qui possessionum dominos ad vendendum cogunt inuicis, statuto etiam (quod est grauius) ab ipsis pretio, & nuptias contrahere compellunt, licet inæquales, & multoties ab ipsis, quos diuites nescunt, pecunias efflagitant sub nomine mutui, & illi timentes finito guidatico offendi, mutant pecuniam, licet eam nunquam sint recepturi, atque ita tute deprædantur. Quod cognoscens alij banniti, ipsi quoque guidati petunt, vt iam pauci remanserint banniti, sed guidati plerumque. Quòd fit prouincia bannitis careat, sed deprædationibus, latrocinijs, & homicidijs superabundet, non sic facile olim latrones guidabantur, sed à paucis annis citrà, abusus hic fuit introductus, ex quo omnes populi exclamant. Et hunc nouum regendi modum sic agere fero, vt diutius in his prouincijs Aprutij immorari recusatuerim, quinimò discedendi licentiam, sæpe, & enixe sum precatus, atque magis cum prædictis guidatis non solum securitas concedatur, vt non capiuntur, sed & auctoritas datur, vt quibuscunque officialibus, & populis iubere, & imperare possint. Illud autem omnem inhumanitatis modum excedit, nec absque indignatione recenseri potest, quòd cum sic guidantur, etiam in illis locis commemorati ius habent, in quibus nefandissima scelera perpetraverunt, & quod grauius est, interdum in domibus eorum, qui ab ipsis antea fuerunt offensi in persona, & in bonis, vel prope ipsos, & in ipsorum aspectu, vt nuper accidit in terra

terra Campli, quod silentio præterite, & iustus dolor non fuit. Quodam enim Tripanegra à Montecaluo publicè ficiatus & famolissimus latro, cum quendam Campanensem nomine Alexandrum filium D. Andree Siammij V. I. D. & ipsum pariter Iureconsultum captaisset, talem ei imposuit pro redemptione sue vitæ, quam cum in dicto tempore persolvere non potuisset obitus pauperatæ, miserum cum necavit, in ipsum arbore alligatum, tanquam in scopum ictus archibulorum emittendo, paucis verò post diebus à curia Regia guidatus ad Terram Campli se contulit, ibi per plures dies permansit ante domum prædicti D. Andree hospitatus, ut miserum pater, infelicissima mater & inextinguibili ficiatione illum ante oculos haberent. Sed nec illum ab usum subtile possum, cum famosi latrones, & quos vocant, *capo di bannari*, diu sic facient grassati post multa homicidia, & assassina commissa, post multas pecunias perniciosissimis mille modis exortas, post omnium generum facinoræ perpetrata: aliquos de comitatu sua viros interficiunt, illorumque capita regie curiæ offerendo indulum sibi parant generalem, abique partem remissione, etiam quod in delictis æquales, dummodo aliquod crimen capitale commiserint. Et ob eam præsentationem ab omnibus criminibus quantumvis enormibus commissis, tam confidit, quam non confedit, ut in decretis indultum appareat, de quo mirandum est, penitus absoluntur, & fere etiam à committendis, nec solum quoad ipsorum penam corporalem, aut pecuniariam applicandam sileo, sed etiam quoad interesse partis læsæ. Ita enim indulgent, ut omnes accusationes, seu querelæ, quibus premebantur, vel quibus postea grauari potuissent, sint omnino extinctæ, nec vilius ius partis læsæ seruetur ad repetendum bona sibi ablata, & tales solutas, licet leuiores millia excedant. Quod est contra omnes leges diuinas, & humanas Qui postmodum sic indulgati, tunc & palam per omnia loca vires homicidia, rapinas, & latrocinia patratum, diuites, superbi, & triumphantes incedunt, ex quo formidabiles sunt, & aliis dominantur. Oh quam felices his temporibus sunt famosi latrones, & sicarii huius provincie. Bone Deus, quis hoc malo inhumanoque exemplo, & aliis prænatis ad furta, homicidia, adulteria, stupra, sacrilegia, incendia, violentias, rapinas, & assassina committendum? quis ad lotrocinandum? quis ad publicè grassandum? quis ad tales imponendum? & peiora faciendum, (si peiora fieri possint) non incitaretur, atque induceretur? Ego vidi nonnullos fratres exire de monasteriis, quorum nomina pro honore illius religionis taceo, qui post prædicta facinora per regiones Commissarios similiter indulgent fuerunt. Et hoc modo provincia bannitis remanet expurgata, de quo Commissarii gloriantur, & Neapolim scribunt Excellentissimum Proregem, & illos Regios officiales certiores ipsorum opera & diligentia provinciam bannitis esse liberatam. Quod est verissimum, sed nomine tantum, cum iam amplius non vocentur banniti, sed guidati, vel indulgati. Hæc quidem non fiebant, quando magnus ille Commissarius Petrus Antonius Panlæ ad hæc provinciam transfusus fuit, quam, licet maxima exulum, & latronum copia vexaretur, breui tempore, & cum effecta expurgavit, & liberavit non guidando, non indulgendo, sed eos dies, noctesque persequendo per nemora, sylvas, & alia loca, illaque furas, & rotas quotidie implendo cum minore dispendio, & maxima populorum læticia, de quibus bene sum informatus, quia tunc civitatis Asculi pro Pontifice Maximo etiam gubernator. Nec spoliabat carceres baronum, prout nunc Commissarii faciunt ex alienis laboribus sibi gloriam, & laudem parare volentes. Hinc est quod hodie non desunt, qui

audere dicere, quod latrones pro se, & aliis sunt. Quid igitur est hoc iniquitas? qui Summis sunt infeliciores? Appruius specialiter nominat, quoniam propriis oculis vidi haudulno in afflictiones, & calamitates non sine meo dolore. Sed nec his memora, & in exteris provinciis commissa, etiam nuncio accepi. Atque hæc omnia ex prædictis modis procedendi in causis criminalibus proveniunt. Non tantum quidem omnes officiales culpæ, qui secundum constitutiones, & iura Regni procedere tenentur, sed tot dilationibus in criminalibus, & appellationum subterfugis causas protrahi damnosum semper sum arbitrat. Et miror atque miror quidem, cur in regno Neapolitano, ut in aliis, & præsertim totius Italiæ locis, ut ait Grammaticus, in dicto voto 2. numero 8. hic in criminalibus appellandi abusus non tollatur, vel saltem morderetur. Ita enim nominandum est, tamen ab initio rationalis sit visus, quod tanta delicta non ingruerent. Sed postquam ex cæcitate ipsa docet, & oculata fide conspicitur, originem tantorum malorum hinc nasci, incitatum tribui de linquendi, & scelerum multitudinem excrescere, appellationis remedio ad innocentem præsidium instituto ad iniquitatis defensionem conuerso) nec appellationibus deferendum, nec criminalium casuum expeditio sic differenda foret, prout clarè faciunt Imperator in leg. cum reis, C. de pœnis. Sed etiam multi officiales sapientissime in culpa sunt, qui cum sceleratos, ac delinquentes in carcere detinent, & morte dignissimos, pecunis tamen corrupti, ipsos absolunt. Reipublicæ damnus, & iustitiæ paraficiantes, sed laborantes solum quomodo débursas impleant per fas, & nefas. Ceterum aliquando in culpa sunt etiam nonnulli barones, qui cum ad regendos subditos officiales mittunt, cum omni opè niti debent, ut idoneos, & expertos eligerent, qui laudabiliter populos gubernarent, subditorum cura posthabita, plerumque officiales destinant nulla consideratione habita, digni sint, necne, imò frequentius ignotos, & idiotas, sed ab aliis tantum propósitos, & commendatos, commendationique causam Deus scit: & licet iis assessores addantur, plerumque tamen ipsi parum sunt doctiores, & sic cæcus cæco ducatur paria, vel cæcus non fandiōis conscientia. Et cum in idem lucrum duo concurrant, quid leges velint, quid Reipublicæ expediat, minime attendunt, sed ad lucrum anhelantes, illos absolvendos inducant, qui pecuniam habent, licet, sceleratissimos, pauperes verò cōdemiunt, & aliquando forsitan innoxios, non in pauperes, rigores excentes, se insitit obstruatores, terribiles: & (ut aiunt) bonos criminalitas esse offendunt: nec diu illis evenit, quam cum pauper accusatur. Quod si diues delinquit, tunc letantur, quia spes vberioris quæritur certior eis ostenditur. Quod nec quibuscumque Barones quidem displicet, qui avaritiæ laqueo innodati, iustissimam regiam pragmaticam (incip. mandamus sub titulo de baro.) parum attendentes, debita iuxta penam criminolos, panis non curant, fed pecuniarum multandos appetunt, licet in carceribus detineantur, cum ex illorum morte vilitatis nihil, sed plurimum quidem ex compositionibus sibi proveniat. Quæ ut facere possint, sæpe offensos viis indirectis ad paciscendum cogunt, (licet Deum, & iustitiam offendant.) & sic sæpius sceleratissimos ad compositionem admittunt, æris copiam habentes: & hoc modo penam commutant, ut verius iustitiam, & humanum sanguinem vendunt, contra quas compositiones multum exclamat Luc. de Pen. in l. 1. numero 38. cum sequitur, C. de deserto, lib. 12. (qui erat de civitate Pennæ provincie Apruxi, regni Neapolitani, quæ civitas habet titulum Ducatus, & his fuit sub gubernio meo, dum præerat in statu Sere-nissimi Ducis Patrice domini mei,) dicent, quod in di-